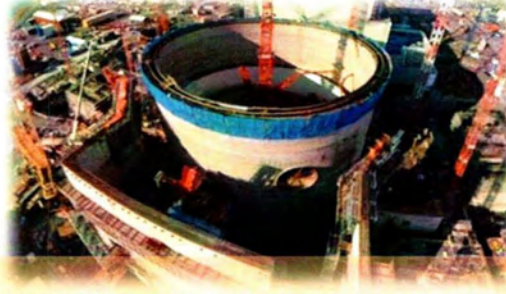

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
& ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

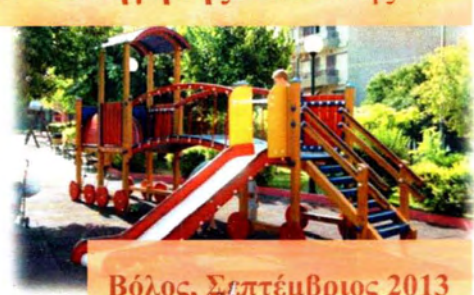
LOCALLY UNWANTED LAND USES (LULUs):
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ (ΤΟΠΙΚΗΣ) ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΕ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ Ή ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ
ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Διερεύνηση στην Π.Ε. Φθιώτιδας

Εκπόνηση: Γαλάνη Μυρτώ

Επιβλέπων Καθηγητής: Λαλένης Κ.

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 12069/1

Ημερ. Εισ.: 09-12-2013

Δωρεά: Συγγραφέα

Ταξινόμησης Κωδικός: ΠΤ – ΜΧΠΠΑ

2013

ΓΑΛ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ΜΕΡΟΣ Α'	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ	8
1.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ	10
1.2 ΟΡΙΣΜΟΙ-ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	13
1.2.1 <i>LOCALLY UNWANTED LAND USES (LULUs)</i>	13
1.2.2 <i>NOT IN MY BACKYARD (NIMBY)</i>	19
1.2.3 <i>ΆΛΛΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ</i>	23
1.3 ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	26
2.ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ-Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΙΣΧΥΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΣΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΩΝ LULUs	31
2.1 ΑΙΤΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ / ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΕ LULUs.....	31
2.1.1 <i>Ο ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ «ΆΤΟΜΟ» - ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ</i>	33
2.1.2 <i>ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ</i>	37
2.1.3 <i>ΔΙΑΒΡΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ</i>	40
2.1.4 <i>ΕΙΔΟΣ LULU ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ (ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ) ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ/ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ</i>	42
2.1.5 <i>ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΣΗΣ/ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ/ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ LULU</i>	48
2.2 ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ/ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ/ΦΟΡΕΙΣ.....	53
2.2.1 <i>ΚΑΤΟΙΚΟΙ/ΜΕΛΗ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΥ ΕΚΔΗΛΩΝΟΥΝ ΔΥΣΑΡΕΣΚΕΙΑ/ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ</i>	54
2.2.2 <i>ΟΜΑΔΕΣ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ/ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ</i>	55
2.2.3 <i>ΧΩΡΟΤΑΚΤΕΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΙ (PLANNERS), ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ</i>	56
2.2.4 <i>ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΕΚΑΣΤΟΤΕ LULU</i>	57
2.3 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ (ΤΥΠΟΥ NIMBY)	60
2.6 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ/ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ LULUs ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΥΝ.....	63
ΜΕΡΟΣ Β'	72
3.ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ-LULUs ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ/ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	73
3.1 ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ: LULUs & Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ.....	73

3.1.1 ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ.....	73
3.1.2. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ-ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ.....	76
3.1.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ: LULU _s ΣΤΗΝ Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ.....	88
3.2 ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ LULU (1) ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ & ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΞΟΡΥΞΗΣ ΒΩΞΙΤΗ ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΟΙΤΗ.....	103
3.2.1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	103
3.2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	108
3.2.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ-ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ & ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΞΟΡΥΞΗΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	110
3.2.4 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΟΙΤΗ.....	115
3.2.5. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ/ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΟΙΤΗ.....	119
3.2.6 ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΈΝΑΝΤΙ ΣΤΗ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΟΙΤΗ - ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.....	125
3.3 ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ LULU (2): ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΑΓΔΑΡΑ» ΔΗΜΟΥ ΜΑΚΡΑΚΩΜΗΣ.....	141
3.3.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	141
3.3.2 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	144
3.3.3 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΑΓΔΑΡΑ».....	148
3.3.4 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΑΓΔΑΡΑ».....	152
3.3.5. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ/ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΈΝΑΝΤΙ ΣΤΟ Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΑΓΔΑΡΑ».....	154
3.3.6. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΈΝΑΝΤΙ ΣΤΟ Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΑΓΔΑΡΑ» - ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.....	158
4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ.....	171
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	182
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.....	182
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 : ΕΙΚΟΝΕΣ.....	188
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	193

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, καθοριστική θεωρώ τη συμβολή ορισμένων ατόμων, τα οποία και επιθυμώ και οφείλω να αναφέρω και να ευχαριστήσω.

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον επιβλέποντα της εργασίας κ. Κωνσταντίνο Λαλένη τόσο για την πρόταση του θέματος των LULUs, όσο και για την πολύπλευρη συμβολή και συμπαράστασή του σε όλα τα στάδια εκπόνησής της εργασίας. Παράλληλα, ευχαριστώ θερμά την κ. Μαρία Ζήφου για το χρόνο που μου αφιέρωσε και τις εύστοχες υποδείξεις και διορθώσεις της κατά τη διαδικασία συγγραφής της εργασίας.

Επιπλέον, οφείλω να ευχαριστήσω όλους, κατοίκους οικισμών της Π.Ε. Φθιώτιδας, εκπροσώπους περιβαλλοντικών/κοινωνικών ομάδων, εκπροσώπους τοπικής αυτοδιοίκησης, μηχανικούς, οι οποίοι κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της έρευνας μου, δέχτηκαν να συμμετέχουν, να μου εκφράσουν, ονομαστικά και μη, προσωπικές απόψεις τους, και να μου παρέχουν σημαντικές πληροφορίες και υλικό, συμβάλλοντας, εμμέσως, σε μεγάλο βαθμό στην πραγματοποίηση της εργασίας μου.

Θα ήταν παράλειψη, να μην αναφερθώ, κυρίως την οικογένειά μου, αλλά επίσης σε όλους όσους, σε προσωπικό επίπεδο, μου συμπαραστάθηκαν κατά τη διάρκεια της προσπάθειάς μου, τους οποίους και ευχαριστώ πολύ.

Γαλάνη Μυρτώ

Σεπτέμβριος 2013

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το φαινόμενο των αντιθέσεων που εκφράζονται από (τοπικές) κοινωνίες απέναντι σε κατηγορίες χρήσεων γης ή μεμονωμένες χρήσεις γης, εγκαταστάσεις, δραστηριότητες, έχει λάβει σημαντικές διαστάσεις τις τελευταίες δεκαετίες, και φαίνεται να απασχολεί όλο και μεγαλύτερο αριθμό ερευνητών. Τα φαινόμενα αυτά έχουν αποκτήσει συγκεκριμένες ονομασίες: οι χρήσεις γης, εγκαταστάσεις, δραστηριότητες απέναντι στις οποίες εκδηλώνεται (τοπική) κοινωνική αντίθεση χαρακτηρίζονται ως Locally Unwanted Land Uses ή απλώς με το ακρωνύμιο LULUs, ενώ οι κοινωνικές αντιθέσεις/αντιδράσεις, αναλόγως με τα εκάστοτε χαρακτηριστικά τους, χαρακτηρίζονται με μια σειρά αντίστοιχων ακρωνυμίων, με πιο συχνά εμφανιζόμενο το NIMBY (Not In My Backyard). Τα αίτια για την εμφάνιση των LULUs, δηλαδή τα αίτια της εκδήλωσης αντιθέσεων, φαίνεται να είναι κυρίως τα χαρακτηριστικά και οι αντιλήψεις των ατόμων που τις εκδηλώνουν, το είδος και η θέση του εκάστοτε LULU καθώς και το ευρύτερο κοινωνικό, χωρικό, οικονομικό, πολιτικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, παράγοντες αλληλένδετοι μεταξύ τους. Η διαχείριση των ζητημάτων που σχετίζονται με τα LULUs προσανατολίζεται κυρίως στις συμμετοχικές διαδικασίες στα πλαίσια του χωρικού σχεδιασμού. Βέβαια, η έννοια των LULUs είναι ιδιαιτέρως ευρεία και πολυδιάστατη, με αποτέλεσμα να μην είναι εύκολη η γενίκευση των παραπάνω παραγόντων. Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, πραγματοποιείται προσπάθεια εξειδίκευσης των παραγόντων αυτών, ερευνώντας το φαινόμενο των LULUs σε μια συγκεκριμένη χωρική ενότητα, την Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Φθιώτιδας. Από το σύνολο των LULUs που εντοπίζονται, επιλέγονται δύο, διαφορετικές μεταξύ τους περιπτώσεις χρήσεων γης, με στόχο να διερευνηθεί αν όντως πρόκειται για LULUs και να περιγραφούν όλοι οι παράγοντες που τα χαρακτηρίζουν. Πρόκειται για τις υφιστάμενες και προτεινόμενες θέσεις εξόρυξης βωξίτη στο όρος Οίτη και τον προτεινόμενο Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη «Μαγδάρα» του Δήμου Μακρακώμης. Η έρευνα περιλαμβάνει τη διεξαγωγή προσωπικών συνεντεύξεων και τη διανομή ερωτηματολογίων. Μέσω της έρευνας προκύπτει ότι οι εξεταζόμενες χρήσεις γης είναι όντως LULUs, και μάλιστα, παρά το ότι οι είναι διαφορετικές ως χρήσεις, εν τούτοις ως LULUs παρουσιάζουν αρκετές ομοιότητες. Για τα εν λόγω LULUs, αντιθέσεις εκδηλώνουν κυρίως κάτοικοι πλησίον τους οικισμών και ομάδες με κοινωνικό/περιβαλλοντικό προσανατολισμό. Ταυτόχρονα, αναδεικνύεται ότι η κύριες αιτίες εκδήλωσης των αντιθέσεων είναι οι θέσεις/περιοχές των χρήσεων, και η γενικότερη έλλειψη εμπιστοσύνης στους αρμόδιους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, με αποτέλεσμα φόβους για ενδεχόμενες επιπτώσεις των δύο χρήσεων, ιδίως σχετικά με την υποβάθμιση της υγείας και του περιβάλλοντος. Και για τις δύο χρήσεις ορίζονται γενικές κατευθύνσεις διαχείρισης, υπό το πρίσμα της συμμετοχικότητας.

Λέξεις Κλειδιά: LULUs, NIMBY, Χρήσεις Γης, Χωρικός Σχεδιασμός, Συμμετοχικές Διαδικασίες, Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας, Χ.Υ.Τ.Α, χώρος εξόρυξης

ABSTRACT

The phenomena of opposition expressed by (local) communities towards land uses, facilities and operations have gained great dimension during the last decades, and seem to interest a constantly growing number of researchers. These phenomena are referenced by specific names: undesirable land uses, facilities, operations are characterized as Locally Unwanted Land Uses or LULUs, and the oppositions/responses towards them are characterized with a range of acronyms, most common of which is NIMBY (Not In My Backyard). The main reasons for the existence of LULUs, or, in other words, the existence of (local) opposition, are the characteristics and perceptions of people who express it, the sort and location/area of each LULU, as well as with its social, spatial, economical, political background. The management of LULU issues is mainly focused in participation processes, through directions of spatial planning. LULUs' subject is a wide and multidimensional topic for research, thus making it quite difficult to generalize. In this paper, an attempt for more specific results is made, by researching LULUs in a specified spatial unit, the regional unit of Fthiotida in Greece. In Fthiotida, as in many areas, there were several apparent LULU cases found, two of which were selected for further investigation, in order to confirm that they are LULUs and to describe every factor related to them. The two selected land uses are a suggested landfill site in "Magdara" location, in the municipality of Makrakomi, and a number of both existing and suggested bauxite mining sites in the area of Oiti Mountain. The research was conducted by personal interviews and questionnaires. Through the research it derives that these land uses are LULUs indeed, and also, despite the fact that there are completely different as land uses, yet they are quite similar as LULUs. Those who mostly express opposition towards these LULUs are local communities and groups with social/environmental orientation. The main causes for the existence of these responses, emerging from the research, are the land uses' sites/locations as well as with a wide lack of reliance to pertinent public bodies and/or private entities, thus resulting to fears about possible consequences of the two land uses, concerning mostly health and environmental deterioration. In addition, there are general directions given, set for both LULUs, in the light of a participatory framework.

Key Words: LULUs, NIMBY, Land Uses, Spatial Planning, Participation Processes, Regional Unit of Fthiotida, landfill, mining site

ΜΕΡΟΣ Α'

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Η χρήση ακρωνυμίων προκειμένου να εξηγηθούν και να διερευνηθούν ζητήματα που ανακύπτουν είναι ένα συχνό φαινόμενο της εποχής. Η πρακτική αυτή χωρίς αμφιβολία έχει μια ποικιλία λειτουργιών, μία εκ των οποίων ότι είναι τέτοιες «ετικέτες» βοηθούν στο φαίνονται τα επίμαχα ζητήματα πιο οικεία. Υπάρχει η πεποίθηση ότι ένα μέρος της πολυπλοκότητας πολλών φαινομένων είναι πιο εύκολα προσεγγίσιμο ανάγοντάς το στην καθομιλουμένη γλώσσα (Brion,1988). Υπάρχει βέβαια και η άποψη ότι η χρήση τους εμποδίζει την κατανόηση των πλαισίων, των διαδικασιών και των κινήτρων που διακυβεύονται και απειλεί να οξύνει τις συγκρούσεις και τις παρεξηγήσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών.

Τα πρότυπα της χρήσης ακρωνυμίων για την ερμηνεία εννοιών ακολούθησαν ερευνητές για να ονομάσουν, και στη συνέχεια να προσδιορίσουν φαινόμενα (τοπικών) κοινωνικών αντιθέσεων ή αντιδράσεων απέναντι σε κατηγορίες ή μεμονωμένες χρήσεις γης: οι χρήσεις γης χαρακτηρίστηκαν ως 'LULUs (Locally Unwanted Land Uses)' ενώ οι αντιθέσεις/αντιδράσεις ως 'NIMBY (Not In My Backyard)' ή μια σειρά άλλων αντίστοιχων ακρωνυμίων. Το φαινόμενο των LULUs έχει εξελιχθεί ως ένα βασικό, κοινό και μερικές φορές «κρυμμένο» αντικείμενο προβληματισμού για μεγάλο εύρος επιστημονικών πεδίων όπως ο χωρικός και αστικός σχεδιασμός, το δίκαιο, η οικονομία και η πολιτική επιστήμη, καθώς και για την πολιτική και την αστική διακυβέρνηση (Popper,1983). Τα ευρύτερα φαινόμενα έχουν αναγνωριστεί αρκετές δεκαετίες πριν, αλλά σχετικά πρόσφατα φαίνεται να αποκτούν όνομα, είτε αυτό είναι LULU, είτε NIMBY, είτε οτιδήποτε σχετικό ανά περίπτωση. Ωστόσο, η αποσαφήνιση στη θεωρία των όρων είναι δυστυχώς πολύ συχνά δύσκολη, καθώς ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό στην πράξη (Rephann,2000). Η βιβλιογραφία δε διατηρεί ενιαίους ορισμούς για τα φαινόμενα, γεγονός που συχνά καθιστά την κατανόησή τους δύσκολη για τον αναγνώστη/ερευνητή. Είναι σαφές επομένως πώς κάθε προσπάθεια γενίκευσης είναι αρκετά δύσκολη.

Η αποσαφήνιση είναι σίγουρα το πρώτο βήμα για την προσέγγιση και κατανόηση των LULUs και των εννοιών που σχετίζονται με αυτά. Εμβαθύνοντας στη συνέχεια, πέρα από την απλή ερμηνεία, ενδιαφέρον παρουσιάζουν η αποτύπωση διαφορετικών διαστάσεων των φαινομένων, η αναζήτηση των αιτιών που οδηγούν στην αναγωγή χρήσεων γης σε LULUs, τι ενδέχεται να συνεπάγεται αυτός ο χαρακτηρισμός, ποιοι εμπλέκονται και ποιους αφορούν, με ποιο τρόπο και με ποιες κατευθύνσεις δύναται να

πραγματοποιηθεί διαχείριση των φαινομένων, υπό το πρίσμα γενικής προσέγγισης. Πέρα όμως από γενική προσέγγιση του θέματος, απαραίτητη, όπως σε κάθε περίπτωση έρευνας, είναι η εξειδίκευση, και η αναφορά σε περιπτώσεις/παραδείγματα. Η πολυδιάστατη φύση των LULUs και των συναφών ζητημάτων δίνει πολλά περιθώρια για διαφορετικές ερμηνείες και αναλύσεις, όσο και περιπτώσεις εξειδίκευσης. Στα παρακάτω κεφάλαια πραγματοποιείται προσπάθεια για μια όσο το δυνατόν σφαιρική ανάλυση του μεγάλου εύρους των σχετικών προσεγγίσεων.

1.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

Η παρούσα εργασία διαρθρώνεται ουσιαστικά σε δύο στάδια. Το πρώτο στάδιο της έρευνας που αφορά στα LULUs και ζητήματα συναφή με αυτά περιλαμβάνει την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας. Βασική επιδίωξη είναι αρχικά η σχετική πληροφόρηση, και στη συνέχεια η θεωρητική διερεύνηση και κατανόηση του φαινομένου των LULUs, που επιτεύχθηκαν μέσα από τη συστηματική οργάνωση του υλικού, την αποσαφήνιση εννοιών, τη διαπίστωση τυχόν εννοιολογικών συσχετίσεων, τη διάκριση περιπτώσεων, που στη συνέχεια οδήγησαν στην οριστικοποίηση του τρόπου διάρθρωσης και παρουσίασης της έρευνας όσον αφορά το θεωρητικό πλαίσιο.

Όσον αφορά τη συστηματική ανάλυση της βιβλιογραφίας, συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν τα παρακάτω:

- Εννοιολογική προσέγγιση και καταγραφή ορισμών, τόσο των LULUs όσο και συναφών όρων και ζητημάτων
- Αναζήτηση, ομαδοποίηση και περιγραφή των αιτιών που «οδηγούν» στα LULUs
- Έμφαση στην ανάλυση του κοινωνικού παράγοντα, μέσω αναζήτησης των ενδιαφερομένων μερών (ατόμων/ ομάδων) όσον αφορά τα LULUs
- Ανασκόπηση τυχόν θετικής και αρνητικής διάστασης των φαινομένων, βάσει των διαφόρων οπτικών που εντοπίστηκαν
- Αναζήτηση και διατύπωση κατευθύνσεων, προτάσεων, προοπτικών διαχείρισης των ζητημάτων που σχετίζονται με τα LULUs, και αποτύπωση ενδεχομένων λύσεων.

Το δεύτερο στάδιο της έρευνας περιλαμβάνει την ανάλυση της μελέτης περίπτωσης. Γενικός στόχος είναι η εξειδικευμένη διερεύνηση του φαινομένου των LULUs. Εναλλακτικές επιλογές ερευνητικής προσέγγισης, στα πλαίσια της επιλογής της μελέτης περίπτωσης, είναι είτε η ενασχόληση με τα LULUs ως χρήσεις γενικότερα, ανεξαρτήτως γεωγραφικής θέσης, είτε η ενασχόληση με το φαινόμενο των LULUs σε μία συγκεκριμένη χωρική ενότητα. Η παρούσα έρευνα διαρθρώνεται σύμφωνα με τη δεύτερη προσέγγιση. Σκοπός της επιλογής αυτής είναι η ανάδειξη του εύρους των LULUs που ενδέχεται να υπάρχουν συγχρόνως σε μία συγκεκριμένη χωρική ενότητα, η μελέτη τους σε μια κοινή χωρική, διοικητική και κοινωνική βάση, η σύγκρισή και

συσχέτιση αυτών, η αντιπαράθεση των θεωρητικού πλαισίου με τα αποτελέσματα της έρευνας στην πράξη.

Η χωρική ενότητα στην οποία εστιάζει η μελέτη περίπτωσης είναι η Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Φθιώτιδας. Η Π.Ε. Φθιώτιδας επελέγη για τους εξής λόγους: βρίσκεται στην Ελλάδα, πρόκειται για χωρική ενότητα με εύρος χρήσεων και καλύψεων γης, και τέλος, προσφέρει ορισμένες διευκολύνσεις κατά την ερευνητική διαδικασία (όπως προσβασιμότητα, διεξαγωγή επαναληπτικών ερευνών αν κριθεί απαραίτητο, κ.α.) που προκύπτουν λόγω οικειότητας της ερευνήτριας με την ευρύτερη περιοχή (τόπος καταγωγής). Η ενημέρωση και η συλλογή δεδομένων όσον αφορά την ύπαρξη, και τα χαρακτηριστικά χρήσεων που ενδέχεται να αποτελούν LULUs βασίστηκε σε προσωπική και επιτόπια παρατήρηση, αναζήτηση σε κάθε διαθέσιμη πηγή (διαδίκτυο, τοπικά και μη έντυπα, θεσμικό πλαίσιο και σχετικά έγγραφα) καθώς και κυρίως σε προσωπικές συνεντεύξεις με άτομα που επελέγησαν ως κατάλληλα ανά περίπτωση (πολεοδόμοι, εκπρόσωποι φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης, εκπρόσωποι ομάδων με περιβαλλοντικό/κοινωνικό/πολιτικό προσανατολισμό, κάτοικοι). Στην πορεία, πραγματοποιήθηκε ταξινόμηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της αρχικής έρευνας, με σκοπό τη σύγκριση των ευρημάτων με τα δεδομένα που αναλύονται στο θεωρητικό πλαίσιο, και τον οριστικό προσδιορισμό των χρήσεων γης που αποτελούν LULUs. Από τα LULUs που προέκυψαν κατά την έρευνα, επελέγησαν δύο (2) για τα οποία πραγματοποιήθηκε εκτενέστερη έρευνα. Η εκτενέστερη έρευνα εστιάζει στην ουσιαστική έρευνα και παρουσίαση όλων των χαρακτηριστικών που διέπουν τις κοινωνικές αντιθέσεις/αντιδράσεις που σχετίζονται με τις επιλεγείσες περιπτώσεις LULUs. Βασικό κριτήριο επιλογής των εν λόγω περιπτώσεων LULUs είναι είτε η ενδεχόμενη υπερτοπική τους σημασία (ως χρήσεις γης) είτε η έντονη εκδήλωση κοινωνικών αντιθέσεων/αντιδράσεων με αφορμή τις περιπτώσεις αυτές. Οι υπόλοιπες περιπτώσεις LULUs που προέκυψαν, παρουσιάζονται συνολικά και πραγματοποιείται συνοπτική περιγραφή της κάθε περίπτωσης, στα πρότυπα της διάρθρωσης που ορίζεται από το θεωρητικό πλαίσιο.

Όσον αφορά την εκτενέστερη έρευνα των επιλεγείσων περιπτώσεων, δηλαδή τη διερεύνηση και τον προσδιορισμό των αντιθέσεων της (τοπικής) κοινωνίας, τα ενδιαφερόμενα άτομα/μέρη, καθώς και τα αίτια και τις συνέπειες των φαινομένων αυτών, η μεθοδολογία που επιλέχθηκε είναι η διεξαγωγή προσωπικών συνεντεύξεων και η διανομή ερωτηματολογίων. Όσον αφορά τις προσωπικές συνεντεύξεις

πραγματοποιήθηκαν τόσο με αρμοδίους, όσο και με αντιδρώντες, όπως εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκπροσώπους αντιδρώντων οργανώσεων/ομάδων, κατοίκους που εκφράζουν αντιθέσεις. Μέσω των προσωπικών συνεντεύξεων γενικός στόχος είναι η σφαιρική ενημέρωση για το φαινόμενο των αντιδράσεων και η αποτύπωση όλων των (αντιθέτων) απόψεων. Στη συνέχεια, λαμβάνοντας υπ' όψη τα αποτελέσματα της έρευνας με προσωπικές συνεντεύξεις, σε συνδυασμό με το θεωρητικό πλαίσιο πραγματοποιήθηκε η διανομή ερωτηματολογίων σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα ατόμων οι οποίες εκφράζουν αντιθέσεις. Στόχος είναι η ανάδειξη απόψεων, τάσεων, χαρακτηριστικών σε σχέση/αντιπαράθεση με όσα ορίζει η θεωρία. Η εξειδίκευση της μεθοδολογίας και η περιγραφή της εφαρμογής της ανά περίπτωση LULU, περιγράφονται στα αντίστοιχα κεφάλαια.

1.2 ΟΡΙΣΜΟΙ-ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

1.2.1 LOCALLY UNWANTED LAND USES (LULUs)

Ο όρος-ακρώνυμο Locally Unwanted Land Uses (LULUs) αναφέρεται σε χρήσεις γης ή εγκαταστάσεις που μπορεί να είναι απαραίτητες ή επιθυμητές σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο, αλλά θεωρούνται ανεπιθύμητες από πολλά άτομα ή κοινότητες που κατοικούν κοντά σε αυτές, εξ' αιτίας αρνητικών συνεπειών τους (Popper, 1983). Με μια πιο «μηδενιστική» προσέγγιση, ως LULU είναι δυνατό να χαρακτηριστεί κάθε χρήση γης απέναντι στην οποία εκδηλώνεται αντίσταση, είτε γιατί προωθεί αλλαγή της υφιστάμενης κατάστασης, είτε γιατί πιθανόν επηρεάζει κάποιον/ους αρνητικά σε τοπικό επίπεδο (Popper, 1985). Μια χρήση ή εγκατάσταση μπορεί να χαρακτηριστεί ως 'LULU', όταν, ακόμα και αν και τα άτομα που αντιδρούν σε αυτή δεν αποτελούν κατ' ανάγκην την πλειοψηφία, εν τούτοις αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό 'όργανο' της τοπικής κοινής γνώμης και ενδιαφέρονται αρκετά ώστε να σχηματίσουν έναν οργανισμό ή μια οργάνωση. Αντίστοιχα, τα LULUs μπορεί να είναι μεγάλης ή μικρής κλίμακας, υψηλής ή χαμηλής τεχνολογίας, υπάρχοντα ή προτεινόμενα (Popper, 1983). Ο όρος δεν αναφέρεται μόνο σε προτεινόμενες χρήσεις, αλλά και σε ήδη υπάρχουσες οι οποίες είναι εγκαταλελειμμένες ή υπό-χρησιμοποιούνται (Greenberg, Popper και Truelove, 2011). Ο Brion χαρακτηρίζει τα LULUs ως μια κατηγορία «ευαίσθητων» (sensitive) χρήσεων γης (Brion, 1988). Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις, ο ορισμός των LULUs γενικεύεται ως απλώς 'ανεπιθύμητες χρήσεις γης/δραστηριότητες', χωρίς να γίνεται αναφορά στο στοιχείο του 'τοπικού'.

Υπάρχουν και πιο εξειδικευμένες προσεγγίσεις του όρου. Στα πλαίσια κοινωνικών-περιβαλλοντικών προσεγγίσεων τα LULUs χαρακτηρίζονται ως ένα σύνολο χρήσεων γης με το ενδεχόμενο της δημιουργίας μεγάλων περιβαλλοντικών ή κοινωνικών διαταραχών (Nordenstam, 1994). Στα πλαίσια κοινωνικοοικονομικής προσέγγισης, τα LULUs χαρακτηρίζονται ως πιθανές απειλές για την περιβαλλοντική ασφάλεια και την οικονομική αξία του ακινήτου σε γειτονικές κοινότητες (Peyton, 2007). Σε μια οικονομικοστραφή προσέγγιση, τα LULUs χαρακτηρίζονται ως χρήσεις γης ή έργα τα οποία μπορεί να ικανοποιούν ισχυρές, μη τοπικές δημόσιες ανάγκες ή κάποια μορφή ιδιωτικής ζήτησης και προσφέρουν (ή φαίνεται να προσφέρουν) μεγάλα περιφερειακά ή εθνικά οφέλη (Popper, 1983). Αυτοί οι ορισμοί μπορεί να αποδειχτούν χρήσιμοι για πιο εξειδικευμένες επιστημονικά μελέτες, ωστόσο κρίνονται ως ένα βαθμό ελλιπείς στα πλαίσια μιας σφαιρικής προσέγγισης.

Υπάρχει μεγάλο εύρος ειδών χρήσεων και εγκαταστάσεων που μπορούν να χαρακτηριστούν ως LULUs. Οι περισσότεροι άνθρωποι έρχονται καθημερινά σε επαφή με LULUs και αλληλεπιδρούν με αυτά. Στη βιβλιογραφία επισημαίνεται ότι πολλά LULUs προκαλούν αντίδραση σχεδόν σε όλα τα τοπικά περιβάλλοντα όπου επιλέγεται να χωροθετηθούν (Freudenberg, Pastor, 1992:39). Χαρακτηριστικά παραδείγματα LULUs αποτελούν οι:

- Ενεργειακές Υποδομές: χώροι αποθήσεως πυρηνικών αποβλήτων, χώροι εξορύξεων, σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, γραμμές μετάδοσης ηλεκτρικής ενέργειας, φράγματα, κ.λπ.
- Υποδομές Διαχείρισης Αποβλήτων-Απορριμμάτων: χώροι εναπόθεσης στερεών και υγρών αποβλήτων, χωματερές, αποτεφρωτήρες, κ.λπ.
- Μεταφορικές υποδομές: αεροδρόμια, αυτοκινητόδρομοι, σιδηροδρομικές ή οι θαλάσσιες γραμμές για τη μεταφορά επικίνδυνων υλικών κ.λπ.
- Κοινωνικές υποδομές όπως κέντρα καταφυγής αστέγων, κέντρα απεξάρτησης, κέντρα επανένταξης, ψυχιατρικές κλινικές, κ.λπ.
- Χρήσεις και εγκαταστάσεις σχετικές με την κατοικία (housing) , όπως εγκαταστάσεις κοινωνικής κατοικίας, χώροι οικονομικά προσιτής στέγασης (affordable housing)
- Φυλακές και γενικά χώροι κράτησης
- Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις
- Στρατιωτικές Εγκαταστάσεις
- Οίκοι Ανοχής
- Άλλες Εγκαταστάσεις όπως καζίνο, μεγάλα πολυκαταστήματα (malls), αστυνομικά τμήματα, δημόσιες βιβλιοθήκες, γήπεδα και αθλητικές εγκαταστάσεις, κ.λπ.
- Ακόμα και «καλές» (όπως συχνά συναντώνται στη βιβλιογραφία) εγκαταστάσεις όπως αυτές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (όπως αιολικά πάρκα, φωτοβολταϊκά πάρκα, κ.α.)
- Ακόμα και χρήσεις επιπέδου «γειτονιάς», όπως εκκλησίες, σχολεία, παιδικές χαρές

(Popper, 1983 &1985: Siedentop, 2010: Kaya, Erol, 2012: Μυστριώτη, 2010: Rephann, 2000).

Σημειώνεται ότι οι παραπάνω χρήσεις αποτελούν ορισμένα χαρακτηριστικά παραδείγματα LULUs, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, ωστόσο δεν είναι και τα μοναδικά, δεδομένης και της ευρύτητας του όρου (όπως προαναφέρεται).

Στα πλαίσια του μεγάλου εύρους και της πολυπλοκότητας των LULUs, έχουν πραγματοποιηθεί διάφορες περαιτέρω ομαδοποιήσεις αυτών, με στόχο πιο γενικευμένες προσεγγίσεις. Μια χαρακτηριστική, αν και γενικευμένη, κατηγοριοποίηση διακρίνει τα LULUs σε δύο (2) βασικές κατηγορίες:

- Κοινωνικές Υποδομές ή Εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας που φαίνεται ότι έχουν άμεσες επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής, τη δημόσια ασφάλεια και την αξία της γης (όπως χώροι κοινωνικής κατοικίας, κέντρα επανένταξης, κέντρα κράτησης, φυλακές, κέντρα απεξάρτησης, καταφύγια αστέγων κ.λπ.) και
- Χρήσεις ή/και Εγκαταστάσεις με πιθανές επιπτώσεις στο περιβάλλον και την υγεία.

(Scively, 2007)

Οι οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπως φαίνεται κι από την παραπάνω κατηγοριοποίηση, είναι χαρακτηριστικές των LULUs. Τα LULUs θέτουν πρόκληση στους περιβαλλοντολόγους και του σχεδιαστές να βρουν τρόπους για να επιταχυνθεί τη χωροθέτηση των έργων αυτών και να βελτιωθεί η λειτουργία τους, ενώ την ίδια στιγμή κινητοποιούν τις μακροχρόνιες περιβαλλοντικές ανησυχίες του κοινού καθώς και τους σχετικούς με την οικονομία προβληματισμούς υπέρ ή κατά της ανάπτυξης. (Popper, 1985)

Τα περισσότερα LULUs συναρτώνται με αρνητικές οικονομίες κλίμακας. Συνεπώς τα LULUs μπορεί να είναι:

- θορυβώδη (όπως τα αεροδρόμια),
- επικίνδυνα (όπως οι χώροι εναπόθεσης επικίνδυνων αποβλήτων),
- «άσχημα» (όπως οι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας),
- δύσοσμα (όπως πολλά εργοστάσια),
- ή ρυπογόνα (όπως όλα τα παραπάνω παραδείγματα)
- και μειώνουν τις αξίες γης.

(Popper, 1985:Nordenstam, 1994)

Επιπλέον, αναλόγως με την αναμενόμενη από την κοινωνία σοβαρότητα των επιπτώσεών τους, προκύπτουν χρήσεις και εγκαταστάσεις:

- Μείζονων Επιπτώσεων
- Μέτριων Επιπτώσεων
- Μικρών Επιπτώσεων

(Greenberg, Popper και Truelove, 2011)

Υπάρχει σε αρκετές περιπτώσεις αναφορά σε ανεπιθύμητες χρήσεις (και ως «undesirable» εκτός από «unwanted»), που δεν χαρακτηρίζονται ως LULUs, ωστόσο συμπίπτουν κατά πολύ στα πρότυπα των ορισμών για τα LULUs, που έχουν ήδη αναφερθεί. Οι Erkut και Newman κάνουν αναφορά σε «ανεπιθύμητες» ή «ημι-επιθυμητές» χρήσεις/εγκαταστάσεις, οι οποίες, αν και απαραίτητες για την κοινωνία, έχουν σε κάποιο βαθμό αρνητικές συνέπειες σε τοπικό επίπεδο. Μάλιστα, κάποιες μπορεί να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους σε όσους κατοικούν κοντά σε αυτές. Έτσι, οι ανεπιθύμητες χρήσεις/εγκαταστάσεις διακρίνονται σε:

- επιβλαβείς (noxious) ή/και
- αποκρουστικές (obnoxious).

(Erkut και Neuman, 1989)

Ο Rephann επιχειρεί μια πιο εξειδικευμένη οικονομικοστραφή προσέγγιση των LULUs, δίνοντας έμφαση στους διάφορους τρόπους με τους οποίους τα LULUs μπορούν να επηρεάσουν την οικονομική μεγέθυνση και την ανάπτυξη. Ο ερευνητής επιχειρεί μια ταξινόμηση των LULUs η οποία σύμφωνα με τον ίδιο ‘συμπυκνώνει τα συναισθήματα που συχνά εκφράζονται σε συζητήσεις/αντιδράσεις σχετικά με τις ενδεχομένως αρνητικές ή και άνευ αντικειμένου επιπτώσεις των LULUs στη συνολική και τομεακή οικονομική ανάπτυξη’. η οποία περιλαμβάνει επίσης προτάσεις σχετικά με το πώς κάθε τύπου LULU μπορεί να μετρηθεί με τη βοήθεια των άμεσα διαθέσιμων δεδομένων δημογραφικών και περιφερειακής οικονομικής Διακρίνει επομένως τα LULUs στις παρακάτω κατηγορίες:

- ‘Πυροτεχνήματα’ (fizzlers): πρόκειται για τις χρήσεις/τα έργα/τις επιχειρήσεις που δημιουργούν λίγες ή καθόλου άμεσες επιδράσεις πριν την κατασκευή τους, και όποια επίδραση παρατηρείται κατά τη διάρκεια κατασκευής τους. Παραδείγματα: υδροηλεκτρικά φράγματα, αυτοκινητόδρομοι.

- ‘Νησιά’(Islands): Πρόκειται για έργα/χρήσεις/επιχειρήσεις οικονομικά απομονωμένες από τις περιοχές υποδοχής τους. Μπορούν να απασχολούν και να αγοράζουν κυρίως έξω από την περιοχή υποδοχής τους, στερώντας από τους κατοίκους της περιοχής πολλά από τα οφέλη της φυσικής παρουσίας τους. Παραδείγματα: σταθμοί πυρηνικής ενέργειας, φυλακές, καζίνο.
- ‘Αρνητές’(Deniers): Πρόκειται για χρήσεις/έργα/επιχειρήσεις οι οποίες μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά εκείνους που είναι λιγότερο τυχεροί. Ενδεικτικά, μπορούν να εκτοπίσουν άτομα χαμηλό εισόδημα, τους ηλικιωμένους κατοίκους από τα σπίτια τους ή την εργασία τους. Μπορούν επίσης να έχουν αρνητικές επιπτώσεις σε μειονοτικές ομάδες. Παραδείγματα: αυτοκινητόδρομοι, καζίνο.
- ‘Ανταγωνιστές’(Competitors) Οι χρήσεις αυτές μπορεί να επηρεάσουν τις ζωές των ατόμων μιας κοινότητας οι οποίοι είναι γενικά σε καλύτερη οικονομική κατάσταση. Για παράδειγμα, τοπικές ιδιοκτησίες μπορούν να βρεθούν σε δυσμενή θέση να ανταγωνιστούν με πιο αποδοτικά LULUs που επιλέγεται να χωροθετηθούν στην περιοχή. Παραδείγματα: αυτοκινητόδρομοι, καζίνο.
- ‘Οφειλέτες’(Deadbeats): Πρόκειται για χρήσεις/έργα/επιχειρήσεις οι οποίες δεν καταβάλλουν το πλήρες κόστος της υποδομής και των αναγκών τους σε δημόσιες παροχές, και η κάλυψη των οφειλών εναπόκειται σε τοπικούς φορείς. Η κατάσταση αυτή μπορεί να προκύπτει όταν τα LULUs λαμβάνουν σημαντικές επιδοτήσεις για μετεγκατάσταση, ή δεν παρέχουν αντισταθμιστικά οφέλη στην κοινότητα για αρνητικές οικονομίες κλίμακας, οι οποίες αυξάνουν τις δημόσιες δαπάνες για την παροχή υπηρεσιών. Παράδειγμα: καζίνο.
- ‘Απωθόντες’(Repellers) Πρόκειται για χρήσεις/έργα/επιχειρήσεις που καθιστούν δύσκολη τη χωροθέτηση ή τη λειτουργία στην ίδια περιοχή για υπάρχουσες ή πιθανές μελλοντικές χρήσεις/επιχειρήσεις, συχνά λόγω των αρνητικών οικονομικών κλίμακας, όπως περιβαλλοντική ρύπανση ή κοινωνική αναταραχή. Παραδείγματα: σταθμοί πυρηνικής ενέργειας, φυλακές, καζίνο.
- ‘Λιποτάκτες’(Deserters): Πρόκειται για χρήσεις/έργα/επιχειρήσεις που δεν έχουν ‘δεσμευτεί’ για μια μακροπρόθεσμη σχέση με την κοινότητα της περιοχής όπου χωροθετούνται. Ίσως λόγω των ιδιομορφιών της αγοράς στην οποία λειτουργούν και τα σχετικά χαμηλά πάγια έξοδα, ανταποκρίνονται

γρήγορα στις χωρικές διαφορές στο κόστος των συντελεστών παραγωγής. Αποτελούν κίνδυνο για την κοινότητα στην οποία λειτουργούν λόγω του κόστους που προκύπτει.

(Rephann,2000:396-397)

Πέρα από την προφανώς κοινωνική, αλλά και περιβαλλοντική, οικονομική που περιγράφεται παραπάνω τα LULUs εμπεριέχουν και πολιτική διάσταση. Σε πολλές περιπτώσεις δημιουργούν πολιτικές εντάσεις, αλλά συγχρόνως προσφέρουν ευκαιρίες κοινωνικοπολιτικής έκφρασης. Τα LULUs παρέχουν στους αρμόδιους (πολεοδόμους / χωροτάκτες, περιβαλλοντολόγους, πολιτικούς, κ.α.) πολιτικά παραγωγικές ευκαιρίες για να διορθώσουν την ανισορροπία μεταξύ των τοπικών δαπανών και περιφερειακών οφελών/ευκαιριών για να περιοριστούν ενδεχόμενες αρνητικές οικονομίες κλίμακας (στη γλώσσα ενός οικονομολόγου) έτσι και συχνά προς όφελος των πολιτών. (Popper, 1985).

Τυχόν υφιστάμενα ή προτεινόμενα LULUs έχουν, φυσικά, και ορισμένους υποστηρικτές (κυρίως σε τοπικό επίπεδο). Η υποστήριξη προκύπτει σε πολλές περιπτώσεις, σε συνάρτηση με το οικονομικό όφελος ή το κέρδος κάποιας μορφής. Για παράδειγμα, υποστηρικτές μπορεί να είναι οι υπεύθυνοι για τη δημιουργία/κατασκευή τους, οι εργαζόμενοι ή όσοι πιθανόν αποκτήσουν επαγγελματική αποκατάσταση λόγω αυτών, ίσως και η τοπική αυτοδιοίκηση που πιθανόν επωφελείται οικονομικά (π.χ μέσω φορολογίας) . Επιπλέον, σε ακραία αντίστιξη με τη φράση «ο θάνατός σου, η ζωή μου», το LULU για ένα άτομο είναι συχνά το προς το ζην για ένα άλλο άτομο. (Popper, 1985)

Ο χαρακτηρισμός μιας χρήσης ή εγκατάστασης ως LULU, αν και προέκυψε ως αποτέλεσμα αρνητικών κοινωνικών αντιδράσεων, υπάρχουν περιπτώσεις στην πορεία όπου «ανεξαρτητοποιείται» από αυτές. Πιο συγκεκριμένα, συγκεκριμένες κατηγορίες χρήσεων/ εγκαταστάσεων τείνουν να χαρακτηρίζονται (ή να «τυποποιούνται») ως LULUs γενικότερα, ανεξάρτητα από το αν προκαλούν πάντα αντιδράσεις.

Ένα ενδιαφέρον ζήτημα που παρατηρείται κυρίως στη βιβλιογραφία της τελευταίας δεκαετίας είναι η διαχρονική εξέταση των LULUs, δηλαδή εάν αποτελούν ακόμα αντικείμενο (το ίδιο εντόνων) αντιδράσεων. Μία παράμετρος που σχολιάζεται είναι ότι πιθανόν, λόγω και της αυξανόμενης κοινωνικής, τεχνολογικής και σε όλα τα επίπεδα προόδου, οι άνθρωποι στέκονται με πιο θετική στάση απέναντι στην ανάπτυξη. Άρα, αυτό μπορεί να συνεπάγεται ότι είναι πιο θετικοί στο να αποδεχτούν χωροθέτηση

LULUs στην περιοχή τους. Ακόμη έχουν παρατηρηθεί «βελτιώσεις» LULUs σύμφωνα με τις κοινωνικές απαιτήσεις, διευκολύνοντας έτσι την αποδοχή. Συγχρόνως, βέβαια, λόγω της εξέλιξης και της ανάπτυξης μπορεί να προκύπτουν και νέα LULUs, που δεν υφίσταντο καν ως χρήσεις γης στο παρελθόν (π.χ. εγκαταστάσεις ΑΠΕ). Επιπλέον, δε μπορούν να γίνουν γενικεύσεις, λόγω συγκεκριμένων μελετών περίπτωσης. Συμπερασματικά, το ζήτημα της αποδοχής των LULUs είναι ακόμα «ζωντανό» και φλέγον (Greenberg, Popper και Truelove, 2011).

1.2.2 NOT IN MY BACKYARD (NIMBY)

Η έννοια των LULUs έχει εξ' ορισμού κοινωνική διάσταση (επιθυμητή- ανεπιθύμητη χρήση). Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας θεωρείται απαραίτητη η εξέταση των κοινωνικών παραγόντων που σχετίζονται με χρήσεις γης και εγκαταστάσεις που θεωρούνται LULUs, παράλληλα με τη χωρική τους διάσταση. Ο Wolsink (1994) διέκρινε τρεις τύπους αντίθεσης/ αντίδρασης ομάδων του πληθυσμού απέναντι στα LULUS και τους αρμοδίους φορείς που τα προωθούν:

- Αμιγές (Pure) NIMBY, στο οποίο οι αντιδρώντες δεν διαφωνούν απαραίτητα με τον κοινωνικό σκοπό της δραστηριότητας, αλλά διαφωνούν με το γεγονός ότι η δραστηριότητα λαμβάνει χώρα στη γειτονιά τους ή την ευρύτερη περιοχή όπου κατοικούν.
- Πλήρης αποκήρυξη του LULU, διότι κοινωνικές ομάδες αντιτίθενται ως προς το λόγο ύπαρξής του (βλ. BANANA, NIABY, κ.α.)
- Αμερόληπτη αρχική στάση ή οποία στην πορεία μετατρέπεται σε αρνητική στάση, διότι κατά τη διάρκεια της (κοινωνικής) συνδιαλλαγής όσον αφορά το LULU προκύπτει ένα αίσθημα δυσπιστίας έναντι αυτού ή των εκάστοτε αρμοδίων φορέων του.

Ένα βασικό ακρώνυμο λοιπόν το οποίο απορρέει από κοινωνικούς παράγοντες, και άμεσα συνδεδεμένο με το χαρακτηρισμό χρήσεων ως LULUs είναι το NIMBY (Not In My Backyard- όχι στην πίσω αυλή μου) φαινόμενο(ή σύνδρομο ή κίνημα) ή ο NIMBYισμός (Νιμπιϊσμός). 'Το φαινόμενο NIMBY είναι κατά μία έννοια μια μοντέρνα μορφή διαδήλωσης κατά του γενικευμένου φαινομένου της αστικής δέσμευσης ή κάλυψης του χώρου. Οι αντιδράσεις του κοινού σε οποιαδήποτε δραστηριότητα ανάπτυξης αποδίδονται με πολλούς γλωσσολογικούς όρους' (Μυστριώτη, 2010:7).

Οι ορισμοί που αφορούν το NIMBY ποικίλλουν, άλλοτε πιο γενικοί άλλοτε πιο συγκεκριμένοι, έχοντας βέβαια πάντα κοινή βάση. Το φαινόμενο NIMBY χαρακτηρίζει την (αρνητική) κοινωνική ανταπόκριση απέναντι στα LULUs (Scively, 2007, Siedentop, 2010). Πιο αναλυτικά, στα πλαίσια και του προηγούμενου ορισμού 'ως σύνδρομο NIMBY ορίζεται η κοινωνική απόρριψη των εγκαταστάσεων, και των υποδομών οι οποίες είναι κοινωνικά αναγκαίες, αλλά είναι πιθανό να έχουν αρνητική έννοια' ή/και 'οι αντιδράσεις που αναπτύσσονται εκ μέρους της τοπικής κοινωνίας, υπό μια ευρεία έννοια, απέναντι στην εγκατάσταση διαφόρων ανθρωπογενών δραστηριοτήτων στην εγγύς περιοχή' (Καράλη, κ.α., 2011:1-2). 'Ο όρος NIMBY όπως αποδίδεται στο αγγλικό λεξικό της Οξφόρδης (2006) είναι ένας χαρακτηρισμός για μία ειδική στάση εναντίωσης, που υιοθετείται από τους πολίτες, απέναντι σε μια δραστηριότητα που χωροθετείται στη περιοχή τους. Μια στάση με την έννοια «μια σταθερή συμπεριφορά ή ένας τρόπος δράσης, αντιπροσωπευτικά της άποψης του ατόμου»' (Μυστριώτη, 2010:3).

Σε μια πιο σφαιρική προσέγγιση, οι αντιθέσεις/ αντιδράσεις NIMBY περιγράφονται γενικά ως ακραία αντίθεση σε τοπικά σχέδια χρήσεων ή εγκαταστάσεων που χαρακτηρίζεται α) από τοπικιστικές και εστιασμένες τοπικά στάσεις απέναντι στο πρόβλημα, β) δυσπιστία προς τους υπεύθυνους, γ)περιορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη χωροθέτηση/λειτουργία του έργου, τους κινδύνους, τα οφέλη, δ) μεγάλη ανησυχία σχετικά με τους κινδύνους του έργου και ε) πολύ έντονες συναισθηματικά αντιδράσεις απέναντι στην αντιπαράθεση (Kraft και Clary 1991). Δίνοντας και μια πολιτική διάσταση στο φαινόμενο, ο Takahashi ορίζει το NIMBY ως την οργανωμένη και συστηματική εναντίωση που δημιουργείται για τη χωροθέτηση μιας δραστηριότητας όταν μια ομάδα γειτόνων συσπειρωθεί και οργανωθεί ενάντια στις αρμόδιες αρχές που έχουν αναλάβει το έργο (Takahashi, 1997). Ένα σημείο κλειδί που μπορεί να διακρίνει το φαινόμενο NIMBY από τις γενικότερες μορφές αντίθεσης σε έργα ανάπτυξης είναι το γεγονός ότι αποδοχή (ή η απόρριψη) του έργου εξαρτάται από την απόστασή του από σημεία ενδιαφέροντος. (Μυστριώτη, 2010)

Ο Καλιαμπάκος (2006:1) δίνει στο NIMBY έναν πιο συγκεκριμένο ορισμό, θεωρώντας το ως 'συλλογική αντιπαράθεση σε κάποια προτεινόμενη αλλαγή στο τοπικό περιβάλλον (...) που βασίζονται στην πεποίθηση ότι η αλλαγή θα έχει σε κάθε περίπτωση αρνητικές επιπτώσεις στο χαρακτήρα, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση, και την ποιότητα ζωής της τοπικής κοινωνίας'. Στα πλαίσια αυτής της πιο

κοινωνικοστραφούς προσέγγισης κινούνται και οι Kraft και Clary (1991:3): 'Το NIMBY αναφέρεται σε έντονες, άλλοτε συναισθηματικές, και συχνά ανένδοτες τοπικές αντιθέσεις σχετικές με χωροθέτηση προτάσεων για τις οποίες οι κάτοικοι πιστεύουν ότι θα οδηγήσουν σε δυσμενείς επιπτώσεις'.

Σε πολλές περιπτώσεις ο όρος 'NIMBY' χρησιμοποιείται υποτιμητικά επειδή η στάση αυτή που υιοθετείται από τα άτομα χαρακτηρίζεται ως εγωιστική και αντιδημοκρατική. Υποστηρίζεται ότι μία τέτοια απόδοση του NIMBY, ως συμπεριφορά, είναι λανθασμένη επειδή υπονοεί μια διάκριση μεταξύ εκείνων που έχουν αυτήν την συμπεριφορά και εκείνων που δεν την έχουν. Επίσης η κοινωνική και η ψυχολογική έρευνα αποδεικνύουν ότι δεν παίζει ρόλο η προσωπικότητα του καθενός για την υιοθέτηση ή μη της στάσης αυτής. Εδώ προκύπτει και το «σύνδρομο». Καλώντας το NIMBY «σύνδρομο» 'υπονοείται ότι η στάση αυτή είναι μια "ασθένεια"'. (Καλιαμπάκος, 2006:Μυστριώτη, 2010:10)

Οι Freudenberg και Pastor (1992) θεωρούν τα LULU και NIMBY αλληλένδετα ακρωνύμια, που σχετίζονται με δημόσιες αντιδράσεις σε αμφιλεγόμενες τεχνολογίες, ωστόσο τα διακρίνουν το πρώτο με επίκεντρο τις τεχνολογίες, το δεύτερο με επίκεντρο τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης. Κατά γενικό κανόνα, οι ερευνητές που θεωρούν τις κοινωνικές αντιδράσεις ως την καρδιά του προβλήματος αναφέρονται στο σύνδρομο NIMBY. Εκείνοι που διακρίνουν αυτή την προοπτική γενικά τείνουν να βλέπουν μόνο τη θέση και όχι την ίδια τη χρήση ή την τεχνολογία, ως προβληματικές. Πολλοί από αυτούς τους παρατηρητές/ερευνητές αντιπαραβάλλουν τις εχθρικές αντιδράσεις των θιγόμενων πολιτών με τις πιο υποστηρικτικές απόψεις άλλων ομάδων, συχνά μελών τεχνικών ή επιστημονικών κοινοτήτων. Αντίθετα, οι ερευνητές που βλέπουν τις ίδιες τις χρήσεις ως προβληματικές αναφέρονται συχνά σε αυτές ως LULUs.

Με μία σύντομη αναδρομή στη βιβλιογραφία σχετικά με τις αντιδράσεις χωροθέτησης προκύπτει ότι πολλοί συγγραφείς/ερευνητές χρησιμοποιούν τον όρο χωρίς σαφή ορισμό, απλά εξισώνουν τον όρο NIMBY με τις (τοπικές) αντιδράσεις. Ένα σημείο κλειδί που μπορεί να διακρίνει το φαινόμενο NIMBY από τις γενικότερες μορφές αντίθεσης σε έργα ανάπτυξης είναι το γεγονός ότι αποδοχή (ή η απόρριψη) του έργου εξαρτάται από την απόστασή του από σημεία ενδιαφέροντος. Πολλοί περιγράφουν κάθε τοπική αντίδραση ως 'NIMBY' ανεξάρτητα από το τι την δημιούργησε. Ένα πρόβλημα σχετικά με τον όρο 'NIMBY' είναι ότι σπάνια ορίζεται με τον ίδιο τρόπο από τους διάφορους ερευνητές. Στην πραγματικότητα, χρησιμοποιείται γενικά ως όρος για την

εναντίωση των πολιτών ή ακόμα χειρότερα σημαίνει ότι οι πολίτες είναι παράλογοι ή εγωιστές και για αυτό τον λόγο απορρίπτουν τη χωροθέτηση μίας δραστηριότητας. (Μυστριώτη, 2010:Hunter και Leyden, 1995). Ο γενικευμένος ορισμός του ‘NIMBY’ σχετικά με οποιαδήποτε, τοπική ή μη αντίδραση εμφανίζεται συχνά και στα Μ.Μ.Ε., όπως σε (διαδικτυακά) έντυπα, YouTube, κ.λπ.. Λαμβάνοντας υπ’ όψη τη βιβλιογραφία, τις περισσότερες φορές το NIMBY σχετίζεται με LULUs που θεωρείται ότι έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και την υγεία, όπως χώροι διαχείρισης αποβλήτων ή βιομηχανικές εγκαταστάσεις. Αντιθέσεις τύπου NIMBY προκύπτουν επίσης έναντι σε εγκαταστάσεις, όπως τα κέντρα απεξάρτησης, υπηρεσίες ψυχικής υγείας, κέντρα κράτησης, εγκαταστάσεις οικονομικά προσιτής στέγασης (affordable housing), καθώς και καταφύγια των αστέγων που εξυπηρετούν μικρότερες ομάδες του πληθυσμού. (Scively,2007)

Ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι οι αντιθέσειςαντιδράσεις διαρθρώνονται σε στάδια. Τα στάδια που αποτελούν αντιδράσεις τύπου NIMBY είναι πάντα τρία, η γέννηση, η ωριμότητα και το γήρας.

- Η γέννηση είναι το στάδιο κατά το οποίο αρχίζει να γνωστοποιείται η φημολογία για το προτεινόμενο έργο ανάπτυξης. Η αντίδραση περιορίζεται σε μια μικρή, τοπική ομάδα από την περιοχή κοντά στην προτεινόμενη τοποθεσία με έντονο το αίσθημα της αδικίας. Τα NIMBY αισθήματα εκφράζονται συνήθως χωρίς περιστροφές, συχνά αντικατοπτρίζοντας έναν παράλογο φόβο για μείωση της αξίας των ακινήτων, αύξηση της κυκλοφορίας και την αλλοίωση του χαρακτήρα της γειτονιάς.
- Στο στάδιο της ωριμότητας, οι υπέρ και οι κατά είναι πλέον πολωμένοι και η συζήτηση μεταφέρεται μπροστά στο κοινό με συντονισμένες αντιδράσεις. Η άποψη του κοινού που διαμορφώνεται είναι συνήθως αντίθετη με το έργο ανάπτυξης.
- Το στάδιο του γήρατος χαρακτηρίζεται από παραχωρήσεις και από τις δύο πλευρές. Η νίκη συνδέεται συχνά με τη επιμονή και την αντοχή της κάθε πλευράς. Τα πιθανά αποτελέσματα είναι είτε η καθυστέρηση του έργου, η αύξηση του κόστους είτε η ματαίωση του έργου.

(Καράλη, κ.α., 2011:2, Μυστριώτη, 2010:13-14, Κατσίμπρα,2012)

‘Η χρήση του όρου NIMBY φαίνεται να είναι αρκετά συγκεκριμένη πολιτιστικά, αφού χρησιμοποιείται για να περιγράψει όσους είναι ενάντιοι στις εξελίξεις, σε σχετικά πλούσιες κοινότητες και στις "ανεπτυγμένες" χώρες, αλλά πολύ λιγότερο χρησιμοποιείται για τους ενάντιους στις φτωχότερες κοινότητες ή στις "αναπτυσσόμενες" χώρες. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι οι φτωχές κοινότητες και οι "αναπτυσσόμενες" χώρες προτιμούν την ανάπτυξη των νέων υποδομών, ως ένδειξη επένδυσης και προόδου. Συνεπώς, οι αντιδράσεις του κοινού είναι λιγότερο διαδεδομένες. Ενδέχεται επίσης ο όρος να αντανακλά ότι οι αντιδρώντες προέρχονται από φτωχότερα στρώματα της κοινωνίας που αγωνίζονται για την περιβαλλοντική δικαιοσύνη και όχι για την προστασία των τοπικών συμφερόντων’. (Μυστριώτη,2010: 5,6)

Ο όρος ‘NIMBY’ δεν αναφέρεται μόνο στην περιγραφή των κοινωνικών συμπεριφορών και αντιδράσεων, αλλά και στα ίδια τα άτομα που τις εκδηλώνουν, οι οποίοι καλούνται ‘Nimbys’. Σύμφωνα με το λεξικό της Οξφόρδης ‘Nimby(s)’ είναι το άτομο ή τα άτομα που αντιτίθενται στη χωροθέτηση οτιδήποτε το οποίο γίνεται αντιληπτό ως δυσάρεστο ή δυνητικά επικίνδυνο στη γειτονιά τους, κυρίως όταν συγχρόνως δεν εκφράζουν αντιδράσεις όσον αφορά παρόμοιες περιπτώσεις σε κάποια άλλη περιοχή. (oxforddictionaries.com). Σύμφωνα με παραδείγματα από τη βιβλιογραφία, όπως και η αντίδραση NIMBY, έτσι και οι Nimbys συχνά χαρακτηρίζονται με υποτιμητικό τρόπο.

1.2.3 ΆΛΛΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

Τα φαινόμενα LULU και NIMBY συχνά συνδέονται και με παρόμοιας λογικής/προέλευσης και άλλα εύηχα ακρωνύμια, στην προσπάθεια των ερευνητών να ερευνήσουν ακόμα πιο εξειδικευμένες κοινωνικές συμπεριφορές και φαινόμενα. Αυτά έχουν προκύψει αντιστοίχως όπως το φαινόμενο NIMBY: εκφράζουν κοινωνική συμπεριφορά απέναντι σε χρήσεις, εγκαταστάσεις αλλά και καταστάσεις. Διευρύνουν την ήδη διαδεδομένη βάση για τις αντιδράσεις και δείχνουν ότι το κίνητρο μπορεί να μην έχει εντοπισθεί, αλλά δεν είναι απλά ο ανθρώπινος εγωισμός.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι τα φαινόμενα:

- BANANA (Build Absolutely Nothing Anywhere Near Anyone ή χτίζεται απολύτως τίποτα, πουθενά, κοντά σε κανέναν)
- NIABY (Not In Anybody’s Backyard ή Όχι σε κανενός την πίσω αυλή)
- NOPE (Not On Planet Earth ή όχι στον πλανήτη Γη)

- NOTE (Not over there, either ή ούτε και εκεί-σε εκείνη τη θέση-)
- NIMTOO (Not In My Term Of Office ή όχι στη διάρκεια της θητείας μου)
- NIMEY (Not In My Election Year ή όχι στην περίοδο εκλογής μου)
- NIMBLE (Not In My Bottom Line ή όχι στο πεδίο ενδιαφερόντων μου)
- CAVEs (Citizens Against Virtually Anything ή πολίτες εναντίον πρακτικώς οτιδήποτε ή «άνθρωποι των σπηλαίων»)
- Αλλά και τα YIMBY (Yes In My Backyard ή Ναι στην Πίσω αυλή μου) και PIMBY (Please In My Back Yard ή Παρακαλώ στην Πίσω Αυλή μου). Άτομα τα οποία εκπροσωπούν τέτοιου είδους κινήματα συχνά εξισώνονται με το ίδιο το φαινόμενο στην ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Πιο συγκεκριμένα, όπως άτομα που έχουν εκδηλώσει αντιδράσεις τύπου NIMBY συχνά χαρακτηρίζονται ως «Nimbys», ενώ αντίστοιχα προκύπτουν οι BANANAs, οι NIABYs κ.ο.κ..

Τα πιο «ακραία» είναι τα BANANA, NIABY και NOPE καθώς εκφράζουν απόλυτο και μη διαπραγματεύσιμο αρνητισμό. Σύμφωνα με τον Scherer, η θεωρία του «παλαιού» NIMBY έχει αλλάξει προς πιο «έντονες» κατευθύνσεις, και ο καθένας φαίνεται να είναι έτοιμος να μεταφέρει το «πρόβλημά» του κάπου αλλού (Scherer, 1990). Το 'BANANA' φαίνεται να προέκυψε σε περίοδο ραγδαίας ανάπτυξης και με αφορμή τη χωροθέτηση χρήσεων γης και εγκαταστάσεων στα πλαίσια αυτής. Άτομα που υποστηρίζουν αυτή τη στάση, φαίνεται να μένουν ακλόνητα στις αντιλήψεις τους ακόμα κι αν αποδεικνύεται να έχουν άδικο. Φαίνεται, μάλιστα, να στρέφουν τις αντιδράσεις τους προς όποια τυχόν παρόμοια περίπτωση με αυτή που τις πυροδότησε αρχικά (Burns, 2003).

Αντίστοιχες είναι οι περιπτώσεις των NIABY και NOPE. Τα άτομα που εκφράζουν αντιδράσεις τύπου NIABY και NOPE δεν αντέχουν κάθε είδους κίνδυνο και αγωνίζονται με πάθος για να προστατευθούν από αυτόν. Ο ορισμός του κινδύνου σε αυτή την περίπτωση είναι σχετικά γενικός, καθώς θεωρούν ότι τα πάντα είναι επικίνδυνα έξω από τα στενά περιθώρια του τι θεωρούν φυσικό, αλλά είναι τόσο πεπεισμένοι για την αποστολή τους, ώστε να απορρίπτουν ακόμα και λογικά επιχειρήματα. Τα άτομα αυτά είναι συνήθως μια μικρή ομάδα αλλά με μεγάλη επιρροή στην σκανδαλοθηρία του Τύπου. Ωστόσο, οι NIABYs θεωρούν ότι το πρόβλημα εντοπίζεται σε συγκεκριμένες τεχνολογίες, και συνεπώς αντιμετωπίζεται η αντίδραση των πολιτών πιο θετικά (Pinkerton, 2002).

Το NIMBLE είναι μια πιο ιδιαίτερη περίπτωση. Φαίνεται συχνά να υποκινείται από συμφεροντολογικά ή κερδοσκοπικά κίνητρα. Τα άτομα που εκφράζουν αντιδράσεις

τύπου NIMBLE αγαπούν τους κινδύνους που επηρεάζουν τους άλλους, αλλά όχι τους ίδιους. Ενδιαφέρονται για το κέρδος, αλλά αποφεύγουν τους συναφείς κινδύνους, όπως οι επενδυτές που αποφεύγουν ακόμη και τον παραμικρό κίνδυνο.

Ιδιαίτερη αναφορά χρειάζεται να γίνει στα NIMTOO και NIMEY, καθώς διαφέρουν από τα παραπάνω ακρωνύμια. Τα άτομα που εκφράζουν αντιδράσεις NIMTOO και NIMEY είναι συνήθως γραφειοκράτες, δημόσιοι υπάλληλοι ή πολιτικοί. Ο νεωτερισμός και η ανάπτυξη σημαίνουν αλλαγές και η αλλαγή σημαίνει εργασία. Ένας ιδιαίτερα ενοχλητικός συνδυασμός στην καθημερινή τους ζωή. Τα άτομα αυτά επιβάλουν περιορισμούς και απαγορεύσεις, εγκρίνουν τη νομοθεσία και τα κανονιστικά πλαίσια για να κρατήσουν τους κινδύνους στο ελάχιστο.

Πρόσφατα, αναφορές τύπου YIMBY (Ναι στην πίσω αυλή μου) έχουν αρχίσει επίσης να εμφανίζονται. Ο όρος YIMBY είναι ένα αρκτικόλεξο αντίθετο με την αντίδραση και το φαινόμενο NIMBY. Ανεπίσημοι οργανισμοί YIMBY υπάρχουν σε πολλές πόλεις της Αμερικής (όπως στο Σαν Φρανσίσκο, στο Λος Άντζελες) αλλά και στην Ευρώπη (όπως στη Σουηδία) για την παροχή κοινοτικής στήριξης και ενημέρωσης στους πολίτες. Υπάρχει επίσης μια πιο εξειδικευμένη, αυξανόμενη τα τελευταία χρόνια κίνηση τύπου YIMBY που αφορά την ενθάρρυνση των εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως τα αιολικά πάρκα. Από την άλλη πλευρά, 'σε μια χονδροειδή παραλλαγή του YIMBY' υπάρχουν υπόνοιες ότι οι πολίτες δεν αντιδρούν με αφορμή άλλα κίνητρα όπως η οικονομική αποζημίωση και η δημιουργία θέσεων απασχόλησης (Αναγνωστόπουλος, 2012). Αντίστοιχης φιλοσοφίας είναι και το PIMBY, το οποίο φαίνεται να υποκινείται από την τρέχουσα περίοδο κρίσης και λιτότητας. Δηλαδή, όπως η ανάπτυξη και τα «παράγωγά» της φαίνεται να δημιουργούν αντιδράσεις, το ίδιο προκύπτει και με τις ελλείψεις που φαίνεται να προκαλεί η περίοδος κρίσης. Η «μετατροπή» των κοινωνικών αντιδράσεων από NIMBY σε YIMBY ή PIMBY φαίνεται να αποτελεί επιδίωξη των αρμοδίων για τη χωροθέτηση των LULUs. Σύμφωνα, ωστόσο, με το Hartung (2012), απαραίτητη προϋπόθεση για το στόχο αυτό είναι ριζικές αλλαγές στα συστήματα σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων.

1.3 ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η βιβλιογραφία που περιγράφεται στο παρόν κεφάλαιο αντικατοπτρίζει το φάσμα των ερευνών που έχουν διεξαχθεί σχετικά με τα φαινόμενα LULU και τις αντιδράσεις τύπου NIMBY. Εκτός από την προβολή και ανάδειξη εννοιών σχετικά με τα φαινόμενα, η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας μπορεί να επισημάνει επίσης, τα βασικά κενά στις γνώσεις μας, καθώς και πιθανές διασυνδέσεις μεταξύ των ευρημάτων που προκύπτουν. Όπως προκύπτει, πρόκειται για εξαιρετικά πολύπλοκα φαινόμενα. Εντοπίζεται μεγάλο εύρος, τόσο όσον αφορά τα ίδια τα φαινόμενα, όσο και τις προσεγγίσεις τους. Η ανασκόπηση της βιβλιογραφία που αφορά τα φαινόμενα αυτά σε γενικές γραμμές οδηγεί τον αναγνώστη σε κοινά συμπεράσματα. Με την εξέταση ωστόσο ειδικότερων περιπτώσεων παρατηρούνται και κάποιες τυχόν αντιφάσεις. Αυτό πιθανόν να οφείλεται είτε στη συνθετότητα του φαινομένου είτε στο γεγονός ότι διαφορετικές έρευνες ενδέχεται να εστιάζουν σε διαφορετικές διαστάσεις του φαινομένου. Παρακάτω, πραγματοποιείται μια προσπάθεια βιβλιογραφικής ανασκόπησης των όρων, εξέταση της διαχρονικής τους βιβλιογραφικής εμφάνισης και εντοπισμός τυχόν αντιφάσεων ή ελλείψεων.

Συχνά τα φαινόμενα των αντιδράσεων απέναντι σε χρήσεις γης/εγκαταστάσεις/έργα, χωροθετήσεις χαρακτηρίζονται ως σύγχρονα (modern) ή μεταπολεμικά (π.χ. Kraft και Clary, 1991, Kasperson, 1986, Freudenberg και Pastor, 1992). Στην πραγματικότητα, ωστόσο, εμφανίζονται πολύ πιο πριν χρονικά. Αν και όχι απαραίτητα ονομαστικά προσδιορισμένη ως NIMBY ή ως κάποιο άλλο ακρωνύμιο, η έννοια των αντιδράσεων έχει τεθεί ως ζήτημα σε προηγούμενους αιώνες. Ενδεικτικά, άρθρα σε τοπικές εφημερίδες στο Worcester της Μασαχουσέτης στις Η.Π.Α. τα έτη 1876-1900 αναφέρουν διάφορες κατηγορίες διαμαχών και αντιδράσεων απέναντι σε «ανεπιθύμητες χρήσεις γης». Τέτοιες ήταν: Δίκτυα Συγκοινωνιών (δρόμοι, σιδηρόδρομοι, κ.α.), saloons (χώροι διασκεδάσεως αμφιβόλου ηθικής στην Αμερική της εποχής), Δημόσιες Υπηρεσίες (σχολεία, αστυνομικά τμήματα, νοσοκομεία θεραπείας ανίατων ασθενειών-όπως η ευλογιά-, κ.α.), Δίκτυα Ηλεκτρισμού-Τηλεπικοινωνιών, ακόμα και πάρκα. Επίσης, αναφέρουν πως η εκλογή ενός δημάρχου απορρίφθηκε από τους κατοίκους, γιατί επεδίωκε να χωροθετήσει ανεπιθύμητες δραστηριότητες στην περιοχή (Meyer, 1995).

Η πρώτη εμφάνιση του όρου-ακρωνυμίου 'LULU' στη βιβλιογραφία συναντάται το 1981, στο άρθρο "Siting LULU's" του Αμερικανού Καθηγητή (Civil and

Environmental Engineering, Princeton University) και ερευνητή Frank J. Popper, ο οποίος και εισήγαγε τον όρο. Το άρθρο θεωρήθηκε καινοτόμο και καθοριστικό για το μέλλον του χωρικού σχεδιασμού και ο όρος 'LULU' καθιερώθηκε έκτοτε, αρχικά στην Αμερικανική αλλά σταδιακά και την παγκόσμια βιβλιογραφία. Ωστόσο, παραδείγματα προηγούμενων αναφορών σε ανάλογες χρήσεις και εγκαταστάσεις, κυρίως στην Αμερικανική βιβλιογραφία, αλλά και μια γενικότερη στροφή της κοινωνικής συνείδησης προς τέτοια ζητήματα οδήγησαν στην ανάγκη «δημιουργίας» ενός αντίστοιχου όρου.

Ο όρος-ακρωνύμιο 'NIMBY' εμφανίζεται στη βιβλιογραφία στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα και κάθε δεκαετία συνεισέφερε με τον δικό της τρόπο στην επέκταση των εννοιών του. Μετά τη διατύπωση και του όρου «LULU», συχνά χρησιμοποιούνται από τους μελετητές ως αλληλένδετες έννοιες (όπως άλλωστε και είναι). Ωστόσο, συναντώνται και αναφορές του NIMBY ανεξάρτητα από τα LULUs, με στόχο την αποκλειστική διερεύνηση κοινωνικών συμπεριφορών (αντιθέσεων), χωρίς την ενασχόληση με το αντικείμενο απέναντι στο οποίο εκφράζονται. Η βιβλιογραφία που αναφέρεται ή έχει ως κεντρικό αντικείμενο το NIMBY (σε συνάρτηση ή όχι με τα LULUs) είναι ποσοτικά αρκετά περισσότερη απ' ό,τι αυτή που αφορά αμιγώς τα LULUs (λογικό, αν ληφθεί υπ' όψη ότι χρονικά προηγείται αρκετά).

Ήδη δύο (2) δεκαετίες πριν την εμφάνιση του όρου 'LULU', υπάρχουν παραδείγματα αναφορών σε κινήματα κοινωνικών οργανώσεων ενάντια σε μεγάλες εγκαταστάσεις και στα αίτια εκδήλωσής τους, αναφορές σε αρνητικές ή θετικές οικονομίες κλίμακας ως προς χρήσεις και εγκαταστάσεις προς χωροθέτηση, κ.λπ.. Επισημαίνεται επίσης και μια στροφή των πολιτικών χρήσεων γης στην Αμερικανική Νομοθεσία, από τα μέσα της δεκαετίας του '60, προς κοινωνικά και περιβαλλοντικά «φιλικές» μεθόδους διαχείρισης αρνητικών συνεπειών από τη χωροθέτηση χρήσεων και εγκαταστάσεων. Στροφή η οποία βέβαια στην πορεία, μετά τα μέσα της δεκαετίας του '70, άλλαξε προσανατολισμό, «αγνοώντας» τις αρνητικές, ιδίως περιβαλλοντικές, συνέπειες χωροθέτησης χρήσεων και εγκαταστάσεων που θεωρήθηκαν απαραίτητες. Οι παραπάνω διαχρονικές μεταβολές προετοίμασαν ακόμη περισσότερο το έδαφος ώστε οι ερευνητές να εστιάσουν στο φαινόμενο χωροθέτησης χρήσεων και εγκαταστάσεων να τις μελετήσουν, και επακολούθως, εντοπίζοντας ορισμένα κριτήρια, να τις ονομάσουν με το γενικό χαρακτηρισμό LULUs. Το NIMBY άνθισε τη δεκαετία του '80, στη διάρκεια της διοίκησης του Reagan και εκδηλώθηκε αρχικά στα οικονομικά εύρωστα

προάστια των πόλεων και στη συνέχεια και στα κατοικούμενα από μειονότητες προάστια (Popper, 1985; Μυστριώτη 2010).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η διαχρονική εμφάνιση των φαινομένων των αντιθέσεων στη βιβλιογραφία. Αρχικά, όταν ξεκίνησαν να εμφανίζονται οι όροι στην (Αμερικανική στο μεγαλύτερο βαθμό) βιβλιογραφία, κυριότερος στόχος των περισσότερων μελετητών φαίνεται να ήταν κυρίως ο προσδιορισμός και η αποσαφήνιση των φαινομένων χρήσεων και εγκαταστάσεων χαρακτηριζόμενων ως LULUs. Όσον αφορά εκείνη την περίοδο, το μεγαλύτερο ζήτημα φαίνεται να αποτελούν χρήσεις βιομηχανικές, ενεργειακές, διαχείρισης αποβλήτων (Greenberg, Popper και Truelove, 2011) αλλά και εγκαταστάσεις σχετικές με την κατοικία (housing) (οι εν λόγω χρήσεις συνεχίζουν διαχρονικά να απασχολούν τους ερευνητές, παρά το γεγονός ότι στα ενδιαφέροντά τους εμφανίζονται συνεχώς νέες χρήσεις). Από τα μέσα της δεκαετίας του '90 ο όρος 'LULU' λαμβάνεται όλο και περισσότερο ως δεδομένος, ενώ εντοπίζονται όλο και περισσότερες αναφορές του σε βιβλιογραφία και εκτός Αμερικανικών συνόρων. Έκτοτε και έως σήμερα, εντοπίζεται μια πιο σφαιρική θεώρηση του ζητήματος. Σημαντικό είναι ότι έχουν προκύψει και νέες περιπτώσεις χρήσεων και εγκαταστάσεων που χαρακτηρίζονται από τους μελετητές ως LULUs στη βιβλιογραφία, ή μπορούν να χαρακτηριστούν από τον αναγνώστη σύμφωνα με τον ορισμό. Πραγματοποιείται, επιπλέον, μια αρκετά οργανωμένη προσπάθεια να εντοπιστούν παράγοντες που επιδρούν στο σχεδιασμό και τη χωροθέτηση των LULUs, η επιρροή των κοινωνικών αντιλήψεων που εξελίσσονται σε NIMBY και μέθοδοι για την αντιμετώπιση των φαινομένων NIMBY, ενώ μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας εστιάζει στον προσδιορισμό τρόπων για τη χωροθέτηση των LULUs. Έχει πραγματοποιηθεί προσπάθεια για την ανάπτυξη μοντέλων χωροθέτησης από τα μέσα της δεκαετίας του '80, όσο αναπάντεχο κι αν φαίνεται.

Εντοπίζεται μεγάλο εύρος και «ποικιλία» προσεγγίσεων των φαινομένων στη βιβλιογραφία, όπως φαίνεται και από τη διαχρονική παρουσίαση που πραγματοποιείται παραπάνω. Μεγάλο εύρος των προσεγγίσεων επικεντρώνεται στις απόψεις/οπτικές των εμπλεκόμενων. Διαφορετική άποψη έχουν οι υποστηρικτές της εκάστοτε χρήσης/εγκατάστασης, και προφανώς διαφορετική οι αντίπαλοί της, πρόκειται όμως για απόψεις οι οποίες όμως μπορούν να είναι σημαντικές ή καθοριστικές στον ίδιο βαθμό. Επιπλέον, εξετάζεται το ποιοι μπορεί να είναι αυτοί οι εμπλεκόμενοι. Στα πλαίσια των ερευνών, μια σημαντική κατηγορία ερευνητικών μεθόδων, οι οποίες ξεκίνησαν από τη

δεκαετία του '80 και συνεχίζονται διαχρονικά, είναι τα ερωτηματολόγια και οι προσωπικές συνεντεύξεις με απλούς πολίτες οι οποίοι εκφράζουν αντιθέσεις. Μέσω αυτών εξετάζεται η κοινωνική άποψη και στάση απέναντι σε εγκαταστάσεις και χρήσεις που μπορούν να χαρακτηριστούν ως LULUs και τα αίτια των αντιδράσεων τύπου NIMBY.

Παρατηρείται επίσης σύνδεση του φαινομένου με την ψυχολογία και άλλες κοινωνικές παραμέτρους ως παράγοντας επίδρασης στην κοινωνική συμπεριφορά/αντίδραση απέναντι στα LULUs. Χαρακτηριστική και πιο σύγχρονη περίπτωση είναι η μελέτη των Greenberg, Popper & Tuelove, (2011). Οι αντιδράσεις απέναντι στα LULUs ερμηνεύονται, πέρα από κοινωνική-ψυχολογική σκοπιά, και σε συνάρτηση με το ευρύτερο ή πιο εστιασμένο κοινωνικο-πολιτικό πλαίσιο όπου εντάσσονται. Πιο συγκεκριμένα, τονίζεται σε διάφορες πηγές η μεγάλη σημασία των πολιτικών πεποιθήσεων, του επιπέδου μόρφωσης ή εισοδήματος των εμπλεκομένων στη διαμόρφωση λιγότερο ή περισσότερο αρνητικών αντιλήψεων απέναντι σε διάφορες χρήσεις και εγκαταστάσεις. Σημαντική έως καθοριστική, όπως αναφέρεται, είναι και η επίδραση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε).

Οι περισσότερες προσεγγίσεις επιχειρούν να συνδυάσουν τη χωρική, την κοινωνική, την οικονομική, την περιβαλλοντική διάσταση των φαινομένων, όπως η πρότυπη προσέγγιση του Popper (ο οποίος συνέχισε να ασχολείται με το φαινόμενο). Πρόκειται όπως φαίνεται και από τα παραπάνω, για πολυδιάστατα φαινόμενα και είναι δύσκολο να ερμηνευτούν με μονομερείς προσεγγίσεις, όπως προκύπτει από τη μελέτη της βιβλιογραφίας. Ως βάση ερμηνείας συχνά χρησιμοποιούνται και οι θεωρίες ανάλυσης ρίσκου (risk analysis).

Η ελληνική βιβλιογραφία όσον αφορά τα LULUs ή τις (Τοπικά) Ανεπιθύμητες ή Δυσάρεστες Χρήσεις Γης (όπως απαντώνται ως όροι) είναι εξαιρετικά περιορισμένη έως απειροελάχιστη, και εντοπίζεται κυρίως κατά την τελευταία δεκαετία-πενταετία. Η αναφορά στο NIMBY είναι πιο συχνό φαινόμενο, και συχνά χρησιμοποιείται ανεξαρτήτως από τον όρο «LULUs», όπως και στα ξενόγλωσσα κείμενα. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι συναντώνται ποικίλες αναφορές σε «ανεπιθύμητες χρήσεις γης», σε διάφορες περιπτώσεις, χωρίς αυτές να χαρακτηρίζονται ως LULUs ή σε κοινωνικές αντιδράσεις έναντι αυτών χωρίς να ονομάζονται NIMBY ή κάπως αντίστοιχα. Ανεξάρτητα από το χαρακτηρισμό τους ως LULUs ή όχι, η πλειοψηφία των αναφορών είτε σε ανεπιθύμητες χρήσεις είτε σε κάποιας μορφής κοινωνικής συμπεριφοράς σε

σχέση με αυτές, αφορά κυρίως χρήσεις όπως Υποδομές Διαχείρισης Αποβλήτων-Απορριμμάτων, Μεταφορικές υποδομές, Ενεργειακές Υποδομές. Αναφορά σε «ανεπιθύμητες χρήσεις» γίνεται και στα πλαίσια διαβουλεύσεων για την έγκριση χωροταξικών και πολεοδομικών μελετών, όπως τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (Γ.Π.Σ.).

Παρά το γεγονός ότι σε ευρύ βαθμό η βιβλιογραφία παρέχει σημαντικές πληροφορίες για το χωρικό σχεδιασμό, παραμένει η ανάγκη αλλά και το ενδιαφέρον για πρόσθετη έρευνα σε σχέση με αντιλήψεις και μεθόδους για τη διαχείριση φαινομένων NIMBY και LULU καθώς και την αλληλένδετη σχέση μεταξύ των δύο αυτών όρων. Όσον αφορά την ελληνική βιβλιογραφία, προκύπτει η ανάγκη αναγωγής ήδη υπάρχοντων παραδειγμάτων ως LULUs ή ανεπιθύμητες χρήσεις, ώστε να εξαχθούν καθολικά συμπεράσματα, όσο φυσικά είναι εφικτό. Συνολικά, η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας επισημαίνει την ανάγκη για σαφέστερη και εντονότερη διερεύνηση των φαινομένων και των καταστάσεων που απορρέουν από αυτά. Μέσω μιας σφαιρικής προσέγγισης, μπορεί επίσης να δοθούν στους χωροτάκτες/πολεοδόμους (planners) και κάθε αρμόδιο άτομο ή φορέα δυνατότητες για πλήρη κατανόηση του φαινομένου, τη λήψη αποφάσεων και την ενεργοποίηση κατάλληλων διαδικασιών για τη βέλτιστη διαχείρισή του, αλλά και στο κοινό ενημέρωση και κατευθύνσεις όσον αφορά τις αντιλήψεις τους.

2.ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ-Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΙΣΧΥΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΣΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΩΝ LULUs

2.1 ΑΙΤΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ / ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΕ LULUs

Όπως έγινε σαφές στο κεφάλαιο των ορισμών (βλ. 1.2), η ύπαρξη του όρου ‘LULUs’ προκύπτει από την εκδήλωση κοινωνικών αντιθέσεων απέναντι σε αυτά, με αποτέλεσμα να υπάρχει αιτιακή σχέση μεταξύ LULUs και εκδηλώσεων τύπου NIMBY. Η διατύπωση όμως των αιτιών εξ’ αιτίας των οποίων προκύπτουν, ή μπορεί να προκύψουν αντιθέσεις (τοπικών) κοινωνιών απέναντι στα LULUs, δηλαδή φαινόμενα τύπου NIMBY, δεν είναι απλή υπόθεση. Αυτό οφείλεται τόσο στο εύρος των χρήσεων ή εγκαταστάσεων (LULUs) απέναντι στο οποίο πραγματοποιείται η αντίδραση όσο και στην πολυπλοκότητα του ίδιου του φαινομένου των αντιθέσεων. Η πολυπλοκότητα αυτή προκύπτει από ποικίλες και διαφορετικές (τύπου NIMBY και όχι μόνο) αντιδράσεις οι οποίες μπορεί να είναι λογικές, δικαιολογημένες ή όχι (αναλόγως με την περίπτωση αλλά και την οπτική του εκάστοτε μελετητή). Το σημαντικότερο ζήτημα που πρέπει να εξεταστεί εδώ είναι το αν οι αντιδράσεις απέναντι σε κάποια χρήση/εγκατάσταση προκύπτουν με κάποιο τρόπο λόγω της ίδιας της χρήσης/εγκατάστασης ή αν οφείλεται (και) σε άλλους παράγοντες. Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι δεν είναι δυνατό να εξαχθούν μονομερή συμπεράσματα όσον αφορά τα αίτια του φαινομένου. Τα διάφορα αίτια που ενδέχεται να το προκαλούν είναι συχνά αλληλένδετα. Είναι, τέλος, σαφές ότι θα γίνει μια προσπάθεια γενίκευσης των αιτιών, καθώς δεν είναι όλα τα LULUs όμοια, με ίδιες συνέπειες, ούτε χωροθετούνται σε ίδιες περιοχές, ούτε συναντούν αντίδραση από τα ίδια άτομα.

Συχνές περιγραφές του φαινομένου NIMBY (και γενικά αντιστοίχων φαινομένων αντιδράσεων) περιλαμβάνουν μια πολυδιάστατη απεικόνιση των χαρακτηριστικών-αιτιών (π.χ. Glaberson 1988). Δηλαδή, το φαινόμενο των συμπεριφορών τύπου NIMBY θεωρείται ως ένα σύνολο από αντιλήψεις και συμπεριφορές που δημιουργούν και ενισχύουν η μία την άλλη. (Kraft και Clary, 1991). Συνολικά, η ανάλυση των παραγόντων που αφορούν τις αντιθέσεις/ αντιδράσεις οδηγεί σε μικτά συμπεράσματα όσον αφορά το φαινόμενο, και αναδεικνύει την πολυδιάστατη φύση του. Το πιο σημαντικό συμπέρασμα από την ανάλυση είναι ότι η ανταπόκριση του κοινού στο εκάστοτε ζήτημα χωροθέτησης/λειτουργίας κάποιου LULU είναι πολύ πιο περίπλοκη από ότι κάποιοι (αρχικοί) ορισμοί για το NIMBY προδιαθέτουν. (Kraft και Clary, 1991)

Όπως περιγράφεται πιο αναλυτικά και στη συνέχεια, υπάρχει εμπειρική βάση σχετικά με τη διαμόρφωση ενός κοινωνικού-ψυχολογικού «μοντέλου» ερμηνείας των αντιδράσεων τύπου NIMBY. Ο παράγοντας «άνθρωπος» αποτελεί αναμφισβήτητα μία παράμετρο που χρειάζεται εξέταση, όχι όμως και τη μοναδική. Ορισμένες (συχνά μονοδιάστατες) μελέτες και σχετικές έρευνες κάνουν το παραπάνω «μοντέλο» εύκολα χρησιμοποιήσιμο, χωρίς περαιτέρω έρευνα. Μπορούν όμως να προκύψουν γενικεύσεις σχετικά με το βαθμό στον οποίο προσωπικοί, γνωστικοί, συναισθηματικοί, ψυχολογικοί και άλλοι σχετικοί παράγοντες ευθύνονται για αντιδράσεις τύπου NIMBY, ανεξάρτητα από άλλα ενδεχόμενα αίτια; Πόσο ικανοποιητικά μπορεί ένα αποκλειστικά ανθρωποστραφές «μοντέλο» να εξηγήσει περιπτώσεις αντιδράσεων της κοινής γνώμης απέναντι σε πραγματικά επικίνδυνες τεχνολογίες ή δραστηριότητες; Ή μήπως προκύπτουν και άλλες σημαντικές μεταβλητές, και κατά πόσο επηρεάζουν τη μορφή και την ένταση των αντιδράσεων μιας κοινότητας; Μια πιο σφαιρική εξέταση των αιτιών φαίνεται, επομένως, αναγκαία. (Kraft και Clary, 1991)

Σε γενικές γραμμές, το αν οι άνθρωποι είναι πρόθυμοι ή όχι να αποδεχθούν ένα LULU σε μια περιοχή φαίνεται γενικά να εξαρτάται από διάφορους βασικούς παράγοντες: τη φύση των προβλημάτων και ζητημάτων, τη φύση και την έκταση της συμμετοχής που τους παρέχεται, τις γενικές γνώσεις τους για το εκάστοτε ζήτημα τις εναλλακτικές λύσεις, την αντίληψή τους όσον αφορά την αξιοπιστία και την ικανότητα του εκάστοτε υπεύθυνου (κρατικού ή μη) οργανισμού/φορέα, την εκτίμησή τους από τα τεχνικά δεδομένα που γνωρίζουν, τα στα χαρακτηριστικά της τοποθεσίας και της χρήσης/εγκατάστασης, τις αναμενόμενες επιπτώσεις.

Τα αίτια που προκύπτουν, λοιπόν, από την εκ νέου επιστημονική θεώρηση του φαινομένου NIMBY αλλά και γενικότερα των αντιδράσεων συγκεντρωτικά, λαμβάνοντας υπ' όψη και την κατηγοριοποίηση των Καράλη, κ.α. (2011), είναι:

- Υποκειμενικές αντιλήψεις και χαρακτηριστικά-ο παράγοντας «άτομο»
- Οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων
- Η διάβρωση της κοινωνικής εμπιστοσύνης
- Το είδος του εκάστοτε LULU και οι συνέπειες που (αναμένεται από το κοινό να) απορρέουν από αυτό
- Τα χαρακτηριστικά της περιοχής/θέσης χωροθέτησης/λειτουργίας του εκάστοτε LULU

2.1.1 Ο ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ «ΑΤΟΜΟ» - ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Τα φαινόμενα LULU και των αντιδράσεων που τα χαρακτηρίζουν (τύπου NIMBY), όπως προαναφέρθηκε, έχουν προσελκύσει την προσοχή των κοινωνικών και πολιτικών επιστημόνων. Έχουν προκύψει, επομένως, διάφορες οπτικές όσον αφορά τα αίτια των αντιδράσεων. Μία βασική οπτική αφορά την εξέταση του παράγοντα «άτομο»/«άνθρωπος», δηλαδή των ατόμων που εκφράζουν αντίδραση σε προτεινόμενες ή υφιστάμενες χρήσεις γης/εγκαταστάσεις, ανάγοντας τες σε LULUs. Προσωπικά, ψυχολογικά, κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά ενός ατόμου μπορούν να επηρεάσουν τη γνώμη του/της στην εκάστοτε περίπτωση. Αυτές οι μεταβλητές διαμορφώνουν τις προτιμήσεις που εκφράζει το άτομο, επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τη σχέση κόστους-οφέλους (benefit-cost) σχετικά με τη ζωή του, και επηρεάζουν το βαθμό στον οποίο το άτομο αισθάνεται καθήκον ως πολίτης ή αλτρουισμό (Mansfield, Van Houtven και Huber, 2001). Οι Freudenberg και Pastor (1992) διακρίνουν τρεις (3) διαφορετικές οπτικές που επιχειρούν να εξηγήσουν τις ρίζες του φαινομένου από κοινωνικό-πολιτική και ψυχολογική σκοπιά. Αυτές είναι η θεώρηση των κοινωνικών αντιδράσεων ως: είτε παράλογες/αδαείς, είτε εγωιστικές είτε συνετές.

Η πρώτη οπτική, που αφορά την άγνοια και τον παραλογισμό του κοινού, εμφανίζεται αρκετά συχνά, ιδιαίτερα αν εξετάσουμε το φαινόμενο από κοινωνικοπολιτική οπτική. Είναι γεγονός ότι με μια πιο επιφανειακή θεώρηση του φαινομένου, λαμβάνοντας υπ' όψη τους γενικευμένους (κυρίως παλαιότερους χρονικά) ορισμούς για το NIMBY, κύριο αίτιο της αντίδρασης φαίνεται να είναι το γεγονός ότι το κοινό που αντιδρά είναι αμόρφωτο, μη ενημερωμένο, παράλογο. Η βασική διάσταση, επομένως, που αφορά αυτή την οπτική είναι η γνώση που οι κάτοικοι κατέχουν (ή όχι) για κάποια υφιστάμενη/προτεινόμενη χρήση γης και τον πιθανό αντίκτυπό της. Η επικρατούσα και πιο συχνά εμφανιζόμενη άποψη είναι ότι έχουν περιορισμένη γνώση, τροφοδοτώντας έτσι παρανοήσεις και συχνά "υπερβολική αντίδραση" απέναντι σε μια χρήση. Αν και αυτή η σύνδεση δεν έχει ελεγχθεί άμεσα, οι πολίτες αντιλαμβάνονται συχνά τους κινδύνους να είναι υψηλότερους από ό,τι ισχυρίζονται ή υποστηρίζουν οι εμπειρογνώμονες, ειδικά όταν οι υπάρχουσες (και διαθέσιμες) επιστημονικές πληροφορίες είναι ασαφείς ή αντιφατικές (Slovic 1987).

Απόψεις που αντανακλούν την αντίδραση του κοινού ως παράλογη, υποστηρίζουν ότι το κοινό απαιτεί "μηδενικό κίνδυνο" και διαβεβαιώσεις ασφάλειας 100% (Keeney και von Winterfeldt, 1986) πεποίθηση η οποία δε μπορεί να χαρακτηριστεί ρεαλιστική. Κατά συνέπεια, το κοινό σε τέτοιες περιπτώσεις χαρακτηρίζεται ως απρόθυμο να δεχθεί κάθε κίνδυνο ή ρίσκο προς όφελος της κοινωνίας. Η δυσπιστία φαίνεται να υποκινεί αντίδραση, η οποία αυξάνει τον ήδη υπάρχοντα φόβο των αντιληπτών κινδύνων. Η έλλειψη πληροφοριών ενδυναμώνει τη δυσπιστία, το συναισθηματισμό, και το φόβο για τυχόν κινδύνους.

Συχνό φαινόμενο σχετικό με τις αντιδράσεις του κοινού απέναντι στη διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι η «προκατάληψη της αντιπροσωπευτικότητας» ("representativeness bias"), όπως καλείται, δηλαδή η τάση του κοινού να σκέφτεται ιδιαίτερα αξιομνημόνευτα παραδείγματα ως αντιπροσωπευτικά μιας κατάστασης, στην προκείμενη περίπτωση παραδείγματα αντίστοιχων χρήσεων ή εγκαταστάσεων, ανεξάρτητα από το αν είναι ή όχι αντιπροσωπευτικά. Αυτό οδηγεί κατά συνέπεια στη «διαμόρφωση προκατάληψης» ("framing bias") (Freudenberg και Pastor 1992, Tversky και Kahneman, 1981).

Επακολούθως, κρίνοντας από τις παραπάνω θεωρήσεις των κοινωνικών αντιθέσεων, συχνά πιστεύεται και ότι δεν είναι και απαραίτητο να λαμβάνονται σοβαρά υπ' όψιν από τους αρμόδιους στις διαδικασίες σχεδιασμού. Το επιχείρημα αυτό δεν αναγνωρίζει ότι το θέμα της αβεβαιότητας, κοινού ή αρμοδίων, για τις επιπτώσεις μιας χωροθέτησης είναι πολύ σημαντικό στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, καθώς αυτή ακριβώς η αβεβαιότητα στέκεται συχνά εμπόδιο για την αποδοχή από την κοινωνία. Τα αίτια του NIMBY, λοιπόν, με βάση την παραπάνω οπτική στρέφονται μόνο προς το κοινό, αποκτούν σχετικά αρνητική διάσταση και χαρακτηρίζονται άκριτα αναίτια. Η αβεβαιότητα που αφορά τις επιπτώσεις του έργου δυσκολεύει τους πολίτες να το αποδεχθούν (Καράλη, Γκαράκης, Καλιαμπάκος, Δαμίγος, 2011). Σε πολλές παρόμοιες περιπτώσεις, τα χαμηλά επίπεδα πληροφοριών στο κοινό πιθανόν και να είναι δικαιολογημένα λόγω της πολυπλοκότητας πολλών ζητημάτων, τα οποία απαιτούν εξειδικευμένες επιστημονικές ή τεχνικές γνώσεις. Το κοινό, που συχνά δεν απαρτίζεται από ειδικούς στο εκάστοτε ζήτημα επιστήμονες, δεν είναι σαφώς σε θέση να τις κατέχει. Τίθεται λοιπόν στους αρμόδιους η ευθύνη της ενημέρωσης, με κάθε δυνατό μέσο του κοινού, όσο δύσκολη κι αν φαντάζει η κατανόηση του εκάστοτε θέματος. (Kraft και Clary, 1991)

Παράλληλα με την παραπάνω οπτική, ως συχνό αίτιο του φαινομένου των αντιδράσεων παρουσιάζεται και ο εγωισμός του κοινού. Η αντίδραση του κοινού σε πολλές περιπτώσεις έχει υπάρξει φαινομενικά χαρακτηριστική των ορισμών του συνδρόμου NIMBY που εναποθέτουν τα αίτια του σε εγωιστικούς παράγοντες. Μεγάλο μέρος ανθρώπων, παρακολουθώντας ή λαμβάνοντας μέρος σε σχετικές συναντήσεις, εμφανίζονται να καταρρίπτουν σχεδόν όλα τα επιχειρήματα κατά της εκάστοτε χωροθέτησης στην περιοχή τους. Ωστόσο, συγχρόνως παρατηρείται ότι το κοινό αυτό δεν πληροί απαραίτητα τα χαρακτηριστικά άγνοια, έλλειψη εκπαίδευσης, κ.λπ.. Είναι εξαιρετικά κρίσιμη επομένως η εξέταση και των διαδικασιών ακρόασης, ώστε να αντιμετωπιστούν πιο σφαιρικά τα ερωτήματα που αφορούν τις διαστάσεις του NIMBY, και αν και κατά πόσο ισχύουν οι παραπάνω παραδοχές. (Kraft και Clary, 1991)

Και σε πολλές τέτοιες περιπτώσεις, αντίστοιχα με παραπάνω, όχι μόνο χαρακτηρίζονται αρνητικά οι αντιδράσεις του κοινού αλλά και δε λαμβάνονται υπ' όψη στη διαδικασία λήψης απόφασης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα εντοπίζονται στην περίπτωση των ΗΠΑ, όπου κοινότητες λευκών αντιτίθενται στις εξελίξεις στην «γειτονιά» τους και κατά συνέπεια συχνά η χωροθέτηση των ανεπιθύμητων χρήσεων γης στρέφεται προς φτωχότερες και λιγότερο ισχυρές κοινότητες μαύρων. Ο τρόπος με τον οποίο χαρακτηρίζεται η στάση αυτή των αντιδρώντων των λευκών κοινοτήτων την αναδεικνύει ως παράνομη και εγωιστική. (Foster, 1993, Μυστριώτη, 2010)

Στα πλαίσια του χαρακτηρισμού των αντιδράσεων του κοινού ως εγωιστικές, μια πολύ συναισθηματική ανταπόκριση του κοινού σε προτεινόμενες χρήσεις/εγκαταστάσεις πιστεύεται (όπως προκύπτει από τη μελέτη της βιβλιογραφίας) ότι είναι ένα κυρίαρχο χαρακτηριστικό πολλών φαινομένων τύπου NIMBY. Πολλές δημόσιες συναντήσεις και άλλες διοργανώσεις συμμετοχής κοινού, όπου κάποιο εκάστοτε σχέδιο συζητείται, συχνά στιγματίζονται από ξεσπάσματα, κατηγορίες, και άλλοτε έντονα φορτισμένες συμπεριφορές των κατοίκων της περιοχής. Φαίνεται ότι οι αντιδράσεις στην χωροθέτηση LULUs που προκύπτουν από συναισθηματικούς παράγοντες δεν είναι απαραίτητα ασύμβατες με τις γνώσεις του κοινού. Η ενημέρωση και η γνώση του ενδεχόμενου κινδύνου μπορεί να οδηγήσει σε ισχυρή αντίδραση για μια χρήση και, αντίστροφα, έντονα συναισθήματα απέναντι σε μια χρήση μπορούν να οδηγήσουν ορισμένα άτομα στο να γίνουν περισσότερο ενημερωμένοι όσον αφορά τα σχετικά θέματα. Οι συναισθηματικές συμπεριφορές προβάλλονται ευρέως και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά το ερώτημα του πόσο πραγματικά συχνές είναι παραμένει.

Συγχρόνως, έχουν όλοι οι κάτοικοι μία συναισθηματική αντίδραση σε θέματα χωροθέτησης; Και το κυριότερο, μπορεί να γενικευτεί ένα παράδειγμα τέτοιας αντίδρασης για όλες τις περιπτώσεις αλληλεπίδρασης κοινού και αρμοδίων;

Όπως προκύπτει, είναι αναγκαία μια δεύτερη ανάγνωση των ορισμών για το NIMBY για κάθε ξεχωριστή περίπτωση. Αν μια τύπου NIMBY αντίδραση ορίζεται ως έντονη αντίθεση της κοινής γνώμης στην χωροθέτηση μιας επικίνδυνης ή αμφιβόλων πλεονεκτημάτων εγκατάστασης, τότε οι καταστάσεις στις δημόσιες συναντήσεις και ακροάσεις υποδηλώνουν τη δικαιολογημένη παρουσία της. Από την άλλη πλευρά, αν οι τύπου NIMBY αντιδράσεις συνεπάγονται άτομα ευρέως δύσπιστα, δίχως επαρκή ενημέρωση, με τοπικιστικές αντιλήψεις, έντονα συναισθηματικά ξεσπάσματα, που αποστρέφονται άκριτα τον κίνδυνο, ένα κοινό που αντιτίθεται σε μια εγκατάσταση απλώς και μόνο επειδή θέλει η εγκατάσταση να χωροθετηθεί κάπου αλλού, τότε υπάρχουν λόγοι για να απορριφθεί ο χαρακτηρισμός των αντιδράσεων ως «δικαιολογημένες». (Kraft και Clary , 1991)

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο κρίνεται σκόπιμο να γίνει μια αναφορά και στους αναφερόμενους ως «εγωιστικούς» παράγοντες, που σχετίζονται με τα προσωπικά συμφέροντα των ατόμων. Το προσωπικό συμφέρον συνήθως συνεπάγεται οικονομικό όφελος ή ζημία. Το εισόδημα ενός ατόμου συχνά επηρεάζει την προθυμία του να αποδεχθεί ή όχι μια χωροθέτηση, ειδικά όταν η χωροθέτηση συνοδεύεται από κάποιας μορφής ζημία για το ίδιο. Θεωρώντας το περιβάλλον ως ένα μετρήσιμο αγαθό, άτομα υψηλότερου εισοδήματος συνήθως απαιτούν περισσότερες ανέσεις στη γειτονιά τους. Επιπλέον, άτομα υψηλότερου εισοδήματος απαιτούν μεγαλύτερη αποζημίωση για να αποδεχτούν μια χρήση γης/εγκατάσταση απέναντι στην οποία αντιτίθενται, συγκριτικά με άτομα χαμηλότερου εισοδήματος (Mansfield, Van Houtven και Huber, 2001). Εδώ μπορεί να τεθεί και το ζήτημα της κατοικίας. Σε πολλές περιπτώσεις, άτομα που αντιδρούν απέναντι σε LULUs είναι ιδιοκτήτες κατοικιών ή γης, οι οποίοι φοβούνται ενδεχόμενη υποβάθμιση της αξίας της περιουσίας τους (Fiscel, 2001). Το κατά πόσο μπορεί όντως να θίγονται (οικονομικά) συμφέροντα των κατοίκων λόγω ύπαρξης ενός LULU, εξετάζεται πιο αναλυτικά σε παρακάτω κεφάλαιο (βλ. 2.1.3 και 2.1.4).

Ωστόσο, όλο και περισσότερα, πιο πρόσφατα παραδείγματα ερευνών έχουν αναγνωρίσει την αντίθεση του κοινού απέναντι σε LULUs ως συνετή, δικαιολογημένη και συχνά απαραίτητη για τη σφαιρική αξιολόγηση της αξίας και των επιπτώσεων ενός έργου. Έπειτα από επιστημονική αξιολόγηση των αντιδράσεων, προκύπτουν στοιχεία

τα οποία κάποιοι αρχικοί ορισμοί του NIMBY δεν λάμβαναν υπ' όψη. Οργανωμένες διαμαρτυρίες του κοινού, στηριγμένες σε επιστημονικά επιχειρήματα, μπορούν να αποκαλύψουν στοιχεία τα οποία ως τώρα δεν είχαν υπολογιστεί. Θέτοντας, επομένως, το ζήτημα των συνετών και δικαιολογημένων αντιδράσεων του κοινού, αλυσιδωτά η έρευνα προχωρά και σε άλλες ενδιαφέρουσες παραμέτρους.

Ένα εύρημα που προκύπτει, υποδεικνύει ότι στις περισσότερες περιπτώσεις αντιδράσεων, ιδιαίτερα των πλέον σύγχρονων, το κοινό είναι καλά ενημερωμένο σε γενικές γραμμές. Υπάρχουν παραδείγματα μελετών περίπτωσης στη βιβλιογραφία (π.χ. Kraft Clary 1991: Mansfield, Van Houtven και Huber, 2001) στις οποίες το κοινό δεν αντιτίθεται απλώς και άκριτα σε κάποιο LULU στην περιοχή του, αλλά επικρίνει τις διαδικασίες σχεδιασμού, καθώς και τους λόγους που αναφέρονται ως πλεονεκτήματα από τους αρμοδίους. Άλλωστε, όπως φαίνεται και σε παρακάτω κεφάλαιο της παρούσας εργασίας (βλ. 2.2) οι κοινωνικές ομάδες που φαίνεται να εκφράζουν αντίδραση στις περισσότερες περιπτώσεις είναι κυρίως μορφωμένοι και πιο ευκατάστατοι, παρά φτωχοί ή αναλφάβητοι, όπως ισχυρίζεται μερίδα ερευνητών. Ωστόσο, και πάλι αποφεύγεται κάθε γενίκευση, καθώς μπορεί να αποκλείει συγκεκριμένα παραδείγματα περιπτώσεων.

Έπειτα από διαχρονικές έρευνες, επομένως, παρατηρείται ότι οι ισχυρισμοί για άγνοια, εγωισμό και αρνητικότητα της κοινωνίας προς χρήσεις και εγκαταστάσεις δε μπορούν να γενικεύονται για κάθε περίπτωση NIMBY. Το συμπέρασμα αυτό βασίζεται και στο ότι δεν υπάρχουν πάντα αποδεικτικά στοιχεία που να επιβεβαιώνουν ότι το κοινό αντιδρά όντως με παράλογο ή συνετό, ανά εκάστοτε περίπτωση τρόπο. Επιπλέον, πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψη ότι κάθε προοπτική μπορεί να αντικατοπτρίζει τα συμφέροντα, καθώς και προσωπικές υποθέσεις ή ακόμα και προτιμήσεις πολιτικής του κάθε συγγραφέα/ερευνητή. Ωστόσο, δεν μπορούμε να αρνηθούμε ότι όλα τα παραπάνω σίγουρα έχουν μία βάση, η οποία πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψη για το σχεδιασμό. Αν θεωρηθούν λοιπόν, οι αντιδράσεις του κοινού ως συνετές ή έστω δικαιολογημένες, προκύπτει η ανάγκη να εξεταστούν και άλλες παράμετροι, όπως παρουσιάζεται στα επόμενα υποκεφάλαια.

2.1.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Η συγκεκριμένη κατηγορία μπορεί να μην αναφέρεται μόνο στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αφορούν κάποιο/α LULU/s, αλλά σε ένα γενικότερο πλαίσιο

πραγματικότητας έργων και κοινωνικοπολιτικών αποφάσεων. Συνήθως οι υπεύθυνοι για κάποια προτεινομένη επιλογή ενεργούν με τις μεθόδους DAD [Decide, Announce and Defend (despite continued opposition)- Αποφασίστε, Ανακοινώστε και Υπερασπιστείτε (παρά τις συνέχεις αντιδράσεις)] και MAD (Make, Announce, Defend- Κάνετε, Ανακοινώστε και Υπερασπιστείτε). Οι «μέθοδοι» αυτές εφαρμόζονται ως εξής: Οι ειδικοί/αρμόδιοι θέτουν το ζήτημα, οι ίδιοι κατανοούν ενδεχόμενα προβλήματα, σχεδιάζουν και σχηματίζουν λύσεις, παρακάμπτουν συμμετοχικές διαδικασίες (κοινού), αποφασίζουν. Το αποτέλεσμα είναι τόσο η εξαγρίωση, ή η αδιαφορία του κοινού όσο και ο κυνισμός ή η απογοήτευση των ειδικών (Freudenburg 2004:Hartz-Karp,2004). Σύμφωνα με τον καθηγητή του Πανεπιστημίου του Exeter, Patrick Devine-Wright (με αφορμή αντιδράσεις του κοινού απέναντι σε χωροθέτηση Αιολικών Πάρκων) 'το παραδοσιακό σύστημα λήψης αποφάσεων DAD μπορεί να κατηγορηθεί για την εναντίωση μεγάλου μέρους του κοινού απέναντι σε έργα και δραστηριότητες' (Hartung,2012). Η συμμετοχή του κοινού λοιπόν ,από πολύ νωρίς χρονικά, στη διαδικασία λήψης αποφάσεων φαίνεται να είναι ζωτικής σημασίας.

Είναι γεγονός ότι οι αμιγώς γραφειοκρατικές διαδικασίες που συχνά υιοθετούνται κατά τη λήψη αποφάσεων αποτυγχάνουν να αντικατοπτρίσουν αντιλήψεις, αξίες και ανησυχίες του κοινού. (Beierle και Cayford, 2001). Το κοινό, επομένως, δεν είναι συχνά πρόθυμο να μεταβιβάζει την ευθύνη για σημαντικές αποφάσεις αποκλειστικά σε αρμοδίους υπαλλήλους και εμπειρογνώμονες (Fiorino, 1990), προς τους οποίους συχνά εκδηλώνει έλλειψη εμπιστοσύνης. Τείνει να πιστεύει ότι οι αρμόδιοι ενδιαφέρονται μόνο για την προώθηση δικών τους συμφερόντων, ανεξάρτητα από το αν υπάρχουν δυσμενείς επιπτώσεις για την κοινότητα, οι οποίες θεωρούνται ως εμπόδια για την επίτευξη των στόχων του έργου.

Ειδικά στη λήψη αποφάσεων που αφορούν περιβαλλοντικά ζητήματα, η παραδοσιακή προσέγγιση των ειδικών όσον αφορά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων τείνει να αγνοεί τις απόψεις και τις αξίες του κοινού (Beierle και Konisky, 2000). Αποτέλεσμα είναι η αντίληψη των συνεπειών μιας απόφασης συχνά να είναι μονομερής, με αποτέλεσμα το κοινό να αντιδρά. Εν τούτοις, μελέτες έχουν αποδείξει ότι η αντίληψη των συνεπειών για ορισμένα ζητήματα μπορεί να ειδωθεί από ένα τελείως διαφορετικό πρίσμα από τους ειδικούς και από το κοινό, (Jasanoff, 1998) και μια ενδεχόμενη συνδιαλλαγή θα μπορούσε να αποφέρει καλύτερα αποτελέσματα.

Ένα επιπλέον ζήτημα είναι ότι συχνά οι εμπλεκόμενοι στη λήψη μιας απόφασης είναι ομάδες περιορισμένου αριθμού μελών και διεπιστημονικών ειδικοτήτων. Η ακόμα εκπρόσωποι τοπικών αρχών που ενδέχεται να μη γνωρίζουν σε βάθος το εκάστοτε ζήτημα. Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση της Ελλάδας ειδικότερα, οι εκπρόσωποι τοπικής αυτοδιοίκησης πριν τη δεκαετία του '80 φαίνεται να είχαν ελλειψείς γνώσεις, ιδιαίτερα για ζητήματα χρήσεων γης, ενώ σήμερα, παρά το γεγονός ότι σε μεγάλο ποσοστό είναι πιο ενημερωμένοι, εν τούτοις εκδηλώνουν μια «υπεροψία» (Λαλένης, 2010). Τα επιχειρήματα τέτοιων ομάδων ενδέχεται να οδηγήσουν σε «βεβιασμένες» ή μονομερείς αποφάσεις. Η συμμετοχή του κοινού σε τέτοιες περιπτώσεις ενδεχομένως να βοηθά να ξεπεραστούν τέτοιοι κίνδυνοι, ωθώντας τους υπεύθυνους να επιστήσουν την προσοχή τους όχι μόνο στα επιχειρήματα μιας περιορισμένης ομάδας ατόμων αλλά σε πιο σφαιρική προσέγγιση, η οποία μπορεί να αποτρέψει προκατειλημμένες λήψεις αποφάσεων (Sander, 2011).

Επίσης, η διαδικασία λήψης των αποφάσεων δεν προσαρμόζεται πάντα στις εκάστοτε συνθήκες, εξετάζοντας τι είδους κοινό βρίσκεται απέναντι. Συχνά, το κοινό μπορεί να μην απαρτίζεται από επιστήμονες ή άτομα που έχουν έστω κάποια γνώση επί του εκάστοτε θέματος. Σύμφωνα με μελέτες, η παροχή πληροφοριών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να επιτραπεί στο κοινό να διαδραματίσει κάποιο ρόλο τη θέσπιση κανόνων ή την εφαρμογή της νομοθεσίας ή να ασκήσει πιέσεις. Ειδικά όταν του δίνεται αυτή η ευκαιρία, το κοινό θα πρέπει να είναι καλά ενημερωμένο ως προς την πολυπλοκότητα κάθε θέματος (Beierle, 1998). Παρά τις θεωρητικές κατευθύνσεις αυτές, στην πράξη η ενημέρωση του κοινού δεν είναι πάντα μέρος της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Η δυσπιστία που επακολουθώς προκύπτει, μπορεί να οδηγήσει μια κοινότητα να αμφισβητήσει τυχόν διαβεβαιώσεις των αρμοδίων για εγκυρότητα των διαδικασιών και ασφάλεια των χρήσεων γης. (Kasperson 1986:Kraft και Clary 1991).

«Μερίδιο» ευθύνης είναι δυνατόν σε αυτή την περίπτωση να αποδοθεί συγχρόνως και στο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την εκάστοτε διαδικασία. Η αβεβαιότητα ως προς τις πολιτικές διαδικασίες που συνδέονται με την εφαρμογή θεσμικών ή κανονιστικών δομών (σε σχέση με το θεσμικό πλαίσιο χρήσεων γης) αναγνωρίζεται ως χαρακτηριστικό αίτιο του NIMBY (Schively, 2007). Πολύπλοκες ή μη σαφείς προβλεπόμενες διαδικασίες, μη σαφής καταμερισμός αρμοδιοτήτων καθιστούν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων δύσκολα διαχειρίσιμη. Ιδιαίτερα όσον αφορά το κανονιστικό πλαίσιο χρήσεων γης, συχνά παρατηρείται ανεπάρκεια ως προς

την παροχή επαρκών πληροφοριών σχετικά με υφιστάμενες χρήσεις γης και τις συνέπειες έπειτα από αλλαγή χρήσεων γης. Επιπλέον, τα σχέδια δημιουργίας ζωνών/περιοχών χρήσεων γης (zoning) συχνά θεωρείται ότι αδικούν περιοχές μειονοτήτων ή χαμηλών εισοδημάτων, στις οποίες συχνά παρατηρούνται χωρικές συγκεντρώσεις LULUs (Schively, 2007; Arnold 2000).

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Ελλάδας. Είναι γεγονός ότι στην ελληνική νομοθεσία παρατηρούνται ελλείψεις και αλληλεπικαλύψεις, με αποτέλεσμα στην πράξη να μην υπάρχει πάντα η ίδια οδός επίλυσης ενός ζητήματος. Επίσης, οι συμμετοχικές διαδικασίες στην Ελλάδα δεν υποστηρίζονται από ισχυρή νομοθετική βάση (αναλυτικότερα βλ. κεφάλαιο 2.5). Με απλά λόγια, το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο μπορεί να δημιουργήσει αντίδραση και εναντίωση εξίσου έντονη με τις παραπάνω παραμέτρους των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Εάν η ίδια η προβλεπόμενη θεσμικά διαδικασία δεν είναι απολύτως σαφής, εναπόκειται στην ευθύνη των αρμοδίων να δημιουργήσουν μια κατάλληλη διαδικασία που μπορεί να «φιλοξενήσει» τη συμμετοχή του κοινού. (Καράλη, κ.α., 2011)

2.2.3 ΔΙΑΒΡΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ

Η αξιοπιστία των κρατικών υπηρεσιών και αρχών είναι μια ιδιαίτερα σημαντική μεταβλητή όσον αφορά τη διαμόρφωση της ανταπόκρισης του κοινού απέναντι σε αποφάσεις. Η μείωση του σεβασμού και της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τις δημόσιες αρχές αποτελεί ένα ακόμη αίτιο των αντιδράσεων. (Kraft και Clary, 1991). Αυτό συμβαδίζει με τη συρρίκνωση της εμπιστοσύνης στις διαδικασίες λήψης πολιτικών αποφάσεων και τη γενικότερη έλλειψη εμπιστοσύνης προς εκλεγμένους αντιπροσώπους ή επισήμως διορισμένους εμπειρογνώμονες (Rowe και Frewer, 2004). Η εμπιστοσύνη του κοινού ενδεχομένως μειώνεται και λόγω αντιληπτού χάσματος στις αξίες και τους θεσμούς (Beierle και Konisky, 2000). Είναι γεγονός ότι μια αμφισβήτηση απέναντι στις δημόσιες αρχές θεωρείται αναγκαία, ώστε να προωθείται ο διάλογος. Ωστόσο, εάν η εμπιστοσύνη στις αρχές και τα όργανα αυτά και στην τεχνογνωσία των ειδικών απουσιάζουν ολοκληρωτικά, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια στασιμότητα στην επίλυση κοινωνικών και όχι μόνο προβλημάτων. (Sander, 2011). Από μια τέτοια προοπτική, η συμμετοχή του κοινού σε κάθε διαδικασία θεωρείται κύριος τρόπος για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης.

Εξετάζοντας για ποιους λόγους μπορεί να διαβρώνεται η κοινωνική εμπιστοσύνη στην πράξη, οι Kraft και Clary (1991) (σε έρευνά τους σχετικά με κοινωνικές αντιλήψεις που αφορούν χωροθέτηση μονάδας πυρηνικών αποβλήτων), επιχείρησαν να κωδικοποιήσουν σε κατηγορίες κάθε σχετική κοινωνική αντίθεση. Στις κατηγορίες/αίτια που κατέγραψαν περιλαμβάνονται γενικές αντιλήψεις για την αξιοπιστία και την ικανότητα του αρμόδιου για τη χωροθέτηση φορέα, ή για την ανταγωνιστικότητά του σε τεχνικό επίπεδο. Επίσης, διέκριναν αντιλήψεις που αφορούν τη γενικότερη αξιοπιστία της κυβέρνησης και την ικανότητά της να διαχειρίζεται προκλήσεις που σχετίζονται με τα παραπάνω. Στις κατηγορίες αντιλήψεων περιλαμβάνονται και αυτές που σχετίζονται με άλλους εμπλεκόμενους φορείς/οργανισμούς, όπως η τοπική αυτοδιοίκηση, υπηρεσίες περιβαλλοντικής προστασίας, η επιστημονική κοινότητα, κ.α..

Η διάβρωση της κοινωνικής εμπιστοσύνης δεν αφορά λοιπόν, όπως φαίνεται, μόνο την κυβέρνηση και τις τοπικές αυτοδιοικήσεις αλλά και αρμόδιους, δημόσιους, διορισμένους συχνά από την κυβέρνηση, ή ακόμα και ιδιωτικούς, φορείς. Σύμφωνα και με άλλες μελέτες, συχνά η εμπιστοσύνη προς ένα φορέα επηρεάζεται από πρότερες δράσεις, τις επιδόσεις και τη διαχείριση παρόμοιων καταστάσεων. Ο Kasperson (1986) υποστηρίζει ότι η πίστη του κοινού στις πληροφορίες που παρέχονται σχετικά με ζητήματα διαχείρισης κινδύνου (risk management) είναι στενά συνδεδεμένη με την αξιοπιστία της πηγής τους και την προθυμία να την εμπιστευτεί. 'Η εμπιστοσύνη του κοινού βασίζεται στις αντιλήψεις του σχετικά με το αν ο αρμόδιος φορέας/οργανισμός είναι, αμερόληπτος, προσιτός και να ανταποκρίνεται στις κοινωνικές επιταγές' (Kasperson 1986:277). Σε πολλές περιπτώσεις τέτοιοι φορείς δέχονται αρνητική κριτική όχι μόνο από το κοινό, αλλά και από την ίδια τη διοίκηση ή και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (M.M.E.), γεγονός που σαφώς πυροδοτεί περισσότερες αμφιβολίες για την αξιοπιστία τους γενικότερα στους πολίτες.

Σε πολλές περιπτώσεις αμφισβητείται η αίσθηση της δικαιοσύνης σε συνάρτηση με τα LULUs, δεδομένου ότι (υπάρχει η πεποίθηση ότι) συχνά χωροθετούνται με κριτήριο και τρόπο μόνο και μόνο ώστε να αποφευχθούν τυχόν αντιδράσεις. Για παράδειγμα χωροθετούνται σε χαρακτηριζόμενες ως «μειονεκτικές» περιοχές, των οποίων η αντίδραση (εάν υπάρχει) μπορεί να μη λαμβάνεται υπ' όψη, και εκθέτουν σαφείς ελλείψεις στους παρόντες κρατικούς μηχανισμούς του έθνους για το σχεδιασμό και τη ρύθμιση τους (Popper, 1985). Ενώ συγχρόνως, αρκετά συχνά, ο NIMBYισμός φαίνεται

να συγγέεται άδικα με το ρατσισμό (Αναγνωστόπουλος,2012) (όπως σε παραδείγματα αντιδράσεων απέναντι σε κέντρα περίθαλψης μεταναστών ή καταυλισμούς Ρομά), με παράλληλη εμπλοκή κομματικών παραγόντων, έχοντας ως αποτέλεσμα τη σύγχυση του κοινού και επακολούθως την έλλειψη εμπιστοσύνης του απέναντι στους αρμόδιους φορείς.

Εξειδικεύοντας στην περίπτωση της Ελλάδας, ο Καλιαμπάκος (2006) επιχειρεί να αναδείξει κάποια πιο στοχευμένα αίτια αντιθέσεων τύπου NIMBY τα οποία προκύπτουν από ανεπάρκεια του συστήματος:

- Η ίδια η πραγματικότητα της εφαρμογής των έργων, που ενισχύει την άποψη ότι ο “καλύτερος τρόπος για να ελέγξεις τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις ενός έργου, είναι να ματαιώσεις το έργο”.
- Η έλλειψη ενός τρίτου αντικειμενικού φορέα- κριτή, ο οποίος μέσα από τη δράση του θα έχει κατοχυρωθεί κοινωνικά τόσο για την επιστημονική του πληρότητα, όσο, και κυρίως, για την αμεροληψία και την αντικειμενικότητά του (..) ο οποίος θα έθετε το πλαίσιο μιας κοινωνικής συμφωνίας.
- Η πλήρης έλλειψη ενός αξιόπιστου ελεγκτικού μηχανισμού.
- Ο χειρισμός των περιβαλλοντικά κρίσιμων θεμάτων συχνά με (..) προχειρότητα στη φάση της επιλογής, άτακτη υποχώρηση στη φάση της εφαρμογής, υποτίμηση των πραγματικών προβλημάτων που γεννιούνται, χλευασμός της κοινωνικής γνώμης.

Κατά κανόνα, οι αρνητικές συμπεριφορές τροφοδοτούνται από μια εκατέρωθεν δυσπιστία: ούτε το κράτος εμπιστεύεται τους πολίτες, ούτε οι πολίτες το κράτος. Το κράτος φοβάται ότι εύκολα η κατάσταση μπορεί να εκτραπεί, και να μην είναι σε θέση να την ελέγξει. Από την άλλη, τυχόν ανεπάρκειες της κυβέρνησης σε πολλούς τομείς ενισχύουν την αρνητική στάση των πολιτών. Το αποτέλεσμα είναι να μην πραγματοποιείται συζήτηση, αλλά σύγκρουση (Αναγνωστόπουλος, 2012). Μέσα από αυτήν την περιρρέουσα ατμόσφαιρα, γνήσιες και ανιδιοτελείς ενστάσεις-αντιρρήσεις επί της χωροθέτησης δραστηριοτήτων αντιμετωπίζονται από την κεντρική εξουσία (αλλά και από τους ίδιους τους πολίτες πολλές φορές) ως αναίτιες και δε λαμβάνονται πραγματικά υπ’ όψιν στις διαδικασίες (Μπάκας,2011).

2.1.4 ΕΙΔΟΣ LULU ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ (ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ) ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ/ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ

Στο συγκεκριμένο υποκεφάλαιο εξετάζονται οι κοινωνικές αντιθέσεις που είναι απόρροια (αναμενόμενων από το κοινό) αρνητικών συνεπειών από την ίδια τη χρήση γης/εγκατάσταση/δραστηριότητα, δηλαδή το εκάστοτε LULU. Μάλιστα, σύμφωνα με παραδείγματα μελετών, όχι μόνο η ύπαρξη αλλά και η ένταση των αντιδράσεων εξαρτάται από τις αναμενόμενες αρνητικές συνέπειες των LULUs. Υπάρχουν ισχυρισμοί ότι η διαχρονικά αυξανόμενη εμφάνισή του φαινομένου των αντιδράσεων τα τελευταία χρόνια μπορεί να αποδοθεί στην ευρεία διάδοση στο κοινό νέων περιβαλλοντικών και αναπτυξιακών αξιών και επακολούθως των φόβων για ενδεχόμενους κινδύνους (Slovic 1987), καθώς και στη δραματική αύξηση των διαθέσιμων στο κοινό πληροφοριών σχετικά με την υγεία και τους πιθανούς κινδύνους κάθε μορφής.

Όσον αφορά τα ίδια τα LULUs λοιπόν, υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που μπορεί να δημιουργήσουν την εμφάνιση του φαινομένου NIMBY και γενικά αντιδράσεων, ιδιαίτερα ο φόβος της απώλειας της αντιληπτής ποιότητας ζωής και της οικονομικής αξίας των ακινήτων (Καράλη κ.α., 2011). Ωστόσο, εξέταση πολλών μελετών περίπτωσης υποδεικνύει ότι οι επιπτώσεις των (περισσοτέρων) LULUs δεν είναι ούτε τόσο αρνητικές όσο οι αντίπαλοί τους υποστηρίζουν, ούτε και τόσο ανώδυνες όσο μπορεί να ισχυρίζονται κάποιοι υποστηρικτές τους (Rephan, 2000). Όπως έγινε σαφές όμως και από το κεφάλαιο των ορισμών-εννοιολογικών προσεγγίσεων (βλ. 1.3), δεν είναι δυνατό να γίνουν μεγάλες γενικεύσεις καθώς τα LULUs μπορεί να διαφέρουν πολύ μεταξύ τους.

Ο Popper (1985) παρουσιάζει μια σειρά αιτιών που επεξηγούν τις αντιδράσεις απέναντι στα LULUs βασιζόμενος στις αρνητικές οικονομίες κλίμακας που συχνά σχετίζονται με αυτά. Τα αίτια που παραθέτει είναι αρκετά κωδικοποιημένα. Αναλυτικότερα:

- Τα LULUs δεν είναι απαραίτητα. Πρόκειται για το πιο «επιθετικό» ίσως επιχείρημα. Κατακρίνει την ίδια τη χρήση/εγκατάσταση, τις ανάγκες που (υποτίθεται ότι) καλύπτει, το δικαίωμα της ύπαρξής της σε αναπτυξιακό ή ακόμα και ηθικό επίπεδο (αναλόγως τη χρήση/εγκατάσταση). Χρησιμοποιείται συχνά ως επιχείρημα για LULUs με εμφανείς αρνητικές συνέπειες ή επικίνδυνες. Στην ακραία της μορφή, η αντίδραση αυτή οδηγεί στο να μη χωροθετηθούν ή να «κλείσουν» προτεινόμενα ή υφιστάμενα αντιστοίχως LULUs. Είναι συγχρόνως, ένα από τα πιο δύσκολα επιχειρήματα στα οποία οι αρμόδιοι για τη χρήση/εγκατάσταση καλούνται να απαντήσουν.

- Τα LULUs δεν ανήκουν στη συγκεκριμένη περιοχή. Αυτή η άποψη αναγνωρίζει τα ενδεχόμενα οφέλη από τη χρήση/εγκατάσταση γενικά, απλώς επιθυμεί να αποφύγει τα κόστη που μπορεί να επιφέρει στη συγκεκριμένη περιοχή. Αναγνωρίζεται ως πιο «εύκολα αντικρουόμενη» από τους αρμοδίους συγκριτικά με την παραπάνω, δεδομένης φυσικά της χρησιμοποίησης λογικών επιχειρημάτων.
- Τα LULUs βρίσκονται σε λάθος χώρο (εντός μίας περιοχής). Το συγκεκριμένο επιχείρημα αναγνωρίζει όχι μόνο τα οφέλη της χρήσης/εγκατάστασης, αλλά και την ανάγκη ύπαρξης της σε μια συγκεκριμένη περιοχή, αλλά αντιτίθεται στη συγκεκριμένη θέση της.
- Οι διαδικασίες χωροθέτησης ή λειτουργίας που σχετίζονται με τα LULUs είναι ανεπαρκείς. Το συγκεκριμένο αίτιο συνδέεται και με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων (βλ. 2.1.2) Αυτό το επιχείρημα στοχεύει στην εξεύρεση των ελλείψεων σχετικών με τη διοίκηση, την ανάπτυξη σχετικά με κάποιο LULU, ή με στόχο τη δυσφήμισή του. Μπορεί να προκύπτουν λόγω του ότι: ο σχεδιασμός για το LULU μπορεί να είναι ανεπαρκής, τα μέτρα για τη διαβούλευση και την ενημέρωση του κοινού μπορεί να είναι ελλιπή ή ανύπαρκτα, δεν υπάρχει ευαισθησία για τις αρνητικές συνέπειες, μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή παρόμοια απαιτούμενα έγγραφα ενδέχεται να είναι ανεπαρκή ή να αποκαλύπτουν καλούς λόγους για να μετασχηματιστεί το LULU, ή ίσως και να μη δημιουργηθεί.
- Οι συνέπειες των LULUs μπορεί να είναι επιβλαβείς. Αυτό το επιχείρημα εμφανίζεται σχεδόν πάντα σαν αίτιο αντιδράσεων απέναντι σε LULUs. Η οπτική αυτή συνήθως αντιμετωπίζει την ύπαρξη ενός LULU και τη θέση του ως δεδομένα, αλλά προσπαθεί να προβεί σε προσαρμογές στη λειτουργία του. Τέτοιες απαιτούμενες προσαρμογές προκύπτουν με βάση περιβαλλοντικές παραμέτρους, γειτνιαζουσες χρήσεις γης, δημόσιους κανονισμούς για την υγεία. Πολλές φορές, τέτοιου είδους αντιδράσεις υποκινούνται και με στόχο μέτρα αποζημίωσης, τα οποία όντως συχνά μπορεί να αντισταθμίσουν τυχόν αρνητικές συνέπειες των LULUs.

Πέρα από τις παραπάνω αναμενόμενες συνέπειες από αυτό, ένα LULU ενδέχεται να «θίξει» και με άλλους τρόπους, αναλόγως πάντα με το είδος του. Ενδεικτικά, αντιδράσεις μπορεί να προκύπτουν αναφορικά με τους συμμετέχοντες/εργαζόμενους σε

αυτό, ή μπορεί να θεωρείται ότι προσβάλλει ζητήματα αξιών ή ηθικής (χαρακτηριστικό παράδειγμα οι οίκοι ανοχής). Ακόμα, μπορεί μια κοινότητα να είναι δεκτική απέναντι σε ένα LULU αρχικά, αλλά να φοβάται αρνητικές συνέπειες λόγω ανεπαρκούς διαχείρισης/λειτουργίας του (όπως συχνά παρατηρείται στην Ελλάδα, φόβος μετατροπής ενός Χ.Υ.Τ.Α. σε χωματερή).

Συνοψίζοντας, κάποιες συχνά αναμενόμενες (ανεξαρτήτως από το γεγονός αν όντως προκύπτουν ή όχι, ή τουλάχιστον στην αναμενόμενη από το κοινό σοβαρότητά τους) συνέπειες από LULUs, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε αντιδράσεις, είναι οι παρακάτω:

Αναμενόμενες από το κοινό επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής και την κοινωνία:

- το συχνό φαινόμενο των φόβων κάθε μορφής για ενδεχόμενη υποβάθμιση της υγείας,
- η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής λόγω θορύβου, κυκλοφοριακού φόρτου, οσμής και άλλων παρόμοιων αιτιών
- η διατάραξη της κοινωνικής και οικογενειακής συνοχής
- κάθε είδους επίπτωση στον πληθυσμό (όπως η φυγή νεότερων ηλικιακά μελών της κοινότητας από την περιοχή)
- οι φόβοι για αύξηση της εγκληματικότητας
- προσβολή αξιών, θεσμών, ηθικής
- προβλήματα σχετικά με τους εργαζόμενους/συμμετέχοντες/αρμοδίους στο εκάστοτε LULU

Αναμενόμενες από το κοινό Οικονομικές Επιπτώσεις:

- οι αρνητικές επιδράσεις στο εισόδημα (όπως π.χ. εισοδηματικές ανισότητες)
- η μείωση των ευκαιριών απασχόλησης/επαγγελματικής αποκατάστασης
- ο φόβος για την αδυναμία της κοινότητας να εμποδίσει τη χωροθέτηση άλλων ανεπιθύμητων χρήσεων/εγκαταστάσεων στην περιοχή της από τη στιγμή που ήδη έχει χωροθετηθεί μία (υπάρχουν όντως χωρικές συγκεντρώσεις όμοιων ή διαφορετικών LULUs στην ίδια περιοχή, επιλογή που συχνά προτιμάται)
- η υπερφόρτωση με αρμοδιότητες των κοινοτικών υπηρεσιών και (η εξάντληση) κοινοτικών χρηματικών πόρων
- Μεταβολές στην αγορά γης-μείωση αξίας γης και ακινήτων

Αναμενόμενες από το κοινό Χωρικές Επιπτώσεις:

- η διατάραξη της χωρικής προσαρμοστικότητας
- οι συγκρούσεις χρήσεων γης
- τα επίπεδα ρύπανσης ή καταστροφής φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- η «αλλοίωση» της εικόνας της κοινότητας και του τοπίου
- η υποκειμενική αισθητικά ποιότητα της χρήσης/εγκατάστασης
- Ακόμα, μπορεί μια κοινότητα να είναι δεκτική απέναντι σε ένα LULU αρχικά, αλλά να φοβάται αρνητικές συνέπειες λόγω ανεπαρκούς διαχείρισης/λειτουργίας του

(Sandman 1986: Scively,2011: Rephann,2000)

Οι συνθήκες της αγοράς, σύμφωνα με αρκετούς ερευνητές, συνδέονται έντονα με την ύπαρξη ή όχι αντιδράσεων απέναντι στα LULUs. Οι μεταβολές της αγοράς ενδέχεται να μεταβάλλουν και τις τοπικές προτιμήσεις για τα LULUs, προφανώς με γνώμονα οικονομικά συμφέροντα. Πιο συγκεκριμένα, ενδέχεται μία χρήση/εγκατάσταση που μπορεί να ήταν ανεπιθύμητη, να μετατραπεί σε επιθυμητή, εάν αποδειχτεί ότι μπορεί να αποδώσει οικονομικά οφέλη, σε άτομα ή στο σύνολο της κοινότητας, και το αντίστροφο. Ο Porper (1985) αναφέρει ως παράδειγμα τις οικονομικά προσιτές μορφές κατοικίας (trailers, τροχόσπιτα, προκάτ, κ.α.), οι περιοχές στις οποίες παρατηρούνται χωρικές συγκεντρώσεις αυτών αποτελούν χαρακτηριστικά LULUs στις Η.Π.Α.. Κατά τις δεκαετίες '70- αρχές '80, όταν η αγορά γης βίωσε κάποια ύφεση, και τέτοιου είδους κατοικίες άρχισαν να προσφέρονται (δωρεάν) σε κατοίκους από το Υπουργείο Κατοικίας και Αστικής Ανάπτυξης (Department of Housing and Urban Development), η στάση απέναντί τους έγινε πιο θετική. Κάποιοι χαρακτηρίζουν αυτή τη στροφή ως PIMBY ή YIMBY βλ. κεφάλαιο 1.2.3).

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο κρίνεται απαραίτητη και μια ανάλυση των κοινωνικών αντιλήψεων σχετικά με τον κίνδυνο ή το «ρίσκο» χωροθέτησης ή λειτουργίας των LULUs στα πλαίσια και των αντίστοιχων ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί και των σχετικών θεωριών (risk analysis). Πολλές έρευνες αποδεικνύουν ότι συχνά η ο τρόπος που αντιλαμβάνεται το κοινό τον πραγματικό κίνδυνο διαφέρει σε μεγάλο βαθμό από τον τρόπο που τον ερμηνεύουν οι ειδικοί, και συνήθως το κοινό εκλαμβάνει τον κίνδυνο ως εξαιρετικά υψηλό (Slovic 1987). Ερευνητές κωδικοποιούν τις αντιλήψεις

αυτές σε πέντε (5) κατηγορίες: την αντίληψη του κινδύνου (risk) ως εκούσιος ή ακούσιος, την έκταση των ενδεχομένων καταστροφικών αποτελεσμάτων, αν ο κίνδυνος προκαλεί απλό φόβο ή τρόμο, το επίπεδο της εξοικείωσης με τον κίνδυνο, ο βαθμός στον οποίο ο κίνδυνος είναι γνωστός (Slovic και Fischhoff,1983:Kraft και Clary,1991).

Σε μια πιο αναλυτική προσέγγιση του «ρίσκου»/ κινδύνου, σύμφωνα με το Sandman (1986), οι διάφορες δυναμικές αντίληψης του κινδύνου συμπεριλαμβάνουν τα εξής:

- Κίνδυνοι με τους οποίους δεν υπάρχει εξοικείωση είναι λιγότερο αποδεκτοί από οικείους
- Ακούσιοι κίνδυνοι είναι λιγότερο αποδεκτοί από τους εκούσιους κινδύνους.
- Κίνδυνοι που ελέγχονται από άλλους είναι λιγότερο αποδεκτοί από τους κινδύνους υπό τον έλεγχό του αντιδρώντος.
- Μη ανιχνεύσιμοι κίνδυνοι είναι λιγότερο αποδεκτοί από ανιχνεύσιμους κινδύνους.
- Κίνδυνοι που εκλαμβάνονται ως άδικοι είναι λιγότερο αποδεκτοί από τους κινδύνους που εκλαμβάνονται ως δίκαιοι.
- Κίνδυνοι που δεν επιτρέπουν την ατομική προστατευτική δράση είναι λιγότερο αποδεκτοί από τους κινδύνους που την επιτρέπουν.
- Δραματικοί και αξέχαστοι κίνδυνοι είναι λιγότερο αποδεκτοί από πιο συνηθισμένους και εύκολα λησμονημένους κινδύνους.
- Αβέβαιοι κίνδυνοι είναι λιγότερο αποδεκτοί από βέβαιους κινδύνους.
- Οι άνθρωποι ενδιαφέρονται λιγότερο για την εκτίμηση του κινδύνου σε σχέση με τη μείωση του κινδύνου, και δεν ενδιαφέρονται για καμία, μέχρι το ενδιαφέρον ή ο φόβος τους να αποκτήσει νομική διάσταση.

Τα παραπάνω είναι καλό να συνδυάζονται και με τη γνώση ή την εμπειρία του κοινού σχετικά με το αρμόδιο για το εκάστοτε LULU οργανισμό ή φορέα και τους λοιπούς υποστηρικτές του. Μια ερμηνεία της εξαιρετικά αρνητικής ανταπόκρισης του κοινού σε LULUs, λοιπόν, είναι ότι οι άνθρωποι πιστεύουν ότι κάθε μορφής ρίσκο ή κίνδυνος είναι ανεπίτρεπτο ή απαράδεκτο να υπάρχει (Kraft και Clary,1991).

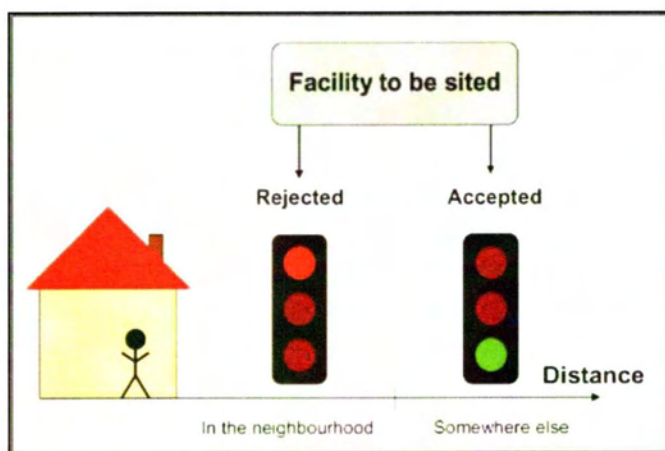
Είναι γεγονός ότι για να δικαιολογηθεί (ή όχι) η αντίδραση απέναντι σε LULUs, είναι απαραίτητο σε κάθε περίπτωση να εξετάζονται όλοι οι παράγοντες που ενδέχεται να την προκαλέσουν. Ωστόσο, τόσο πολλές μελέτες όσο και το ίδιο το κοινό έχουν την τάση να συγκεντρώνεται σε λίγους τομείς, και κυρίως στους πιο προφανείς. Μια πιο

ολοκληρωμένη ανάλυση των επιπτώσεων, ωστόσο, θα πρέπει να περιλαμβάνει εξέταση των επιπτώσεων των LULUs και κάθε ενδεχόμενο τομέα, με μετρήσιμα αποτελέσματα (Rephann,2000). Πρόκειται για μία βασική παράμετρος που πρέπει να ληφθεί υπ' όψη από τους αρμοδίους, τόσο στα πλαίσια επιτυχούς επιλογής LULU και περιοχής χωροθέτησης/λειτουργίας του, όσο και έντιμης διαχείρισης κοινωνικών συμπεριφορών απέναντι στην εκάστοτε απόφαση.

2.1.5 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΣΗΣ/ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ/ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ LULU

Ένα ακόμα αίτιο των κοινωνικών αντιδράσεων απέναντι στα LULUs είναι οι αντιλήψεις που αφορούν τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε περιοχής χωροθέτησης ή λειτουργίας τους. Είναι σαφές ότι, όπως και στα παραπάνω κεφάλαια, θα γίνει μια προσπάθεια γενίκευσης, καθώς δεν είναι όλες οι χρήσεις ίδιες, ούτε χωροθετούνται σε ίδιες περιοχές.

Σημείο Κλειδί εδώ είναι η απόσταση από τη χρήση/εγκατάσταση. Τα φαινόμενα τύπου NIMBY και γενικά οι αντιδράσεις σε μία βασική προσέγγισή τους (βλ. και κεφάλαιο 1.2.2) συμβαίνουν επειδή οι άνθρωποι πιστεύουν ότι βρίσκονται αρκετά κοντά σε μια προτεινόμενη χρήση/εγκατάσταση ώστε να επηρεαστούν από αυτή. Υπάρχουν εμπειρικές αλλά και στατιστικές ενδείξεις ότι μεγαλύτερη εγγύτητα σε ένα έργο έχει ως αποτέλεσμα μια μεγαλύτερη πιθανότητα ότι αντιμετωπίζεται αρνητικά, έως και να θεωρείται επικίνδυνο από εκείνους που κατοικούν σε κοντινή απόσταση (Marks και von Winterfeldt 1984). Όσο αυξάνεται ο κίνδυνος/ρίσκο (όπως τουλάχιστον αυτά είναι αντιληπτά από το κοινό –βλ. και κεφάλαιο 2.1.4), τόσο αυξάνεται η αντίδραση (Siedentop,2011).

Εικόνα 2.1.5.1: Διαφοροποίηση της αποδοχής ή της απόρριψης ενός έργου ανάλογα με την απόσταση του από την περιοχή/ «γειτονιά» τους

Πηγή: Μυστριώτη(2010)

Εξ' ορισμού, τα LULUs είναι χρήσεις/εγκαταστάσεις/δραστηριότητες οι οποίες είναι ανεπιθύμητες σε τοπικό επίπεδο, ενώ θεωρούνται απαραίτητα σε μια ευρύτερη κλίμακα. Ωστόσο, τα όρια μεταξύ τοπικού και υπερτοπικού είναι δυσδιάκριτα σε αυτή την περίπτωση. Χαρακτηριστικά: 'How Large a Backyard?' (Πόσο Μεγάλη Η Πίσω Αυλή;) (Kraft και Clary,1991:14). Με βάση μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί, προκύπτει συχνά ότι ο χαρακτηρισμός «τοπικό» παραπέμπει σε μικρή χωρική κλίμακα (Οικονόμου,2006) και είναι δυνατό να αναφέρεται σε έναν αριθμό οικοδομικών τετραγώνων (Ο.Τ.) γύρω από κάποιο LULU, μια πολεοδομική ενότητα ή μια γειτονιά, έναν ή περισσότερους οικισμούς ή πόλεις, ένα δήμο, μια περιφέρεια, ή ακόμα και μια χώρα σε μια ευρύτερη (ή για κάποιους αλτρουιστική) θεώρηση. 'Τεχνικοί ή πολιτικοί παράγοντες μπορεί να ευθύνονται για τις διαφορές αυτές'(Kraft και Clary,1991:14). Το βασικότερο στοιχείο αυτών των διακρίσεων όμως αφορά το πόσο μεγάλο εύρος θεωρείται ότι έχουν οι επιπτώσεις ενός LULU, και πόσους ενδέχεται να αφορούν.

Οι αρμόδιοι για τη χωροθέτηση/ λειτουργία ενός LULU συχνά θεωρούν ότι οι κοινωνικές αντιδράσεις προκύπτουν επειδή τα άτομα λαμβάνουν υπ' όψη μόνον τα συμφέροντα των ιδίων ή της κοινότητάς τους, σε τοπικό επίπεδο, και ότι αδιαφορούν για το τι συμβαίνει σε ευρεία κλίμακα ή για το κοινό καλό. Η έρευνα δε διαψεύδει απολύτως αυτή την εκδοχή. Ωστόσο, υπάρχουν παραδείγματα μελετών περίπτωσης στις οποίες το κοινό εξέφρασε επιχειρήματα όχι απλώς για αρνητικές επιδράσεις ενός LULU στην περιοχή του, αλλά επέδειξε γνώσεις σχετικά με άλλες περιοχές, ή ήταν σε θέση να αντικρούσει ισχυρισμούς όσον αφορά οφέλη για την κοινωνία γενικότερα.

Σημαντική παράμετρος είναι και το είδος τη περιοχής που επιλέγεται. Μεγάλη διαφορά στην αντίσταση σε νέες χρήσεις σημειώνεται μεταξύ των κεντρικών αστικών περιοχών με μεγάλη μείξη χρήσεων, κοινωνικών στρωμάτων και τύπων νοικοκυριών και με σχετικά μεγάλες πυκνότητες από τη μια, και των προαστιακών περιοχών με τον ομοιογενή κοινωνικά και οικονομικά πληθυσμό των ιδιόκτητων κατοικιών, από την άλλη. Και αυτό γιατί είναι γνωστό ότι ο παράγοντας της ιδιοκτησίας της γης είναι υψηλά στην ιεραρχία των κριτηρίων που επηρεάζουν τη χωροθέτηση των δημόσιων εγκαταστάσεων (Μυστριώτη,2010).

Πέρα από τη διάκριση μεταξύ αστικών και περιαστικών περιοχών, μπορεί να γίνει και διάκριση μεταξύ περισσότερο και λιγότερο (οικονομικά) ανεπτυγμένων περιοχών. Τα LULUs εμπεριέχουν στοιχεία δικαιοσύνης (ή όχι), δεδομένου ότι συχνά υπάρχουν ή επιλέγεται να χωροθετηθούν σε χαρακτηριζόμενες ως «μειονεκτικές» περιοχές»: των

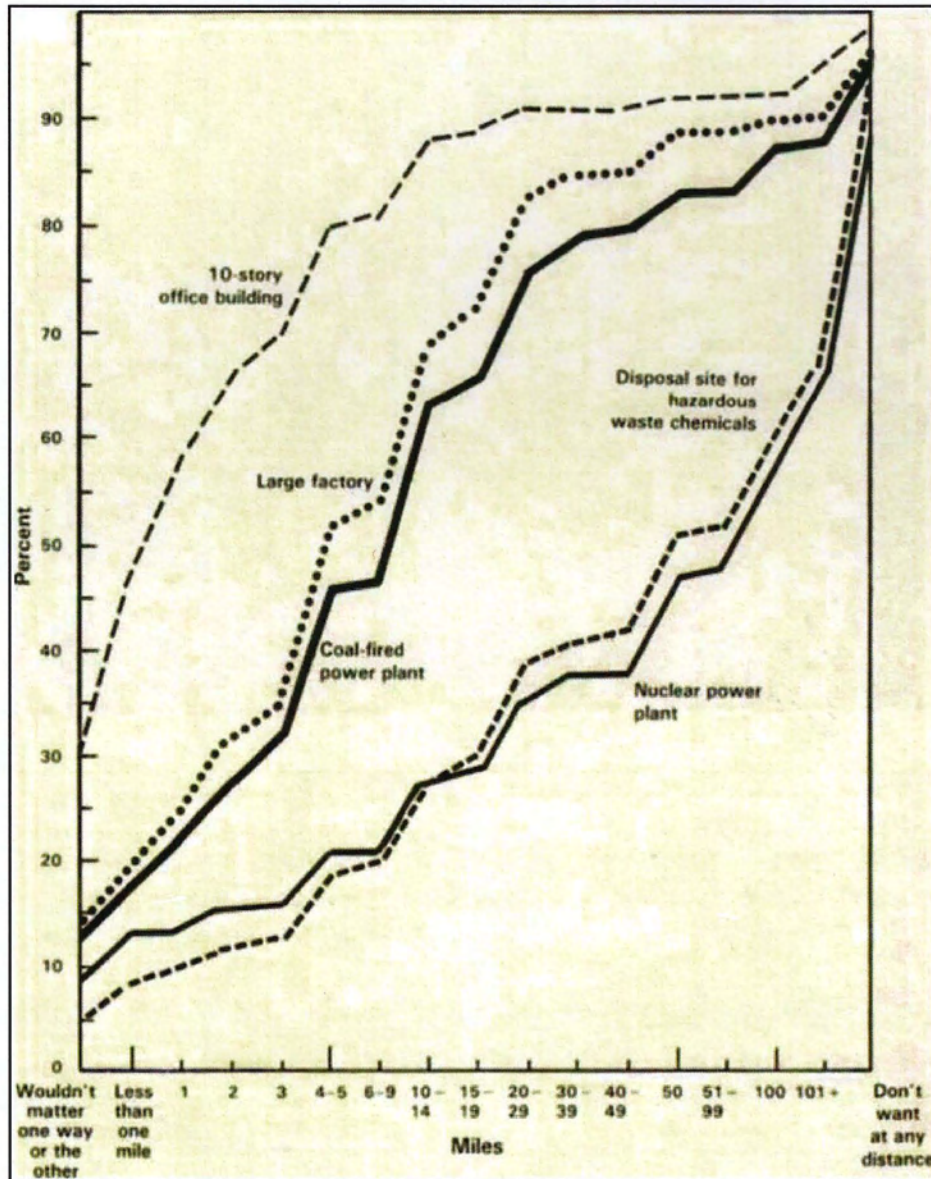
φτωχών, των μειονοτήτων, αραιοκατοικημένες, ή «πολιτικά υποεκπροσωπούμενες» περιοχές, των οποίων οι κάτοικοι δεν έχουν γνώση ή δύναμη να αντισταθούν, και που ενδεχομένως να υποβαθμιστούν έπειτα από την άφιξη των LULUs (Popper,1985). Επιπλέον, παρατηρείται ότι τα LULUs σχηματίζουν χωρικές συγκεντρώσεις, δηλαδή εάν σε μία περιοχή (ή μια θέση σε μία περιοχή) υπάρχουν ήδη κάποια LULUs, είναι πολύ πιθανόν η περιοχή/θέση αυτή να επιλεγεί για χωροθέτηση και νέων LULUs. Μελέτες έχουν δείξει ότι άτομα τα οποία ζουν κοντά σε υφιστάμενα LULUs (δεδομένου ότι έχουν τηρηθεί οι προδιαγραφές ασφάλειας τους) εμφανίζουν μια πιο δεκτική στάση για νέες εγκαταστάσεις στην ίδια περιοχή (το λεγόμενο «halo» effect), αποτέλεσμα που μπορεί να οφείλεται εν μέρει σε προσωπικά και οικονομικά οφέλη, αλλά και στο ότι οι άνθρωποι μπορεί να μην αισθάνονται ενδεχόμενο κίνδυνο (Greenberg 2009)

Πολλές μελέτες έχουν επιχειρήσει να εξετάσουν τη σχέση μεταξύ απόστασης, ιδιοκτησίας γης ή κατοικίας και αντιδράσεων απέναντι σε LULUs. Γενικότερα η ιδιοκτησία γης η κατοικίας, και ο φόβος για ενδεχόμενη υποβάθμιση αυτού του δικαιώματος αναγνωρίζεται ως σημαντική παράμετρος για την επεξήγηση πολλών αντιδράσεων. Σύμφωνα με το Fiscel (2001), μία κατοικία που κατοικείται από τον ιδιοκτήτη της (owner-occupied home) είναι ένα από τα λίγα μετρήσιμα αγαθά που μπορεί να διαθέτει κανείς, οπότε ένας συχνός φόβος είναι 'η υποβάθμιση της αξίας τους μετά από αλλαγή των γειτονικών χρήσεων γης' (Fiscel,2001:144). Οι DiPasquale και Glaeser (1999) παρουσιάζουν ένα θεωρητικό μοντέλο που προβλέπει ότι οι ιδιοκτήτες κατοικιών έχουν περισσότερες πιθανότητες από ενοικιαστές να επενδύσουν σε δημόσια αγαθά στην περιοχή τους, λόγω μιας δυνητικά θετικής επίδραση στις αξίες των ακινήτων τους. Επίσης, δεδομένου ότι οι ιδιοκτήτες σπιτιού είναι γενικά σε μικρότερη κινητικότητα από ενοικιαστές, είναι πιο πιθανό να απολαμβάνουν ενδεχόμενα οφέλη από τη βελτίωση της κοινότητας ή αντίστοιχα να υποστούν μειονεκτήματα από μια ενδεχόμενη χωροθέτηση στην περιοχή. Το ίδιο γεγονός λοιπόν για το οποίο οι ιδιοκτήτες γης ή κατοικίας είναι «καλοί» πολίτες αποτελεί συγχρόνως και την αιτία για την οποία εκδηλώνουν αντιδράσεις τύπου NIMBY (Fiscel,2001).

Αναλύοντας το σύστημα των τιμών και την αγορά γης, έρευνες έχουν διαπιστώσει ότι υπάρχει αναλογική σχέση τιμής και απόστασης, δηλαδή όσο μειώνεται η απόσταση από κάποια LULUs ενδέχεται να προκύψει μείωση της αξίας γης. Παράδειγμα αποτελεί η έρευνα των Smith και Desvousges (1986) οι οποίοι, μειώνοντας την απόσταση από

επικίνδυνες εγκαταστάσεις αποβλήτων διαπίστωσαν ότι μειώνονταν οι αξίες των ακινήτων. Το γεγονός αυτό παρουσιάζεται και στην εικόνα 2.1.5.2.

Εικόνα 2.1.5.2: Συγκεντρωτικό Ποσοστό Ατόμων Πρόθυμων να δεχτούν νέες αναπτυξιακές εγκαταστάσεις σε μια κλίμακα διαφορετικών αποστάσεων από τον τόπο κατοικίας τους

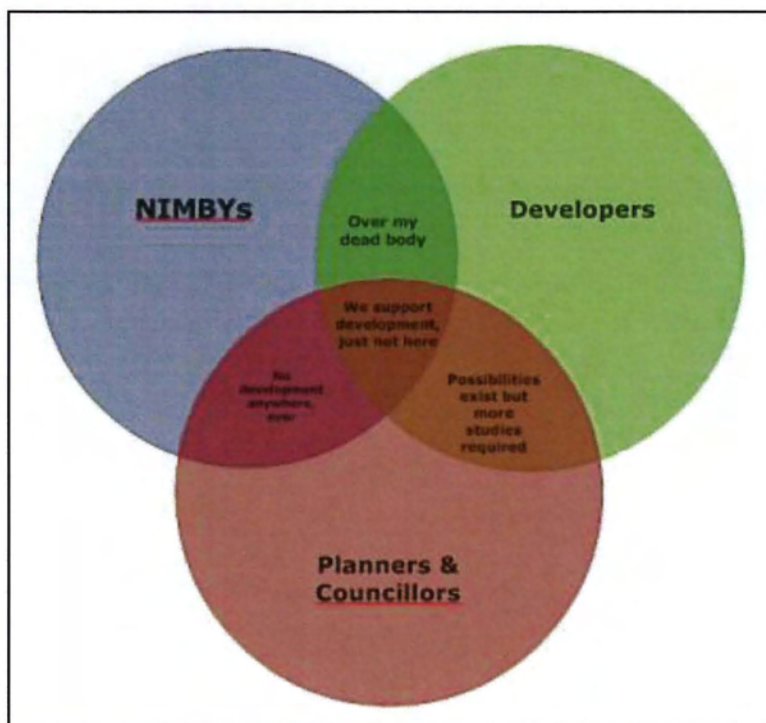

αντίδρασης όσον αφορά τα LULUs που αναφέρεται παραπάνω (όσο μικραίνει η απόσταση από το εκάστοτε LULU αυξάνεται η αντίδραση). Αναδεικνύει, επιπλέον, διαφορές στην ένταση των αντιδράσεων για διαφορετικές κατηγορίες LULUs (περισσότερο ή λιγότερο επιθυμητά). Τονίζει επίσης και τη σημασία του τόπου κατοικίας στις αντιδράσεις αυτές. Η έρευνα δείχνει ότι το 10-12% των ερωτηθέντων θα επέλεγε να κατοικήσει σε απόσταση λιγότερο από ένα (1) μίλι από μια μονάδα παραγωγής πυρηνικής ενέργειας (nuclear power plant) ή ένα χώρο εναπόθεσης επικίνδυνων αποβλήτων (hazardous waste facility). Το 25% περίπου των ερωτηθέντων θα επέλεγε να ζήσει σε ίδια απόσταση από μία βιομηχανική μονάδα παραγωγής ενέργειας από καύση άνθρακα (coal-fired power plant) ή μία μεγάλη βιομηχανική μονάδα (large factory) και το 60% περίπου θα κατοικούσε στην ίδια απόσταση από ένα πολυώροφο κτίριο υπηρεσιών (ten-story office building). Παρά τις διαβεβαιώσεις των συνεντευξιαστών ότι κάθε μία από τις παραπάνω εγκαταστάσεις θα τηρούσε όλες τις προϋποθέσεις ασφάλειας και επιτήρησης για ενδεχόμενα προβλήματα, εν τούτοις η πλειοψηφία (51%) αποδέχτηκε τις εγκαταστάσεις μόνο στην περίπτωση που θα χωροθετούνταν σε απόσταση πάνω από εκατό (100) μίλια από τον τόπο κατοικίας τους. Και όσον αφορά τις πιο «επικίνδυνες» εγκαταστάσεις (μονάδα παραγωγής πυρηνικής ενέργειας και χώρος εναπόθεσης επικίνδυνων αποβλήτων) το 10% των ερωτηθέντων απάντησε ότι δε θα ήθελε να κατοικήσει σε καμία απόσταση από αυτές. (Popper, 1985) . Προκύπτει λοιπόν και μια άλλη αναλογία: όσο μεγαλύτερος θεωρείται ο κίνδυνος ή οι αρνητικές συνέπειες ενός LULU, και όσο ελαττώνεται η απόσταση (της θέσης κατοικίας) από αυτό, τόσο ενδέχεται να αυξηθεί η αντίδραση.

2.2 ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ/ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ/ΦΟΡΕΙΣ

Ο Brion (1988), σε μια σχετικά απλή δυαδική προσέγγιση, θεωρεί ότι το φαινόμενο των LULUs και των επακόλουθων αντιδράσεων έχει ουσιαστικά δύο (2) πρωταγωνιστές σε αντίπαλες πλευρές. Στη μία πλευρά της βρίσκεται εκείνος (κυβερνητική οντότητα, δημόσιος φορέας ή/και ιδιωτικός τομέας) ο οποίος επιδιώκει να προωθήσει/υλοποιήσει μια χρήση γης, τύπου LULU. Από την άλλη πλευρά της βρίσκεται ο κάτοικος, ο «γείτονας», ο οποίος ενίοτε δρα μόνος του, αλλά πολύ πιο συχνά λειτουργεί ως μέρος μιας ομάδας.

Στην πράξη, οι αποφάσεις σχετικά με το σχεδιασμό χρήσεων γης γενικότερα, και ειδικότερα με ό,τι σχετίζεται με τα LULUs, αφορούν διάφορες ομάδες ατόμων. Οι ομάδες αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν πέρα από κατοίκους και άλλα μέλη της ευρύτερης κοινωνίας, διάφορα επίπεδα και υπηρεσίες της κυβέρνησης, εκπροσώπους ειδικών συμφερόντων, όπως η προστασία του περιβάλλοντος και των μειονοτικών ομάδων, κ.α., επιτροπές γειτονιάς, τοπικά κινήματα καθώς και ομάδες προσανατολισμένες σε ζητήματα αγοράς γης, συμπεριλαμβανομένων ιδιοκτητών γης, εργολάβων, κατασκευαστών και επίσης χωροτάκτες, πολεοδόμους, μηχανικούς. (Kaiser κ.α. 1995:Kaya, Erol, 2011). Οι κάτοικοι των περιοχών οι οποίοι εκφράζουν αντιδράσεις μπορεί να ανήκουν συγχρόνως και σε μία ή περισσότερες από τις υπόλοιπες ομάδες.

Εικόνα 2.2.1: Εμπλεκόμενοι σε LULUs & φαινόμενα αντιδράσεων (τύπου NIMBY) και μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις

Οι παραπάνω κατηγορίες, όπως είναι σαφές αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, είτε σε επίπεδο συνεργασίας, είτε αντιπαράθεσης. Μια σχηματοποίηση των εμπλεκόμενων και των σχέσεών τους απεικονίζεται στην εικόνα 2.2.1..

2.2.1 ΚΑΤΟΙΚΟΙ/ΜΕΛΗ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΥ ΕΚΔΗΛΩΝΟΥΝ ΔΥΣΑΡΕΣΚΕΙΑ/ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

Όπως περιγράφεται και στο κεφάλαιο 1.1., οι κάτοικοι/μέλη Ευρύτερης Τοπικής Κοινωνίας που εκδηλώνουν αντιθέσεις συχνά αποκαλούνται «Nimbys» ή με κάποιο άλλο σχετικό χαρακτηρισμό. Οι Nimbys είναι θορυβώδεις. Οι Nimbys είναι ισχυροί. Οι Nimbys μπορούν να υπάρξουν παντού. Οι Nimbys είναι άνθρωποι που ζουν σε αρκετά κοντινή απόσταση από εταιρικά ή κυβερνητικά έργα, και είναι αρκετά αναστατωμένοι με αυτά ώστε να επιδιώξουν τα έργα αυτά να σταματήσουν, ή να συρρικνωθούν (Glaberson 1992). Ο συγγραφέας Anthony Jay (2005) χαρακτηρίζει ως «Nimby» κάθε πολίτη, ο οποίος προσπαθεί να υπερασπιστεί το σπίτι του και τη γειτονιά του από σχέδια που θα καταστρέψουν την αισθητική, θα ρυπάνουν το περιβάλλον, θα διαταράξουν το οικοσύστημα και θα υπερφορτώσουν τα δίκτυα μεταφορών. Όταν πρόκειται για την αυλή μας, όλοι φαίνεται να είμαστε Nimbys. (Μυστριώτη,2010)

Αναλόγως και με το φαινόμενο NIMBY και γενικά τις κοινωνικές αντιδράσεις, έτσι και τα άτομα αυτά συχνά χαρακτηρίζονται με αρνητικό ή υποτιμητικό τρόπο. Αυτό προκύπτει από διάφορα χαρακτηριστικά που τους αποδίδονται (ανεξαρτήτως από το αν ισχύουν ή αν μπορούν να γενικευτούν για κάθε περίπτωση). Συχνά ο όρος «Nimbys» χαρακτηρίζει εγωιστές και τοπικιστές ιδιώτες, που τοποθετούν το ατομικό τους συμφέρον πάνω από το κοινό καλό (Wolsink 2006:Hubbard, 2006). Πέρα από τους παραπάνω χαρακτηρισμούς, οι κάτοικοι οι οποίοι αντιδρούν σε πολλές περιπτώσεις χαρακτηρίζονται και ως αγνώμονες ή χαμηλού επιπέδου μόρφωσης (Freudenberg και Pastor,1991).

Έρευνες ωστόσο, που εξετάζουν δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά, δείχνουν ότι η πλειοψηφία των ατόμων που αντιδρούν σε LULUs:

- είναι μεγάλης ηλικίας
- στην πλειοψηφία τους είναι γυναίκες
- έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο
- είναι οικονομικά ευκατάστατα

- έχουν χρόνο για να οργανώνουν και να συμμετέχουν σε συναντήσεις σχετικά με ανάλογα ζητήματα
- είναι πολύ σίγουρα για την αντίδραση τους και
- κατοικούν μεγάλο χρονικό διάστημα στην περιοχή
- είναι κυρίως ιδιοκτήτες ακινήτων ή γης στην ευρύτερη περιοχή
- είναι κατά βάση ιδιοκτήτες και σπάνια ενοικιαστές.

(Mansfield κ.α. 2001, Walsh, κ.α. 1997, Fiscel,2000, Μυστριώτη 2010, Καράλη κ.α. 2011,)

Πρέπει επιπλέον να τονιστεί ότι, όπως επισημαίνεται και στο κεφάλαιο 2.2., η έννοια του «τοπικού» δεν είναι συγκεκριμένη. Ούτε μπορεί να προσδιοριστεί σε πόσο μεγάλη ακτίνα ενδέχεται να διαχέονται (ή έστω να γίνονται αντιληπτές) οι επιπτώσεις ενός LULU. Το κόστος και οι κίνδυνοι ορισμένων έργων, όπως οι επιδράσεις στην ανθρώπινη υγεία, η ποιότητα του περιβάλλοντος, ή οι αξίες των ακινήτων ενδέχεται να αφορούν ένα πιο διασκορπισμένο πληθυσμό σε μεγάλη γεωγραφική εμβέλεια (Οικονόμου 2006:Schively 2007).

2.2.2 ΟΜΑΔΕΣ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ/ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ/ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ

Το φαινόμενο των αντιδράσεων οπωσδήποτε δεν μπορεί να αποδοθεί μόνο στους κατοίκους ή εκείνους που κατοικούν σε ευρύτερη, άμεσα επηρεαζόμενη περιοχή. Δημόσιες αντιδράσεις εκφράζονται επίσης και από άτομα με ευρύτερα ενδιαφέροντα (ή συμφέροντα) σε σχέση με περιβαλλοντικά, κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα. Σε τέτοιες ομάδες μπορεί να περιλαμβάνονται 'μη κυβερνητικές οργανώσεις εθνικής κλίμακας, οργανώσεις που παρέχουν οργανωτικούς και οικονομικούς πόρους σε κοινωνικές ομάδες, ομάδες που εκφράζουν δημόσια ανησυχίες για την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική δικαιοσύνη και ηθικά πρότυπα' (Schively 2007:257). Μερικές φορές, αυτές οι ομάδες δεν αντιτίθενται απλώς στη θέση/τοποθεσία επιβλαβών εγκαταστάσεων, αλλά γενικότερα απέναντι στο στον τρόπο χρήσης της τεχνολογίας και της ενσωμάτωσής της στις χρήσεις γης, αλλά και στο γενικότερο πλαίσιο στο οποίο λαμβάνονται αποφάσεις (Siedentop, 2011).

Εκπρόσωποι ομάδων με κοινωνικές/πολιτικές/περιβαλλοντικές ανησυχίες έχουν την κοινωνική λειτουργία, ίσως ακόμη και ιστορική αποστολή, αρχικά να ανακαλύπτουν τυχόν αρνητικές επιδράσεις ενός LULU, και στη συνέχεια να αγωνιστούν για να τις

μειώσουν. Ο «πειρασμός» για τις ομάδες αυτές να αντισταθούν στη χωροθέτηση των LULUs σχεδόν ενστικτωδώς είναι κατανοητός, δεδομένου ότι η αντίσταση έχει σε πολλές περιπτώσεις συγχρόνως και λαϊκή υποστήριξη. Τα ίδια τα LULUs παρέχουν τέτοιες αφορμές, προσφέροντας πολιτικά παραγωγικές ευκαιρίες ώστε οι ομάδες αυτές να επιχειρήσουν να αναδείξουν τις ανάγκες τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας. Ωστόσο, το γεγονός ότι συχνά, όπως επισημαίνεται και παραπάνω τέτοιες ομάδες φαίνεται να αντιτίθενται σε οποιοδήποτε LULU, να διατηρούν μια στάση κατά της ανάπτυξης, με αποτέλεσμα τα επιχειρήματα και οι αντιδράσεις τους να μη λαμβάνονται συχνά υπ' όψη από αρμοδίους για κάποιο LULU (Popper, 1985).

Σημαντική είναι η διάκριση μεταξύ εκπροσώπων τέτοιων ομάδων/οργανώσεων και των κατοίκων, αφού συχνά συγχέονται οι στάσεις αυτών. Η συμπεριφορά και η ιδεολογία των ομάδων έχει μελετηθεί ξεχωριστά από αυτή των κατοίκων. Οι ομάδες των οικολόγων/ακτιβιστών χαρακτηρίζονται από στάσεις και συμπεριφορές που επικεντρώνονται στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, τη διαφύλαξη της κοινωνικής συνοχής, κ.α.. Πρόκειται για ιδέες και αντιλήψεις που δίνουν προτεραιότητα σε ευρύτερες αξίες, θεσμούς και αγαθά, σε ένα ευρύτερο χωρικό-κοινωνικό πλαίσιο σε αντίθεση με φαινόμενα τύπου NIMBY, των οποίων η ύπαρξη ή όχι φαίνεται να επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τον παράγοντα «χώρο» (Μυστριώτη, 2010).

2.2.3 ΧΩΡΟΤΑΚΤΕΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΙ (PLANNERS), ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Οι χωροτάκτες, οι πολεοδόμοι (planners), αλλά και οι μηχανικοί, και κάθε ειδικότητα τεχνικών που εμπλέκεται με το σχεδιασμό του χώρου είναι συχνά οι (και αναμενόμενα) αρμόδιοι όσον αφορά την προσέγγιση ζητημάτων LULU και NIMBY και βρίσκονται αντιμέτωποι με τις προκλήσεις τους. Μπορούν να εμπλέκονται με διαφορετικούς τρόπους στις σχετικές διαδικασίες. Αφ' ενός, ως επαγγελματίες και εμπειρογνώμονες είναι συχνά αρμόδιοι για την ανάπτυξη/υλοποίηση χρήσεων ή εγκαταστάσεων που ενδέχεται να αποτελούν LULUs. Αφ' ετέρου, κατέχουν κοινωνικό ρόλο, στα πλαίσια της πρόωθης μέσω των εργασιών τους κοινωνικών αναγκών και ανάπτυξης.

Στα πλαίσια του ρόλου τους ως επαγγελματίες και εμπειρογνώμονες οι χωροτάκτες/πολεοδόμοι επιλέγονται από τους αρμοδίους ενός LULU ώστε να συμβάλλουν στην υλοποίησή και τη λειτουργία του. Αποτελούν λοιπόν έναν από τους

κύριους συντελεστές των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Συχνά, έχουν τη δυνατότητα να καθορίσουν το είδος του εκάστοτε LULU, τα χαρακτηριστικά και τις προδιαγραφές του, την περιοχή και τη θέση χωροθέτησης του, τον τρόπο λειτουργίας του.

Στα πλαίσια του κοινωνικού τους ρόλου, τα καθήκοντά τους μπορεί να έγκεινται μεταξύ άλλων σε: απάντηση στην αντίθεση της κοινής γνώμης, προώθηση της κοινωνικής συμμετοχής και ολοκληρωμένων συμμετοχικών διαδικασιών, συμμετοχή σε αξιολογήσεις των έργων τύπου LULU, παροχή βοήθειας για την ανάπτυξη, και σε ορισμένες περιπτώσεις, τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων για ενδεχόμενη αμφισβήτηση έργων ή εγκαταστάσεων (Scively,2007). Στο πνεύμα των συμμετοχικών διαδικασιών ειδικότερα, διαμορφώνεται ένας ρόλος για τους πολεοδόμους που είναι να συντονίζουν, να κατευθύνουν, να εκφράζουν, να εξειδικεύουν και να υλοποιούν τις επιθυμίες του κοινού, όχι απλώς να παράγουν σχέδια (Αραβαντινός,2007). Το σύνολο αυτών των καθηκόντων θα μπορούσαν εύκολα να φέρουν τους σχεδιαστές σε αδύναμη θέση ως προς τους αρμοδίους για κάποιο LULU.

Ο τρόπος με τον οποίο οι σχεδιαστές ασχολούνται με αντιδράσεις τύπου NIMBY επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τις κοινωνικές αντιθέσεις και συμβάλλει στη διαμόρφωση λήψης αποφάσεων. Η κατανόηση της βάσης για την αντίθεση απέναντι στο εκάστοτε LULU και των αντιλήψεων για τις επιπτώσεις του μπορεί να είναι πολύ σημαντική όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού, την διαχείριση φαινομένων τύπου NIMBY, τη διευκόλυνση των διαδικασιών ανάπτυξης, την προώθηση της συμμετοχής της κοινότητας παρέχοντας πληροφορίες για τους συμμετέχοντες, καθώς και την εκ νέου αξιολόγηση των επιπτώσεων του LULU. (Scively,2007)

2.2.4 ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΕΚΑΣΤΟΤΕ LULU

Οι αρμόδιοι φορείς ενός LULU είναι ουσιαστικά αυτοί που παρέχουν τα απαραίτητα κονδύλια και την αδειοδότηση για την υλοποίηση και τη λειτουργία του. Ενδέχεται να είναι εκπρόσωποι της αγοράς, υπηρεσίες σε διάφορα επίπεδα, δημόσιοι η ιδιωτικοί φορείς ή και οι όλοι συγχρόνως. Ένα ζήτημα που συχνά προκύπτει είναι ποιος πρέπει να διαχειρίζεται τις αντιδράσεις και τα άτομα που τις εκφράζουν και επακολούθως να επιβαρύνεται με ενδεχόμενα κόστη. (Faulhaber και Ingberman, 1993)

Προσεγγίζοντας την οικονομική διάσταση του ζητήματος, οι εκπρόσωποι της αγοράς μπορεί να είναι εταιρεία/ες του ιδιωτικού τομέα ή ιδιώτες οι οποίοι επιβαρύνονται με τα κόστη υλοποίησης και λειτουργίας και λαμβάνουν όλα ή ένα μέρος των οφελών ενός

LULU. Έχουν την υποχρέωση να διαπραγματεύονται με τους πιθανούς «οικοδεσπότες» της επιλαχούσας περιοχής χωροθέτησης/λειτουργίας του LULU, και συνήθως προχωρούν σε κάποιες μορφής αποζημιώσεις (Faulhaber και Ingberman, 1993).

Ο εκάστοτε αρμόδιος δημόσιος φορέας θα μπορούσε να είναι ένα κυβερνητικό όργανο, νομοθετικό ή/και εκτελεστικό όργανο ή/και μια ρυθμιστική υπηρεσία. Ένα τέτοιο όργανο μπορεί με κατάλληλες διαδικασίες (και σε συνεργασία με άλλα όργανα ή φορείς) να επιλέγει τη θέση ενός LULU και ανακοινώνει στους «οικοδεσπότες (hosts)» την απόφαση, να προσφέρει επαρκή κίνητρα, να παρέχει αντισταθμιστικά μέτρα. Η πολιτική αρχή, ανεξαρτήτως από την ενδεχόμενη πιο ενεργό της εμπλοκή, έχει πάντα έναν θεσμικό/συντονιστικό ρόλο. Συγκεκριμένα, 'η Κεντρική Διοίκηση συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων είτε έμμεσα, μέσω νομοθετημάτων, διαταγμάτων, οδηγιών, κ.λπ., είτε άμεσα, διατηρώντας το δικαίωμα τελικής έγκρισης ή απόρριψης (..) σχεδίων και δράσεων' (Λαλένης, 2010:201). Το αν είναι υπέρ ή κατά κάποιου έργου επηρεάζει στην πλειοψηφία των περιπτώσεων την εξέλιξη του έργου. Κυβερνητικά όργανα γίνονται συχνά αποδέκτες αντιδράσεων, ανεξαρτήτως άμεσης ή έμμεσης εμπλοκής τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, λόγω φαινομένων διάβρωσης κοινωνικής εμπιστοσύνης (βλ. 2.2.3) (Margerum, 2002 : Faulhaber και Ingberman, 1993).

Στο ζήτημα της κυβερνητικής εμπλοκής εμπλέκεται και το στοιχείο της κλίμακας. Αναλόγως με την εμβέλεια του έργου μπορεί να εμπλέκονται Τοπικές Αυτοδιοικήσεις, Κεντρική Διοίκηση, Κυβερνητικοί Οργανισμοί/Φορείς, οι οποίοι ενδέχεται να συνεργάζονται. Προφανώς, ο τρόπος διαχείρισης των αντιδράσεων από την κεντρική εξουσία και από την τοπική αυτοδιοίκηση προφανώς διαφέρει. Η κεντρική εξουσία συνήθως διατηρεί πιο συντονιστικό/θεσμικό ρόλο, συχνά αποφεύγοντας την ταύτιση με τη δημιουργία ενός LULU, και παραχωρώντας την ευθύνη για τη διαχείριση των κοινωνικών αντιδράσεων στους αρμόδιους του εκάστοτε LULU. Στις περισσότερες περιπτώσεις, λόγω και του μεγάλου αριθμού σχεδίων χρήσεων γης (σε μεγάλο εύρος κλιμάκων) είναι πρακτικά αδύνατη η διαχείριση σχετικών ζητημάτων αποκλειστικά, ή έστω κυρίως από την κεντρική διοίκηση (Οικονόμου, 2006). Η τοπική αυτοδιοίκηση καλείται στις περισσότερες περιπτώσεις να διαδραματίσει πιο ενεργό ρόλο, και να συντονίσει ζητήματα διακυβέρνησης, να εντοπίσει πιθανά κόστη και οφέλη (των οποίων συχνά είναι αποδέκτης εμμέσως ή αμέσως), να συμμετέχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και να διαχειριστεί κοινωνικές αντιδράσεις (σε προσωπικό συχνά επίπεδο) (Brion, 1988). Σημειώνεται ότι εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης

θεωρούνται κυρίως οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι (Λαλένης, 2008). Συχνά, υπάρχει η πεποίθηση ότι οι τοπικοί φορείς είναι περισσότερο ενήμεροι για τα τοπικά ζητήματα, άρα αυτοί πρέπει να ασκούν σχεδιασμό σε μεγάλες κλίμακες, άποψη που δεν είναι απαραίτητα βάσιμη, ιδιαίτερα όσον αφορά την Ελληνική Πραγματικότητα (Οικονόμου, 2006). Στην περίπτωση της Ελλάδας μάλιστα, μέχρι την αρχή της δεκαετίας του '80 (προ Ν.1337/83 και ΕΠΑ) η τοπική αυτοδιοίκηση είχε ελάχιστες αρμοδιότητες ως προς τον (πολεοδομικό) σχεδιασμό, γεγονός που στην πορεία άρχισε σταδιακά να αλλάζει, χωρίς ωστόσο να προκύπτει ποτέ η «ανεξαρτητοποίηση» από κεντρική διοίκηση (Λαλένης, 2008).

2.3 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ (ΤΥΠΟΥ NIMBY)

Ένα σημαντικό ζήτημα αποτελεί η αντιφατική ποικιλία στους τρόπους με τους οποίους χαρακτηρίζονται στη βιβλιογραφία τα φαινόμενα των κοινωνικών αντιθέσεων/αντιδράσεων τύπου NIMBY. Κάποιοι ερευνητές τα αξιολογούν ως αρνητικά ενώ άλλοι ως θετικά, ή «Καλά» και «Κακά» NIMBY (Καλιαμπάκος, 2006). Στα πλαίσια του παρόντος κεφαλαίου θα γίνει μια προσπάθεια σφαιρικής παρουσίασης και των δύο (2) οπτικών.

Ο θετικός χαρακτηρισμός των κινημάτων τύπου NIMBY αφορά τη θεώρησή τους ως έναυσμα για προώθηση της δημοκρατίας, ως βάση ανάδειξης της αξίας της αντιπολίτευσης του κοινού (Scively, 2007) και κατ' επέκταση ως τρόπο βελτίωσης των διαδικασιών του σχεδιασμού. Αναλυτικότερα, η συμβολή του NIMBY στη δημοκρατία θεωρείται ότι έχει ως αποτέλεσμα την ανάδειξη των κοινωνικών στόχων και απαιτήσεων, τον περιορισμό υπερβολικών κερδοσκοπικών απαιτήσεων, την ενίσχυση του ρόλου της κοινωνίας στις διαδικασίες σχεδιασμού. Ο NIMBYισμός εντείνει δημοκρατικές συμμετοχικές διαδικασίες που ως αποτέλεσμα έχουν την βελτίωση των αποφάσεων των διαδικασιών χωροθέτησης. Η ενεργητική κοινωνική αντίδραση έναντι σε προτεινόμενες χρήσεις ή εγκαταστάσεις ευαισθητοποιεί τους αρμόδιους για τις αποφάσεις και τη χωροθέτηση ως προς τις ανάγκες και τις ανησυχίες όσων επηρεάζονται από τα έργα αυτά και κινητοποιεί την εφαρμογή πιο εξελιγμένων μορφών συμμετοχικότητας, ενδυνάμωσης συναίνεσης (Siedentop, 2010). Επιπλέον, λόγω και της συχνής επιλογής για χωροθέτηση των LULUs σε υποβαθμισμένες περιοχές, η αντίδραση θεωρείται ότι δίνει τη δυνατότητα στους κατοίκους τέτοιων περιοχών να εκφράσουν τις ανάγκες τους και ίσως μακροπρόθεσμα να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσής τους. Ο Rabe (1994) προσδίδει στα παραπάνω και την περιβαλλοντική διάσταση, περιγράφοντας τα κινήματα NIMBY ως θρίαμβο της δημοκρατίας, στα πλαίσια των οποίων ενάρετοι πολίτες συσπειρώνονται, προς αναζήτηση πολιτικής και περιβαλλοντικής δικαιοσύνης, και προετοιμάζουν το έδαφος για μια εποχή οικολογικής δημοκρατίας.

Στα πλαίσια της θετικής προσέγγισης των αντιδράσεων τύπου NIMBY τίθεται και το ζήτημα του ότι δεν είναι όλα τα LULUs πάντοτε απαραίτητα. Υπάρχουν στη βιβλιογραφία παραδείγματα χαρακτηρισμών LULUs όντως ως «επιβλαβή», «ακατάλληλα» ή «άδικα», υποστηρίζοντας άμεσα ή έμμεσα διατυπωμένες κοινωνικές

αντιδράσεις. Επομένως, όπως σε πολλές περιπτώσεις επισημαίνεται, οι κοινωνικές αντιδράσεις σε τέτοιες περιπτώσεις αναδεικνύουν τους κοινωνικούς στόχους και ανάγκες, εμποδίζοντας τυχόν κερδοσκοπικές απαιτήσεις του κεφαλαίου. Σύμφωνα με τον Καλιαμπάκο (2006) και τους Freudenberg και Pastor (1991) η θετική διάσταση του NIMBY δεν αναδεικνύεται πάντα καθώς η συνήθης προσέγγισή του είναι με τον απαξιωτικό χαρακτηρισμό 'σύνδρομο', ενώ αντιμετωπίζεται ως μια παράλογη συμπεριφορά βασισμένη σε άγνοια και προκατάληψη, προσβολή σε κάθε εύλογο, θεμιτό και αναγκαίο αγώνα των κατοίκων για περιβαλλοντική προστασία και αναβάθμιση.

Η αρνητικός χαρακτηρισμός φαινομένων τύπου NIMBY αντιδράσεων συνήθως οφείλεται στις αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσο τέτοιες αντιδράσεις έχουν λόγο ύπαρξης και υποκινούνται από «σωστά» και «αγνά» κίνητρα (όπως χαρακτηρίζονται). Για τους φορείς χάραξης πολιτικής το ζήτημα σε αυτή την περίπτωση είναι το αν τα άτομα που αντιτίθενται στη χρήση ή εγκατάσταση είναι λογικοί, ή παράλογοι και αδικαιολόγητα εγωιστές (Freudenberg και Pastor, 1991: Smith και Marquez, 2000). Το κίνητρο του ατομισμού αποτελεί συχνή αφορμή για αρνητικές κριτικές φαινομένων NIMBY και προβάλλεται συχνά ως κύρια αιτία της εκδήλωσής τους. Στα πλαίσια τέτοιων απόψεων πιστεύεται ότι πέρα από τα ατομιστικά συμφέροντα των άμεσα επηρεαζόμενων, υπάρχει και το κίνητρο των «χημοφοβικών» και φανατικών για την προστασία του περιβάλλοντος, οι οποίοι συν τοις άλλοις επιδιώκουν να «γονατίσουν» τη βιομηχανοποιημένη οικονομία (Rabe, 1994).

Ένα ακόμα ζήτημα που εξετάζεται είναι κατά πόσο οι, συχνά πολύ έντονες, NIMBY αντιδράσεις είναι αντιπροσωπευτικές των απόψεων και αναγκών ολόκληρης της κοινότητας στα πλαίσια της οποίας εκδηλώνονται. Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις, όπως προκύπτει, όπου τα NIMBY κινήματα υποκινούνται από πολύ μικρή ομάδα ατόμων, μια «ομιλητική μειοψηφία (vocal minority)» (Scively, 2007), οι οποίοι είναι συχνά άτομα που ζημιώνονται οικονομικά από τη χωροθέτηση ή την ύπαρξη κάποιου LULU, οπότε αδιαφορούν πλήρως για άλλα ενδεχόμενα οφέλη από αυτό.

Αρνητικές αντιλήψεις για το φαινόμενο NIMBY προκύπτουν και εξ' αιτίας κάποιων άμεσων ή έμμεσων συνεπειών του, ή οποίες μπορεί να θεωρηθούν αρνητικές. Μια συχνότατη συνέπεια είναι η απόφαση μη χωροθέτησης ή αναβολής της χωροθέτησης χρήσεων ή εγκαταστάσεων οι οποίες ανά περίπτωση θα μπορούσαν να προσφέρουν σημαντικά οφέλη. Η στέρηση τέτοιων εκάστοτε οφελών οδηγεί πολλούς μελετητές

στον αρνητικό χαρακτηρισμό του NIMBY ως εμπόδιο στην τοπική , και όχι μόνο, ανάπτυξη.

Άμεση συνέπεια της αρνητικής διάστασης που προσδίδεται στο φαινόμενο είναι το γεγονός ότι, σε πολλές περιπτώσεις, λόγω επαναλαμβανόμενων παραδειγμάτων «παράλογων» όπως χαρακτηρίζονται συχνά, αντιδράσεων, αποτέλεσμα είναι να μη λαμβάνονται υπ' όψιν και αντικειμενικά δικαιολογημένες αντιδράσεις. Οι αρμόδιοι για τη διαμόρφωση πολιτικών ή για τη χωροθέτηση χρήσεων/εγκαταστάσεων δε λαμβάνουν υπ' όψη τις ανάγκες ή ανησυχίες που διατυπώνονται από το κοινό, ανεξαρτήτως ορθότητάς τους, θεωρώντας τες άκριτα ως παράλογες ή ενοχλητικές, συγκρίνοντας με αντίστοιχες αλλά διαφορετικές περιπτώσεις.

2.6 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ/ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ LULUs ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ ΠΟΥ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΥΝ

Παράλληλα με περιγραφές που αφορούν τα LULUs, το NIMBY και παρόμοιες αντιδράσεις, έπειτα από ανάλυση σχετικής βιβλιογραφίας προκύπτουν και ενδεχόμενες λύσεις ή τρόποι για τη διαχείριση των αντιδράσεων. Δε μπορεί να υπάρξει ένα καθολικό «μοντέλο» για τη διαχείριση των αντιδράσεων, καθώς κάθε περίπτωση είναι διαφορετική. Το ζήτημα ωστόσο δε θεωρείται επιλυθέν αναζητώντας επίλυση μόνο ως προς τη διαχείριση του κοινού. Για να λειτουργήσουν οι εκάστοτε προτεινόμενοι τρόποι υπάρχουν διάφορες προϋποθέσεις, οι οποίες συνήθως αφορούν το εκάστοτε LULU και τις σχετικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Σύμφωνα με τον καθηγητή του MIT Larry Susskind, ο μόνος τρόπος για να ξεπεραστεί το σύνδρομο NIMBY, ανεξάρτητα από το είδος του LULU, είναι η βεβαίωση ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων στην περιοχή πιστεύουν ότι τα οφέλη θα υπερκαλύψουν το κόστος και τις επιπτώσεις που είναι πιθανό να βιώσουν λόγω αυτού (Hartung,2012).

Μία εκδοχή λύσεων αφορά τις προδιαγραφές των LULUs. Οι κοινωνικοί επιστήμονες θεωρούν ότι αυτές οι εκδοχές στρέφονται σε μια διαδικασία τεχνικής βελτιστοποίησης (technical optimization) των LULUs (Siedentop,2011). Σε μια τέτοια «ορθόδοξη» προσέγγιση, ο Davy (1997:3) εστιάζει σε τέσσερις βασικές προϋποθέσεις/κριτήρια:

- Κέρδος
- Λειτουργικότητα
- Ασφάλεια
- Νομιμότητα

Η παραπάνω προσέγγιση είναι αναμφισβήτητα ένα πρώτο βήμα. Ωστόσο, έχει διαπιστωθεί από έρευνες ότι η τήρηση αυτών των προϋποθέσεων δεν εγγυάται απαραίτητως την κοινωνική υποστήριξη ενός LULU. Επακολούθως, διαπιστώνεται επίσης ότι συχνά αγνοείται το πώς αντιλαμβάνεται το κοινό ένα LULU και τις επιπτώσεις του (Freudenburg,2004: Siedentop,2011).

Ο Beierle, σε μια πιο σφαιρική προσέγγιση, θέτει τις παρακάτω κατευθύνσεις διαχείρισης αντιδράσεων και γενικότερα διαδικασιών λήψης αποφάσεων:

- Έκπαίδευση και ενημέρωση του κοινού
- Ενσωμάτωση των κοινωνικών αξιών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων
- Βελτίωση της ουσιαστικής ποιότητας των αποφάσεων

- Αύξηση της πίστης στους θεσμούς
- Μείωση των συγκρούσεων' (Beierle, 1998:3).

Η Scively (2007:5), προσεγγίζει το ζήτημα των λύσεων κάνοντας αναφορά σε προτεινόμενες μεθόδους διαχείρισης φαινομένων αντιθέσεων τύπου NIMBY. Τα αποτελέσματα αυτών των μεθόδων ποικίλουν, και ενδέχεται είτε να μειώνουν τις αντιθέσεις, είτε να αναπροσαρμόζουν διαδικασίες αποφάσεων/ χωροθέτησης/ λειτουργίας. Οι μέθοδοι αυτές είναι:

- Χρήση και Αναπροσαρμογή Θεσμικών Μηχανισμών
- Αποζημίωση και άλλα αντισταθμιστικά οφέλη
- Επικοινωνία σχετικά με τις ενδεχόμενες επιπτώσεις των LULUs
- Συμμετοχικός Σχεδιασμός
- «Δύναμη» σε όσους κομίζονται επιπτώσεις των LULUs

Η αναγνώριση, η εδραίωση και η χρήση των θεσμικών δομών για την προώθηση της συνοχής και βεβαιότητας κατά τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων/ χωροθέτησης/ λειτουργίας είναι μια μέθοδος που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανταπόκριση σε φαινόμενα τύπου NIMBY. Υπάρχει η πεποίθηση ότι μια θεσμική παρέμβαση ή αλλαγή έχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει τις αβεβαιότητες στις σχετικές με κάποιο LULU διαδικασίες, και να επηρεάσει το κοινό και τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων, και να ενισχύσει την κοινωνική εμπιστοσύνη. Προτεινόμενες θεσμικές αλλαγές ενδέχεται να περιλαμβάνουν επαρκέστερη ανάλυση των πιθανών επιπτώσεων και των αναγκών για προτεινόμενα ή υφιστάμενα LULUs (Schively, 2007).

Έπειτα από έρευνα στη βιβλιογραφία, προκύπτει ότι παρέχεται κάποια καθοδήγηση όσον αφορά στη νομοθεσία γενικότερα και ειδικότερα στους θεσμούς της ρύθμισης των χρήσεων γης. Ο Popper (1985), μάλιστα, προτείνει να υπάρχει ειδικό κεφάλαιο στη νομοθεσία και τα σχέδια χρήσεων γης που να αφορά αποκλειστικά τα LULUs. Η πρότασή του αυτή κρίνεται ανεπιτυχής, καθώς αφ' ενός, η αναγγελία χρήσεων γης ως «ανεπιθύμητες» από έναν τόσο ισχυρό μηχανισμό όπως η νομοθεσία θα μπορούσε να δημιουργήσει προκαταλήψεις, αφ' ετέρου κάθε περίπτωση χρήσης γης είναι διαφορετική και απαιτεί διαφορετική θεσμική διαχείριση. Αναγνωρίζοντας τις δυνητικές επιπτώσεις της δικαιοσύνης και των κανονισμών, η Maantay (2002) τόνισε την ανάγκη για τον καθορισμό ζωνών σύμφωνα με τοπικά σχέδια χρήσεων και συγχρόνως σφαιρική θεώρηση σε υπερτοπική κλίμακα. Ο ρόλος των καλά

εκπαιδευμένων και πολιτικά έμπειρων χωροτακτών/ πολεοδόμων και η ανάγκη για τέτοια άτομα είναι επίσης μια παράμετρος στην οποία δίνεται έμφαση, υποδηλώνοντας ανάγκη αλλαγής στη σύσταση τέτοιων ομάδων όταν προκύπτει αλλαγή σε χρήσεις γης (rezoning), γεγονός που πραγματοποιείται σε λίγες περιπτώσεις (Fleischmann 1989). Συχνή είναι και η πρόταση για ιδιωτική δημιουργία ζωνών και πολεοδόμηση (private zoning) (Deng 2003) και περιοχές όπου μπορούν να γίνουν ιδιωτικές επενδύσεις (NYS Department Of State, 2012). Επιπλέον, δίνεται έμφαση και στη χρήση των γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών σε θεσμικό, «επίσημο» πλαίσιο, ενισχύοντας την προσπάθεια για ισότητα και δικαιοσύνη στις αποφάσεις (Lober 1995a : Erkut και Newman, 1989). Η γενικότερη πεποίθηση που υπερισχύει πάντως είναι ότι όλα ξεκινούν από σωστό και ξεκάθαρο σχεδιασμό χρήσεων γης και σωστή θεσμοθέτησή του (NYS Department Of State, 2012).

Μία ακόμα παράμετρος, ωστόσο, που πρέπει να ληφθεί υπ' όψη είναι ότι το θεσμικό πλαίσιο συνήθως συντάσσεται και καθορίζεται, άρα και τροποποιείται από την κεντρική εξουσία, επομένως δεν αποτελεί πάντα «εργαλείο» που μπορεί να χρησιμοποιηθεί πλήρως από τους ΟΤΑ (οργανισμούς τοπικών αυτοδιοικήσεων) ή άλλους αρμοδίους κάποιου LULU . Επιπλέον, αναγνωρίζεται ότι οι θεσμικοί κανονισμοί δεν επιτυγχάνουν πάντα να προσδιορίζουν και να διαχειριστούν τα αίτια κοινωνικής αντίθεσης απέναντι στα LULUs (Schively, 2007), και γενικότερα η κοινωνική αντίθεση δεν εκλαμβάνεται ως ισχυρή βάση ώστε να τροποποιηθεί ένα σύστημα θεσμών ή κανόνων χρήσεων γης (NYS Department Of State, 2012).

Κάνοντας ειδική αναφορά στην περίπτωση της Ελλάδας, με αφορμή την κατεύθυνση διαχείρισης των LULUs που αφορά το θεσμικό πλαίσιο πραγματοποιείται και μια συνοπτική περιγραφή (αναγνωρισμένων από τη βιβλιογραφία) θεσμικών ανεπαρκειών. Ορισμένες, μεταξύ άλλων, είναι: ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός σχεδίων χρήσεων γης (ενδεικτικά, υπάρχουν περίπου 1000 Γ.Π.Σ. και Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π., και μερικές χιλιάδες Πολεοδομικές Μελέτες και Πράξεις Εφαρμογής) άρα και η αδυναμία επαρκούς διαχείρισής τους από τους αρμοδίους φορείς, ασάφειες, αλληλεπικαλύψεις και σημαντικές διαφορές σε διατάξεις μεταξύ των διαφόρων επιπέδων (κλίμακας) σχεδίων χρήσεων γης, προβλήματα στον τρόπο θεσμοθέτησης χρήσεων γης, η ασάφεια και ανισοκατανομή στις αρμοδιότητες των διαφόρων επιπέδων διοίκησης (από την τοπική αυτοδιοίκηση έως την κεντρική διοίκηση), η απουσία επικαιροποίησης θεσμικών διατάξεων όσον αφορά το σχεδιασμό γης και συναφείς διαδικασίες αποφάσεων (όπως

για παράδειγμα οι συμμετοχικές διαδικασίες, βλ. παρακάτω). Επακολούθως, με τα παραπάνω δεδομένα, η χρήση του θεσμικού μηχανισμού ως «εργαλείο» στην περίπτωση διαχείρισης των LULUs, χωρίς πρότερη αξιολόγηση, επικαιροποίηση, ή αναδιαμόρφωση, μπορεί να αποβεί αναποτελεσματική. (Οικονόμου,2006:Λαλένης, 2010).

Η αποζημίωση προς την κοινότητα υποδοχής ή την ευρύτερη περιοχή αποτελεί μια συχνά εμφανιζόμενη μέθοδο στα πλαίσια επίτευξης στόχων δικαιοσύνης όσον αφορά τα LULUs. Οι υποστηρικτές της μεθόδου υποστηρίζουν ότι τα προγράμματα αποζημίωσης διασφαλίζουν την αποφυγή αδικιών σε συνδυασμό με το ότι πολλοί άνθρωποι θεωρούν άδικο τα κόστη ενός LULU να επιβαρύνουν μόνο μια τοπική κοινότητα, ενώ τα οφέλη να διαχέονται στην ευρύτερη κοινωνία (Been, 1994). Η χρήση της αποζημίωσης ως μέσο για την απόκτηση στήριξης/συναίνεσης του κοινού απέναντι σε LULUs προϋποθέτει ότι υπάρχει ή μπορεί να δημιουργηθεί μια βιώσιμη αγορά. Σε οικονομικούς όρους, η χρηματική αποζημίωση λειτουργεί εάν το ποσό της αποζημίωσης είναι αρκετά μεγάλο ώστε να αντισταθμίσει ενδεχόμενες αρνητικές οικονομίες κλίμακας του προτεινόμενου ή υφιστάμενου LULU (Frey, Oberholzer-Gee και Eichenberger 1996).

Στα πλαίσια αυτά, έχουν διερευνηθεί διάφορες μέθοδοι απευθείας (direct) αποζημίωσης, αλλά κι εναλλακτικές έμμεσης αποζημίωσης. Οι άμεσες μέθοδοι αναφέρονται και ερμηνεύονται κυρίως ως χρηματική αποζημίωση. Οι έμμεσες μέθοδοι ή αντισταθμιστικά οφέλη μπορεί να αναφέρονται σε χρηματοδότηση για υποδομές κοινής ωφέλειας όπως τοπικά σχολεία, δρόμους, κ.α., αποζημιώσεις στοχευόμενες αποκλειστικά στην αξία της γης και των ακινήτων όπως εγγυήσεις αξίας ακίνητης περιουσίας, ή προγράμματα ασφάλισης κατοικίας, εάν οι αξίες των ακινήτων δεν αυξηθούν (όπως συχνά ισχυρίζονται αρμόδιοι) ή μειωθούν στα πλαίσια ενός τοπικού ή υπερτοπικού συστήματος τιμών (Been, 1994: Fiscel,2001).

Ωστόσο, η αποζημίωση δεν αποδεικνύεται επιτυχής μέθοδος σε όλες τις περιπτώσεις, γεγονός που συμβαίνει κυρίως όταν ηθικά ζητήματα είναι οι βασικές κινητήριες δυνάμεις της τοπικής αντίθεσης (Been,1994:Siedentop,2011). Η χρηματική αποζημίωση συχνά εκλαμβάνεται από το κοινό ως μέσο δωροδοκίας, κυρίως αν οι προδιαγραφές του εκάστοτε LULU θεωρούνται άδικες, με αποτέλεσμα να ενισχύεται αντί να ελαττώνεται η δυσπιστία (Frey και Oberholzer-Gee,1996). Στην πράξη, έχει διαπιστωθεί ότι η αποζημίωση δεν είναι πιο αποτελεσματική από άλλες μεθόδους διευκόλυνσης των

διαδικασιών χωροθέτησης/λειτουργίας αποφάσεων, ιδιαίτερα όταν είναι μονομερής επιλογή και δε χρησιμοποιείται από τους αρμόδιους παράλληλα με κάποια άλλη μέθοδο (Portney, 1991).

Η διαπραγμάτευση θεωρείται ο πιο δίκαιος και αποτελεσματικός μηχανισμός σχετικά με ζητήματα LULUs (Schively, 2007). Στα πλαίσια τέτοιων διαδικασιών, χρησιμοποιούμενες μέθοδοι μπορεί να είναι η χρησιμοποίηση επικοινωνίας σχετικά με τις ενδεχόμενες επιπτώσεις των LULUs, η δυνατότητα απόδοσης «δύναμης» σε όσους κομίζονται επιπτώσεις των LULUs, ο συμμετοχικός σχεδιασμός ή όλων συγχρόνως. Η βασική πρόκληση για την επιτυχή χωροθέτηση και λειτουργία των LULUs σε μια περιοχή φαίνεται να είναι η επίτευξη της συναίνεσης του κοινού. Η ενσωμάτωση τέτοιων προσπαθειών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων απαιτεί κάτι περισσότερο από απλές δημόσιες ακροάσεις, παροχή πληροφοριών με λογική «top-down» και παρουσίαση πιθανών επιπτώσεων (Siedentop, 2011). Όπως και μεγάλο μέρος της βιβλιογραφίας υποστηρίζει, οι προσεγγίσεις τύπου MAD (Make, Announce, Defend) και DAD (Decide, Announce, Defend) στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων είναι καλό να αποφεύγονται από τους αρμοδίους των LULUs (Freudenburg 2004).

Οι τεχνικές της μεθόδου ενημέρωσης του κοινού όσον αφορά τις επιπτώσεις των LULUs φαίνεται να έχει εφαρμογή σε μεγάλο εύρος χρήσεων γης (Schively, 2007). Η γενικότερη κατεύθυνση που δίνεται είναι η χρησιμοποίηση πιο αποτελεσματικών μεθόδων επικοινωνίας, με στόχο την εκπαίδευση, και τεχνική κατάρτιση του κοινού ως προς τις (πραγματικές) επιπτώσεις των LULUs από ειδικούς και εμπειρογνώμονες. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Για να επιτευχθεί συναίνεση είναι σημαντικό τα άτομα που εμπλέκονται στη διαδικασία να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον στο οποίο ευνοείται ο διάλογος. Είναι σημαντικό επίσης η ενημέρωση για τις επιπτώσεις να μην αναφέρεται μόνο σε τεχνικά ζητήματα, αλλά και σε επιπτώσεις στην αξία γης και ακινήτων, την ποιότητα ζωής, κ.α. (Kasperson, Golding, και Tuler 1992). Απαραίτητη είναι επίσης και η διαφάνεια στις διαδικασίες ενημέρωσης (Kraft και Clary 1991).

Η μέθοδος απόδοσης εξουσίας σε όσους επηρεάζονται από τα LULUs, ώστε να έχουν δυνατότητα να επηρεάσουν αυτά και τις πιθανές επιπτώσεις τους, αποτελεί μια ακόμη πρόταση διαχείρισης των κοινωνικών αντιθέσεων. Σύμφωνα με τους Kasperson, Golding, και Tuler (1992) η ενδυνάμωση όσων κομίζονται τον κίνδυνο είναι απαραίτητη για την προώθηση της εμπιστοσύνης και την αντιμετώπιση των

αντιδράσεων σε χρήσεις γης/εγκαταστάσεις. Η μέθοδος αυτή έχει διάφορους τρόπους εφαρμογής. Ένας τρόπος είναι η επίβλεψη/παρακολούθηση από το κοινό των επιπτώσεων του εκάστοτε LULU στο περιβάλλον, την αξία των ακινήτων, την κυκλοφορία, το θόρυβο, κ.α. Στα πλαίσια των παρακολουθήσεων αυτών δίνεται η δυνατότητα στα άτομα να συμβουλευτούν εμπειρογνώμονες, ή να αναπτύξουν προγράμματα για την παρακολούθηση των επιπτώσεων (Kasperson, Golding, και Tuler 1992). Ειδικότερα όσον αφορά μειονοτικές ομάδες οι οποίες δεν έχουν τη δυνατότητα ή τα μέσα να κάνουν τη φωνή τους να ακουστεί στα πλαίσια συμμετοχικών διαδικασιών, παρουσιάστηκε η ιδέα ενός ειδικού συνηγόρου, ο οποίος προωθεί και υποστηρίζει τα συμφέροντά τους. Η πρακτική αυτή καλείται συνηγορικός σχεδιασμός (advocacy planning) και αναπτύχθηκε στις ΗΠΑ, χωρίς ωστόσο μεγάλη επιτυχία (Αραβαντινός, 2007). Ο συμβουλευτικός ρόλος των κοινοτικών συμβουλίων, ώστε να προσδίδεται νομική διάσταση σε προσπάθειες των κοινοτήτων είναι μια άλλη πιθανή τεχνική (Dear, 1992).

Μία ιδιαίτερα συχνά εμφανιζόμενη στη βιβλιογραφία μέθοδος διαχείρισης των κοινωνικών αντιδράσεων είναι και ο συμμετοχικός σχεδιασμός, προχωρώντας ένα βήμα πέρα από την απλή ενημέρωση του κοινού και επιχειρώντας μια ευρύτερη, και πιο κοινωνικοστραφή θεώρηση του χωρικού σχεδιασμού. Η ιδέα του συμμετοχικού σχεδιασμού βασίζεται ουσιαστικά στην ιδέα ότι 'οι διάφορες ομάδες των ενδιαφερομένων συμμετέχουν ενεργά από τα πρώτα βήματα του σχεδιασμού, και δεν καλούνται τυπικά την τελευταία στιγμή να συζητήσουν έτοιμες λύσεις(..) Η προσπάθεια για τη διατύπωση ενός πραγματικά συμμετοχικού μοντέλου σχεδιασμού εντάσσεται στην ευρύτερη ιδέα της εκπαιδευόμενης κοινωνίας (learning society), μιας κοινωνίας δηλαδή που μέσα από τις διαδικασίες στις οποίες ενεργά συμμετέχει μαθαίνει σιγά-σιγά' (Αραβαντινός, 2007:89-90). Ο Αραβαντινός (2007:605) δίνει μεγάλη έμφαση στις διαδικασίες αυτές, χαρακτηρίζοντας την 'ενημέρωση του κοινού και τη συν-απόφαση των πολιτικών με τους πολεοδόμους και τις κοινωνικές ομάδες προϋπόθεση εφικτότητας των προτάσεων (σχεδιασμού) και αναβάθμισης του ατόμου σε ενεργό πολίτη' και την εντάσσει στο «δωδεκάλογο» θέσεων του για τον πολεοδομικό σχεδιασμό.

Την ίδια στιγμή, εμπειρικά στοιχεία δείχνουν ότι συχνά οι άτυπες διαδικασίες επικοινωνίας και συμμετοχικότητας φαίνεται να είναι πιο αποτελεσματικές στην προώθηση της συναίνεσης από "επίσημες" διαδικασίες διαβούλευσης. Επιπλέον, στην

πράξη, η συμμετοχή και εμπλοκή του κοινού στο σχεδιασμό δεν έχει αποδώσει πάντα (Αραβαντινός, 2007). Επειδή λοιπόν αυτές οι μορφές επικοινωνίας και διαπραγματεύσεις συχνά είναι χρονοβόρες, δημιουργούν διαδικαστικές δυσκολίες και τα αποτελέσματά τους είναι δύσκολο να προβλεφθούν, οι εκάστοτε αρμόδιοι συχνά αποσκοπούν στην αποφυγή τους. Ωστόσο, είναι γεγονός ότι η πιθανότητα συναίνεσης (αλλά και πιο επιτυχημένων διαδικασιών αποφάσεων/ χωροθέτησης/ λειτουργίας) αυξάνει με τη διασφάλιση ποιότητας της επικοινωνίας και αντίληψης διαδικαστικής δικαιοσύνης από πλευράς των ενδιαφερομένων (Siedentop, 2011: Schively, 2007).

Κάνοντας μια συνοπτική αναφορά στην περίπτωση της Ελλάδας, η συμμετοχή του κοινού στο σχεδιασμό είναι αρκετά πρόσφατο φαινόμενο. Οι σχετικές απόπειρες/προσπάθειες αφορούν κυρίως στην πολεοδομική κλίμακα. Σε θεσμικό επίπεδο, οι συμμετοχικές προσπάθειες εμφανίστηκαν ουσιαστικά στις αρχές της δεκαετίας του '80, με την Επιχείρηση Πολεοδομική Ανασυγκρότηση (ΕΠΑ) η οποία ακολούθησε μετά τη θέσπιση του Ν.1337/83. 'Η συμμετοχή κοινού και φορέων στον πολεοδομικό σχεδιασμό τονιζόταν ιδιαίτερα στις διαδικασίες της ΕΠΑ και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης αναβαθμίστηκε με εκχώρηση σ' αυτή μερικών αποφασιστικών αρμοδιοτήτων για πολεοδομικά θέματα, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις (ύπαρξη άρτια οργανωμένης τεχνικής υπηρεσίας στους Δήμους κ.λπ.). Ως κύρια μέσα για την επίτευξη συμμετοχής του κοινού που θεσμοθετήθηκαν από τον Ν. 1337/83 και προωθήθηκαν από την ΕΠΑ ήταν οι Λαϊκές Συνελεύσεις και οι Πολεοδομικές Επιτροπές Γειτονιάς' (Λαλένης, 2010:204). Η ισχύς της ΕΠΑ διήρκεσε ως τα μέσα της δεκαετίας του 90', και έκτοτε άρχισε να παρακμάζει. Ο Ν.1337/83 αντικαταστάθηκε από Ν.2508/97, ο οποίος, αν και διατήρησε γενικά το πνεύμα του πρώτου, εν τούτοις αποδυνάμωσε τις συμμετοχικές διαδικασίες, ελαχιστοποιώντας τις αναφορές σε λαϊκές συνελεύσεις και εξαλείφοντας αναφορές σε Πολεοδομικές Επιτροπές Γειτονιάς (Λαλένης, 2010).

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται και περιγράφονται συγκεντρωτικά διάφορες κατευθύνσεις που περιγράφηκαν παραπάνω, όσον αφορά τις διαδικασίες αποφάσεων για τη χωροθέτηση και λειτουργία των LULUs. Βασίζονται στα αποτελέσματα της έρευνας ενός workshop εθνικής εμβέλειας που πραγματοποιήθηκε και παρουσιάστηκε στις ΗΠΑ το 1989, και επιχείρησε να αναδείξει αποτελεσματικές πρακτικές για τη χωροθέτηση χρήσεων γης. Καλείται ως «facility siting credo», και προτείνεται ως ένας είδος κατευθυντήριου καταλόγου για κάθε σύστημα σχεδιασμού που ασχολείται με

LULUs (Siedentop,2011). Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας έγιναν ορισμένες μικρές τροποποιήσεις με κριτήρια οι κατευθύνσεις να μην αφορούν μόνο τις αποφάσεις για τη χωροθέτηση, αλλά και την αποτελεσματική λειτουργία των προτεινόμενων ή υφιστάμενων LULUs.

Πίνακας 2.6.1: Κατευθύνσεις Για τη Διαδικασία Λήψης Αποφάσεων Σχετικά με τη χωροθέτηση ή/και τη λειτουργία των LULUs

Θεσμοθέτηση συμμετοχικής διαδικασίας με ευρεία βάση	Αντιπρόσωποι όλων των επηρεαζόμενων ομάδων πρέπει να καλούνται να συμμετέχουν και να τους προσφέρεται βοήθεια σε κάθε στάδιο της διαδικασίας χωροθέτησης/λειτουργίας
Επίτευξη συμφωνίας ότι η κατάσταση ως έχει (status quo) δεν είναι αποδεκτή	Μια διαδικασία χωροθέτησης και λειτουργίας πρέπει να ξεκινά με τη συμφωνία ότι η χρήση/εγκατάσταση είναι απαραίτητη. Τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να κατανοήσουν τις συνέπειες της απραξίας.
Επιδίωξη συναίνεσης	Πρέπει να γίνει μια σοβαρή προσπάθεια για τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων, ώστε να εκφράσουν αξίες, ανησυχίες, πιθανές ανάγκες και επιθυμίες τους.
Εργασία για την ανάπτυξη εμπιστοσύνης	Η έλλειψη εμπιστοσύνης είναι ίσως το πιο σημαντικό εμπόδιο για την επίτευξη συναίνεσης. Οι αρμόδιοι για μια χρήση/εγκατάσταση σε μια περιοχή πρέπει να αναγνωρίσουν τις πιθανές πηγές της δυσπιστίας.
Επιλογή της λύσης που αντιμετωπίζει καλύτερα το πρόβλημα	Τα προβλήματα πρέπει να αντιμετωπιστούν με κατάλληλο σχεδιασμό, διασφάλιση σωστής λειτουργίας της χρήσης/εγκατάστασης και μια λύση με την οποία οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να συμφωνήσουν σε γενικές γραμμές, κατά περίπτωση
Εγγύηση ότι θα πληρούνται οι πλέον αυστηροί κανόνες ασφαλείας	Καμία κοινότητα δεν θα πρέπει να κληθεί να συμβιβάζεται με ενδεχόμενη υποβάθμιση των βασικών προδιαγραφών υγείας ή την ασφάλειας της, έτσι ώστε μια χρήση/εγκατάσταση να χωροθετηθεί/λειτουργήσει. Προληπτικά μέτρα για τη μείωση ενδεχόμενου κινδύνου θα πρέπει να ενθαρρύνονται και η προτεινόμενη χρήση/εγκατάσταση θα πρέπει να πληροί όλες τις προδιαγραφές για την υγεία, την ασφάλεια και το περιβάλλον.
Βεβαίωση ότι η κοινότητα υποδοχής θα είναι σε όσο το δυνατόν καλύτερη κατάσταση με την ύπαρξη του LULU	Εάν οι χρήσεις/εγκαταστάσεις ανταποκρίνονται σε πραγματικές ανάγκες το μέγεθος των παροχών θα πρέπει να είναι αρκετά μεγάλο, ώστε να πραγματοποιηθούν και ενδεχόμενες πληρωμές που πρέπει να γίνουν στην κοινότητα υποδοχής.

Πλήρης προσέγγιση όλων των αρνητικών πτυχών της χρήσης/εγκατάστασης	Όταν οι επιπτώσεις δεν μπορούν να προληφθούν ή να μετριαστούν με την ικανοποίηση των εμπλεκομένων ομάδων, διάφορες μορφές αποζημίωσης μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης.
Χρησιμοποίηση ενδεχόμενων εκτάκτων θέσεων/περιοχών έπειτα από συμφωνία με το κοινό	Ορισμένες ανησυχίες σχετικά με τη διαχείριση των χρήσεων/εγκαταστάσεων μπορούν να αρθούν θέτοντας έκτακτες συμφωνίες που θα καθορίζουν τι θα γίνει σε περίπτωση ατυχημάτων, διακοπής υπηρεσιών ή αλλαγών στα αρχικά πρότυπα
Αναζήτηση αποδεκτών θέσεων/περιοχών μέσω εθελοντικής διαδικασίας	Ενθάρρυνση κοινοτήτων, περιφερειών ή κρατών να εργαστούν εθελοντικά υποδεικνύοντας θέσεις/περιοχές τονίζοντας ότι δεν πρόκειται για αμετάκλητη δέσμευση και ότι θα υπάρχουν δυνητικά πακέτα παροχών (π.χ. νέα έσοδα, απασχόληση, φορολογικές ελαφρύνσεις), επακολούθως με την εγκατάσταση
Εξέταση μιας ανταγωνιστικής διαδικασίας χωροθέτησης	Υποθέτοντας ότι προκύπτουν πολλαπλές αποδεκτές θέσεις έπειτα από εθελοντική πρωτοβουλία, οι αρμόδιοι θα πρέπει να εξετάσουν μια ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής της κατάλληλης θέσης/περιοχής.
Εργασία στα πλαίσια γεωγραφικής δικαιοσύνης	Δε θα πρέπει να είναι αποδεκτό να χωροθετηθούν και να λειτουργήσουν πάρα πολλές ανεπιθύμητες και ενδεχομένως επιβλαβείς εγκαταστάσεις σε μια ενιαία τοποθεσία (με την ευρύτερη έννοια), ακόμη και αν μια κοινότητα είναι πρόθυμη να τις αποδεχθεί.
Ορισμός ρεαλιστικών χρονοδιαγραμμάτων	Είναι σκόπιμο και χρήσιμο να τίθενται και να επιβάλλονται ρεαλιστικές προθεσμίες.
Διατήρηση ενδεχομένων πολλαπλών επιλογών «ανοιχτών» ανά πάσα στιγμή	Δεν είναι ποτέ μια καλή ιδέα να υπάρχει μόνο μία προτεινόμενη θέση/τοποθεσία και μονοδιάστατες επιλογές προδιαγραφών για μια χρήση/εγκατάσταση, ακόμα και στο τελικό στάδιο της διαδικασίας.

Πηγή: Siedentop, 2011 (από Kunreuther και Susskind, 1991), ίδια επεξεργασία

ΜΕΡΟΣ Β'

3.ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ-LULUs ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ/ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

3.1 ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ: LULUs & Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

3.1.1 ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

Στα πλαίσια της μελέτης περίπτωσης της παρούσας εργασίας, πραγματοποιήθηκε μελέτη της περιοχής της Π.Ε. Φθιώτιδας, λαμβάνοντας υπ' όψη το θεωρητικό πλαίσιο που διέπει τα LULUs, με σκοπό να διαπιστωθεί αρχικά η ύπαρξη και στην πορεία η κατάλληλη περιγραφή χρήσεων γης που ενδέχεται να αποτελούν LULUs. Στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας, λοιπόν, όπως και σε άλλες, μικρότερες ή μεγαλύτερες, χωρικές ενότητες συναντώνται χρήσεις γης οι οποίες αποτελούν ή μπορούν να χαρακτηριστούν ως LULUs. Υπάρχουν ακόμη και άλλες χρήσεις γης οι οποίες ενδέχεται να διαθέτουν κάποια χαρακτηριστικά γνωρίσματα των LULUs ή να αποτελούν LULUs σε άλλες περιοχές, που ωστόσο στην Π.Ε. Φθιώτιδας για διάφορες αιτίες δεν είναι.

Η πληροφόρηση σε πρωταρχικό επίπεδο και στη συνέχεια ο εντοπισμός τέτοιων χρήσεων γης στη Φθιώτιδα και των χαρακτηριστικών που (σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο της παρούσας εργασίας) τις ανάγουν σε LULUs, πραγματοποιήθηκαν μέσα από προσωπική παρατήρηση και έρευνα σε συνδυασμό με διεξαγωγή προσωπικών συνεντεύξεων με κατοίκους της ευρύτερης περιοχής και εμπειρογνώμονες/ ειδικούς στα εκάστοτε ζητήματα, εκπροσώπους περιβαλλοντικών/ κοινωνικών/ πολιτικών ομάδων, αρμόδια και μη άτομα. Αναλυτικότερα, πραγματοποιήθηκε προσωπική έρευνα εκ μέρους της ερευνήτριας σε αρχεία Μ.Μ.Ε. (διαδικτυακές πηγές, άρθρα τοπικού και υπερτοπικού τύπου, κ.λπ.) καθώς και με προσωπικές συνεντεύξεις με αρμόδια και μη άτομα. Για τον αναλυτικότερο προσδιορισμό και κατανόηση των εννοιών, πραγματοποιήθηκε μελέτη και περιγραφή συναφούς θεσμικού πλαισίου και παράλληλα συλλογή όλων των δυνατών απαραίτητων πληροφοριών (όπως σχετικές μελέτες, σχετικά έγγραφα αρμόδιων φορέων, και άλλα στοιχεία, πληθυσμιακά, χωρικά, κοινωνικά, οικονομικά, κ.α.). Παράλληλα, πραγματοποιήθηκε γενική μελέτη της Π.Ε. Φθιώτιδας, με στόχο τον προσδιορισμό του ευρύτερου πλαισίου που διέπει τα LULUs, συνοπτική περιγραφή της οποίας παρουσιάζεται παρακάτω.

Μέσω της έρευνας, εντοπίστηκε ένας αριθμός χρήσεων γης, οι οποίες θεωρείται ότι αποτελούν LULUs στην Π.Ε. Φθιώτιδας. Στη συνέχεια, πραγματοποιείται συνοπτική περιγραφή τους ως χρήσεις, των κοινωνικών αντιθέσεων που σχετίζονται με αυτές, των ενδιαφερομένων μερών ανά περίπτωση (αντιδρώντες και αρμόδιοι). Στόχος, πέρα από την περιγραφή των LULUs, ήταν η επιβεβαίωση του εύρους και της ποικιλίας που τα διέπει ως χρήσεις. Φυσικά, το γεγονός ότι επιλέγεται να περιγραφούν ενδεικτικά ορισμένες χρήσεις ως LULUs, δε συνεπάγεται ότι δεν υπάρχουν ή ότι δεν πρόκειται να προκύψουν άλλες.

Πέρα, από τις χρήσεις που περιγράφονται με σχετικά συνοπτικό τρόπο, έπειτα από τη συνδυαστική έρευνα προέκυψαν επίσης δύο διαφορετικές μεταξύ τους περιπτώσεις χρήσεων γης, οι οποίες φαίνεται να αποτελούν έντονα και ενδιαφέροντα προς εκτενέστερη έρευνα παραδείγματα LULUs στην Π.Ε. Φθιώτιδας. Αυτές είναι οι υφιστάμενοι και προτεινόμενοι Χώροι Εξορύξεως Βωξίτη στο Όρος Οίτη και ο προτεινόμενος Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα» Δήμου Μακρακώμης Φθιώτιδας. Γενικός στόχος της έρευνας είναι να επιβεβαιωθεί ο χαρακτηρισμός τους ως LULUs και να επεξηγηθούν οι λόγοι για τους οποίους οι εν λόγω χρήσεις θεωρείται ότι αποτελούν ενδιαφέρουσες περιπτώσεις για έρευνα. Ειδικότεροι στόχοι είναι να αναλυθούν οι λόγοι και τα αίτια για το χαρακτηρισμό των χρήσεων ως LULUs, να πραγματοποιηθεί γενική περιγραφή τόσο αυτών όσο και του ευρύτερου πλαισίου στο οποίο εντάσσονται (χωρικό, κοινωνικό, διοικητικό, κ.α.) και κυρίως ανάλυση των αντιδράσεων/αντιθέσεων της (τοπικής) κοινωνίας έναντι σε αυτές. Όπως περιγράφεται και στο κεφάλαιο της γενικής μεθοδολογίας εργασίας, η μεθοδολογία έρευνας που επιλέχθηκε για τις δύο αυτές χρήσεις είναι η διεξαγωγή προσωπικών συνεντεύξεων και η διανομή ερωτηματολογίων

Σύμφωνα με τον ορισμό του Popper (1983), το προτεινόμενο έργο Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα» του δήμου Μακρακώμης Φθιώτιδας προκύπτει ότι αποτελεί LULU, καθώς πρόκειται για χρήση γης απαραίτητη ή επιθυμητή σε υπερτοπικό επίπεδο (στη συγκεκριμένη περίπτωση πρόκειται για τις Π.Ε. Φθιώτιδας και Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας) ενώ είναι ανεπιθύμητη από άτομα ή κοινότητες σε τοπικό επίπεδο (κοινότητες οικισμών του Δήμου Μακρακώμης Φθιώτιδας που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από τη χρήση). Η μεταλλευτική δραστηριότητα βωξίτη σε έναν αριθμό θέσεων, υφιστάμενων και προτεινόμενων, στο όρος Οίτη, θεωρείται επίσης LULU, καθώς πιστεύεται ότι έχει οφέλη σε υπερτοπικό επίπεδο (κυρίως εθνικό επίπεδο, καθώς

θεωρείται ότι συμβάλλει στην εθνική οικονομία και σε δημοτικό/περιφερειακό επίπεδο όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας) ωστόσο πυροδοτεί αντιθέσεις σε τοπικό επίπεδο (κοινότητες οικισμών του όρους Οίτη, που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από τις δραστηριότητες). Ως υπόθεση εργασίας λοιπόν, θεωρείται ότι στο μεγαλύτερο βαθμό οι αντιθέσεις των κατοίκων απέναντι στις εν λόγω χρήσεις γης προκαλούνται λόγω γειτνίασης περιοχών κατοικίας τους ή περιοχών για τις οποίες εκδηλώνουν κάποιο ενδιαφέρον με τη θέση/περιοχή του έργου, και παρακάτω θα ερευνηθεί η ενδεχόμενη επαλήθευση αυτής της υπόθεσης.

Θεωρείται ότι τόσο ο Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα» όσο και τα μεταλλεία στο όρος Οίτη αποτελούν ενδιαφέρουσες περιπτώσεις χρήσεων γης προς έρευνα στα πλαίσια της παρούσας εργασίας για αρκετούς λόγους. Σχετικά με την περίπτωση του Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ., αφ' ενός, σε ένα ευρύτερο πλαίσιο η διαχείριση των αποβλήτων και η χωροθέτηση σχετικών χώρων αποτελεί ζήτημα υπερτοπικής έως και εθνικής εμβέλειας. Μάλιστα, σε πολλές αντίστοιχες περιπτώσεις, σε Ελλάδα και εξωτερικό, έχουν σημειωθεί αντιθέσεις/αντιδράσεις (τοπικών) κοινωνιών, με μεγάλο εύρος συνεπειών (στην Ελλάδα, χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι Χ.Υ.Τ.Α. σε Κερατέα Αττικής, Σάμο, Ζάκυνθο). Αφ' ετέρου, όσον αφορά ειδικά την Π.Ε. Φθιώτιδας, το εν λόγω ζήτημα είναι ιδιαίτερα επίκαιρο, καθώς έργα διαχείρισης αποβλήτων χαρακτηρίζονται αποδεδειγμένα ως άμεση ανάγκη της ευρύτερης περιοχής. Όσον αφορά την περίπτωση των μεταλλείων, η εξόρυξη, όχι μόνο του βωξίτη, θεωρείται βασική πηγή οικονομικής ανάπτυξης εδώ και δεκαετίες για την Ελλάδα. Επιπλέον, οι εξορυκτικές δραστηριότητες αποτελούν επίσης χαρακτηριστικές περιπτώσεις LULUs σε Ελλάδα (χαρακτηριστικό παράδειγμα η εξόρυξη χρυσού στις «Σκουριές» Χαλκιδικής) και εξωτερικό. Επίσης, στην Π.Ε. Φθιώτιδας και την ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας οι εξορυκτικές δραστηριότητες λαμβάνουν χώρα μεγάλο χρονικό διάστημα (βλ. Οίτη, Γκιώνα, κ.α.), και εκλαμβάνονται είτε με θετικές είτε με αρνητικές διαστάσεις από τους κατοίκους. Κυρίως όμως, και στις δύο περιπτώσεις χρήσεων γης ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αντιθέσεις της τοπικής κοινωνίας απέναντι στο έργο, ο τρόπος που εκδηλώνονται, τα αίτια από τα οποία προκαλούνται, τα άτομα/μέρη τα οποία τις εκφράζουν, οι ενδεχόμενες συνέπειες από τις αντιθέσεις αλλά και το ίδιο το έργο, καθώς και η αλληλεπίδραση αντιδρώντων και αρμοδίων.

Η εκτενής έρευνα και η αναλυτικότερη περιγραφή που πραγματοποιήθηκε όσον αφορά τις δύο αυτές χρήσεις γης παρουσιάζεται στα παρακάτω κεφάλαια (βλ. 3.2 και 3.3.).

3.1.2. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ-ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε) Φθιώτιδας υπάγεται διοικητικά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (Ν.3852/10). Συνορεύει με τις Π.Ε. Βοιωτίας και Φωκίδας στα νότια, Αιτωλοακαρνανίας στα νοτιοδυτικά, Ευρυτανίας και Καρδίτσας στα δυτικά (όσον αφορά την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας) και Λάρισας στα βόρεια και Μαγνησίας στα ανατολικά δυτικά (όσον αφορά την Περιφέρεια Θεσσαλίας). Γεωγραφικά θεωρείται πώς διαθέτει ιδιαίτερα κομβική θέση, καθώς τοποθετείται στο κέντρο της χώρας.

Η Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Φθιώτιδας αποτελείται από τους επτά (7) Δήμους :

- Αμφίκλειας-Ελάτειας
- Δομοκού
- Λαμιέων
- Λοκρών
- Μακρακώμης
- Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου
- Στυλίδος

(Ν.3852/10)

Έδρα της Π.Ε. Φθιώτιδας είναι η Λαμία, πρωτεύουσα και του Δήμου Λαμιέων. Η Π.Ε. Φθιώτιδας έχει σύμφωνα με την απογραφή του 2011 πληθυσμό ίσο με 158.231 κατοίκους (ΕΛ.ΣΤΑΤ). Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η διοικητική διαίρεση της Π.Ε. Φθιώτιδας και ο μόνιμος πληθυσμός κάθε ενότητας, σύμφωνα με την απογραφή του 2011.

Πίνακας 3.1.1.1 Διοικητική διαίρεση και μόνιμος πληθυσμός στην Π.Ε. Φθιώτιδας

ΔΗΜΟΙ	ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αμφίκλειας-Ελάτειας	Αμφικλείας	4186
	Ελάτειας	3538
	Τιθορέας	3198
Δομοκού	Δομοκού	4633

	Θεσσαλιώτιδος	3313
	Ξυνιάδος	3549
Λαμιέων	Γοργοποτάμου	3374
	Λαμιέων	64716
	Λειανοκλαδίου	2186
	Παύλιανης	498
	Υπάτης	4541
Λοκρών	Αταλάντης	8267
	Δαφνουσίων	3629
	Μαλεσίνης	4526
	Οπουντίων	3201
Μακρακώμης	Αγίου Γεωργίου Τυμφρηστού	2305
	Μακρακώμης	5617
	Σπερχειάδος	7680
	Τυμφρηστού	434
Μώλου - Αγίου Κωνσταντίνου	Αγίου Κωνσταντίνου Φθιώτιδας	3183
	Καμένων Βούρλων	4728
	Μώλου	4179
Στυλίδος	Εχιναίων	3764
	Πελασγίας	2860
	Στυλίδος	6126

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία

Σύμφωνα επίσης με το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (άρθρο 5), η Λαμία τοποθετείται στους δευτερεύοντες εθνικούς πόλους της Ελλάδας. Σύμφωνα με την τυπολόγηση των ελληνικών πόλεων με κριτήρια περιφερειακής εμβέλειας, η Λαμία ανήκει στην κατηγορία αστικών κέντρων

περιφερειακής εμβέλειας (πόλεις - έδρες Π.Ε. μεσαίου μεγέθους, με πληθυσμό από 30.000 ως 100.000 κατοίκους, που έχουν δυνατότητα εθνικής και διεθνούς ανάπτυξης).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ- ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας ανέρχεται σε 15,1 χιλιάδες ευρώ. Βρίσκεται ποσοτικά αρκετά κοντά στον αντίστοιχο δείκτη σε επίπεδο χώρας (19,3 χιλιάδες ευρώ). Αντιπροσωπεύει το 78% περίπου του μέσου όρου σε επίπεδο χώρας, κατατάσσοντας την Π.Ε. Φθιώτιδας στην 24^η θέση (σύνολο 52 Π.Ε.). (Φωτίου, 2010) Σημειώνεται ότι τα παραπάνω στοιχεία αναφέρονται στο έτος 2004, οπότε ενδέχεται, στα πλαίσια και της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, τα αποτελέσματα να είναι αρκετά διαφορετικά.

Σύμφωνα με στοιχεία της απογραφής του 2001, το ποσοστό απασχόλησης των κατοίκων της Π.Ε. Φθιώτιδας στον πρωτογενή τομέα ανέρχεται περίπου στο 38%, το αντίστοιχο στο δευτερογενή τομέα σε περίπου 15% στον τριτογενή τομέα σε περίπου 42%, ενώ περίπου 5% δε δήλωσε τομέα απασχόλησης (ΕΛ.ΣΤΑΤ). Προκύπτει λοιπόν ότι η οικονομία της περιοχής μελέτης στηρίζεται κυρίως στον τριτογενή τομέα. Όσον αφορά τα επίπεδα ανεργίας, στην Π.Ε. Φθιώτιδας ανέρχεται σε ποσοστό περίπου 11%. Ισχύει και σε αυτή την περίπτωση ότι τα στοιχεία ενδέχεται να μην ανταποκρίνονται πλήρως στην τρέχουσα πραγματικότητα.

Πρωτογενής Τομέας

Όσον αφορά τη γεωργία, οι κυρίαρχες κατηγορίες καλλιέργειας στην Π.Ε. Φθιώτιδας είναι οι ετήσιες και οι δενδρώδεις, με ποσοστό 55% και 35% αντίστοιχα, επί της συνολικά χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης. Οι αγραναπαύσεις αντιστοιχούν μόλις στο 1,4% των εκτάσεων, ενώ το 8% καταλαμβάνεται από μόνιμα λιβάδια και βοσκότοπους (ΕΛ.ΣΤΑΤ) .

Σύμφωνα με το εγκεκριμένο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ο δυναμισμός του πρωτογενή τομέα, όσον αφορά τη γεωργία, προτείνεται να βασιστεί στην αναδιάρθρωση των καλλιεργειών και ενίσχυση της βιολογικής εντατικοποιώντας τις προσπάθειες διασφάλισης της ανταγωνιστικότητας της γεωργικής παραγωγής με την ενίσχυση της εμπορευσιμότητας.

Όσον αφορά την κτηνοτροφία, στην Π.Ε. Φθιώτιδας εκτρέφονται κυρίως αιγοπρόβατα (εκτατική, νομαδική κτηνοτροφία) αλλά και βοοειδή, πουλερικά και χοίροι. Οι δήμοι που ασχολούνται περισσότερο με την κτηνοτροφία είναι οι Λαμιέων, Μακρακώμης και Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου. Ειδικότερα για τη μελισσοκομία υπάρχει ικανοποιητικός αριθμός κυψελών. Σύμφωνα με το εγκεκριμένο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προβλέπεται η αναβάθμιση της ενσταβλισμένης κτηνοτροφίας με στροφή προς την ποιότητα και τυποποίηση των προϊόντων της για ενίσχυση της εμπορευσιμότητας.

Η αλιεία στην Π.Ε. Φθιώτιδας στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην ύπαρξη του Μαλιακού κόλπου αλλά και η παρουσία του Σπερχειού ποταμού επηρεάζει καθοριστικά την βιοποικιλότητα της περιοχής του κόλπου καθώς δημιουργεί καλές συνθήκες για την παραγωγή των ψαριών. Τα τελευταία 20 χρόνια έχουν αναπτυχθεί ιδιαίτερα η ιχθυοκαλλιέργεια και η οστρακοκαλλιέργεια (ιδίως στους δήμους Λοκρών και Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου), εκτός, ωστόσο, κατάλληλα οργανωμένων περιοχών υδατοκαλλιιεργειών. Η ενίσχυση και βελτίωση των υποδομών στον τομέα της αλιείας και των υδατοκαλλιιεργειών, προβλέπεται και από το εγκεκριμένο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Δευτερογενής Τομέας

Η Π.Ε. Φθιώτιδας ως προς τη βιομηχανική δραστηριότητα εμφανίζει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα στη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων (ελαιοτριβεία) και στην εξορυκτική βιομηχανία (μονάδα Λάρυμνας και Στυλίδας). Οργανωμένη βιομηχανική δραστηριότητα στην περιοχή μελέτης εντοπίζεται στην ΒΙ.ΠΕ Λαμίας, στη θέση Αγ. Παρασκευή - Μαυρομαντήλα της τέως Κοινότητας Ροδίτσας (ΦΕΚ 940/Β/2005). Επιπλέον, πρόταση από το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας γίνεται σχετικά με τη διεύρυνση της λειτουργίας του πόλου της Λάρυμνας, η διεύρυνση της μεταποιητικής δραστηριότητας της Λαμίας και δημιουργία νέων οργανωμένων υποδοχέων στο δήμο Λοκρών.

Σχετικά με την εξορυκτική δραστηριότητα στην Π.Ε. Φθιώτιδας έχει καθοριστεί μία λατομική περιοχή αδρανών υλικών (ΦΕΚ 441/Β/1994), στη θέση «Σκουπιδότοπος» Δήμου Λαμιέων, βορειοανατολικά της πόλης Λαμίας και νότια του οικισμού Δίβρης,

εμβαδού 7.986.200. στρ.. Ωστόσο, εξορυκτική δραστηριότητα αναπτύσσεται και εκτός των ορίων της προαναφερθείσας λατομικής περιοχής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η μεταλλευτική δραστηριότητα στο όρος Οίτη (αναλυτικότερα, βλ. κεφάλαιο 3.2). Στο Δήμο Λαμιέων λειτουργούν τέσσερα μεγάλα λατομεία εξόρυξης ασβεστολίθου και παραγωγής αδρανών υλικών (βόρειο άκρο της πόλης, εκτός ορίων σχεδίου πόλης) Στο Δήμο Στυλίδας εξορυκτική δραστηριότητα εντοπίζεται στον οικισμό Αγία Μαρίνα (ως συνοδό έργο των μεταλλείων όρους Οίτη, χώρος επεξεργασίας και φόρτωσης βωξίτη εταιρίας ΕΛΜΙΝ Α.Ε.), βορειοδυτικά του οικισμού Αυλακίου, ανατολικά του οικισμού Λογγιτσίου, ανατολικά του οικισμού Νεράιδας και στη θέση «Μυροβήλη» (Λατομεία Στυλίδας Α. Ε.).

Τριτογενής Τομέας

Κέντρο υπηρεσιών (στους τομείς, μεταφορών, επικοινωνίας, καινοτομιών, κ.λπ.) στην Π.Ε. Φθιώτιδας αποτελεί (και προβλέπεται από το θεσμικό πλαίσιο να αποτελεί) η αστική περιοχή της Λαμίας, διοικητικό περιφερειακό κέντρο και την έδρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, και πόλος σε εθνικό επίπεδο (ΓΠΧΣΣΑ και ΠΠΧΣΑΑ Στερεάς Ελλάδας). Η εμπορική δραστηριότητα τόσο στη Λαμία όσο και στην υπόλοιπη περιοχή μελέτης περιορίζεται σε ιδιωτικές κυρίως επιχειρήσεις. Όσον αφορά την τουριστική δραστηριότητα αναπτύσσεται αφ' ενός στην παράκτια ζώνη του Μαλιακού Κόλπου (από την περιοχή του Αγ. Κωνσταντίνου έως της Στυλίδας), και αφετέρου στις περιοχές Υπάτης, Θερμοπυλών, και Πλατύστομου (ιαματικός τουρισμός).

Σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προβλέπεται η ενίσχυση ιδιωτικών πρωτοβουλιών/επενδύσεων προς ειδικές/εναλλακτικές μορφές τουρισμού και κυρίως: ιαματικό, οικολογικό, πολιτιστικό τουρισμό, αγροτουρισμό, οικοτουρισμό, και η δημιουργία πόλων και συνδέσεων/διαδρομών τουρισμού. Σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ για τον τουρισμό το μεγαλύτερο μέρος της Π.Ε. (νομός) Φθιώτιδας περιλαμβάνεται στην πρώτη ενότητα, ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού.

ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Οι χρήσεις γης στην Π.Ε. Φθιώτιδας διαρθρώνονται (ποσοστιαία) ως εξής:

- Γεωργική Γη (καλλιεργούμενες εκτάσεις και αγραναπαύσεις): ποσοστό περίπου 36% της συνολικής έκτασης.
- Βοσκότοποι: ποσοστό περίπου 7% της συνολικής έκτασης.

- Δάση : ποσοστό περίπου 54% της συνολικής έκτασης.
- Υδάτινες Επιφάνειες: ποσοστό περίπου 1% της συνολικής έκτασης.
- Οικιστικές Εκτάσεις: ποσοστό περίπου 1% της συνολικής έκτασης.
- Άλλες εκτάσεις: ποσοστό περίπου 1% της συνολικής έκτασης.

(ΕΛ.ΣΤΑΤ, CORINE 2000)

Οι περισσότερες εκτάσεις γεωργικής γης εντοπίζονται στον Δήμο Λαμιέων, αλλά σημαντικό ποσοστό συναντάται και στους Δήμους Μώλου-Αγίου Κωνσταντίνου και Μακρακώμης. Οι περισσότερες δασικές εκτάσεις συναντώνται στους Δήμους Μακρακώμης, Λαμιέων και Λοκρών. Βοσκότοποι υπάρχουν κυρίως στους Δήμους Λαμιέων και Μακρακώμης. Οι περισσότερες υδάτινες επιφάνειες (εξαιρείται η έκταση του Μαλιακού Κόλπου) εντοπίζονται στο Δήμο Λαμιέων. Στο Δήμο Λαμιέων συναντώνται και οι περισσότερες οικιστικές εκτάσεις ενώ ακολουθεί ο Δήμος Στυλίδας.

ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Σχετικά με τις μεταφορικές υποδομές, η εξυπηρέτηση της Π.Ε. Φθιώτιδας γενικώς χαρακτηρίζεται ως ικανοποιητική. Ως προς το οδικό Δίκτυο, όσον αφορά το πρωτεύον εθνικό οδικό δίκτυο στην περιοχή έχει ολοκληρωθεί το μεγαλύτερο τμήμα του ΠΑΘΕ (Οδικός άξονας Πατρών - Αθηνών - Θεσσαλονίκης – Ευζώνων-τμήμα «πέταλο του Μαλιακού») ενώ ήδη έχει ξεκινήσει η κατασκευή του Ε65 (τμήμα του οποίου θα αποτελεί και ο ΠΑΘΕ). Οι οικισμοί εντός της χωρικής ενότητας εξυπηρετούνται από άξονες πρωτεύοντος, δευτερεύοντος και τριτεύοντος οδικού δικτύου, σε ικανοποιητική κατάσταση (με εξαίρεση κάποιους οδικούς άξονες που εξυπηρετούν ορεινές περιοχές, όπως το επαρχιακό οδικό δίκτυο στο όρος Οίτη). Όσον αφορά το σιδηροδρομικό δίκτυο, η Π.Ε. Φθιώτιδας περιλαμβάνει ένα τμήμα της κύριας διεθνούς γραμμής Πειραιώς - Αθηνών -Θεσσαλονίκης –Ειδομένης και σε τοπικό επίπεδο λειτουργεί η γραμμή «Λιανοκλάδι -Λαμία – Στυλίδα. Όσον αφορά τα λιμάνια, μεγαλύτερης (περιφερειακής) εμβέλειας στην Π.Ε. Φθιώτιδας θεωρείται το επιβατικό λιμάνι του Αγίου Κωνσταντίνου, ενώ μικρότερης εμβέλειας θεωρείται ο εμπορικός λιμένας Στυλίδας και οι μαρίνες Αγίας Μαρίνας, Γλύφας και Καραβομύλου. Επίσης, στην περιοχή μελέτης, νότια της Λαμίας υπάρχει ένα μικρό (βοηθητικό) αεροδρόμιο.

Όσον αφορά τις υποδομές ύδρευσης-άρδευσης, οι περισσότεροι οικισμοί της Π.Ε. Φθιώτιδας καλύπτονται από δίκτυο ύδρευσης, τροφοδοτούμενο από πηγές και

γεωτρήσεις, ενώ οι αρδευτικές ανάγκες της περιοχής καλύπτονται από υπόγεια αποθέματα (αρδευτικές γεωτρήσεις) και εγγειοβελτιωτικά έργα στον Σπερχειό ποταμό. Ως προς τα δίκτυα διαχείρισης υγρών αποβλήτων (αποχέτευση) η περιοχή παρουσιάζει σοβαρές ελλείψεις, καθώς ορισμένοι μόνο οικισμοί της περιοχής εξυπηρετούνται από Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων) και υπάρχουν οικισμοί (όπως ορισμένοι του Δήμου Στυλίδας) που δε διαθέτουν δίκτυο αποχέτευσης, ενώ τα υγρά απόβλητα των βιομηχανικών εγκαταστάσεων επεξεργάζεται η μονάδα βιολογικού καθαρισμού της ΒΙ.ΠΕ Λαμίας. Όσον αφορά τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων στην περιοχή, αναλυτική περιγραφή πραγματοποιείται στο κεφάλαιο 3.3..

Σχετικά με υποδομές υγείας και πρόνοιας, η Π.Ε. Φθιώτιδας εξυπηρετείται ικανοποιητικά, καθώς διαθέτει νοσοκομείο (γενικό νοσοκομείο Λαμίας), κέντρα υγείας (Μακρακώμης, Στυλίδας, Αταλάντης) και περιφερειακά ιατρεία σε μικρότερους οικισμούς (Υπουργείο Υγείας). Όσον αφορά άλλες υποδομές, αναφέρονται οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις της περιοχής μελέτης, οι οποίες συναντώνται στο Δήμο Λαμιέων (Στρατόπεδα Αθανασίου Διάκου-πρώην Τσάκαλου- και Τσαλτάκη) και στο Δήμο Στυλίδας (Στρατόπεδο Ανθ/γου Πανουργιά).

Όσον αφορά τα Δίκτυα Ηλεκτρισμού – Τηλεπικοινωνιών, η περιοχή μελέτης καλύπτεται από ένα πλήρες δίκτυο παροχής ηλεκτρισμού. Οι γραμμές δικτύου ΔΕΗ που εξυπηρετούν την Π.Ε. Φθιώτιδας είναι οι: Λάρισας - Λάρυμνας (400 KV), Αχαρνών - Πτολεμαΐδας (380 KV), Λαμίας - Αλουμινίου (150 KV), Σχηματαρίου - Λάρισας (150 KV) και Λάρυμνας - Λαμίας (150 KV). Σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προβλέπεται σύντομα η εξυπηρέτηση της Λαμίας και της ΒΙ.ΠΕ Λαμίας από το δίκτυο διανομής Φυσικού Αερίου. Ικανοποιητικό είναι και το δίκτυο τηλεπικοινωνιών, τόσο στην Π.Ε. Φθιώτιδας όσο και στο σύνολο της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Επιλεκτικά, αξιόλογες περιοχές προστασίας/οικολογικού ενδιαφέροντος της Π.Ε. Φθιώτιδας παρουσιάζονται αριθμητικά στον πίνακα.

Πίνακας 3.1.1.2 Περιοχές προστασίας/οικολογικού ενδιαφέροντος Π.Ε. Φθιώτιδας

Π.Ε.	Περιοχές Οικολογικού	Θεσμοθετημένες Περιοχές
------	----------------------	-------------------------

Φθιώτιδας	Ενδιαφέροντος						
	Περιοχές Natura 2000	Βιότοποι	ΤΙΦΚ	Εθνικοί Δρυμοί	Αισθητικά Δάση	Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης	Περιοχές Προστασίας της Φύσης
	6	9	5	2	1	3	0

Πηγή: *geodata.gov.gr*, *ekby.gr*, *ιδία επεξεργασία*

Ενδεικτικά, αναφέρονται αναλυτικότερα:

Οι περιοχές του Νομού Φθιώτιδας που έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο NATURA 2000 αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 3.1.1.3 Περιοχές του δικτύου NATURA 2000 Π.Ε. Φθιώτιδας

A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΕΙΔΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΕΚΤΑΣΗ (σε ha)
1	GR2440002	SCI	«ΚΟΙΛΑΔΑ & ΕΚΒΟΛΕΣ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ - ΜΑΛΙΑΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ»	47547.07
2	GR2440003	SCI	«ΦΑΡΑΓΓΙ ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟΥ»	523.02
3	GR2440004	SCI	«ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΟΙΤΗΣ»	7151.16
4	GR2440005	SPA	«ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΕΚΒΟΛΩΝ (ΔΕΛΤΑ) ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ»	39ββ.00
5	GR2440006	SCI	«ΟΡΟΣ ΚΑΛΛΙΔΡΟΜΟ»	ββ84.83
6	GR2440007	SPA	«ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΟΙΤΗΣ -ΚΟΙΛΑΔΑ ΑΣΩΠΟΥ»	13088.00

Πηγή: *www.ekby.gr*, *ιδία επεξεργασία*

Όσον αφορά περιοχές Εθνικών Δρυμών (Ν. 996/71), στην περιοχή έχουν κηρυχθεί ο Εθνικός Δρυμός της Οίτης (ΦΕΚ 120/Α/1966), ο οποίος περιλαμβάνει εκτός από πυρήνα και περιφερειακή ζώνη, και ο Εθνικός Δρυμός Παρνασσού (ΦΕΚ 1/Α/1939)

(ΕΚΒΥ). Όσον αφορά διατηρητέα Μνημεία της Φύσης (Ν. 996/71) ενότητα έχουν κηρυχθεί τρία Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης: Οι Πλάτανοι των Κομποτάδων (Μ8) (ΦΕΚ 1113/Β/76), Ο Πλάτανος της Αγίας Μαρίνας Φθιώτιδας (Μ29) (ΦΕΚ 121/Δ/80) και Οι Πλάτανοι της Λαμίας (Μ30) (ΦΕΚ 121/Δ/80)

Γενικότερα, σπουδαιότερα οικοσυστήματα στην περιοχή της Π.Ε. Φθιώτιδας θεωρούνται αυτά των Σπερχειού ποταμού-Μαλιακού κόλπου της Οίτης και ειδικότερα του Εθνικού Δρυμού Οίτης.

Όρος Οίτη και Εθνικός Δρυμός Οίτης

Η Οίτη είναι ένα από τα μεγαλύτερα βουνά της Στερεάς Ελλάδας (το πέμπτο υψηλότερο της Ελλάδας), βρίσκεται στην περιοχή της Ρούμελης (στα όρια των νομών Φθιώτιδας και Φωκίδας), νότια της πόλης της Λαμίας και εκτείνεται από ανατολικά προς τα δυτικά σε μήκος 20 χλμ. και από βορρά προς νότο σε μήκος 18 χλμ. , σχηματίζοντας ένα ισοσκελές τρίγωνο. Στη βορειοανατολική πλευρά της απλώνεται η εύφορη κοιλάδα του Σπερχειού, ενώ νοτιοανατολικά οριοθετείται από τον ποταμό Ασωπό, το ρέμα του Αποστολιά, τον αυχένα Οίτης-Γκιώνας και το Ρικόρρεμα. Λόγω των υψομετρικών διαφορών της το κλίμα παρουσιάζει αρκετές διακυμάνσεις. Όσον αφορά το γεωλογικό υπόβαθρο της Οίτης, αποτελείται κυρίως από ασβεστολιθικά πετρώματα, αποθέσεις, ενώ σε μικρότερη αναλογία εμφανίζονται πετρώματα όπως ο βωξίτης. Παρά την ύπαρξη μεγάλων κλίσεων και απόκρημων πλαγιών, οροπέδια, λιβάδια και στρογγυλεμένες κορυφές εκτείνονται σε όλο το κεντρικό συγκρότημα του βουνού. Μεγάλης οικολογικής σημασίας θεωρούνται το μικρό οροπέδιο στην θέση «Λειβαδιές» καθώς και μια περιορισμένης έκτασης συστάδα από μαύρη πεύκη βορειοανατολικά του Εθνικού Δρυμού.

Ο Εθνικός Δρυμός Οίτης ιδρύθηκε το 1966 με το Βασιλικό Διάταγμα (Β.Δ.) 218/7.3.1966 (ΦΕΚ 120/Α/1966), σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν. 856/1957 «περί Εθνικών Δρυμών» με κύριο στόχο τη διατήρηση της ύπαρξης τόσο της σπάνιας πανίδας και χλωρίδας όσο και των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών της ευρύτερης περιοχής της Οίτης. Ο δρυμός προς στα βόρεια ξεκινά από υψόμετρο περίπου 500 μ., ενώ στα νότια περιλαμβάνει κορυφές που φτάνουν έως και τα 2.000 μ.. Αποτελείται από τον πυρήνα του δρυμού (με έκταση 3370 ha) και την έκταση που περιβάλλει τον πυρήνα, γνωστή ως ζώνη προστασίας (με έκταση 3630 ha) (CORINE LAND COVER 2000).Ο πυρήνας εκτείνεται προς το κεντρικό και το βόρειο τμήμα του ορεινού συγκροτήματος

της Οίτης. Για την φύλαξη και εποπτεία της περιοχής ιδρύθηκε το 2003 ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Οίτης, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (2742/99 και 2033/03) για τις προστατευόμενες περιοχές. Το σύνολο του δρυμού συμπεριλαμβάνεται σε περιοχή του δικτύου NATURA 2000 (με κωδικό GR24400004) και έχει χαρακτηριστεί ως "περιοχή ειδικής προστασίας ορνιθοπανίδας - SPA" κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 παρ. 1 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ. (pezpororia.gr/pez/routes_region.asp?regID=27®Content=7 : *Κείμενα από το βιβλίο ΤΟ ΕΡΓΟ ΟΙΚΟΤΟΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ - ΔΙΚΤΥΟ ΦΥΣΗ 2000*).

Όσον αφορά ανθρωπογενείς δραστηριότητες εντός της Οίτης, ως προς τον πρωτογενή τομέα, ανεπτυγμένη είναι η κτηνοτροφία, εκτός όμως οργανωμένων υποδοχέων. Η περιοχή του ΕΔ Οίτης, μάλιστα, είχε συμπεριληφθεί στις περιοχές προτεινόμενης εφαρμογής στο Γεωργοπεριβαλλοντικό μέτρο 3.4 «Εκτατικοποίηση Κτηνοτροφίας» του Άξονα 3 του εγγράφου προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΠΑΑ) 2000-2006 του Καν. (ΕΚ) 1257/1999. Ωστόσο, υπάρχουν αναφορές σε υποβάθμιση του περιβάλλοντος λόγω υπερβόσκησης. Επιπλέον, από την αρχή σχεδόν της ίδρυσης του εθνικού δρυμού (1967-1970) ξεκίνησε επιφανειακή εξόρυξη βωξίτη στη θέση «Κοκκινόβραχος» στον πυρήνα του, και στη συνέχεια (μετά το 1980) υπόγεια εξόρυξη. Τα τελευταία χρόνια ξεκίνησαν νέες εξορυκτικές δραστηριότητες τόσο εντός των ορίων του δρυμού όσο και στην ευρύτερη περιοχή της Οίτης (αναλυτικότερα βλ. κεφάλαιο 3.2.).

Μαλιακός Κόλπος Και Δέλτα Σπερχειού Ποταμού

Ο Μαλιακός είναι ένας μικρός κλειστός κόλπος που συνδέεται με το Αιγαίο πέλαγος και τον Βόρειο Ευβοϊκό κόλπο, στο ανατολικό άκρο του. Το τμήμα του Μαλλιακού που βρίσκεται στην περιοχή μελέτης αλληλεπιδρά με την πόλη της Στυλίδας καθώς και τους παραθαλάσσιους οικισμούς Αγία Μαρίνα, Καραβόμυλος, Μώλος, Άγιος Κωνσταντίνος και τα αντίστοιχα λιμάνια και μαρίνες. Ο πυθμένας του καλύπτεται ως επί το πλείστον από μαλακό ίζημα. Πρόκειται για σχετικά σχετικά ρηχό κόλπο που πλαισιώνεται σε μεγάλο μέρος από παράκτιους υγρότοπους. Σε συνδυασμό με τα δεκάδες ρέματα που απορρέουν από τα γύρω βουνά, μεταφέροντας αρκετή λάσπη, έχει δημιουργηθεί ένα εκτενές παράκτιο οικοσύστημα.

Στο δυτικό άκρο του Μαλλιακού Κόλπου η θάλασσα συναντάται με τον ποταμό Σπερχειό, σχηματίζοντας το Δέλτα του ποταμού, και σημαντική έκταση υδροβιοτόπων.

Το Δέλτα χωρίζεται σε τέσσερα μέρη, σε καθένα από τα οποία κυριαρχούν ξεχωριστά είδη βλάστησης, ενώ καλλιεργείται και έκταση ορυζώνων, από τους οποίους τρέφεται πλήθος πουλιών. Ο ευρύτερος υγροβιότοπος περιλαμβάνει όλη την περιοχή των εκβολών του ποταμού, και συγκεκριμένα τις ελώδεις εκτάσεις: Αυλέμωνα, Μπούκα, Αγία Τριάδα, Ροδίτσα, Αγία Μαρίνα, καθώς και τους ορυζώνες της Ανθήλης, τους καλαμιώνες, τους διάσπαρτους βάλτους και τα ιαματικά νερά των οικισμών της Δαμάστας και των Θερμοπυλών. Η μοναδικότητα της περιοχής και η φυσικότητα του οικοσυστήματος είναι και ειδικότερα η σπανιότητα ειδών, η αντιπροσωπευτικότητα άγριας ορνιθοπανίδας, τα επίπεδα πληθυσμών πανίδας, η ποικιλία οικοτόπων και το επιστημονικό ενδιαφέρον έχουν σημασία όχι μόνο σε τοπικό και κοινοτικό, αλλά και σε εθνικό επίπεδο.

Τόσο ο Μαλιακός Κόλπος όσο και το Δέλτα του Σπερχειού Ποταμού ανήκουν περιοχή ειδικής προστασίας, NATURA 2000, (GR2440002) και αποτελούν Important Bird Areas (I.B.A.). Το Δέλτα του Σπερχειού έχει προταθεί να συμπεριληφθεί στους υγροτόπους με διεθνή σημασία, σύμφωνα με την συνθήκη RAMSAR, ενώ το τμήμα Εκβολών Σπερχειού - Ανθήλης - Ροδίτσας συμπεριλαμβάνεται στα Καταφύγια Άγριας Ζωής (Φ.Ε.Κ. 343/B/1987). Τα 85 από τα υπάρχοντα είδη πτηνών περιλαμβάνονται στο παράρτημα I της Οδηγίας της ΕΟΚ 79/409. “περί της διατήρησης αγρίων πτηνών”, όπου προστατεύονται, ενώ αρκετά άλλα βρίσκονται σε κατηγορίες 5PEO, όπου αφορούν είδη πτηνών για τα οποία είναι αναγκαία τα μέτρα διατήρησης στην Ευρώπη. Με τα οποιασδήποτε φύσεως προβλήματα που αφορούν την περιοχή Μαλιακού - Δέλτα Σπερχειού Ποταμού, δεν ασχολείται κάποιος ειδικά θεσμοθετημένος φορέας διαχείρισης, και εναπόκεινται σε τοπικές κινητοποιήσεις και πρωτοβουλίες.

Ως προς περιπτώσεις ανθρωπογενών δραστηριοτήτων με ενδεχόμενες επιπτώσεις στο περιβάλλον, σημαντικά προβλήματα στο Μαλιακό κόλπο φαίνεται να αποτελούν: το γεγονός των μαζικών θανάτων ψαριών και η αποβολή τους στις ακτές τα τελευταία χρόνια, οι καταστροφές εκτάσεων καλαμιωνών με αφορμή την κατασκευή του αυτοκινητοδρόμου ΠΑΘΕ (http://www.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_kathcommon_1_09/05/2009_1288464), το γεγονός ότι σχεδόν κάθε χρόνο παρατηρείται στο Μαλλιακό φαινόμενο ευτροφισμού. Ως κυριότεροι κίνδυνοι στο ευρύτερο οικοσύστημα του Μαλλιακού θεωρούνται τα λύματα, η οικιστική ανάπτυξη, η διαχείριση αποβλήτων, κυρίως όσον αφορά τα τμήματα όπου συνορεύει με οικισμούς. Όσον αφορά την περιοχή Δέλτα Σπερχειού Ποταμού παρά τις προαναφερθέντες

θεσμοθετημένες περιοχές, έχουν σημειωθεί φαινόμενα υποβάθμισης του περιβάλλοντος, όπως η λαθροθηρία, οι αεροψεκασμοί με χημικά, η λαθραλιεία, η απόρριψη λυμάτων, οι αποξηράνσεις για επέκταση χωραφιών και η ρίψη μεγάλων ποσοτήτων φυτοφαρμάκων, που απειλούν την πανίδα και συγχρόνως την ισορροπία όλου του οικοσυστήματος.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στην Π.Ε. Φθιώτιδας συναντάται αξιόλογο πολιτιστικό δυναμικό. Όσον αφορά τα μνημεία, ο αριθμός μνημείων ανά περίοδο αναγράφεται στον πίνακα.

Πίνακας 3.1.1.4 Σύνολο Αρχαιολογικών Θέσεων - Μνημείων Π.Ε. Φθιώτιδας

Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	ΜΝΗΜΕΙΑ		
	Αρχαιότητα	Βυζαντινή –Μεταβυζαντινή Περίοδος	Νεότερη
	98	4	0

Πηγή: http://listedmonuments.culture.gr/search_declarations.php, Ιδία Επεξεργασία

3.1.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ: LULUs ΣΤΗΝ Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΩΝ (ΘΡΑΥΣΗΣ) ΒΩΞΙΤΗ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ, ΔΗΜΟΥ ΣΤΥΛΙΔΑΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

Το συγκρότημα επεξεργασίας μεταλλευμάτων-εγκαταστάσεων θραύσης/ταξινόμησης βωξίτη στον οικισμό Αγία Μαρίνα του Δήμου Στυλίδας Φθιώτιδας λειτουργεί από την ιδιωτική εταιρία «ΕΛΜΙΝ Ελληνικές Μεταλλευτικές Εταιρίες Α.Ε.» και αποτελούν συνοδευτικές εγκαταστάσεις των υφιστάμενων θέσεων εκμετάλλευσης μεταλλευμάτων βωξίτη στο όρος Οίτη από την ίδια εταιρία. Οι εγκαταστάσεις βρίσκονται στο ανατολικό άκρο, στο παραθαλάσσιο μέτωπο του οικισμού. Λειτουργούν στην περιοχή πριν από την ιδιοκτησία τους από την εταιρία ΕΛΜΙΝ, από τη δεκαετία του '60. Μάλιστα, οι εγκαταστάσεις βρίσκονται εντός της περιοχής του δικτύου NATURA 2000 «Κοιλάδα και Εκβολές Σπερχειού-Μαλιακός Κόλπος» (GR 2440002). Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τη λειτουργία τους πραγματοποιήθηκε με την υπ' αριθμόν 125198/926/07-04-2011 απόφαση των Υπουργείων Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής Και Τουρισμού.

Εικόνα 3.1.2.1: Θέση Εγκαταστάσεων Συγκροτήματος Θραύσης Βωξίτη, Αγία Μαρίνα Φθιώτιδας

Πηγή: maps.google.com

Εικόνα 3.1.2.2: Εγκαταστάσεις Συγκροτήματος Θραύσης Βωξίτη, Αγία Μαρίνα Φθιώτιδας

Πηγή: www.facebook.com

Για το ζήτημα έχουν εκδηλωθεί (τα τελευταία δέκα έτη, παρά τη χρόνια λειτουργία των εγκαταστάσεων) αντιδράσεις από τους κατοίκους του οικισμού Αγία Μαρίνα, οι οποίοι κατοικούν σε μικρή απόσταση από τις εν λόγω εγκαταστάσεις. Αιτία των αντιδράσεων αποτέλεσαν η όχληση (π.χ. ηχορρύπανση, σκόνη, θόρυβος, κ.α.) και η περιβαλλοντική υποβάθμιση που προκαλείται από τις εγκαταστάσεις. Μάλιστα, οι κάτοικοι κατέθεσαν καταγγελία προς το ΥΠΕΧΩΔΕ και άλλους φορείς, με αίτημα τον έλεγχο των επιπτώσεων από τις εγκαταστάσεις (http://www.e-ecology.gr/DiscView.asp?mid=1262&forum_id=1&). Αναφορά και αντίδραση όσον αφορά στις επιπτώσεις αυτών των εγκαταστάσεων, σε συνδυασμό με τις δραστηριότητες στο όρος Οίτη, πραγματοποιείται σε κείμενα και ομιλίες περιβαλλοντικών οργανώσεων, κυρίως του Ομίλου Φίλων του Δάσους. Σύμφωνα με σημείωμα της Δ/σης περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. (υπ' αριθμόν 70/21-4-08) σχετικά με τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις θράυσης-κοσκίνισης, «δεν καθίσταται δυνατός ο εντοπισμός και η αξιολόγηση των παραγόμενων περιβαλλοντικών οχλήσεων μικρής έντασης (θόρυβος-σκόνη) πάνω στους προστατευόμενους τύπους οικοτόπων».

Σύμφωνα με πληροφορίες, συλλέχθηκε αριθμός περίπου πενήντα (50) υπογραφών κατά του έργου, και πραγματοποιήθηκαν προσπάθειες να διοργανωθεί Γενική Συνέλευση στον οικισμό, οι οποίες απέτυχαν. Αιτία, όπως φημιολογείται, είναι η σχετικά αμέτοχη στάση των περισσότερων κατοίκων του οικισμού. Οι εγκαταστάσεις λειτουργούν έως την παρούσα χρονική στιγμή όπως προβλέποντο αρχικά.

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ «AGROINVEST», ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΣΤΥΛΙΔΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

Εικόνα 3.1.2.3: Κάτοψη Εγκαταστάσεων Βιομηχανίας «AGROINVEST»

Πηγή: maps.google.com

Η βιομηχανία «AGROINVEST» βρίσκεται κοντά στον οικισμό Αχλάδι, Δ.Ε. Πελασγίας του Δήμου Στυλίδος, εκτός ορίων οικισμού, κοντά σε ακτή του Μαλιακού κόλπου (βλ. εικόνα) και εκτός ορίων θεσμοθετημένης βιομηχανικής περιοχής (η πιο κοντινή αντίστοιχη περιοχή σε μονάδες χρονοαπόστασης είναι η ΒΙ.ΠΕ. Λαμίας). Πρόκειται για βιομηχανία παραγωγής αγροτικών ειδών- ζωοτροφών.

Εικόνα 3.1.2.4: Εγκαταστάσεις Βιομηχανίας «AGROINVEST»

Πηγή: www.agroinvest.gr

Έναντι στη βιομηχανία αντίθεση εκφράζουν κυρίως οι κάτοικοι των οικισμών Αχλάδι, Ράχες και Μαρίνι του Δήμου Στυλίδος. Ως αίτια των αντιδράσεων, σύμφωνα με τους κατοίκους, αναφέρονται κυρίως η ρύπανση του υδάτινου δυναμικού, η οπτική όχληση και οι οσμές που φαίνεται να προκαλούνται από τη βιομηχανία, ιδίως τους θερινούς μήνες, και επακολούθως οι αρνητικές επιδράσεις στον τουρισμό της περιοχής. Το 2008 απεστάλη από τον Όμιλο Φίλων Προστασίας Περιβάλλοντος Αχλαδίου Φθιώτιδας έγγραφο καταγγελίας με θέμα «ρύπανση από βιομηχανικά απόβλητα στον Μαλιακό Κόλπο» (σε συνέχεια της επιστολής-καταγγελίας υπ.αριθμόν 26 της 20/11/2007). Σύμφωνα με την εν λόγω επιστολή-καταγγελία, έπειτα από επιτόπια παρατήρηση και δειγματοληπτική έρευνα στην υδάτινη περιοχή τοπικοί φορείς και εκπρόσωποι κατοίκων σε συνεργασία με τη Χημική Υπηρεσία Λαμίας εντόπισαν υπερβολική συγκέντρωση βιομηχανικών αποβλήτων στην ευρύτερη υδάτινη περιοχή λιμανιού της εταιρίας «AGROINVEST», γεγονός για το οποίο θεωρούν υπεύθυνη την εταιρία, αγωγός της οποίας στη θέση «Τάπια», περιοχής «Καζίνο» ισχυρίζονται στον εν λόγω έγγραφο ότι ρυπαίνει την ευρύτερη περιοχή Αχλαδίου. Σημειώνεται ότι η εταιρία

«AGROINVEST» ισχυρίζεται ότι η εν λόγω έκταση δεν της ανήκει, ενώ η εντοπισμένη σύμφωνα με το έγγραφο ρύπανση στη θέση «Τάπια» δε διαβεβαιώνεται από το Λιμεναρχείο Στυλίδος, ή κάποιο άλλο φορέα.

Οι αντιδράσεις φαίνεται να εντάθηκαν το διάστημα 2009-2010 χρονική περίοδος κατά την οποία προέκυψαν μαζικοί θάνατοι ψαριών στην ευρύτερη περιοχή του Μαλιακού Κόλπου (χρονικό διάστημα Μαρτίου-Απριλίου 2009) (Εν...Υδρείον, 2009). Αντιδράσεις εμφανίζονται ανά περιόδους, αναλόγως με το πότε προκαλούνται οι παραπάνω συνέπειες, και αντίστοιχα παύουν. Σημειώνεται ότι οι εν λόγω οικισμοί έχουν παραθεριστικό χαρακτήρα, οπότε μεγάλος αριθμός ιδιοκτητών παραθεριστικών κατοικιών αλλά και τουριστών συρρέουν στην περιοχή κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, οπότε και λαμβάνουν χώρα συνήθως τυχόν αντιδράσεις (ιδίως από την πλευρά των κατοίκων) (<http://exinosnews.blogspot.gr>).

Η τέως Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, με αφορμή τις διαμαρτυρίες των κατοίκων για τις παραπάνω συνέπειες και κυρίως το φαινόμενο μαζικών θανάτων ψαριών στο Μαλιακό Κόλπο έχει εγκαταστήσει 11 σταθμούς μέτρησης ποιότητας υδάτων σε όλες τις υδάτινες περιοχές της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Μαλιακός, Βόρειος και Νότιος Ευβοϊκός, Κορινθιακός Κόλπος) για έλεγχο. Με πρωτοβουλία της τέως νομαρχιακής αυτοδιοίκησης καλέστηκαν ερευνητικοί φορείς οι οποίοι πραγματοποίησαν αυτοψίες και μετρήσεις στην περιοχή (ΕΛΚΕΘΕ,ΕΘΙΑΓΕ, ιδιώτες), ήλεγξαν τις επιχειρήσεις που λειτουργούν σε όλη την έκταση της περιοχής και επέβαλλαν πρόστιμα (ενίοτε ιδιαίτερα μεγάλου ύψους, τα οποία στην πορεία σύμφωνα με πληροφορίες φέρεται να μειώθηκαν)(Εν... Υδρείον, 2009). Παρά τα παραπάνω μέτρα, οι αντιδρώντες δε θεωρούν ότι έχει επέλθει κάποια βελτίωση, και συνεχίζουν να εκδηλώνουν εποχιακές διαμαρτυρίες.

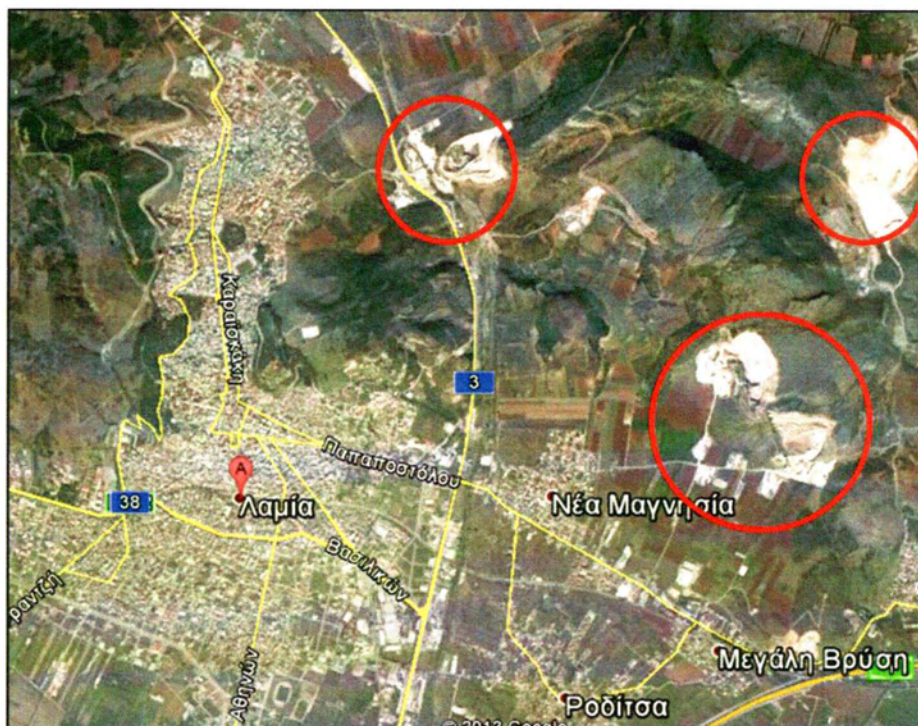
ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΛΑΜΙΑΣ

Άλλη μία χαρακτηριστική περίπτωση LULU αποτελούν τα λατομεία και γενικότερα οι χώροι εξόρυξης. Όπως σε πολλές περιοχές, έτσι και στην περίπτωση των Λατομείων Λαμίας έχουν σημειωθεί σχετικές αντιδράσεις από κοινωνικές ομάδες.

Η περιοχή των υφιστάμενων λατομείων βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο της πόλης της Λαμίας, εκτός των ορίων του αστικού ιστού, εφαπτομενικά του υπερτοπικού άξονα Αθηνών-Θεσσαλονίκης (2ο χλμ Εθνικής Οδού Λαμίας-Δομοκού). Πρόκειται για τέσσερα (4) στον αριθμό 'μεγάλα λατομεία εξόρυξης ασβεστολίθου και παραγωγής

αδρανών υλικών (...) με προβληματικές συνθήκες ως προς το θεσμικό τους καθεστώς και οπωσδήποτε εκτός περιβαλλοντικού ελέγχου' (Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Χ.Υ.Τ.Α./Υ. 9ης διαχειριστικής ενότητας περιφέρειας Στέρας Ελλάδας, κεφάλαιο 4:(31)). Η λειτουργία τους ξεκίνησε από τη δεκαετία του '60. Αρμόδια για το ζήτημα (και επακολούθως αποδέκτης των κοινωνικών αντιδράσεων) είναι η πρώην Νομαρχία Φθιώτιδας (πλέον Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας).

Εικόνα 3.1.2.5: Θέση Λατομικών Περιοχών Λαμίας

Πηγή: maps.google.com

Από τη δεκαετία του '90 έως και προσφάτως οι κάτοικοι των οικισμών Αγ. Παρασκευής, Νέας Μαγνησίας, Ροδίτσας και Μεγάλης Βρύσης Λαμίας, η ομάδα Πρωτοβουλία Ενεργών Πολιτών Λαμίας αλλά και εκπρόσωποι περιβαλλοντικών οργανώσεων είχαν εκδηλώσει έντονες αντιδράσεις, κυρίως λόγω φόβων για υποβάθμιση της υγείας και αισθητικών και οπτικών οχλήσεων. Οι διαμαρτυρίες δεν αφορούν μόνο τη λειτουργία των λατομείων αλλά και τη συχνή διέλευση φορτηγών οχημάτων που μεταφέρουν υλικά από τα λατομεία στα εργοτάξια κατασκευής των έργων υπερτοπικής εμβέλειας οδικών αξόνων ΠΑΘΕ και Ε65 και σιδηροδρομικής γραμμής στην ευρύτερη περιοχή. Αίτημα των αντιδρώντων ήταν η απομάκρυνση των λατομείων από την περιοχή, η μεταφορά τους σε οργανωμένη λατομική ζώνη και η άμεση αποκατάσταση των ανενεργών χώρων. (latomeia.blogspot.gr)

Εικόνα 3.1.2.6: Διέλευση Φορτηγού Οχήματος, Εθνική Οδός Λαμίας - Δομοκού

Πηγή: <http://latomeia.blogspot.gr/2010/07/blog-post.htm>

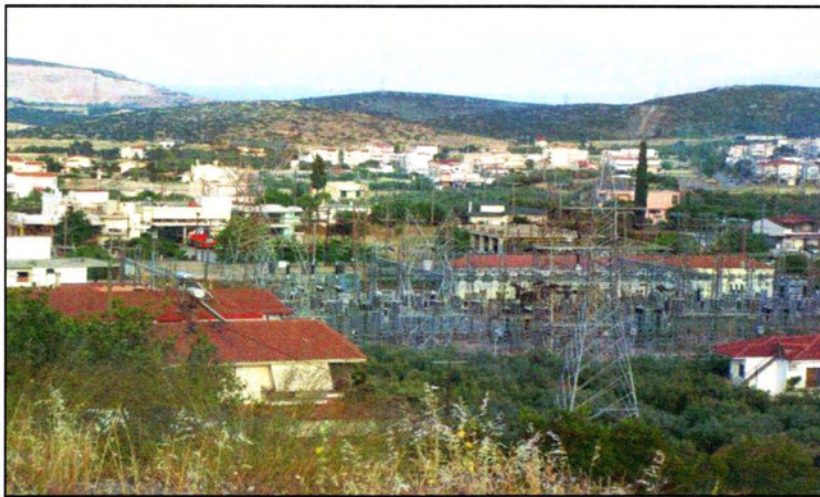
Σημειώνεται ότι έχει καθοριστεί μία λατομική περιοχή αδρανών υλικών, σύμφωνα με το ΦΕΚ 441/Β/1994, στη θέση Σκουπιδότοπος Δήμου Λαμιέων, βορειοανατολικά της πόλης και νότια της Κοινότητας Δίβρης, όπου πέρα από την επαναχωροθέτηση των ήδη λειτουργουσών τεσσάρων (4) εταιριών, έχουν δημοπρατηθεί συνολικά εννέα (9) λατομικοί χώροι. Στο πλαίσιο της Β1' Φάσης του ΓΠΣ Δήμου Λαμιέων προτείνεται η μεταφορά των λατομικών εκμεταλλεύσεων εντός της θεσμοθετημένης λατομικής ζώνης και αποκατάσταση των λατομείων που λειτουργούσαν εκτός αυτής (Περιοχή Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ) 9: Περιοχές πρώην λατομείων για αποκατάσταση). Ωστόσο, προς το παρόν δεν έχει πραγματοποιηθεί απομάκρυνση και μεταφορά των λατομείων Λαμίας στη νέα λατομική περιοχή. Οι αντιδράσεις από την πλευρά των κατοίκων τα τελευταία χρόνια φαίνεται να είναι λιγότερο έντονες, καθώς τα λατομεία δεν έχουν εντατική ή έστω οχλούσα δραστηριότητα (σύμφωνα πάντα με απόψεις κατοίκων της ευρύτερης περιοχής) Εκπρόσωποι περιβαλλοντικών οργανώσεων και σχετικού προσανατολισμού πολιτικών κομμάτων συνεχίζουν να εκφράζουν ρητά αντιρρήσεις, τόσο για την τρέχουσα λειτουργία των λατομείων Λαμίας όσο και για τη νέα Λατομική Περιοχή.

ΥΠΟΣΤΑΘΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΔΕΗ) ΣΤΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΓΑΛΑΝΕΪΚΑ ΛΑΜΙΑΣ

Οι σταθμοί ηλεκτρικής ενέργειας και οι γραμμές υψηλής-μεσαίας τάσης ηλεκτρικού ρεύματος χαρακτηρίζονται αρκετά συχνά ως LULUs (υπάρχουν αρκετά παραδείγματα στη βιβλιογραφία). Ένα παράδειγμα είναι ο Υποσταθμός Υψηλής Τάσης Ηλεκτρικής

Ενέργειας της ΔΕΗ στη συνοικία Γαλανείκα (Σανατόριο- Ευρυτάνες) Λαμίας. Για τον υποσταθμό αντιδρούν σποραδικά οι κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής (όπως προκύπτει κι από τα τοπικά Μ.Μ.Ε.), αλλά σύμφωνα με πληροφορίες και οι γιατροί του γενικού νοσοκομείου Λαμίας (βρίσκεται σε απόσταση λίγων οικοδομικών τετραγώνων από την εγκατάσταση του Υποσταθμού), ενώ πρόταση για απομάκρυνση κατέθεσε η ομάδα Πρωτοβουλία Ενεργών Πολιτών Λαμίας το 2010 (www.lamiareport.gr και www.e-ecology.gr/).

Εικόνα 3.1.2.7: Σύγκρουση Χρήσεων Γης: Εγκαταστάσεις Υποσταθμού ΔΕΗ- Κατοικία, Λαμία

Πηγή: <http://www.lamiareport.gr/>

Αίτια, σύμφωνα με το κείμενο της πρότασης είναι ότι 'η γραμμή Υψηλής Τάσης της ΔΕΗ διασχίζει την πόλη, (..) και περνάει πάνω από συνοικίες και κτίρια, ακόμα και κοντά σε σχολεία. Το ίδιο και ο Υποσταθμός Υψηλής Τάσης, είναι πια μέσα στον οικιστικό ιστό της πόλης δίπλα σε σπίτια και επιχειρήσεις'. Υπάρχουν φόβοι κυρίως για υποβάθμιση της υγείας (π.χ. κρούσματα λευχαιμίας). Είναι γεγονός ότι όταν χωροθετήθηκε ο υποσταθμός της ΔΕΗ στη συγκεκριμένη θέση, η πόλη της Λαμίας δεν είχε επεκταθεί οικιστικά στην περιοχή αυτή. Πλέον, τόσο οργανικά όσο και θεσμικά (Γ.Π.Σ. Δήμου Λαμιέων) πρόκειται για οικιστική περιοχή (βλ. εικόνες). Προτεινόμενη νέα θέση κοντά στον οικισμό Αγριελιά (και πάλι ωστόσο σε μικρή απόσταση, ενδέχεται να πυροδοτηθούν νέες αντιδράσεις). Η περιοχή του κεντρικού συστήματος, στην οποία βρίσκεται ο υποσταθμός Λαμίας, εξυπηρετείται από το δίκτυο 150 KV (γραμμή Λάρυμνας - Λαμίας) με περιορισμένη ικανότητα μεταφοράς και συναφή προβλήματα τάσεων, δεδομένου ότι τα πλησιέστερα Κέντρα Υψηλής Τάσης (ΚΥΤ) είναι εκείνα στη Λάρισσα και τη Λάρυμνα (σε απόσταση περίπου 82 και 95 km αντίστοιχα). Η περιοχή

έχει εμφανίσει σημαντική αύξηση φορτίων, ιδιαίτερα κατά τις θερινές αιχμές (κυρίως λόγω αντλιοστασίων), με δυσμενείς συνέπειες στα επίπεδα τάσεων ολόκληρου του συστήματος (Εφημερίδα Επενδυτής, 24-25 Απριλίου 2010).

Για την επίλυση των πιο πάνω προβλημάτων και αντιδράσεων υπάρχουν έχει προγραμματισθεί η ανάπτυξη νέου ΚΥΤ στην περιοχή της Λαμίας. Εντός του ΚΥΤ Λαμίας θα προβλεφθεί υποσταθμός 150KV μεσαίας τάσης για την κάλυψη μέρους των φορτίων της περιοχής. Ο υφιστάμενος Υ/Σ θα εξακολουθήσει να λειτουργεί για την τροφοδότηση των υπόλοιπων τοπικών φορτίων. Το έργο αυξάνει σημαντικά την αξιοπιστία εξυπηρέτησης των φορτίων της περιοχής, βελτιώνει την ικανότητα απορρόφησης αυξημένης αιολικής παραγωγής σε περιόδους χαμηλού φορτίου, ενώ παράλληλα συμβάλει αποφασιστικά στη στήριξη των τάσεων του κεντρικού και νότιου συστήματος (Εφημερίδα Επενδυτής, 24-25 Απριλίου 2010). Ωστόσο, ενέργειες για την υλοποίηση τέτοιας πρότασης δεν έχουν λάβει χώρα προς το παρόν.

Εικόνες 3.1.2.8&3.1.2.9.:
Θέση Υποσταθμού ΔΕΗ
Λαμίας

Πηγή: wikimapia.org

ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΙ ΡΟΜΑ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΑΝΘΗΛΗ ΛΑΜΙΑΣ

Οι κάτοικοι των οικισμών της Ανθήλης και της Νέας Μαγνησίας του Δήμου Λαμιέων έχουν εκφράσει έντονες αντιδράσεις για τις αυθαίρετες κατοικίες Ρομά έξω από τα όρια του οικισμού της Ανθήλης και κοντά στον ποταμό Ξηριά. Τα τελευταία χρόνια έχουν εγκατασταθεί περί τις 40 οικογένειες Ρομά σε σπίτια που έχτισαν οι ίδιοι με τη βοήθεια του Προγράμματος Στεγαστικής Δανειοδότησης των Ελλήνων Ρομά (IteaNet.blogspot). Αναμφισβήτητα, οι κατοικίες των Ρομά δεν είναι τυπικό LULU, πρόκειται περισσότερο για μια κατηγορία οργανικά δημιουργούμενης χρήσης γης η οποία έχει προκαλέσει έντονη αντίθεση. Παρόμοια φαινόμενα έχουν δημιουργηθεί και σε άλλες περιοχές της χώρας (όπως οι αντιδράσεις για τον καταυλισμό Ρομά στην περιοχή Νομισματοκοπείου στο Χαλάνδρι Αττικής). Πέρα από τη συνύπαρξη με τους Ρομά σε επίπεδο γειτονιάς, η τοπική κοινωνία της Ανθήλης έχει εκδηλώσει έντονη αντίδραση επιπλέον και για το γεγονός της συνύπαρξης παιδιών Ρομά με παιδιά της κοινότητας στο σχολείο της Νέα Μαγνησίας.

Για τα ζητήματα αυτά έχουν λάβει χώρα αρκετές τοπικές συνελεύσεις στην Ανθήλη. Οι έντονες αντιδράσεις είχαν ως αποτέλεσμα την εμπλοκή του Δήμου Λαμιέων, και προσωπικά του Δημάρχου κ. Γ.Κοτρωνιά. Κατά τη διάρκεια αυτών αντιδράσεις έχουν οδηγήσει σε έντονες διαμάχες μεταξύ κατοίκων και Ρομά, πολλές από τις οποίες έχουν τραβήξει την προσοχή των τοπικών Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Μια από τις πλέον χαρακτηριστικές περιπτώσεις συμπλοκών συνέβη το Σεπτέμβριο του 2012 (http://www.youtube.com/watch?v=aDH0x_Ymy8&feature=bf_next&list=PL2AE04697E95F016A).

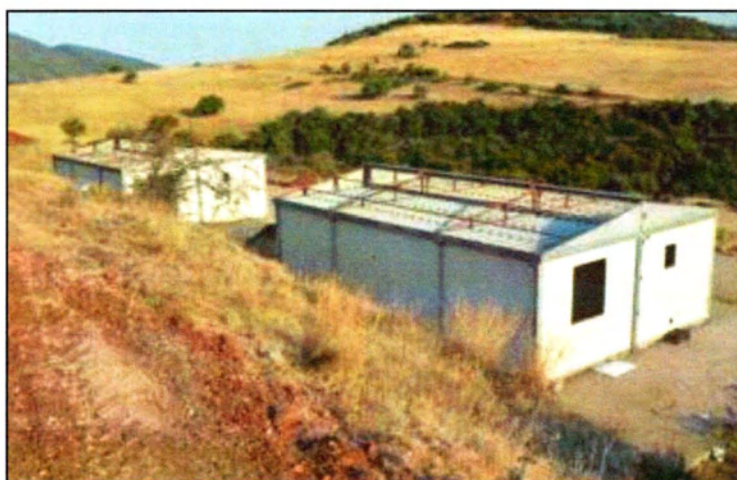

Εικόνα 3.1.2.10: Διαμάχη Κατοίκων και Ρομά, Ανθήλη, Σεπτέμβριος 2012

Πηγή: <http://www.altpressfthiotida.com/>

Ο Δήμος Λαμιέων επιχείρησε να δώσει λύσει στο θέμα έχοντας παραχωρήσει έκταση για καταυλισμούς Ρομά στη θέση «Καμηλόβρυση», περίπου 5 χλμ από το βορειότερο άκρο της Λαμίας. Σύμφωνα με το Δήμο, έχουν γίνει ορισμένες κατάλληλες ενέργειες (εγκατάσταση τρεχούμενου πόσιμου νερού, ηλεκτρικού ρεύματος) ώστε να καθίσταται δυνατή η ομαλή μεταγκατάσταση των Ρομά. όπου έχουν προσφάτως (2013) μετεγκατασταθεί οι οικογένειες Ρομά. Ορισμένα μέλη της κοινότητας Ρομά έχουν «ενσωματωθεί» με την τοπική κοινωνία της Ανθήλης, αγοράζοντας ακίνητα εντός του οικισμού. Το καλοκαίρι του 2013 ο Δήμος Λαμιέων προχώρησε σε κατεδάφιση των αυθαίρετων κατοικιών Ρομά της Ανθήλης, γεγονός που φαίνεται να έχει παύσει τυχόν αντιδράσεις.

Εικόνα 3.1.2.11: Εγκαταστάσεις Νέων κατοικιών Ρομά, Θέση «Καμηλόβρυση»

Πηγή: http://iteanet.blogspot.gr/2012/09/blog-post_13.html

ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΑ Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

Μια ακόμη χρήση για την οποία έχει σημειωθεί ένας αριθμός αντιδράσεων είναι οι διάσπαρτες εγκαταστάσεις ελαιοτριβείων στην Π.Ε. Φθιώτιδας. Οι αντιδράσεις εκφράζονται κατά κύριο λόγο από τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις και ορισμένες ομάδες κατοίκων, ιδιαίτερα αυτών που ενδέχεται να διαμένουν σε μικρή απόσταση από τέτοιες εγκαταστάσεις. Επομένως, πρόκειται για μια ακόμη κατηγορία LULU. Τυχόν αντιδράσεις από τους κατοίκους είναι σποραδικές και εποχιακές, και εκδηλώνονται κυρίως τη χρονική περίοδο ανακομιδής της ελιάς και της λειτουργίας των ελαιοτριβείων, και κυρίως προέρχονται από την ευρύτερη περιοχή της Στυλίδας. Οι αντιδράσεις αφορούν κυρίως τη ρύπανση του περιβάλλοντος λόγω ανεξέλεγκτης ρίψης υγρών αποβλήτων και παραγώγων προϊόντων (χαρακτηριστικά αναφέρεται ο

κατσίγαρος) σε (συχνά ιδιωτικές) εκτάσεις, και επακολούθως τους φόβους για τη ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα (Σπερχειός, Μαλιακός), την υποβάθμιση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων και ενδεχόμενες επιπτώσεις στην υγεία. Έχουν διοργανωθεί από εκπροσώπους περιβαλλοντικών οργανώσεων ημερίδες, στις οποίες οι κάτοικοι έχουν εκδηλώσει κάποιες σχετικές αντιθέσεις.

Τα ελαιοτριβεία που υπάρχουν στην της Π.Ε. Φθιώτιδας είναι 51 στον αριθμό, άλλα σε μόνιμη λειτουργία και άλλα σε περιστασιακή, σε όλη την έκτασή της. Πρόκειται στην πλειοψηφία τους για μικρές επιχειρήσεις, γεγονός που εν μέρει οφείλεται για το ότι καμία δε διαθέτει αυτόνομη εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού (ΒΙΟ.ΚΑ). Εντός της έκτασης της ΒΙ.ΠΕ. Λαμίας λειτουργεί μονάδα βιολογικού καθαρισμού και φυσικοχημικής επεξεργασίας. Στη μονάδα αυτή επεξεργάζονται τα υγρά απόβλητα των εγκατεστημένων βιομηχανιών και βιοτεχνιών, οι οποίες είναι χαμηλής όχλησης και χωρίς μεγάλες ποσότητες αποβλήτων και ρυπαντών, αλλά και τα βοθρολύματα από τα βιτυοφόρα μεταφοράς. Δεν έχει σημειωθεί μεταφορά αποβλήτων ελαιοτριβείων στις εν λόγω εγκαταστάσεις. Αρμόδιοι για τις εκάστοτε εγκαταστάσεις και αποδέκτες των (σποραδικών) αντιδράσεων είναι οι εκάστοτε δήμοι.

Σημειώνεται επίσης ότι το ζήτημα των υγρών αποβλήτων των ελαιοτριβείων απασχολεί τα τελευταία χρόνια την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία επιβάλλει πρόστιμα κατά της ανεξέλεγκτης ρίψης αυτών. Δράσεις σχετικές με τα ελαιοτριβεία προωθούνται και από το πρόγραμμα «Αλέξανδρος Μπαλατζής», στο μέτρο «Αύξηση της αξίας των αγροτικών προϊόντων», σύμφωνα με τις οποίες όμως «η εγκατάσταση Βιολογικού Καθαρισμού για την επεξεργασία των αποβλήτων θεωρείται ως επιλέξιμη δαπάνη, ως τμήμα της συνολικής επένδυσης και όχι ως μεμονωμένη δράση». Αυτό σημαίνει ότι δε δίνεται δυνατότητα χρηματοδότησης ΒΙΟ.ΚΑ σε μεμονωμένα ελαιοτριβεία, παρά μόνο ως τμήμα μίας συνολικής επένδυσης που θα προέρχεται από κινήσεις συγχωνεύσεων ελαιοτριβείων. Σύμφωνα με πληροφορίες, ιδιώτες ιδιοκτήτες εκτάσεων προσφέρθηκαν να εγκαταστήσουν στις εκτάσεις τους αυτές εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού, με την προϋπόθεση να έχουν τα κέρδη από τη δευτερογενή επεξεργασία των αποβλήτων. Τέτοιες προτάσεις ενδεχομένως να ελάττωναν τις αντιδράσεις, ωστόσο μέχρι σήμερα καμία ιδέα δε έχει προχωρήσει σε υλοποίηση.

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ «ΑΤΑΛΛΑΝΤΙ HILLS» ΣΤΗ Δ.Ε. ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΟΚΡΩΝ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

Το έργο «ATALLANTI HILLS» αποτελεί υπερτοπικής εμβέλειας επένδυση τουρισμού η οποία προβλέπεται να χωροθετηθεί στις πλαγιές του όρου Χλωμού στην περιοχή Εξάρχος της Δ.Ε. Αταλάντης. Η έκταση είναι που προβλέπεται είναι περίπου ίση με 12500 στρέμματα και καλύπτει τη δυτική πλαγιά του Χλωμού Όρους ως τα πεδινά, εκτεινόμενη σε υψόμετρο από 350 έως 900μ. Απέχει 500μ από την κοινότητα Εξάρχου στα βόρεια και σχεδόν εφάπτεται του συνόρου με την Π.Ε. Βοιωτίας στα νότια.

Στα πλαίσια της εγκατάστασης προβλέπεται η κατασκευή τριών (3) γηπέδων γκολφ, τριών (3) μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων, πέντε χιλιάδων (5000) παραθεριστικών κατοικιών, δύο (2) γκολφ clubs , δεκατριών (13) γηπέδων τένις με Ακαδημία τένις και τένις club, γηπέδου 800 θέσεων, δύο (2) spa, ιππικού κέντρου, water park, ελικοδρόμιου, παιδότοπου, ανοιχτού αμφιθέατρου 700 θέσεων. Μάλιστα, σημειώνεται η τουριστική χρήση στην περιοχή νομιμοποιήθηκε από αντίστοιχη θεσμοθέτηση από το Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. Στερεάς Ελλάδας και το Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. Δήμου (Καποδιστριακού) Αταλάντης. Η το σχέδιο/μακέτα της εγκατάστασης απεικονίζεται στην εικόνα.

Εικόνα 3.1.2.12: Μακέτα «ATALLANTI HILLS»

Πηγή: <http://paratiritirio-perivallontos.blogspot.gr/2013/01/atalanti-hills.html>

Το έργο δεν αποτελεί τυπική περίπτωση LULU, καθώς πρόκειται για μία περίπτωση χρήσης γης την οποία επικροτούν ο Δήμος Λοκρών και το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής, καθώς θεωρούν ότι θα επιφέρει τουριστική ανάπτυξη, και για την οποία εκφράζουν αντιρρήσεις εκπρόσωποι (τοπικών)

περιβαλλοντικών οργανώσεων και ένας πολύ μικρός αριθμός κατοίκων (οι οποίοι διαμένουν σε γειτνιαζουσες περιοχές). Οι αντιδρώντες προβλέπουν ότι παρά το γεγονός ότι η τοπική κοινωνία είναι προς το παρόν υπέρ του έργου, μετά την υλοποίησή του το έργο θα εξελιχθεί σε LULU, λόγω των προβλημάτων που υποστηρίζουν ότι θα επιφέρει στην περιοχή.

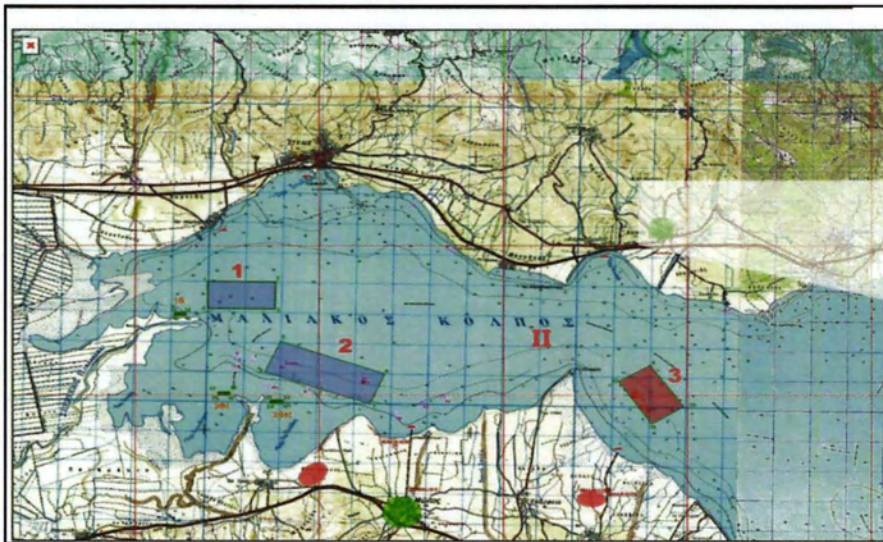
Αίτια των αντιδράσεων είναι οι φόβοι για την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, κυρίως λόγω ενδεχόμενης εξάντλησης τοπικών υδάτινων πόρων και συγκρούσεων χρήσεων γης. Οι αντιδρώντες ισχυρίζονται ότι η συγκεκριμένη περιοχή δεν είναι σε θέση και δε διαθέτει δυναμικότητα να στηρίξει μια τόσο μεγάλη επένδυση, ούτε από άποψη φυσικών πόρων, ούτε από άποψη οικονομικής δυνατότητας. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα γήπεδα γκολφ. Παραθέτουν επίσης επιχειρήματα με αναφορές σε παραδείγματα του εξωτερικού όπου ο μαζικός τουρισμός δεν απεδείχθη επιτυχημένη επένδυση, και στέκονται υπέρ ήπιων μορφών τουρισμού (οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, κ.α.).

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΜΑΛΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΥΒΟΪΚΟΥ ΚΟΛΠΟΥ

Η (χωρίς σχεδιασμό) χρήση των υδατοκαλλιεργειών υφίσταται για περίπου εικοσαετές χρονικό διάστημα στην ευρύτερη περιοχή Μαλιακού-Ευβοϊκού Κόλπου. Οι αντιδράσεις κατοίκων των δήμων της ευρύτερης περιοχής (δήμου Λοκρών, όσον αφορά την Π.Ε. Φθιώτιδας) και περιβαλλοντικών οργανώσεων ξεκίνησαν από τη δεκαετία '90, εκφράζοντας επιθυμία για απομάκρυνση των εγκαταστάσεων από την περιοχή. Το 1996, οι εν λόγω αντιδράσεις θεωρείται πως οδήγησαν στην απομάκρυνση έξι (6) εγκαταστάσεων. Σήμερα λειτουργούν ακόμη στον Οπούντιο Κόλπο πέντε(5) μονάδες, δυο (2) στη Νήσο Γάιδαρος και τρεις (3) στη Νήσο Αταλαντονήσι (dimoslokron.blogspot.gr/2013/03/blog-post_2.html). Οι αντιδράσεις έγιναν εντονότερες όταν εξετάστηκε η (θεσμική) χωροθέτηση οργανωμένων μονάδων υδατοκαλλιεργειών στην περιοχή. Ως βασικοί λόγοι για τις αντιδράσεις αναφέρονται η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής και η σύγκρουση χρήσεων γης (τουρισμός-υδατοκαλλιέργειας), και επακολούθως αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση των κατοίκων της περιοχής. Σημειώνεται ότι ο Σύνδεσμος Ελλήνων Θαλασσοκαλλιεργειών δε θεωρεί τις χρήσεις τουρισμό και υδατοκαλλιέργειες κατ' ανάγκη ασύμβατες (real.gr).

Ειδικότερα, το ΠΠΧΣΑΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας κάνει αναφορά σε ΠΟΑΠΔ/ΠΟΑΥ Υδατοκαλλιεργειών, ο καθορισμός θέσεων για τις οποίες προβλέπεται να ρυθμίζεται από τα οικεία Γ.Π.Σ/Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. και τις εκπονηθείσες μελέτες. Σύμφωνα με το πλαίσιο, συγκριτικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη οργανωμένων μονάδων υδατοκαλλιεργειών έχουν οι ακτές Μαλιακού-Ευβοϊκού Κόλπου. Το 2005, εκπονήθηκε από το Υπουργείο Γεωργίας η τελευταία φάση της μελέτης με τίτλο «Καθορισμός Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (Π.Ο.Α.Υ.) στον Β. Ευβοϊκό και Μαλιακό Κόλπο» που είχε ως σκοπό τον προσδιορισμό των πλέον κατάλληλων περιοχών για την δημιουργία Π.Ο.Α.Υ. Σύμφωνα με την εν λόγω μελέτη (βλ.εικόνα), στην ευρύτερη περιοχή του Μαλιακού Κόλπου προτείνεται η «Π.Ο.Α.Υ. Π - ΜΑΛΙΑΚΟΥ», συνολικής έκτασης 6.647 στρ. και δυναμικότητας 5.244 τόνων οστράκων και 1.380 ευρύαλων ψαριών. Το Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α. για τις Υδατοκαλλιέργειες διαοφοροποιείται από τα παραπάνω θεσμικά κείμενα. Συγκεκριμένα (Πίνακας 2 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.), για την Π.Ε. Φθιώτιδας προτείνει όσον αφορά την Π.Ο.Α.Υ Μώλου (2) να υπάρξει αναστολή αδειών νέων μονάδων, μέχρι να διευθετηθούν χωροταξικά οι υφιστάμενες, και όσον αφορά την Π.Ο.Α.Υ. Αταλάντης-Λάρυμνας (3) εκτιμάται ότι η περιοχή έχει κορεστεί και δεν κρίνεται σκόπιμη η εγκατάσταση νέων μονάδων μέχρι να διευθετηθούν χωροταξικά οι υφιστάμενες. Τα υφιστάμενα Γ.Π.Σ/Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. των δήμων της περιοχής δεν κάνουν πρόταση για εγκαταστάσεις υδατοκαλλιεργειών.

Εικόνα 3.1.2.13: Καθορισμός Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (Π.Ο.Α.Υ.) στο Μαλιακό Κόλπο

Πηγή: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ, 2003

Η λειτουργία των υφισταμένων μονάδων συνεχίζεται κανονικά, δεν έχει πραγματοποιηθεί χωροταξική διευθέτηση ενώ οι διατάξεις του Π.Π.Χ.Σ.Α. Στερεάς Ελλάδος δεν έχουν επικαιροποιηθεί, με αποτέλεσμα αντιδράσεις να υφίστανται ακόμη. Πέρα από την οικεία έκταση του, ο δήμος Λοκρών εκφράζει αντίθεση και για τις θεσμοθετημένες από το Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α. για τις Υδατοκαλλιέργειες τέσσερις (4) ζώνες ΠΟΑΥ Διαύλου-Ωρέων, για τις οποίες εκφράζουν αντιδράσεις και οι εγγύς σε αυτές περιοχές της Π.Ε. Ευβοίας.

Εικόνα 3.1.2.14: Παράδειγμα Έκφραση Κοινωνικής Αντίθεσης στις Υδατοκαλλιέργειες στο Μαλιακό, τοπικό έντυπο

Πηγή: http://lokrisnews.blogspot.gr/2011_04_01_archive.html

3.2 ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ LULU (1) ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ & ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΞΟΡΥΞΗΣ ΒΩΞΙΤΗ ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΟΙΤΗ

3.2.1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Όσον αφορά το θεσμικό πλαίσιο σχετικά με τις μεταλλευτικές δραστηριότητες, γίνεται αναφορά τόσο σε Εθνικό, όσο και Ευρωπαϊκό επίπεδο. Σε σχέση με το Ευρωπαϊκό Θεσμικό Πλαίσιο, παρατίθενται ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές που δίνονται σχετικά με την εξόρυξη. Σε ανακοίνωση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με την «Πρωτοβουλία για τις Ορυκτές Πρώτες Ύλες - Κάλυψη των Ουσιωδών Αναγκών μας για Ανάπτυξη και Απασχόληση στην Ευρώπη» (4/11/2008), αναφέρεται ότι: «Η σημασία των πρώτων υλών για τη βιώσιμη λειτουργία των σύγχρονων κοινωνιών είναι ουσιαστική. Η διασφάλιση πρόσβασης αξιόπιστης και χωρίς στρεβλώσεις στις πρώτες ύλες αποτελεί παράγοντα αυξανόμενης σημασίας για την ανταγωνιστικότητα της Ε.Ε.». Στην ίδια ανακοίνωση αναφέρεται επιπλέον ότι υπάρχει ανάγκη βελτίωσης των γνώσεων και της διεξαγωγής ερευνών σχετικά με τα κοιτάσματα ορυκτών και την εξόρυξη εντός των γεωγραφικών ορίων των κρατών της Ε.Ε., με στόχο την υιοθέτηση ορθών πρακτικών και διοικητικών συνθηκών σχετικά με τις διαδικασίες εξόρυξης, πληροφορίες που πρέπει να ενταχθούν στο σχεδιασμό χρήσεων γης. Κατευθύνσεις δίνονται επιπλέον σχετικά με τις διαθέσιμες τεχνολογίες, την ανακύκλωση και την αποδοτική χρήση των διαθέσιμων πόρων. Σημειώνεται ότι από την ευρωπαϊκή νομοθεσία δεν αποκλείεται η εξορυκτική δραστηριότητα ενός των ορίων περιοχών του δικτύου NATURA 2000 (Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας -Τ.Ε.Ε.- Τμήμα Ανατολικής Στερεάς, 2010).

Στην ελληνική νομοθεσία, βασικό κατευθυντήριο πλαίσιο σχετικά με την εξορυκτική δραστηριότητα αποτελεί ο Μεταλλευτικός Κώδικας (Νομοθετικό Διάταγμα 210/1973), όπως τροποποιήθηκε από το Νομοθετικό Διάταγμα 274/1976 «Περί τροποποίησης του Μεταλλευτικού Κώδικα». Από τα παραπάνω διατάγματα καθορίζονται οι βασικοί σχετικοί ορισμοί και διατάξεις σχετικά με τις μεταλλευτικές δραστηριότητες. Αναφορές στη μεταλλευτική δραστηριότητα γίνεται και σε διατάξεις του Ν.1650/86 «Για την Προστασία του Περιβάλλοντος», όπως τροποποιήθηκε από το Ν.3010/2002 «Εναρμόνιση του Ν.1650/86 με τις Οδηγίες 97/11 Ε.Ε. και 96/61 Ε.Ε., διαδικασία οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για υδατορέματα και άλλες διατάξεις».

Σημαντική παράμετρο αποτελεί το πλαίσιο έγκρισης και λήψης αποφάσεων σχετικά με τις εξορυκτικές δραστηριότητες. Η διαδικασία για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων, καθορίζεται στο ΦΕΚ 332/Β/2003. Αρμόδια για την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων είναι η εκάστοτε οικεία Περιφέρεια, εκτός από την περίπτωση όπου οι περιοχές της δραστηριότητας βρίσκονται εντός των ορίων περιοχής NATURA 2000, οπότε αρμόδια είναι η κεντρική διοίκηση (ΥΠΕΚΑ, τέως ΥΠΕΧΩΔΕ). Για την αδειοδότηση εκμετάλλευσης μεταλλείου αρμόδιο είναι το ΥΠΕΚΑ, σε κάθε περίπτωση. Εκτός από την έγκριση περιβαλλοντικών όρων, πρέπει να πραγματοποιηθεί σε κάθε περίπτωση και Τεχνική Μελέτη για μεταλλευτική έρευνα ή εκμετάλλευση μεταλλείου η οποία δίνεται από το Υπουργείο Ανάπτυξης. Όσον αφορά συγκεκριμένα μεταλλευτικές δραστηριότητες σε δασικές εκτάσεις, απαιτούνται απόφαση έγκρισης επέμβασης και πρωτόκολλο εγκατάστασης, με απόφαση της εκάστοτε αρμόδιας Δασικής Υπηρεσίας (Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας -Τ.Ε.Ε.- Τμήμα Ανατολικής Στερεάς, 2010).

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 57 (Μεταλλευτικά και Λατομευτικά Εργασία) του Ν. 998/79 «Περί Προστασίας των δασών και των εν γένει δασικών εκτάσεων της χώρας» η έναρξη των εκάστοτε μεταλλευτικών δραστηριοτήτων υποχρεούται να καθορίζεται από τις παρακάτω διαδικασίες:

1. Υποβολή αιτήματος της μεταλλευτικής εταιρείας προς τη Δ/ση Δασών το οποίο συνοδεύεται από :
 - i. Μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, θεωρημένη από το ΥΠΕΧΩΔΕ
 - ii. Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) έγκρισης περιβαλλοντικών όρων
 - iii. Έγγραφο του Υπ. Ανάπτυξης που να πιστοποιεί ότι η εκμετάλλευση του συγκεκριμένου κοιτάσματος είναι συμφέρουσα για την Εθνική Οικονομία
2. Ακολουθεί αυτοψία και εισήγηση αρμοδίου Δασολόγου της Δ/σης δασών ή εισήγηση του αρμοδίου Δασαρχείου
3. Γνωμοδοτεί η Α/θμια ΕΕΔΑ για τον καθορισμό του ανταλλάγματος και
4. Εκδίδεται η Απόφαση έγκρισης της επέμβασης και παραχώρησης κατά χρήση της έκτασης, αφού καταβληθεί το αντάλλαγμα χρήσης

Αναφορά στις εξορυκτικές δραστηριότητες γίνεται και μέσω των χωροταξικών πλαισίων, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α., Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α. για τη Βιομηχανία και Π.Π.Χ.Σ.Α.Α. Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. Στο Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, στο άρθρο 7B, δίνονται κατευθύνσεις σχετικά με τη χωρική

διάρθρωση, εξειδίκευση και συμπληρωματικότητα των παραγωγικών τομέων, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της βιομηχανίας (εξόρυξη-μεταποίηση). Στο εν λόγω άρθρο δίνονται συνοπτικά οι εξής κατευθύνσεις όσον αφορά την εξόρυξη:

- Διατήρηση της εξορυκτικής δραστηριότητας στις υφιστάμενες περιοχές εκμετάλλευσης και διασφάλιση της δυνατότητας επέκτασης σε περιοχές, όπου εντοπίζονται νέα κοιτάσματα ή νέα ορυκτά, με τήρηση των όρων προστασίας του περιβάλλοντος και των προϋποθέσεων λειτουργίας των γειτονικών δραστηριοτήτων (με αναφορά στην περίπτωση του βωξίτη στη Φθιώτιδα)
- Εξασφάλιση των θεμελιωδών προϋποθέσεων για τη λειτουργία των εξορυκτικών δραστηριοτήτων
- Διασφάλιση των χώρων της εξορυκτικής δραστηριότητας από ανταγωνιστικές χρήσεις, με κριτήρια τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και τη σπανιότητα των προς εκμετάλλευση πόρων, ειδικά στις παράκτιες ζώνες και στις περιοχές του δικτύου NATURA 2000.
- Εξασφάλιση των προϋποθέσεων σταδιακής και οριστικής αποκατάστασης των μεταλλείων και των λατομείων.

Επιπλέον, αναφέρεται ότι: «Η χωρική διάσταση της εξορυκτικής και μεταλλευτικής δραστηριότητας συνδέεται με την ανάγκη αναγνώρισης των ορυκτών πόρων ως ισότιμων προς τους λοιπούς φυσικούς πόρους και με την εξασφάλιση της δυνατότητας αξιοποίησης τους, κατά τρόπο συμβατό με την προστασία του περιβάλλοντος και την άσκηση τουριστικών ή άλλων δραστηριοτήτων(...) Εκτιμάται ότι, με την προϋπόθεση τήρησης των απαιτούμενων περιβαλλοντικών όρων και μέτρων, η άσκηση μεταλλευτικών δραστηριοτήτων μπορεί να συμβάλλει στην τοπική ανάπτυξη περιοχών με περιορισμένες οικονομικές δραστηριότητες και στη συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο χώρα».

Στο Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία εξειδικεύονται ουσιαστικά οι κατευθύνσεις που τίθενται στο ΓΠΧΣΑΑ τόσο για το δευτερογενή τομέα γενικότερα, όσο για την εξόρυξη ειδικότερα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Πλαισίου, στις κατηγορίες δραστηριοτήτων με χωροθετική εξάρτηση από πρώτες ύλες προερχόμενες από εξόρυξη εντάσσονται:

- «Εγκαταστάσεις πρωτογενούς επεξεργασίας ορυκτών πρώτων υλών (των λατομικών ορυκτών συμπεριλαμβανομένων) στις περιοχές εξόρυξής τους.
- Μονάδες μεταποίησης χωροθετημένες σε περιοχές εκμετάλλευσης ορυκτών πρώτων υλών, τις οποίες οι μονάδες αυτές καθετοποιούν.
- Μονάδες ηλεκτροπαραγωγής με εξάρτηση από ορυκτές πρώτες ύλες στις περιοχές εξόρυξής τους.»

Όσον αφορά ίδρυση/μετασχηματισμό/χωροθέτηση σχετικών μονάδων, δίδονται οι ακόλουθες κατευθύνσεις:

- «Σε χωροθετημένα μεταλλεία ή λατομεία, επιτρέπονται μονάδες (...) εφόσον παρουσιάζουν εξάρτηση από πρώτες ύλες που παράγονται στο αντίστοιχο χώρο.
- Σε περιοχές του δικτύου NATURA 2000, εκτός των οικοτόπων κοινοτικής προτεραιότητας (...) είναι δυνατή η χωροθέτηση σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που τίθενται από τα νομικά καθεστάτα προστασίας τους.
- Ομοίως, είναι κατ' αρχήν αποδεκτή η εγκατάσταση των βιομηχανικών μονάδων της παρούσας παραγράφου σε δάση ή δασικές εκτάσεις, στο πλαίσιο των διατάξεων της δασικής νομοθεσίας, όταν δεν είναι τεχνικοοικονομικά πρόσφορη ή εφικτή η εγκατάσταση εκτός των περιοχών αυτών. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να εξετάζεται η ύπαρξη κατάλληλων θέσεων σε δασική έκταση, και μόνον όταν αυτή δεν είναι δυνατή εξετάζεται η χωροθέτηση σε δάσος. Σε περιπτώσεις που παρά την κατεύθυνση αυτή δεν θα γίνεται, σε πρώτο στάδιο, δεκτή μια τέτοια χωροθέτηση, θα πρέπει να εξετάζεται η δυνατότητα έγκρισης της χωροθέτησης υπό τον όρο της δάσωσης με δαπάνες του φορέα της μονάδας έκτασης μη δασικού χαρακτήρα χωροθετημένης σε μια ευρύτερη περιοχή νομαρχιακής κλίμακας, εμβαδού τουλάχιστον ίσου με τη δασική περιοχή στην οποία γίνεται η επέμβαση».

Στο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος όσον αφορά το δευτερογενή τομέα παραγωγής δίνεται έμφαση «στην ενσωμάτωση νέας υψηλής τεχνολογίας και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των νέων δυναμικών κλάδων με αξιόλογες εξαγωγικές επιδόσεις», στα πλαίσια του οποίου γίνεται αναφορά και στην εξορυκτική δραστηριότητα (άρθρο Β.3.2.) Επιπλέον, στο άρθρο 3Δ προβλέπεται ότι «Η εξορυκτική δραστηριότητα θα συνεχίσει με εκσυγχρονισμένες δομές, και

εμπλουτισμό με υποστηρικτικές υπηρεσίες υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου και ενσωματωμένη περιβαλλοντική μέριμνα στην παραγωγή, αναδεικνύοντας, έτσι τη σύζευξη δευτερογενούς - τριτογενούς τομέα σε τοπικό επίπεδο». Ειδικότερα για τις «Περιοχές των μεταλλευτικών και λατομικών δραστηριοτήτων» αναφέρεται ότι «για το ΠΠΧΣΑΑ αποτελούν ζώνες όπου προτεραιότητα έχει η συγκεκριμένη δραστηριότητα, σύμφωνα με το συνολικό πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας, λόγω της σημαντικής θέσης τους στην παραγωγική διαδικασία. Η διαχείριση περιβαλλοντικών θεμάτων γίνεται σύμφωνα με τη νομοθεσία και τις κατευθύνσεις του παρόντος πλαισίου» (άρθρο 3Δ). Συγκεκριμένα, όσον αφορά την περιοχή ενδιαφέροντος, ο Εθνικός Δρυμός Οίτης, Σπήλαιο Ανεμότρυπας (κωδικός Α24400004) και το Όρος Γκιώνα (κωδικός Α24500002) χαρακτηρίζονται ως κατηγορίες χρήσεων (δ): Ειδικές περιοχές εξορυκτικής δραστηριότητας.

Στο παρόν κεφάλαιο, από τη στιγμή που στην ευρύτερη περιοχή ενδιαφέροντος υπάρχει θεσμοθετημένος ο Εθνικός Δρυμός Οίτης, κρίνεται σκόπιμη η αναφορά σε θεσμικές διατάξεις συναφείς με το καθεστώς των Εθνικών Δρυμών. Σύμφωνα με το Ν. 996/71, στα άρθρα 78-81 περιγράφονται θεσμικές διατάξεις σχετικά με τους Εθνικούς Δρυμούς. Οι Εθνικοί Δρυμοί περιλαμβάνουν εκτάσεις, στις περισσότερες από τις οποίες κυριαρχεί ο δασικός χαρακτήρας, με ιδιαίτερο οικολογικό και επιστημονικό ενδιαφέρον. Επιπλέον, σύμφωνα με τον ίδιο νόμο (άρθρο 6) απαγορεύεται η «ανόρυξη και εκμετάλλευση μεταλλείων και λατομείων εντός του πυρήνα των Εθνικών Δρυμών». Στις περιφερειακές ζώνες προσδιορίζονται τα επιτρεπτά έργα έτσι ώστε να μην έχουν αρνητική επίδραση στον πυρήνα. Επαναλαμβάνεται ότι η θέση εξόρυξης «Κοκκινόβραχος» από την Εταιρεία «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» βρίσκεται εντός των ορίων του πυρήνα του Εθνικού Δρυμού Οίτης.

Η σκοπιμότητα ίδρυσης και λειτουργίας Εθνικών Δρυμών, σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, είναι:

- Να αφεθεί η φύση ελεύθερη, ανεπηρέαστη από εξωτερικές επιδράσεις, να ακολουθήσει τις δικές της διεργασίες.
- Να διατηρηθεί το φυσικό περιβάλλον για λόγους αισθητικής απόλαυσης και επιστημονικής έρευνας, ανεπηρέαστο από “αναπτυξιακά” προγράμματα.
- Να προσφέρουν ευκαιρίες αναψυχής στο κοινό.
- Να διατηρηθούν ως βιογενετικά αποθέματα και ζωντανά μουσεία φυσικής ιστορίας για την προαγωγή της έρευνας και της εκπαίδευσης.

(http://www.minagric.gr/greek/agro_pol/DASIKA/Drymoi/Drymoi1.htm)

Το θεσμικό καθεστώς που διέπει την ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Δρυμού της Οίτης συνοψίζεται στα παρακάτω:

- Η περιοχή έχει κηρυχθεί ως Εθνικός Δρυμός σύμφωνα με το ΦΕΚ 120/Α-1966.
- Η περιοχή έχει χαρακτηριστεί Ζώνη Ειδικής Προστασίας (Special Protected Area, SPA), σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ καθώς και Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (Important Bird Area-IBA-).
- Η περιοχή έχει συμπεριληφθεί στο Δίκτυο Περιοχών NATURA 2000 (βλ. 3.1)
- Τμήμα της περιοχής αποτελεί καταφύγιο άγριας ζωής (Σκασμένη Φραντζή - Δύο Βουνών)

3.2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η εξορυκτική δραστηριότητα βωξίτη δεν είναι πρόσφατο φαινόμενο, τόσο για την περιοχή της Οίτης όσο για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και το σύνολο της χώρας. Όσον αφορά τη χώρα, η εκμετάλλευση του βωξίτη θεωρείται ισχυρό οικονομικό και στρατηγικό πλεονέκτημα. Η Ελλάδα είναι στην όγδοη θέση παγκοσμίως με τις περιοχές με αποθέματα βωξίτη, ενώ υπολογίζεται ότι η ετήσια παραγωγή ανέρχεται σε πάνω από 2 εκατομμύρια τόνους. Ποσοστό περίπου 60% του παραγόμενου βωξίτη καταναλώνεται σε εγχώριο επίπεδο ενώ το υπόλοιπο 40% εξάγεται (Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας - Τ.Ε.Ε.- Τμήμα Ανατολικής Στερεάς, 2010).

Ως προς την εξορυκτική δραστηριότητα, η περιοχή της Στερεάς Ελλάδας είναι συνδεδεμένη με την εκμετάλλευση βωξίτη. Έχει σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των Ελληνικών κοιτασμάτων βωξίτη βρίσκεται στη Γεωλογική Ζώνη Παρνασσού - Γκιώνας και προσδιορίζεται σε 45 με 50 εκατομμύρια τόνους. Ιστορικά, η δραστηριότητα ξεκίνησε το 1925, όταν και δημιουργήθηκε η πρώτη εταιρία εξόρυξης βωξίτη στην περιοχή από τους αδελφούς Ιωάννη και Γεώργιο Μπάρλο. Η περίοδος από το 1961 έως το 1979 θεωρείται η σημαντικότερη στη νεότερη μεταλλευτική ιστορία όχι μόνο της Περιφέρειας αλλά και της Ελλάδος, καθώς η ελληνική μεταλλευτική δραστηριότητα έλαβε σημαντικές διαστάσεις. Πραγματοποιήθηκαν έρευνες με σύγχρονα μέσα, που επέδειξαν σημαντικό πλούτο στο υπέδαφος της περιοχής, με

αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής και των εξαγωγών (Τ.Ε.Ε. Ανατολικής Στερεάς).

Στη δεκαετία του '80 οι δυσμενείς συγκυρίες στις διεθνείς αγορές μεταλλευμάτων και οι ανακατατάξεις που σημειώθηκαν σ' αυτές, οδήγησαν σε ευρύτερη κρίση στον τομέα της μεταλλευτικής δραστηριότητας, και στην Ελλάδα, κατάσταση η οποία συνεχίστηκε έως το πρώτο μισό της δεκαετίας του '90. Στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90 εμφανίστηκαν σημεία (διεθνούς) ανάκαμψης στο κλάδο, με αποτέλεσμα σημαντική αύξηση παραγωγής και πωλήσεων, ενώ οι μεταλλευτικές εταιρίες που βρίσκονταν σε εκκαθάριση μεταβιβάστηκαν σε ιδιώτες (Τ.Ε.Ε. Ανατολικής Στερεάς).

Η δραστηριότητα στην περιοχή της Οίτης ξεκίνησε τη δεκαετία του '60, υπό τη λειτουργία της εταιρίας «ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΒΩΞΙΤΗ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ» του συγκροτήματος Σκαλιστήρη. Μετά τη χρεωκοπία της (1983) η εταιρία πέρασε στην εποπτεία του Ο.Α.Ε. (Οργανισμός Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων) (<http://kireas.org/smf/index.php?topic=310.0>). Η εταιρία «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» στην περιοχή της Οίτης εγκαταστάθηκε το 1999, αποκτώντας έπειτα από διεθνή διαγωνισμό το βωξιτικό κομμάτι των μεταλλείων Σκαλιστήρη. Η «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» εκμεταλλεύεται βωξίτη στους νομούς Φθιώτιδας και Φωκίδας, σε περιοχές της Οίτης και της Γκιώνας, όπου πραγματοποιεί αποκλειστικά υπόγεια εξόρυξη. Ο εξορυσσόμενος βωξίτης μεταφέρεται στις εγκαταστάσεις επεξεργασίας και φόρτωσης της εταιρίας στον οικισμό Αγία Μαρίνα Φθιώτιδας (βλ. ενότητα 3.1.2). Στα μεταλλεία της εταιρίας απασχολούνται περίπου 150 άτομα. Η ετήσια παραγωγή της εταιρίας σήμερα υπολογίζεται σε 300.000 τόνους, ποσότητα η οποία προορίζεται για εξαγωγή. Η εταιρία πραγματοποιεί εξορύξεις μέχρι σήμερα στις ήδη υπάρχουσες από τη λειτουργία των «ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΒΩΞΙΤΗ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ» θέσεις εξόρυξης (Τ.Ε.Ε. Ανατολικής Στερεάς: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_ell_2_10/06/2007_229957).

Σύμφωνα με υπολογισμούς από την ίδια την εταιρία, στην ευρύτερη περιοχή κοντά στον οικισμό Κουμαρίτσι (όπου πραγματοποιήθηκε έγκριση νέων θέσεων εξόρυξης) υπάρχουν κοιτάσματα βωξίτη από 600.000 έως 1.000.000 τόνους. Από την εξόρυξη στην περιοχή αυτή η εταιρεία αναμένει ότι θα απορροφήσει επιπλέον 50 εργαζόμενους, ενώ η συνολική έκταση δάσους που θα εκχερσωθεί θα είναι περί τα 40 στρέμματα. Από τις στοές που θα διανοιχθούν υπολογίζεται ότι θα υπάρχει μέση ημερήσια παραγωγή 500 τόνων. Επίσης, η εταιρεία εκτιμά ότι οι κινήσεις των 25 τόνων φορτωτικής δυνατότητας φορτηγών αυτοκινήτων για τη μεταφορά του μεταλλεύματος στο

ιδιόκτητο λιμάνι της Αγ. Μαρίνας, θα είναι δύο αυτοκίνητα την ώρα επί 16 ώρες την ημέρα. Η διάρκεια ζωής των συγκεκριμένων μεταλλείων υπολογίζεται από την εταιρεία στα δέκα χρόνια. Κατά τη γνώμη εκπροσώπων της εταιρίας «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» τα συγκεκριμένα σημεία που επέλεξε η εταιρεία για τις δύο στοές απέχουν 850 μέτρα από το χωριό, δεν βρίσκονται στον πυρήνα του δρυμού και δεν πρόκειται να αλλοιώσουν το φυσικό τοπίο (Χρήστου, 2007).

3.2.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ-ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ & ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΞΟΡΥΞΗΣ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Στον παρόν κεφάλαιο πραγματοποιείται συνοπτική περιγραφή των θέσεων εξόρυξης, υφιστάμενων και προβλεπόμενων, καθώς και των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων που λαμβάνουν, ή προβλέπεται να λάβουν χώρα σε αυτές, ώστε να γίνει κατανοητό το ευρύτερο πλαίσιο στο οποίο εκδηλώνονται κοινωνικές αντιθέσεις/αντιδράσεις.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ «ΔΥΟ ΒΟΥΝΑ» ΚΑΙ «ΚΟΠΡΙΣΙΕΣ»

Σύμφωνα με την τελευταία χρονικά απόφαση έγκρισης μεταλλευτικής δραστηριότητας στις θέσεις «Δύο Βουνά» και «Κοπρισιές», εντός της τοπικής κοινότητας Δύο Βουνών, Δ.Δ. Γοργοποτάμου, Δήμου Λαμιέων Φθιώτιδας, πρόκειται για έργο υπόγειας εκμετάλλευσης βωξίτη με επιφανειακές παρεμβάσεις σε οκτώ (8) χώρους συνολικής έκτασης 33.093,75 τ.μ.. Οι εν λόγω χώροι είναι είτε υφιστάμενες στοές στις οποίες πραγματοποιείται (ή όχι) επέκταση, είτε νέες στοές.

Εικόνα 3.2.2.1: Υφιστάμενη μεταλλευτική δραστηριότητα κοντά στον οικισμό Δύο Βουνά

Πηγή: Προσωπικό αρχείο κ. Ράγκου Π.

Το κυρίως έργο (εξόρυξη βωξίτη) βρίσκεται εντός δημόσιας δασικής έκτασης. Απέχει περίπου 1 χλμ. από τον πλησιέστερο οικισμό των Δύο Βουνών. Η δραστηριότητα βρίσκεται εντός της περιοχής του δικτύου NATURA 2000 και Ζώνη Ειδικής Προστασίας για την ορνιθοπανίδα «Εθνικός Δρυμός Οίτης- Κοιλάδα Ασωπού» (SPA-

GR 2440007). Η θέση «Δυο Βουνά» απέχει περίπου 650-700 μ. από τον πλησιέστερο γνωστό αρχαιολογικό χώρο, στη θέση «Δέμα», από την οποία η μεταλλευτική δραστηριότητα είναι ορατή.

Η εξυπηρέτηση των μεταλλείων γίνεται, και προβλέπεται να συνεχίσει να γίνεται μέσω του υφιστάμενου οδικού δικτύου (επαρχιακό δίκτυο εντός του οικισμού Δύο Βουνών και χωμάτινες μεταλλευτικές οδοί που έχουν διανοιχθεί από την εποχή της λειτουργίας των εν λόγω μεταλλείων υπό άλλη ιδιοκτησία). Προβλέπονται τυχόν εργασίες βελτίωσης/συντήρησης των υφιστάμενων οδών αν κρίνεται απαραίτητο, ώστε να εξασφαλιστεί η ασφαλής διέλευση μέσω αυτών, να περιοριστεί ή έκλυση σκόνης από τις διελεύσεις των οχημάτων και η διάβρωση. Απαγορεύεται κάθε επιφανειακή επέμβαση πλην των απαιτούμενων εργασιών για τη διάνοιξη/βελτίωση οδών και έργων αποκατάστασης, ενώ θέτονται και κάποιοι όροι σχετικά με την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος από τις δραστηριότητες και την αποκατάσταση της περιοχής (ΚΥΑ 125198/926/7-04-2011).

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΘΕΣΗ «ΚΟΚΚΙΝΟΒΡΑΧΟΣ»

Ο μεταλλευτικός χώρος υπόγειας εκμετάλλευσης βωξίτη στη θέση «Κοκκινόβραχος» βρίσκεται στην τοπική κοινότητα Μεξιάτων, Δημοτικού Διαμερίσματος Υπάτης, Δήμου Λαμιέων Φθιώτιδας και έχει έκταση 30120 τ.μ.. Σύμφωνα με στοιχεία της Α' Σταδίου Φάσης του Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π. Δήμου Υπάτης, εντός του Εθνικού δρυμού της Οίτης, η υφιστάμενη μεταλλευτική ζώνη είναι συνολικής έκτασης 14.000 στρ., και καταλαμβάνει και ένα τμήμα του πυρήνα του δρυμού.

Εικόνα 3.2.2.2: Υφιστάμενη μεταλλευτική δραστηριότητα στη θέση «Κοκκινόβραχος»

Πηγή: <https://maps.google.gr/>

Η μεταλλευτική δραστηριότητα στη θέση «Κοκκινόβραχος» εμπίπτει οριακά εντός της περιοχής του δικτύου NATURA 2000 και Ζώνη Ειδικής Προστασίας για την ορνιθοπανίδα «Εθνικός Δρυμός Οίτης- Κοιλάδα Ασωπού» (SPA-GR 2440007). Σύμφωνα με στοιχεία της σχετικής ΜΠΕ, οι θέσεις των στοών βρίσκονται εκτός πυρήνα απόλυτης προστασίας του Εθνικού Δρυμού της Οίτης, ενώ οι εργασίες εξόρυξης λαμβάνουν χώρα σε αρκετό βάθος, υπόγεια, ώστε να ελαχιστοποιούνται οχλήσεις από θόρυβο, σκόνη, δονήσεις, μετακινήσεις-μετατοπίσεις εδαφών, εκτατικές υλοτομήσεις, κ.α.. Ένα τμήμα της περιοχής της εξορυκτικής δραστηριότητας υπάγεται στη ζώνη Α-Απολύτου Προστασίας (ισοϋψής 600 μ. και άνω) και το υπόλοιπο τμήμα της στη Ζώνη Β- Περιφερειακή Ζώνη (ισοϋψής 600 μ. και κάτω). Στις περιοχές αυτές δεν επιτρέπονται νέες εξορυκτικές δραστηριότητες, με εξαίρεση των νομίμως υφισταμένων, χωρίς δυνατότητα επέκτασης τους αλλά επιτρεπομένης της συντήρησης και του εκσυγχρονισμού τους. Σύμφωνα με το αριθμ. 103491/2811/7-7-2003 έγγραφο του Υπουργείου Γεωργίας, Γεν. Δ/ση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και ΦΠ, Δ/ση Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας, η θέση «Κοκκινόβραχος» βρίσκεται κατά τα 2/3 στον πυρήνα και κατά το 1/3 στην περιφερειακή ζώνη του εθνικού δρυμού της Οίτης.

Εικόνα 3.2.2.3: Αποψη της θέσης εξόρυξης «Κοκκινόβραχος»

Πηγή: Προσωπικό αρχείο κ. Ράγκου Π.

Η εξυπηρέτηση του μεταλλείου γίνεται, και προβλέπεται να συνεχίσει να γίνεται μέσω του υφιστάμενου οδικού δικτύου. Απαγορεύεται η διάνοιξη νέων δρόμων, και τυχόν εργασίες συντήρησης/βελτίωσης προβλέπεται να περιορίζονται στις ελάχιστες δυνατές. Απαγορεύεται κάθε επιφανειακή επέμβαση πλην των απαιτούμενων εργασιών για τη διάνοιξη της νέας στοάς και για τη διάνοιξη/βελτίωση οδών και έργων αποκατάστασης. Επιπλέον προέκυψε η οριοθέτηση και περίφραξη του μεταλλείου, για λόγους ασφάλειας και προστασίας των φυτών που θα φυτευτούν από τη βόσκηση. Σημειώνεται ότι οι παραπάνω εργασίες θα έπρεπε σύμφωνα με τις θεσμικές διατάξεις να είχαν ολοκληρωθεί από 20-08-2004. Στο νέο χώρο 600 τ.μ. της νέας στοάς η περίφραξη

προβλέπεται να ολοκληρωθεί εντός έξι (6) μηνών από την αδειοδότηση, εργασία η οποία μέχρι σήμερα δεν έχει πραγματοποιηθεί (ΚΥΑ 124677/789/29-3-2011).

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ «ΚΑΡΑΒΑΚΙ» ΚΑΙ «ΧΑΝΙ ΠΑΠΑΜΙΧΟΥ»

Πέρα από τη συνέχιση της λειτουργίας ή επέκταση των ήδη υφισταμένων θέσεων, έχουν εγκριθεί και νέες θέσεις εξόρυξης. Πρόκειται για μεταλλείο βωξίτη με επιφανειακή επέμβαση συνολικής έκτασης 65.462,50 τ.μ., στις θέσεις «Καραβάκι» (χώρος I, έκτασης 50.413 τ.μ.) και «Χάνι Παπαμίχου» (χώρος II, έκτασης 15.050 τ.μ.)

Η ευρύτερη περιοχή ενδιαφέροντος εντοπίζεται στις ανατολικές απολήξεις του όρους Οίτη, στην ορεινή - ημιορεινή περιοχή της τοπικής κοινότητας Κουμαριτσίου του Δ.Δ. Γοργοποτάμου, Δήμου Λαμιέων. Οι θέσεις βρίσκονται 6,2 χλμ. περίπου νοτιοδυτικά του Δ.Δ. Γοργοποτάμου. Η στενή περιοχή μελέτης βρίσκεται στην ημιορεινή λοφώδη περιοχή του Κουμαριτσίου, στην λεκάνη του ρέματος Συντονίκη, παραπόταμο του Ασωπού ποταμού. Η δραστηριότητα βρίσκεται σε δασική έκταση, εκτός των ορίων του Εθνικού Δρυμού της Οίτης και εντός της περιοχής του δικτύου NATURA 2000 και Ζώνη Ειδικής Προστασίας για την ορνιθοπανίδα «Εθνικός Δρυμός Οίτης- Κοιλάδα Ασωπού» (SPA-GR 2440007). Στην άμεση περιοχή του έργου δεν παρατηρούνται οικότοποι της οδηγίας 92/43/ΕΚ ή σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ. Από τη θέση «Χάνι Παπαμίχου» σε απόσταση 2,5 χλμ προς τα νότια βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος Κάστρο της Ωριάς ή Σιδερόπορτα, με τον οποίο υπάρχει και οπτική επαφή, πιθανόν και με τη θέση «Καραβάκι» (Δήμος Γοργοποτάμου, 2007).

Εικόνα 3.2.2.4: Αποψη από τον οικισμό Κουμαρίτσι της επικείμενης μεταλλευτικής δραστηριότητας, χώροι υπαίθριας εκμετάλλευσης, θέσεις «Καραβάκι» & «Χάνι Παπαμίχου»

Πηγή: Δήμος Γοργοποτάμου, 2007

Στο χώρο I θα διανοιχτεί νέα στοά, ενώ στο χώρο II είναι ήδη διαμορφωμένος ο χώρος διάνοιξης στοάς, από παλαιότερη διερευνητική εκσκαφή. Στην περιοχή προβλέπονται τα εξής συνοδά έργα/βοηθητικές εγκαταστάσεις:

- Κατασκευή εξωτερικού δρόμου προσπέλασης του χώρου I, μήκους 605 μέτρα περίπου, με αφετηρία την ασφαλτοστρωμένη επαρχιακή οδό Κουμαριτσίου-Δύο Βουνών. Η διάνοιξη προβλέπεται να γίνει κατά το δυνατόν παράλληλα με τις ισοϋψείς καμπύλες του ανάγλυφου της περιοχής, με μέγιστη κλίση 12%.
- Βελτίωση-συντήρηση του υφιστάμενου δικτύου προσπέλασης του χώρου II.
- Λοιπές Βοηθητικές Εγκαταστάσεις (εγκαταστάσεις προσωπικού, γραφεία, αποθήκες, κ.α.)

(ΚΥΑ 126195/1190/4.5.2011)

Η χρήση των υλικών κατασκευής των έργων ορίζεται να μη θίγουν την αισθητική του τοπίου και τον προστατευτέο χαρακτήρα της περιοχής. Τα υλικά δύναται να εξασφαλιστούν από υπάρχοντα λατομεία, και απαγορεύεται η λήψη υλικών από κοίτες ποταμών, χειμάρρων ή ρεμάτων. Για όλους τους χώρους επέμβασης προβλέπονται κατάλληλες οριοθετήσεις και περιφράξεις.

Και για τις δύο θέσεις εξόρυξης προβλέπεται να ληφθεί μέριμνα για την αποκατάσταση τυχόν οπτικής ή άλλου είδους όχλησης που δύναται να προκληθεί από την κατασκευή και τη λειτουργία των μεταλλείων. Σημειώνεται, ότι στην ευρύτερη περιοχή παρατηρούνται φαινόμενα κατολισθήσεων, έδαφικών διαρρήξεων και καθιζήσεων, ακόμα και σε κοντινές αποστάσεις από τις επικείμενες θέσεις εκμετάλλευσης των βωξιτικών κοιτασμάτων. Το συγκεκριμένο γεωλογικό καθεστώς σε συνδυασμό με τις παραγόμενες δονήσεις από τις ανατινάξεις για την υπόγεια εκμετάλλευση των βωξιτικών κοιτασμάτων αυξάνουν τον βαθμό επικινδυνότητας στην ευρύτερη περιοχή (Δήμος Γοργοποτάμου, 2007).

Όσον αφορά την ευρύτερη περιοχή ενδιαφέροντος, σε μικρότερες ή μεγαλύτερες αποστάσεις από τις υφιστάμενες ή προτεινόμενες θέσεις εξόρυξης βρίσκεται ένας αριθμός οικισμών. Σε γειτνίαση με τις θέσεις «Δυο Βουνά», «Κοπρισιές», «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου» βρίσκονται οι οικισμοί Κουμαρίσιον (πληθυσμός 43 κάτοικοι) και Δύο Βουνά (πληθυσμός 79 κάτοικοι), και Παύλιανη (πληθυσμός 498 κάτοικοι)

Δήμου Λαμιέων, ενώ σε μεγαλύτερη απόσταση ο οικισμός Γοργοπόταμος. Οπτική επαφή με η θέση «Κοκκινόβραχος» έχουν οι οικισμοί Κομποτάδες (πληθυσμός 539 κάτοικοι) και Μεξιάτες (πληθυσμός 618 κάτοικοι) Δήμου Λαμιέων. Η περιοχή και οι συνδέσεις των οικισμών πραγματοποιούνται με αξονες τριτεύοντος οδικού δικτύου. Αξιοαναφερθέντα Οικοσυστήματα ως προς την ευρύτερη περιοχή είναι επίσης το οικοσύστημα της Οίτης και ειδικότερα του Εθνικού Δρυμού Οίτης, ειδική αναφορά στα οποία πραγματοποιείται στο κεφάλαιο 3.1.2..

Εικόνα 3.2.2.5: Σύνολο Μεταλλευτικών Παραχωρήσεων, Υφιστάμενων & Προτεινόμενων, όρος Οίτη

Πηγή: http://mountain-oiti.blogspot.gr/2012/01/blog-post_23.html

3.2.4 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΟΙΤΗ

Στον παρόν κεφάλαιο περιγράφονται οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων σχετικά με την εξορυκτική δραστηριότητα στο όρος Οίτη. Έμφαση δίνεται στις δραστηριότητες που κυρίως φαίνεται να είναι η αιτία των κοινωνικών αντιθέσεων/αντιδράσεων (άρα και της αναγωγής των μεταλλευτικών χρήσεων στην περιοχή σε LULUs). Πρόκειται για δραστηριότητα που πραγματοποιείται από την εταιρία «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.», στις θέσεις «Κοκκινόβραχος», «Δυο Βουνά» και «Κοπρισιές» (συνέχιση εκμετάλλευσης των

κοιτασμάτων, καθώς οι θέσεις προϋπήρχαν με εκμετάλλευσή τους υπό άλλη ιδιοκτησία-βλ.3.2.2/3-), «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου» (νέες θέσεις εξόρυξης) και τη διεξαγωγή διερευνητικών γεωτρήσεων σε έναν αριθμό θέσεων στην ευρύτερη περιοχή της Οίτης.

Η δραστηριότητα της εταιρίας ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας 2000. Η εξορυκτική δραστηριότητα στη θέση «Κοκκινόβραχος» απέκτησε θεσμική νομιμότητα με την υπ' αριθμόν 111900/20-8-03 ΚΥΑ των Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., ΥΠ.ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΥΠ.ΓΕΩΡΓΙΑΣ με τίτλο «Έγκριση περιβαλλοντικών όρων για την υπόγεια εκμετάλλευση μεταλλείου βωξίτη έκτασης 29500 τ.μ. της εταιρίας ΕΛΜΙΝ Α.Ε., που βρίσκεται στη θέση Κοκκινόβραχος ΟΠ.227 Δημοτικού Διαμερίσματος Μεξιατών Νομού Φθιώτιδας», η ισχύς της οποίας σύμφωνα με το εν λόγω κείμενο καθορίστηκε έως την ημερομηνία 20-8-2-2010. Για τη συνέχιση και την επέκταση της δραστηριότητας στη θέση αυτή υποβλήθηκε στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. σχετική τροποποιημένη Μ.Π.Ε. (έγγραφο 124545/2048/21-4-05).

Σύμφωνα με το έγγραφο υπ' αριθμόν 289/27-06-05 πιστοποιείται ανακοίνωση-πρόσκληση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Φθιώτιδας σε πολίτες και φορείς εκπροσώπησής τους να λάβουν γνώση του περιεχομένου της σχετικής με τη θέση «Κοκκινόβραχος» Μ.Π.Ε.. Η συζήτηση για τη Μ.Π.Ε. στην πορεία ανεβλήθη (έγγραφο 240/2-3-07), ενώ το Νομαρχιακό Συμβούλιο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φθιώτιδας δε διαβίβασε στη Δ/ση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. τόσο διατυπωθείσες γνώμες και προτάσεις πολιτών και αρμόδιων φορέων, όσο και σχετική γνωμοδότηση, γεγονός που σύμφωνα με το Ν.3010/2002 (άρθρο 2) συνεπάγεται ότι μπορεί να προχωρήσει η έγκριση περιβαλλοντικών όρων χωρίς την εν λόγω γνωμοδότηση. Επιπλέον μέσω του εγγράφου 7186/20-09-05 της Δ/σης ΧΩ.ΠΕ της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φθιώτιδας αναφέρεται ότι δεν υποβλήθηκαν σχετικές παρατηρήσεις επί της Μ.Π.Ε. ενδιαφερόμενων φορέων ή πολιτών.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με έγγραφο (υπ' αριθμόν 13490/-2-06) της Διεύθυνσης Χωροταξίας και Προστασίας Προβάλλοντος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθώς και με έγγραφο (υπ' αριθμόν 85022/4705/13-1-06) της Διεύθυνσης Αισθητικών Δασών Δρυμών και Θήρας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων υπάρχει νομικό πρόβλημα με τη δραστηριότητα λόγω της θέσης της σε δασική έκταση, εντός του πυρήνα Εθνικού Δρυμού.

Η έγκριση της Μ.Π.Ε. τελικά πραγματοποιήθηκε μέσω ενός αριθμού εγγράφων εκ μέρους αρμόδιων φορέων, με παραδοχή ότι η θέση του μεταλλείου και ο τρόπος εκμετάλλευσης βωξίτη δε δημιουργούν αξιοσημείωτη άμεση ή έμμεση επιβάρυνση στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Σύμφωνα με νέα απόφαση (υπ' αριθμόν 124677/789/29-3-2011), η δραστηριότητα στη θέση «Κοκκινόβραχος» ανανεώνεται, και προβλέπεται η δραστηριότητα να συνεχιστεί για επιπλέον δέκα (10) έτη, και επεκτείνεται το μέγεθος της δραστηριότητας σε 30120 τ.μ.. Μέσω άλλων θεσμικών κειμένων πιστοποιείται ότι λαμβάνοντας υπ' όψη και την περιβαλλοντική ευαισθησία της περιοχής, άλλοι φορείς της Κεντρικής Διοίκησης δεν εκφράζουν αντίρρηση για την εν λόγω δραστηριότητα.

Πέρα από τον τη θέση «Κοκκινόβραχος», η εταιρία συνεχίζει την εξορυκτική της δραστηριότητα στις ήδη υπάρχουσες πριν την ιδιοκτησία της θέσεις «Δυο Βουνά» και «Κοπρισιές». Η αρχική έγκριση περιβαλλοντικών όρων για τη θέση «Κοπρισιές» έγινε με απόφαση υπ' αριθμόν .54682/833/8-11-84 από το Υ.Χ.Ο.Π.. Στα πλαίσια της εν λόγω δραστηριότητας έχει υποβληθεί από την «ΕΛΜΙΝ Ελληνικές Μεταλλευτικές Εταιρίες Α.Ε.» προς τη Διεύθυνση περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του (τέως) Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) υπ' αριθμόν 145549/2124/3-5-06 για «υπόγεια εκμετάλλευση βωξίτη στις θέσεις Δυο Βουνά και Κοπρισιές εντός της Ο.Π. 209, Δ.Δ. Δύο Βουνών Δήμου Γοργοποτάμου Νομού Φθιώτιδας». Για τη μεταλλευτική δραστηριότητα στις εν λόγω θέσεις σύμφωνα με σημείωμα της Δ/σης περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. (υπ' αριθμόν 70/21-4-08) προκύπτει ότι «δεν φαίνεται ότι προκύπτουν σημαντικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα της περιοχής από τις υφιστάμενες υπόγειες εξορυκτικές δραστηριότητες». Η τελική έγκριση πραγματοποιήθηκε με την υπ' αριθμόν 125198/926/7-04-2011 απόφαση των Υπουργείων Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και Πολιτισμού και Τουρισμού. Στα πλαίσια των εγκρίσεων για τις παραπάνω θέσεις εγκρίθηκε και η συνέχιση της λειτουργίας των συνοδών έργων θραύσης-κοσκίνισης στον οικισμό Αγία Μαρίνα Φθιώτιδας, ιδιαίτερη αναφορά στις οποίες πραγματοποιείται στο κεφάλαιο 3.1.2..

Όσον αφορά αίτημα της «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» προς πραγματοποίηση εξορυκτικής δραστηριότητας σε νέες θέσεις, πέρα από την εκ νέου εκμετάλλευση των παραπάνω, υπεβλήθη από την εταιρία Μ.Π.Ε. (αρ. πρ. Δ.Π.Σ. 151834/4378/03-10-06). Για την εν λόγω Μ.Π.Ε. πραγματοποιήθηκε πρόσκληση-ανακοίνωση προς κοινό και φορείς

εκπροσώπησης αυτού να λάβουν γνώση του περιεχομένου της και να εκφράσουν σχετικές απόψεις επ' αυτής(αρ. πρ. Δ.Π.Σ. 52926/4771/02-14-06). Σύμφωνα με το έγγραφο 105/05-02-07 του Νομαρχιακού Συμβουλίου της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φθιώτιδας, δεν εγκρίνεται ομόφωνα η εν λόγω ΜΠΕ, και αποφασίζεται «να επανέλθει το θέμα με τροποποιημένη την υπάρχουσα μελέτη προκειμένου αυτή να ικανοποιεί στο μέτρο του δυνατού τις προτάσεις του Δήμου Γοργοποτάμου και των λοιπών διαφωνούντων». Ωστόσο, τυχόν ενστάσεις ή/και απόψεις πολιτών και φορέων επί του περιεχομένου της Μ.Π.Ε. δε διαβιβάστηκαν με κάποιο έγγραφο στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. από το Νομαρχιακό Συμβούλιο (σημείο 20.ε) του προοιμίου της ΚΥΑ 126195/1190/4.5.2011). Στην πορεία ένας αριθμός εγγράφων εκ μέρους φορέων της κεντρικής διοίκησης δηλώνουν ότι δεν έχουν αντίρρηση με την εν λόγω δραστηριότητα. Η τελική έγκριση πραγματοποιήθηκε με την Κοινή Απόφαση Υ.Π.Ε.Κ.Α. –ΥΠ.ΠΟ.Τ. με αριθμό 126195/1190/4.5.2011 «Έγκριση περιβαλλοντικών όρων, για την υπόγεια εκμετάλλευση μεταλλείου βωξίτη, με επιφανειακή επέμβαση συνολικής έκτασης 65.462,50 τ.μ., στις θέσεις «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου», των Π.Μ. 315, 372 και 398, σε περιοχή του Δ.Δ. Κουμαρισίου, Δήμου Λαμιέων, Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας, από την ΕΛΜΙΝ Α.Ε.».

Πέρα από τις προαναφερθείσες αιτήσεις της εταιρίας σχετικά με θέσεις εξόρυξης, σημειώθηκαν αιτήσεις και σχετικά με διεξαγωγή διερευνητικών γεωτρήσεων εντός της ευρύτερης περιοχής Οίτης. Έπειτα από υποβολή από την «ΕΛΜΙΝ Ελληνικές Μεταλλευτικές Εταιρίες Α.Ε.» προς τη Διεύθυνση περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του (τέως) Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) υπ' αριθμόν 149473/3557/1-8-06 που αφορά σε έρευνα βωξιτικών κοιτασμάτων εντός μεταλλευτικών παραχωρήσεων 157,209,398,315,372 και 387 στην ευρύτερη περιοχή της Οίτης και εντός των διοικητικών ορίων των τέως δήμων, νυν Δ.Δ. Υπάτης και Γοργοποτάμου Π.Ε. Φθιώτιδας η έγκριση περιβαλλοντικών όρων πραγματοποιήθηκε με την απόφαση του ΥΠΕΚΑ υπ' αριθμόν 130690/2297/31-8-2011. Πρόκειται, συγκεκριμένα (σύμφωνα με την απόφαση) για 219 θέσεις ερευνητικών γεωτρήσεων που εγκρίνονται και 77 θέσεις που δεν εγκρίνονται, σύμφωνα με το σύνολο των 296 που αναφέρονται στο κείμενο της μελέτης. Οι θέσεις που έχουν εγκριθεί είναι: 33 στη θέση «ΚΟΠΡΙΣΙΕΣ», 34 στη θέση «ΡΑΧΗ ΠΕΤΣΕΤΑ», 25 στη θέση «ΠΑΡΤΑΛΩΝΙ» και 4 στη θέση «ΜΕΣΟΡΑΧΗ» της κοινότητας Δυο Βουνών, 21 στη θέση «ΤΟΥΡΛΑ», 39 στη θέση «ΡΗΝΑΚΗ», 7 στη θέση «ΚΑΡΑΒΑΚΙ» και 35 στη θέση

«ΤΣΟΥΜΑΡΙΑ» της κοινότητας Κουμαριτσίου, καθώς και 21 στη θέση «ΣΒΑΡΝΑ ΦΑΝΑΡΙΩΤΗ» της κοινότητας Κομποτάδων.

Σημειώνεται ότι για όλες τις παραπάνω μεταλλευτικές δραστηριότητες υπάρχει σχετική γνωμοδότηση σύμφωνα με το Επιμελητήριο Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας, σύμφωνα με την οποία:

- Η απόφαση επαναλειτουργίας των ήδη υπαρχόντων μεταλλείων στην Οίτη μετά το 1975 και εν όψει της συνταγματικής προστασίας των βουνών κρίνεται μη νόμιμη.
- Οι υπ' αριθμ. 124677/789/29-3-2011, 125198/926/07-04-2011 και 126195/1190/4-5-2011 αποφάσεις του ΥΠΕΚΑ κρίνονται μη νόμιμες. Εξάλλου, η χωροθέτηση μηχανολογικών εγκαταστάσεων θραύσεως και ταξινομήσεως στην Αγία Μαρίνα του Δήμου Στυλίδος είναι επίσης μη νόμιμη, διότι τα παράκτια οικοσυστήματα είναι εξ ορισμού επίσης ευαίσθητα και ευπαθή.
- Προς πρόληψη περιττών δικών, η Διοίκηση οφείλει να προβεί στις κατάλληλες ενέργειες δια την ψήφιση νόμου που ενσωματώνει την νομολογία για την προστασία των βουνών διαλαμβάνοντας όλες τις ρυθμίσεις που συνδέονται με την οικολογική προστασία των βουνών και τις επιτρεπτές ενέργειες και δραστηριότητες επ' αυτών.

3.2.5. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ/ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΟΙΤΗ

Το ιστορικό των κοινωνικών αντιθέσεων/αντιδράσεων περιγράφεται παρακάτω βασίζεται σε προσωπικές συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με άτομα και κοινωνικές ομάδες που εκφράζουν αντίθεση απέναντι στη μεταλλευτική δραστηριότητα στο όρος Οίτη αλλά και με εκπροσώπους φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τονίζεται ότι η ένταση των εκάστοτε αντιθέσεων φαίνεται να εξαρτάται τόσο από τις θέσεις των δραστηριοτήτων (όπως προέκυψε, δεν ενοχλούνται όλοι από το σύνολο της δραστηριότητας στην Οίτη, οι περισσότεροι αντιτίθενται στην επιλογή συγκεκριμένων θέσεων) όσο και από την απόσταση των οικισμών (όπου κατοικούν ή από όπου κατάγονται οι αντιδρώντες) από αυτές. Επίσης, στην περίπτωση της Οίτης προέκυψε και ένας αριθμός θετικών στάσεων εκ μέρους κατοίκων απέναντι στις μεταλλευτικές δραστηριότητες, που κρίνεται επίσης σκόπιμο να αναφερθούν.

Σχετική έρευνα ανέδειξε ότι τα άτομα και κοινωνικές ομάδες, τα οποία εκφράζουν κατά κύριο λόγο αντιθέσεις/αντιδράσεις, ολικώς ή μερικώς στην εξορυκτική δραστηριότητα στο όρος Οίτη, είναι:

- Ο Όμιλος Φίλων του Δάσους (ΟΜΦΙΔΑΣ)
- Ο Σύλλογος «Κίνηση Πολιτών για τη Σωτηρία της Οίτης»
- Ο τέως Καποδιστριακός Δήμος (νυν Δ.Δ.) Γοργοποτάμου
- Η τοπική κοινότητα οικισμού Κουμαρισίου
- Η τοπική κοινότητα οικισμού Παύλιανης
- Άτομα της τοπικής κοινότητας οικισμού Δύο Βουνών

Σημειώνεται ότι η αναφορά στις παραπάνω τοπικές κοινότητες δε σημαίνει απαραίτητα ότι εκφράζουν αντίθεση στο σύνολό τους, αλλά όπως προέκυψε από προσωπική έρευνα, σε μεγάλο ποσοστό τους. Όσον αφορά γενικότερα τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής, διαπιστώθηκε ότι μεγαλύτερο ενδιαφέρον για το ζήτημα της χωροθέτησης και πιο έντονες αντιθέσεις εκφράστηκαν κυρίως από τους κατοίκους των οικισμών που βρίσκονται σε μικρή απόσταση από τις δραστηριότητες. Στην εν λόγω περίπτωση πρόκειται κυρίως για τους κατοίκους κυρίως των οικισμών Κουμαρισίου, Δύο Βουνών και Παύλιανης. Από άλλους οικισμούς διαπιστώθηκαν αντιθέσεις απέναντι σε δραστηριότητες ωστόσο σε μικρότερο βαθμό. Μάλιστα, ακόμα και στους πιο αντίθετους στις μεταλλευτικές δραστηριότητες οικισμούς, πόσο μάλλον στους υπόλοιπους, εντοπίστηκε ποσοστό κατοίκων που δηλώνουν σχετικά αδιάφοροι, ή, πιο αξιοσημείωτα, υπέρ των δραστηριοτήτων, στο σύνολο ή σε μέρος αυτών.

Θετική ανταπόκριση απέναντι στη μεταλλευτική δραστηριότητα στην Οίτη, όσον αφορά τους κατοίκους της περιοχής, φαίνεται να εκφράζει κυρίως μερίδα κατοίκων του οικισμού Δύο Βουνών. Σύμφωνα με προσωπικές συνεντεύξεις με κατοίκους της περιοχής, οι κυριότεροι λόγοι που αναφέρθηκαν ως καταλύτες της θετικής τους στάσης είναι η απασχόληση κατοίκων του οικισμού στα μεταλλεία (άρα και η αλληλεγγύη των υπολοίπων απέναντί τους, στα πλαίσια της οικονομικής κρίσης και των δυσκολιών εύρεσης απασχόλησης) και ο γενικότερος σεβασμός των αρμοδίων απέναντι στους κατοίκους (παρουσία σε τοπικές εκδηλώσεις, κ.α.), απόψεις βέβαια με τις οποίες μερίδα κατοίκων αντιστοίχως διαφωνεί. Πέρα από τις παραπάνω, διατυπωμένες από τους ίδιους τους κατοίκους παραμέτρους, τονίζεται και το γεγονός ότι οι κάτοικοι του

οικισμού είναι εξοικειωμένοι σε μεγάλο βαθμό με την εξορυκτική δραστηριότητα, καθώς οι εργασίες στην περιοχή τους πραγματοποιούνται από τη δεκαετία του '70. Μάλιστα, εκείνη την εποχή, σύμφωνα με μαρτυρίες, τα μεταλλεία απασχολούσαν μεγάλο αριθμό κατοίκων (ορισμένοι εκ των οποίων ζουν ακόμη στην περιοχή, πλέον ηλικιωμένοι, που έχοντας έρθει σε επαφή με τις δραστηριότητες δεν εκφράζουν αντίθεση) ενώ είχαν δοθεί χρηματικές αποζημιώσεις (αρκετά μεγάλου ύψους για τα δεδομένα της εποχής όπως ισχυρίζονται) στους κατοίκους λόγω υποβάθμισης οικιστικού περιβάλλοντος. Επισημαίνεται ότι, τόσο οι θετικά όσο και οι αρνητικά κείμενοι κάτοικοι των Δύο Βουνών παραδέχονται ότι πλέον τα άτομα που απασχολούνται στα μεταλλεία με καταγωγή από τον οικισμό δεν υπερβαίνουν τα δέκα (10). Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, ενδέχεται για την περίπτωση των Δύο Βουνών να επαληθεύεται το ότι όσο μεγαλύτερο χρονικό διάστημα υπάρχει ένα LULU σε μια περιοχή, τόσο λιγότερες ενδέχεται να είναι οι τοπικές αντιδράσεις, γεγονός που αναφέρεται και στο θεωρητικό πλαίσιο της παρούσας εργασίας.

Πέρα από τους φορείς Όμιλος Φύλων του Δάσους (ΟΜΦΙΔΑΣ) και Σύλλογος «Κίνηση Πολιτών για τη Σωτηρία της Οίτης», εμπλοκή στο φαινόμενο των αντιδράσεων είχαν και άλλοι φορείς, είτε πρόκειται για ομάδες κατοίκων είτε ομάδες με κοινωνικό/περιβαλλοντικό/πολιτικό προσανατολισμό. Ωστόσο οι συγκεκριμένοι δύο (2) φαίνεται να έχουν την πιο ενεργό εμπλοκή και παρουσία. Μέσω κειμένων και δελτίων τύπου τοπικών συνελεύσεων σχετικά με το θέμα των μεταλλείων στην Οίτη, κάποιοι φορείς που υπογράφουν μεταξύ άλλων, είναι: ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Κουμαριτσίου «Αγία Παρασκευή», ο Αναγκαστικός Συνεταιρισμός Κουμαριτσίου, η Κίνηση Πολιτών Παύλιανης για την Προστασία του Περιβάλλοντος στο Βουνό της Οίτης ο Σύλλογος Παυλιανιτών Αθήνας «Άγιος Αθανάσιος», το Πανελλήνιο Δίκτυο Οικολογικών Οργανώσεων (ΠΑΝΔΟΙΚΟ), ο Σύλλογος Γυναικών Λουτρών Υπάτης. Οι εν λόγω φορείς συμμετείχαν σε τοπικές συνελεύσεις, ημερίδες, πορείες, ενώ μέλη τους βρέθηκαν ανά καιρούς σε νομική αντιπαράθεση με την εταιρία «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.».

Σύμφωνα με πληροφορίες μέσω προσωπικών συνεντεύξεων, οι όποιες αντιθέσεις/αντιδράσεις των κατοίκων ξεκίνησαν ουσιαστικά όταν έγινε δημοσίως γνωστό το αίτημα της εταιρίας «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» να επεκτείνει τη δραστηριότητα της στις νέες θέσεις «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου» το 2006 και έγιναν εντονότερες μετά την εκπόνηση της σχετικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ενώ παράλληλα εκδηλώθηκαν αντιθέσεις για το σύνολο της εξορυκτικής δραστηριότητας στην Οίτη,

ιδιαίτερα όσον αφορά τον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού. Σημειώνεται ότι παρά την έναρξη της δραστηριότητας της εταιρίας στην Οίτη από τις αρχές του 2000, κάτοικοι δεν είχαν εκδηλώσει ιδιαίτερες ενστάσεις. Όσον αφορά όμως ομάδες με περιβαλλοντικό/πολιτικό/κοινωνικό προσανατολισμό, αντιθέσεις εκδηλώνοντο νωρίτερα, για το σύνολο της δραστηριότητας την Οίτη, και κυρίως στη θέση Κοκκινόβραχος». Οι διαδικασίες αποφάσεων και οι αντιδράσεις δημοσιοποιήθηκαν έντονα και στα (τοπικά) Μ.Μ.Ε., ενώ το ζήτημα φαίνεται να απέκτησε υπερτοπική δημοσιότητα, όπως υποδεικνύουν αναφορές σε ιστοσελίδες περιβαλλοντικού περιεχομένου σε πανελλήνιο επίπεδο.

Οι κάτοικοι έχουν εκδηλώσει τις αντιθέσεις τους προς τις μεταλλευτικές δραστηριότητες στην Οίτη με ποικίλους τρόπους. Ο σύλλογος «Κίνηση Πολιτών Για τη Σωτηρία της Οίτης» συστάθηκε με την προοπτική έκφρασης αντιθέσεων στους παράγοντες υποβάθμισης της Οίτης, ιδίως στις μεταλλευτικές δραστηριότητες. Ιδιαίτερα τη διαδικασία έκδοσης των τελικών εγκρίσεων μεταλλευτικής δραστηριότητας (μεταξύ 2007-2011 κυρίως), έλαβε χώρα ένας αριθμός τοπικών συνελεύσεων στους ενδιαφερόμενους οικισμούς. Στις συνελεύσεις αυτές συμμετείχαν πέρα από κατοίκους, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης και εκπρόσωποι περιβαλλοντικών και άλλων οργανώσεων, τοπικών ή πανελλήνιων. Σε πολλές περιπτώσεις έλαβαν χώρα ψηφίσματα (όπως η Ομόφωνη απόφαση της γενικής συνέλευσης των κατοίκων της Τοπικής Κοινότητας Κουμαρισίου κατά της πρότασης εκμετάλλευσης υπόγειου μεταλλείου βωξίτη στην περιοχή το 2007 και το 2011) και δημοσιοποιήθηκαν σχετικά δελτία τύπου. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με παρόντες σε τέτοιες συγκεντρώσεις, εκπρόσωποι της εταιρίας «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» δεν εμφανίστηκαν. Βέβαια, έγινε αναφορά σε συζητήσεις κατοίκων με εκπροσώπους της εταιρίας σχετικά με ζητήματα όπως αποζημιώσεις. Πραγματοποιήθηκαν επίσης ημερίδες με ενημερωτικό και καταγγελτικό χαρακτήρα, όπως η ημερίδα με θέμα «Η Οίτη σε κίνδυνο» η οποία πραγματοποιήθηκε στη Λαμία από την Επιτροπή για τη σωτηρία της Οίτης και τον Όμιλο Φίλων του Δάσους. Στην εν λόγω συγκέντρωση το παρόν έδωσε και ένας αριθμός εργαζομένων της εταιρίας, οι οποίοι εξέφρασαν τις αντίθετες απόψεις τους σχετικά με αυτές των αντιδρώντων, και τους φόβους τους ότι με το κλείσιμο των μεταλλείων (αίτημα πολλών αντιδρώντων) θα μείνουν άνεργοι ([http:// antigoldgreece.wordpress.com/2011/06/07/oiti-imerida/](http://antigoldgreece.wordpress.com/2011/06/07/oiti-imerida/)). Πολλοί κάτοικοι δηλώνουν πρόθυμοι να αντιδράσουν με οποιονδήποτε τρόπο, ακόμα και να βγουν στο δρόμο για να προασπίσουν τις απόψεις

τους. Η έντονη εκδήλωση των αντιδράσεων ουσιαστικά έχει παύσει από το 2011, οπότε και εγκρίθηκαν και ανανεώθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για τις θέσεις εξόρυξης. Πολλοί κάτοικοι ωστόσο δήλωσαν έτοιμοι να αντιδράσουν έντονα όταν η εταιρία επιχειρήσει να ξεκινήσει εξορύξεις στις θέσεις «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου» (δεν έχουν ξεκινήσει μέχρι σήμερα).

Θετικοί απέναντι στις μεταλλευτικές δραστηριότητες στην Οίτη, πέρα από τον αριθμό κατοίκων που αναφέρεται παραπάνω, είναι και εργαζόμενοι της εταιρίας «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.», κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής ή μη. Στις 17 Μαΐου 2010 μάλιστα, 200 περίπου εργαζόμενοι στις υπόγειες στοές των μεταλλείων βωξίτη στη Φθιώτιδα, προχώρησαν σε «κατάληψη» των Δασικών Υπηρεσιών της Φθιώτιδας. Οι εργαζόμενοι εξέφρασαν αντιθέσεις γιατί οι αρμόδιες υπηρεσίες ως τότε δεν είχαν χορηγήσει τις προβλεπόμενες άδειες για τη λειτουργία των μεταλλείων. Αντιπαράθεση προέκυψε μεταξύ εργαζομένων και Δασικής Υπηρεσίας Φθιώτιδας, έπειτα από σχετική εντολή της τελευταίας προς ανάκληση της άδειας για χρήση εκρηκτικών που κατείχε η εταιρία. Αποτέλεσμα, ήταν η συγκέντρωση των εργαζομένων έξω από το κτίριο της Δασικής υπηρεσίας και την «κατάληψή» του. Σύμφωνα με πληροφορίες, οι εργαζόμενοι θεωρούν ότι αναφορές από τις υπηρεσίες αυτές εμποδίζουν την έκδοση των σχετικών αδειών, υπογραμμίζουν πως «σκόπιμα οι δημόσιες υπηρεσίες αυτοσχεδιάζουν αφού κάτι τέτοιο δεν προκύπτει από διάταξη νόμου», και ως προς το παραπάνω περιστατικό δήλωσαν ότι ήταν αποφασισμένοι να μείνουν έχοντας κυκλώσει τις Δασικές Υπηρεσίες έως την ανάκληση των σχετικών εγγράφων (http://lamianews.blogspot.gr/2010/05/blog-post_9793.html). Έπειτα από ανάκληση της απόφασης της Δασικής Υπηρεσίας εκ μέρους της Γενική Γραμματέως της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, και κατόπιν αυτής της εξέλιξης, οι εργαζόμενοι έληξαν την κατάληψη του Δασαρχείου. Επισημαίνεται ότι εκπρόσωποι κατοίκων και οργανώσεων ανέφεραν χαρακτηριστικά ότι τους εργαζομένους «τους έβαλε μπροστά η ΕΛΜΙΝ, γιατί φοβάται να μας αντιμετωπίσει κατά πρόσωπο».

Πέρα από τους κατοίκους και τις οργανώσεις, απόψεις για το ζήτημα εκφράζει και ένας αριθμός φορέων. Φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της περιοχής και εκπρόσωποι αυτών, οι οποίοι εκφράζουν αντιθέσεις σχετικά με τη λειτουργία των μεταλλείων στην Οίτη, πέρα από τις Τοπικές Κοινότητες, είναι ο (Καποδιστριακός) Δήμος Γοργοποτάμου, ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Οίτης, αλλά και οι Δασικές Υπηρεσίες Φθιώτιδας. Εκπρόσωποι φορέων ήταν παρόντες σε τοπικές συνελεύσεις, και

σύμφωνα με πληροφορίες υποστήριξαν τη στάση των αντιδρώντων κατοίκων. Σύμφωνα με προσωπικές συνεντεύξεις με εκπροσώπους, η στάση του (Καποδιστριακού) Δήμου Γοργοποτάμου ωστόσο απέναντι στα μεταλλεία στην Οίτη δεν ήταν εξ' αρχής αρνητική. Η εμπλοκή του Δήμου αφορά ουσιαστικά τις θέσεις «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου», και προέκυψε το 2006, έπειτα από το αίτημα της εταιρίας για εξορύξεις στις θέσεις αυτές. Ο Δήμος ουσιαστικά εξέφρασε αντίθεση για το άνοιγμα των στοών, οι οποίες βρίσκονται σε γειτνίαση και άμεση οπτική επαφή με τον οικισμό Κουμαρίτσι. Έγινε πρόταση μάλιστα στην εταιρία για άνοιγμα στοών σε άλλη, κοντινή περιοχή, για την οποία (σύμφωνα με ισχυρισμούς) δε θα υπήρχαν τοπικές αντιδράσεις. Η εταιρία απέρριψε την πρόταση, με αποτέλεσμα ο Δήμος Γοργοποτάμου να λάβει αρνητική θέση. Σύμφωνα με δηλώσεις, ο Δήμος θεωρεί την εξορυκτική δραστηριότητα αναγκαία σε τοπικό και κυρίως σε εθνικό επίπεδο, και δεν αντιτίθενται στη μεταλλευτική δραστηριότητα στην Οίτη, με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι περιβαλλοντικοί όροι και ότι δε δημιουργείται πρόβλημα σε οικισμούς. Εκπονήθηκε μάλιστα το 2007, με πρωτοβουλία και ανάθεση σε ιδιωτικό μελετητικό γραφείο από το Δήμο, Γεωλογική Μελέτη σχετικά με τις αναμενόμενες γεωπεριβαλλοντικές επιπτώσεις στο όρος Οίτη από την εξορύξη στις θέσεις «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου». Η ενεργός εμπλοκή του Δήμου Γοργοποτάμου ατόνησε ουσιαστικά έπειτα από την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης» το 2011, και έκτοτε τυχόν εμπλοκή με το ζήτημα έγκειται στις αρμοδιότητες του Δήμου Λαμιέων. Όσον αφορά τις Δασικές Υπηρεσίες Φθιώτιδας σύμφωνα με πληροφορίες, ως προς τη θέση «Κοκκινόβραχος», θεωρούν πως υπάρχει ασάφεια στη νομοθεσία γιατί το συγκεκριμένο μεταλλείο μπορεί να βρίσκεται εκτός από τον Εθνικό Δρυμό της Οίτης, θεωρούν όμως ότι επηρεάζεται ο Εθνικός Δρυμός της Οίτης αφού η εξορύξη γίνεται στο υπέδαφος του και μάλιστα υπογραμμίζουν στα σχετικά έγγραφα με έμφαση πως «το βάθος του υπεδάφους είναι απεριόριστο». Η εμπλοκή τους στις διαδικασίες και η αντιπαράθεση με εργαζομένους της εταιρίας φαίνεται αναλυτικότερα παραπάνω. (http://lamianews.blogspot.gr/2010/05/blog-post_9793.html).

Η στάση της εταιρίας «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» απέναντι στις τοπικές αντιθέσεις χαρακτηρίστηκε από πολλές πηγές ως «σχετικά αδιάφορη». Μέσω απαντήσεων αλλά και μελετών υποστηρίζει τη νομιμότητα των δραστηριοτήτων της και τονίζει τα πλεονεκτήματα που επιφέρουν οι δραστηριότητες αυτές υπερβαίνουν τυχόν αρνητικές επιπτώσεις. Εκ μέρους της εταιρίας, ως πλεονεκτήματα της εξορυκτικής δραστηριότητας αναφέρονται:

οι θέσεις εργασίας που προσφέρονται στην περιοχή, οφέλη στην τοπική και εθνική οικονομία, και το γεγονός ότι (σύμφωνα με Μ.Π.Ε. εκπονηθείσες από την εταιρία) δεν προκύπτουν σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον, το τοπίο, την υγεία και την ασφάλεια της ευρύτερης περιοχής. Η εταιρία αρνείται κατηγορηματικά κάθε σχετική κατηγορία, και μάλιστα έχει στραφεί δικαστικώς έναντι ορισμένων επικριτών της.

3.2.6 ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΈΝΑΝΤΙ ΣΤΗ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΟΡΟΣ ΟΙΤΗ - ΈΡΕΥΝΑ ΜΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Όπως αναφέρεται και στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας, πραγματοποιήθηκε διανομή ερωτηματολογίων σε έναν αντιπροσωπευτικό αριθμό κατοίκων της περιοχής οι οποίοι εκφράζουν αντιθέσεις, μερικώς ή ολικώς, στη μεταλλευτική δραστηριότητα στο όρος Οίτη. Σκοπός τη έρευνας είναι η ανάδειξη των παραμέτρων λόγω των οποίων οι δραστηριότητες σε προτεινόμενες ή υφιστάμενες θέσεις μπορούν να χαρακτηριστούν LULUs, και κυρίως η καταγραφή της φύσης, των αιτιών των αντιθέσεων/αντιδράσεων, καθώς και των χαρακτηριστικών και των απόψεων όσων τις εκδηλώνουν.

Έπειτα από την προκαταρκτική έρευνα, όπως αναφέρεται και στο κεφάλαιο 3.2.6 προέκυψε ότι ο πληθυσμός των κατοίκων που εκφράζουν κυρίως αντίθεση απέναντι στις εξορυκτικές δραστηριότητες στην Οίτη είναι μέλη των τοπικών κοινωνιών των οικισμών Κουμαριτσίου και Παύλιανης κυρίως και σε μικρότερο ποσοστό του οικισμού Δύο Βουνών. Σύμφωνα με την προκαταρκτική έρευνα (ερωτήσεις στους κατοίκους σχετικά με τον αν είναι αρνητικοί, θετικοί ή δεν τους αφορά το ζήτημα των μεταλλείων) και εκτιμήσεις όσον αφορά τους παραπάνω οικισμούς, προέκυψε ότι αντίθεση εκφράζει το σύνολο σχεδόν του οικισμού Κουμαρίτσι, περίπου το 60% του οικισμού της Παύλιανης και το 30-40% του οικισμού Δύο Βουνά. Πρόκειται για πληθυσμό περίπου 600 ατόμων, λαμβάνοντας υπ' όψη και τους πληθυσμούς των οικισμών σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Αντιθέσεις εκφράζονται και από άλλους οικισμούς της ευρύτερης περιοχής ωστόσο δεν πρόκειται για τοπικές κοινότητες στο σύνολό τους αλλά για ομάδες κατοίκων, ή ατομικές πρωτοβουλίες συμμετοχής. Πρόκειται κυρίως για κατοίκους των οικισμών Μεξιάτες, Λουτρών Υπάτης και Γοργοπόταμος. Επομένως επιλέχθηκε η εξέταση των αντιθέσεων εκ μέρους των κατοίκων των οικισμών Κουμαρίτσι, Παύλιανη και Δύο Βουνά ως πλέον αντιπροσωπευτικές. Βάσει αυτών των παραμέτρων, επιλέχθηκε δείγμα της τάξης των πενήντα (50) ατόμων. Ως κύρια χαρακτηριστικά των ατόμων του δείγματος είναι να

εκδηλώνουν αντίθεση απέναντι στις μεταλλευτικές δραστηριότητες στο όρος Οίτη και να είναι κάτοικοι των οικισμών Κουμαρίτσι, Παύλιανη και Δύο Βουνά (ή να έχουν απογραφεί ως κάτοικοι σε αυτούς) ή να κατάγονται από αυτούς.

Η κατασκευή του ερωτηματολογίου βασίστηκε στο θεωρητικό πλαίσιο που αφορά στα LULUs γενικότερα και στις προσωπικές συνεντεύξεις που προηγήθηκαν σχετικά με το ζήτημα των μεταλλείων στην Οίτη. Πραγματοποιήθηκε μια προκαταρκτική έρευνα, με διανομή ερωτηματολογίων αρχικής μορφής σε ένα μικρό αριθμό ατόμων και εξέταση της ανταπόκρισής τους σε αυτά. Αναλόγως, πραγματοποιήθηκαν οι κατάλληλες διορθώσεις και η τελική διανομή του ερωτηματολογίου. Ελήφθη υπ' όψη στην κατασκευή του ερωτηματολογίου και στη διατύπωση των ερωτήσεων το επίπεδο εκπαίδευσης και γενικής ενημέρωσης των ερωτηθέντων. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από δέκα (10) ερωτήσεις. Οι τρεις (3) πρώτες αναφέρονται σε στοιχεία του ερωτώμενου (επιλέχθηκαν τα: φύλο, ηλικία και επίπεδο εκπαίδευσης) και οι υπόλοιπες επτά (7) είναι ερωτήσεις κλειστού τύπου απόψεων σχετικά με τις μεταλλευτικές δραστηριότητες στην Οίτη. Σημειώνεται ότι η κατασκευή του ερωτηματολογίου όσον αφορά τις ερωτήσεις και τις διαθέσιμες επιλογές πραγματοποιήθηκε με γνώση ότι τους ερωτηθέντες ενδέχεται να αντιπροσωπεύουν περισσότερες από μία επιλογές στην εκάστοτε ερώτηση (όπως και επαληθεύτηκε στην πράξη). Ζητήθηκε ωστόσο, εκ μέρους της ερευνήτριας να επιλεγεί η εκάστοτε απάντηση που αντιπροσωπεύει τον κάθε ερωτώμενο κυρίως (όπως επισημαίνεται με έντονα γράμματα και στη διατύπωση των ερωτήσεων). Σημειώνεται ότι το ερωτηματολόγιο αφορά το σύνολο της δραστηριότητας στην Οίτη, και δεν εξειδικεύει ανά θέση ή υφιστάμενη/προτεινόμενη δραστηριότητα. Η επιλογή αυτή προέκυψε από το γεγονός ότι μεγάλος αριθμός των κατοίκων φαίνεται να ενδιαφέρεται κυρίως για την εξορυκτική δραστηριότητα στις νέες θέσεις («Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου») αλλά συγχρόνως ενδιαφέρεται και για τις επεκτάσεις σε υφιστάμενες θέσεις («Κοκκινόβραχος», «Δυο Βουνά» και «Κοπρισιές»), ενώ άλλοι ενδιαφέρονται αποκλειστικά για κάποια/ες συγκεκριμένη/ες θέση/εις και άλλοι για το σύνολο της εξορυκτικής δραστηριότητας στην Οίτη. Κρίθηκε ενδιαφέρον οι απόψεις να καταγραφούν συγκεντρωτικά, και αναλόγως διαμορφώθηκαν οι επιλογές των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου.

Η διανομή των ερωτηματολογίων έγινε με προσωπικές από την ερευνήτρια επισκέψεις στους οικισμούς Κουμαρίτσι, Παύλιανη και Δύο Βουνά και επαφές με κατοίκους, την περίοδο των μηνών Ιουνίου-Ιουλίου 2013. Περίπου το 20% των ερωτηματολογίων

συμπληρώθηκε με απ' ευθείας συνέντευξη της ερευνήτριας προς τους ερωτώμενους και το υπόλοιπο 80% από τους ίδιους τους ερωτώμενους, με παροχή διευκρινίσεων από την ερευνήτρια όποτε ζητήθηκε ή κρίθηκε αναγκαίο. Η διανομή ερωτηματολογίου στα εκάστοτε άτομα πραγματοποιήθηκε έπειτα από επιβεβαίωση ότι πρόκειται για κατοίκους ή άτομα που έχουν απογραφεί στους παραπάνω οικισμούς και ότι εκφράζουν αρνητική άποψη για τη μεταλλευτική δραστηριότητα στην Οίτη. Έγινε προσπάθεια για διανομή του ερωτηματολογίου σε άτομα και των δύο φύλων, σε όσο δυνατόν μεγαλύτερο εύρος ηλικιών με στόχο μεγαλύτερο εύρος απαντήσεων. Σημειώνεται ότι κανένα από τα άτομα που θεωρήθηκαν επιλέξιμα, και προσεγγίστηκαν στα πλαίσια της έρευνας δεν αρνήθηκε να συμμετάσχει στη διαδικασία.

Αναφορικά με τα στοιχεία των ερωτωμένων, παρουσιάζονται πίνακες σχετικά με τα ποσοστά των ατόμων ως προς το φύλο, την ηλικία, και το επίπεδο εκπαίδευσής τους. Όσον αφορά το φύλο (Πίνακας 3.2.7.1), το 56% των ερωτηθέντων είναι άντρες και το 44% γυναίκες. Όπως παρατηρήθηκε στη διάρκεια της έρευνας παρά το γεγονός ότι εντονότερες αντιδράσεις εκφράζονται κυρίως από άντρες, εν τούτοις μεγάλο ποσοστό γυναικών έχει ενεργό συμμετοχή και εκφράζει άποψη σχετικά με τις εν λόγω δραστηριότητες.

Πίνακας 3.2.7.1 Ποσοστιαία Κατανομή Ερωτηθέντων Σχετικά με τις Μεταλλευτικές Δραστηριότητες στο όρος Οίτη ανά φύλο

ΦΥΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ
ΑΝΤΡΕΣ	56%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	44%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ως προς την ηλικία (Πίνακας 3.2.7.2), το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων είναι άνω των 60 ετών (32%) και το 24% μεταξύ 45-60 ετών, γεγονός που όπως παρατηρήθηκε αντιπροσωπεύει και την ηλικία της πλειοψηφίας όσων εκφράζουν εντονότερες αντιθέσεις. Ωστόσο, μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων είναι κάτω των 40 ετών (44%), γεγονός που υποδηλώνει ότι το ζήτημα των μεταλλείων στη Οίτη αφορά και νεότερες ηλικιακά ομάδες.

Πίνακας 3.2.7.2 Ποσοστιαία Κατανομή Ερωτηθέντων Σχετικά με τις Μεταλλευτικές Δραστηριότητες στο όρος Οίτη ανά ηλικιακή ομάδα

ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ (έτη)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ
15-30	16%
30-45	28%
45-60	24%
>60	32%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης (Πίνακας 3.2.7.3), η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (σύνολο 54%) ενώ ένα λίγο μικρότερο ποσοστό (42%) είναι απόφοιτοι Α.Ε.Ι./Τ.Ε.Ι. και ένα μικρό ποσοστό (4%) κατέχουν Μεταπτυχιακό ή Διδακτορικό τίτλο, κατανομή η οποία θεωρείται ότι αντιπροσωπεύει σε μεγάλο βαθμό το σύνολο των αντιδρώντων, του συνολικού πληθυσμού.

Πίνακας 3.2.7.3 Ποσοστιαία Κατανομή Ερωτηθέντων Σχετικά με τις Μεταλλευτικές Δραστηριότητες στο όρος Οίτη ανά επίπεδο εκπαίδευσης

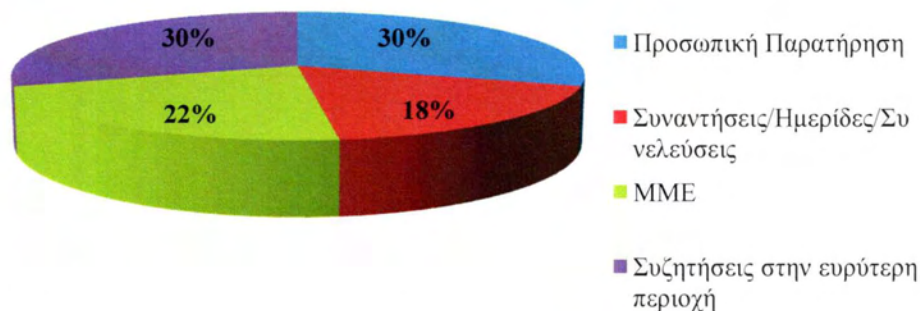
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ	20%
ΓΥΜΝΑΣΙΟ/ΛΥΚΕΙΟ	34%
Α.Ε.Ι./Τ.Ε.Ι.	42%
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ/ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	4%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Στη συνέχεια, πραγματοποιείται παρουσίαση και ανάλυση των ποσοστών των ερωτηθέντων και των απαντήσεών τους στις ερωτήσεις σχετικά με τα μεταλλεία βωξίτη στο όρος Οίτη.

Διάγραμμα 3.2.7.1

Με ποιόν τρόπο ενημερώνεστε κυρίως σχετικά με το ζήτημα των μεταλλείων βωξίτη στη Οίτη;

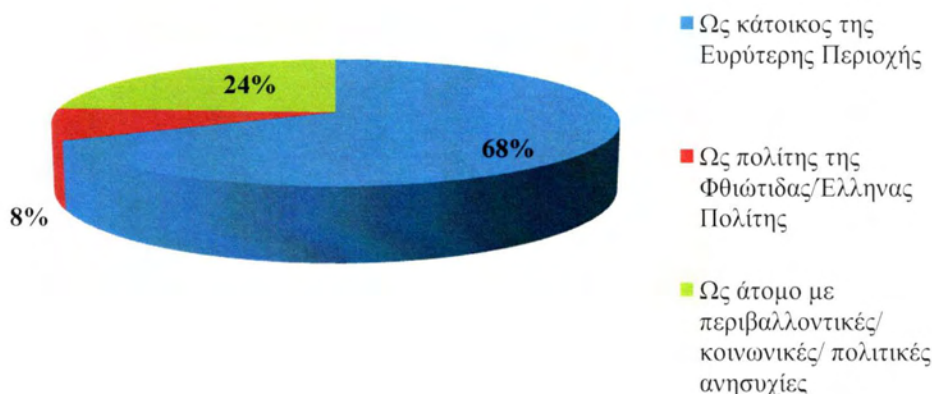

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Όσον αφορά τον τρόπο ενημέρωσης και πληροφόρησή τους σχετικά με τα μεταλλεία βωξίτη στο όρος Οίτη, η πλειοψηφία (30%) των ερωτηθέντων θεωρεί την προσωπική τους παρατήρηση (έχουν δει/επισκεφτεί την/τις περιοχή/ές των δραστηριοτήτων) το βασικότερο τρόπο ενημέρωσής τους και αντίστοιχο ποσοστό τις συζητήσεις στην ευρύτερη περιοχή (σε ανεπίσημο επίπεδο). Ως προς την προσωπική παρατήρηση, τα άτομα ανέφεραν χαρακτηριστικά «ότι βλέπουν την κατάσταση στη Οίτη τόσα χρόνια» και αναμένουν ότι «τα ίδια θα συμβούν» αν ξεκινήσουν εξορύξεις σε νέες θέσεις. Ποσοστό 22% των ερωτηθέντων ανέφερε ως βασική πηγή πληροφόρησης τα Μ.Μ.Ε., και κυρίως την τηλεόραση (αναφέρθηκαν σε συγκεκριμένα τοπικά τηλεοπτικά δίκτυα) και τα τοπικά έντυπα. Ωστόσο, σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, η ενημέρωση μέσω των Μ.Μ.Ε. δεν είναι επαρκής. Ποσοστό 18% δηλώνει ότι έχει ενημερωθεί και ενημερώνεται για τις δραστηριότητες μέσω συνελεύσεων/συναντήσεων/ημερίδων που διοργανώνονται στην ευρύτερη περιοχή. Όσον αφορά τις συνελεύσεις, πρόκειται κυρίως για συγκεντρώσεις οργανωμένες από τις τοπικές κοινότητες, ιδίως την Κοινότητα Κουμαριτσίου, και στις οποίες ήταν παρόντες τόσο κάτοικοι και πολίτες της ευρύτερης περιοχής όσο και εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης (Δήμος Γοργοποτάμου). Πολλοί κάτοικοι δήλωσαν ότι «έμαθαν πολλά» από ημερίδες και ομιλίες που διοργάνωσαν περιβαλλοντικές ομάδες, κυρίως ο Όμιλος Φίλων του Δάσους.

Διάγραμμα 3.2.7.2

Με ποιά ιδιότητα σας αφορά το ζήτημα των μεταλλείων βωξίτη στη Οίτη;

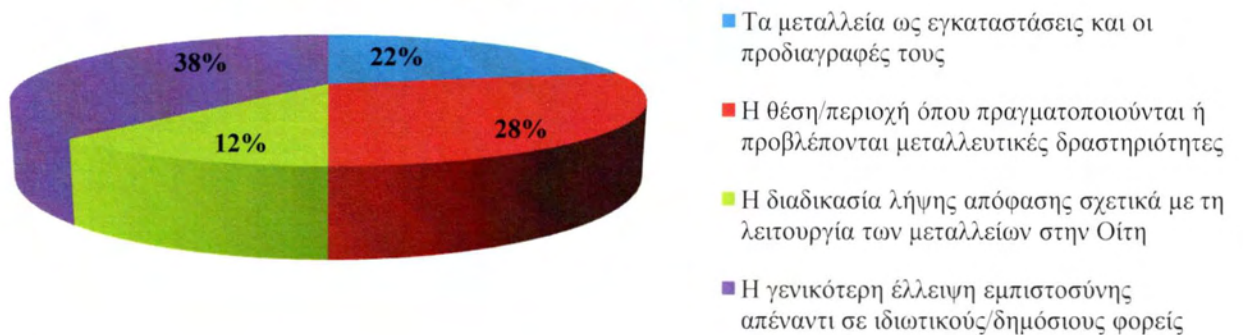
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (68%) θεωρεί ότι το ζήτημα των μεταλλείων τους αφορά ως κατοίκους της (ευρύτερης) περιοχής, με την έννοια ότι εάν αντίστοιχο ζήτημα προέκυπτε σε κάποια περιοχή μακριά από τον τόπο κατοικίας τους δε θα τους ενδιέφερε με τον ίδιο βαθμό ή την ίδια ένταση. Η πλειοψηφία του ποσοστού αυτού αναφέρθηκε σε θέσεις κοντά σε οικισμούς, δηλαδή είτε τις προτεινόμενες θέσεις «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου», οι οποίες αφορούν κυρίως κατοίκους των οικισμών Κουμαρίτσι (από τον οποίο βρίσκονται σε μικρή απόσταση, τόσο ώστε είναι ορατές) και Παύλιανη (τμήμα εκτάσεων όπου προβλέπονται οι δραστηριότητες βρίσκονται εντός διοικητικών ορίων του οικισμού σύμφωνα με πληροφορίες) είτε τις υφιστάμενες «Δυο Βουνά» και «Κοπρισιές» που αφορούν κυρίως τους κατοίκους του οικισμού Δύο Βουνών. Ποσοστό 24% θεωρεί ότι το ζήτημα τους αφορά ως άτομα με περιβαλλοντικές/κοινωνικές/πολιτικές ανησυχίες, με την έννοια ότι τους αφορά κάθε ζήτημα και σε οποιαδήποτε περιοχή με αντίστοιχες και άλλες, θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις. Τα άτομα αυτά δεν ενδιαφέρονται μόνο οι θέσεις μεταλλείων κοντά σε οικισμούς, αλλά γενικότερα οι δραστηριότητες στην περιοχή και ειδικά εντός ορίων Εθνικού Δρυμού. Χαρακτηριστικά, άτομα αυτής της ομάδας δήλωσαν (αναγράφοντας στα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν) ως παραδείγματα τα μεταλλεία Χρυσού στις «Σκουριές» Χαλκιδικής και τα μεταλλεία στη γειτονική περιοχή της Γκιώνας («κρανίου τόπος» όπως πολλοί έγραψαν). Μόλις το 8% των κατοίκων θεωρεί ότι το ζήτημα τους αφορά ως πολίτες της Φθιώτιδας/Ελληνες πολίτες, με την έννοια κυρίως ότι δεν

ενδιαφέρονται για τις μεταλλευτικές δραστηριότητες μόνο κοντά στον τόπο κατοικίας τους, αλλά θεωρούν το ζήτημα υπερτοπικής σημασίας όχι μόνο ως προς το σύνολο της Π.Ε. Φθιώτιδας αλλά και της χώρας.

Διάγραμμα 3.2.7.3

Ποιά είναι η κυριότερη αιτία αντίθεσής σας έναντι στα μεταλλεία βωξίτη στην Οίτη;

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

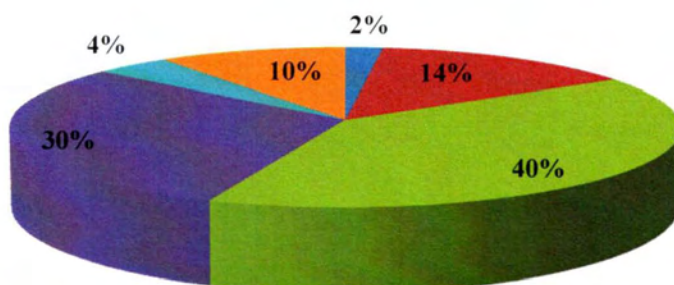
Η ερώτηση η οποία εξετάζει το κύριο αίτιο της αντίθεση των κατοίκων έναντι στη μεταλλευτική δραστηριότητα στην Οίτη είναι μία από τις βασικότερες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, καθώς θεωρείται πως καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το χαρακτηρισμό των μεταλλείων ως LULUs. Για το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων κύριος λόγος αντίθεσης είναι η γενικότερη έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι σε ιδιωτικούς/δημόσιους φορείς, και γενικότερα το κράτος, πέρα από τα μεταλλεία στην Οίτη. Ανέφεραν χαρακτηριστικά ότι «αν δε λύσουν αυτοί τα προβλήματα της χώρας» (αναφερόμενοι στο κράτος), δεν πρόκειται να λυθεί και «το πρόβλημα της Οίτης», ενώ πιστεύουν ότι ιδιωτικές εταιρίες όπως η «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» έχουν αποκλειστικά κερδοσκοπικό προσανατολισμό. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και οι ανεπάρκειες του θεσμικού πλαισίου, τις οποίες αρκετοί κατονόμασαν ως βασική αιτία της αντίθεσής τους. Ποσοστό 28% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι ο κυριότερος λόγος αντίθεσης τους είναι οι θέσεις/περιοχές των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων, με την έννοια ότι αν οι δραστηριότητες λάμβαναν χώρα σε άλλη θέση/περιοχή δε θα εξέφραζαν αντίθεση με την ίδια ένταση. Οι περισσότεροι αυτού του ποσοστού θεωρείται ότι είναι κάτοικοι που αντιδρούν για τις προτεινόμενες θέσεις «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου». Ποσοστό 22% δήλωσε ότι αντιτίθεται λόγω των μεταλλείων ως έργων, με την έννοια ότι θεωρούν ότι με τις προδιαγραφές και τα χαρακτηριστικά τους όπως αυτά έχουν καθοριστεί θα δημιουργούν πρόβλημα σε οποιαδήποτε περιοχή, όχι μόνο στις

υφιστάμενες/προτεινόμενες θέσεις. Αναφέρθηκαν (σημειώσεις πάνω στα ερωτηματολόγια) οι στοές, ο τρόπος λειτουργίας των μεταλλείων και το βάθος εξόρυξης ειδικά για τη θέση «Κοκκινόβραχος» εντός ορίων Εθνικού Δρυμού. Ποσοστό 12% θεωρεί ότι για την αντίθεση τους ευθύνονται οι πιο άμεσα αρμόδιοι που εμπλέκονται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σχετικά με το έργο, κάνοντας λόγο για αδιαφάνεια στις διαδικασίες, αφ' ενός εκ μέρους της εταιρίας «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» αφ' ετέρου της περιφερειακής αυτοδιοίκησης και του κράτους (όσον αφορά τις εγκρίσεις περιβαλλοντικών όρων κυρίως).

Αν και οι θέσεις/περιοχές όπου πραγματοποιούνται (ή προβλέπονται) μεταλλευτικές δραστηριότητες δεν αποτελούν, σύμφωνα με το αντίστοιχο ποσοστό των ερωτηθέντων, το κυριότερο αίτιο αντίθεσης, θεωρείται ότι ουσιαστικά, αν οι θέσεις των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων δεν επηρέαζαν άμεσα οικισμούς, πολύ μικρότερο ποσοστό των κατοίκων θα εκδήλωνε αντίστοιχο ενδιαφέρον, συμπέρασμα που προκύπτει κυρίως μέσω προσωπικών συνεντεύξεων. Η παραδοχή αυτή επιβεβαιώνει το χαρακτηρισμό του έργου ως LULU. Το γεγονός ότι η πλειοψηφία θεωρεί ως κύριο λόγο αντίθεσής τους τη γενικότερη διάβρωση της κοινωνικής εμπιστοσύνης προς το κράτος, θεωρείται ότι βασίζεται σε άλλα παραδείγματα έργων και περιπτώσεις μεταλλευτικών δραστηριοτήτων (όχι μόνο στην Οίτη), για τα οποία ενδέχεται να είναι ενήμεροι οι ερωτηθέντες. Σημειώνεται βέβαια ότι πολλοί από τους ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι παραπάνω επιλογές είναι αλληλένδετες μεταξύ τους (όπως συνιστά και το θεωρητικό πλαίσιο, βλ. 2.2), ανεξαρτήτως από την επιλογή που δήλωσαν ότι τους αντιπροσωπεύει κυρίως.

Διάγραμμα 3.2.7.4

Ποιά από τις παρακάτω επιλογές σας αντιπροσωπεύει περισσότερο σχετικά με ενδεχόμενες συνέπειες μεταλλείων βωξίτη στη Οίτη ;

- Δε θεωρώ απαραίτητο έργο την ύπαρξη μεταλλείων γενικότερα (όχι μόνο στην περιοχή μου)
- Θεωρώ ότι οι τεχνικές προδιαγραφές και ο τρόπος λειτουργίας των μεταλλείων στην Οίτη δεν είναι οι σωστές. Αν ήταν, δε θα ήμουν αντίθετος/η
- Θεωρώ ότι η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη έχει αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία/την ασφάλεια/την ποιότητα ζωής
- Θεωρώ ότι η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη έχει αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον και στο τοπίο
- Θεωρώ ότι η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη έχει αρνητικές επιπτώσεις στην αξία της γης και των ακινήτων
- Θεωρώ ότι η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη έχει αρνητικές επιπτώσεις στην τοπική οικονομία/απασχόληση

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Οι αντιλήψεις των κατοίκων σχετικά με τις αρνητικές, όπως τις χαρακτηρίζουν, (ενδεχόμενες) συνέπειες υφιστάμενων ή/και προτεινόμενων θέσεων στο όρος χαρακτηρίζονται ως καθοριστικές παράμετροι διαμόρφωσης της αντίθεσής τους. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (40%) θεωρεί ως σοβαρότερες τις ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων στην υγεία την ασφάλεια και την ποιότητα ζωής στην ευρύτερη περιοχή. Ποσοστό 30% των ερωτηθέντων θεωρεί σοβαρότερες τις συνέπειες στο φυσικό περιβάλλον και το τοπίο. Οι αντιλήψεις σχετικά με τις δύο παραπάνω αναμενόμενες κατηγορίες επιπτώσεων σχετίζονται κυρίως με την πεποίθηση των κατοίκων ότι οι περιβαλλοντικοί όροι (που έχουν καθοριστεί από τις εκάστοτε Μ.Π.Ε.) δε θα τηρηθούν στην πράξη. Αναλυτικότερα, όσον αφορά τις συνέπειες στην υγεία, την ασφάλεια και το περιβάλλον (πολλές από τις οποίες είναι

αλληλένδετες) από τους κατοίκους, αναφέρθηκαν κυρίως αντιλήψεις και φόβοι σχετικά με:

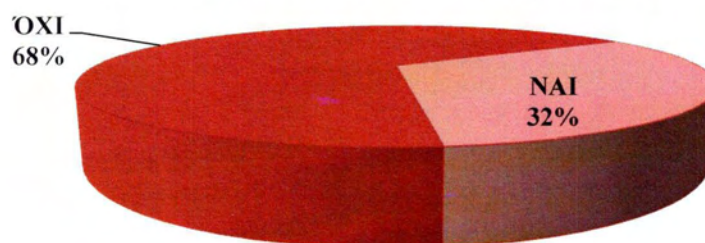
- φαινόμενα κατολισθήσεων και καταστροφών, τόσο του οδικού δικτύου που συνδέει τους οικισμούς (λόγω συχνής διέλευσης φορτηγών οχημάτων εντός των οικισμών), όσο και των περιοχών κοντά στις θέσεις εξόρυξης (κυρίως όσον αφορά τις θέσεις «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου», «Δυο Βουνά» και «Κοπρισιές») λόγω των κλίσεων της περιοχής του όρους Οίτη και των συχνοτήτων φαινομένων κατολισθήσεων από φυσικά αίτια. Επισημαίνεται ότι από ορισμένους κατοίκους έγινε αναφορά σε αντίστοιχα γεγονότα που προκαλούνται ανά διαστήματα από τη χρόνια λειτουργία των μεταλλείων (κυρίως στις θέσεις «Δυο Βουνά» και «Κοπρισιές»).
- κινδύνους σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων στα μεταλλεία, καθώς σύμφωνα με πληροφορίες, στο παρελθόν (προ ιδιοκτησίας «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» έχουν σημειωθεί θάνατοι κατοίκων της περιοχής που εργάζοντο στα μεταλλεία.
- ενδεχόμενη υποβάθμιση (λόγω τοξικότητας) και εξάντληση των υδάτινων πόρων στην περιοχή, και επακολούθως υποβάθμιση περιβάλλοντος και υγείας, καθώς πηγές ύδρευσης των οικισμών βρίσκονται σε μικρή απόσταση/γειτνίαση από θέσεις εξόρυξης, λόγω μη τήρησης περιβαλλοντικών όρων.
- φαινόμενα υποβάθμισης της ατμόσφαιρας και του αέρα, λόγω σκόνης, από τη διέλευση οχημάτων χωρίς κατάλληλα προστατευτικά καλύμματα των φορτίων
- μη αποκατάσταση των ανενεργών χώρων και τυχόν επιβαρύνσεων κατά τη διάρκεια της λειτουργίας των μεταλλείων (όπως εναπόθεση υλικών σε πλαγιές και ρέματα, φαινόμενα που σύμφωνα με μαρτυρίες κατοίκων ήδη συμβαίνουν) . Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με πληροφορίες τμήμα του παλαιού οικισμού Δυο Βουνών («μαχαλάς») κυριολεκτικά «θάφτηκε», λόγω της δραστηριότητας πλησίον του οικισμού κατά τη δεκαετία του '70.
- καταστροφή του τοπίου, τόσο πλησίον οικιστικών περιοχών όσο και του Εθνικού Δρυμού της Οίτης.

Το 14% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι ο τρόπος λειτουργίας και οι καθοριζόμενοι όροι σχετικά με τα μεταλλεία στην Οίτη δεν είναι τα σωστά, εν τούτοις όμως δηλώνει ότι δε

θα είχε αντίρρηση με τις μεταλλευτικές δραστηριότητες στις ίδιες θέσεις αν οι παραπάνω προϋποθέσεις ήταν σωστές. Ποσοστό 14% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι οι κυριότερες αρνητικές συνέπειες των μεταλλείων προκαλούνται στην τοπική οικονομία και τα ποσοστά απασχόλησης. Ως προς αυτή την κατηγορία, αναφέρθηκαν κυρίως αναμενόμενες αρνητικές επιπτώσεις στον τουρισμό (στην ευρύτερη περιοχή έχουν λάβει χώρα κάποιες προσπάθειες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, λόγω της ύπαρξης και του Εθνικού Δρυμού) και την κτηνοτροφία (η οποία αποτελεί κύρια απασχόληση μεγάλου ποσοστού μόνιμων κατοίκων των οικισμών). Πολύ μικρό ποσοστό (4%) θεωρεί ως κύρια συνέπεια τυχόν μείωση της αξίας γης/ακινήτων. Θεωρείται ότι τα άτομα που αντιπροσωπεύουν αυτά τα ποσοστά κατοικούν σε μεγαλύτερες αποστάσεις από τις θέσεις των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων (π.χ. κάτοικοι του οικισμού Παύλιανη, ή άτομα που δεν κατοικούν μόνιμως στους οικισμούς, απλώς κατάγονται ή έχουν απογραφεί εκεί), οπότε αξιολογούν συνέπειες στο περιβάλλον ή την υγεία ως λιγότερο κύριες. Μόλις το 2% των ερωτηθέντων απάντησε ότι το αντιπροσωπεύει η ακραία επιλογή «Δε θεωρώ απαραίτητη την ύπαρξη μεταλλείων και χώρων εξόρυξης γενικότερα (όχι μόνο στην περιοχή μου)».

Διάγραμμα 3.2.7.5

Θεωρείτε ότι υπάρχουν κάποια πλεονεκτήματα από τη λειτουργία μεταλλείων βωξίτη στη Οίτη ;

Πηγή: *Ιδία Επεξεργασία*

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (68%) δε θεωρεί ότι υπάρχουν πλεονεκτήματα, τόσο από τις υφιστάμενες όσο και τις προτεινόμενες μεταλλευτικές δραστηριότητες στην Οίτη. Σημαντικό ποσοστό (32%) θεωρεί ότι ενδέχεται να υπάρχουν πλεονεκτήματα. Ως πλεονεκτήματα αναφέρθηκαν κυρίως: ένας αριθμός θέσεων εργασίας στα μεταλλεία οι οποίες αρκετοί αναμένουν ότι μπορεί να ενισχύσουν την τοπική απασχόληση και να συμβάλλουν εν μέρει στη μείωση της ανεργίας, και επιπλέον η ενίσχυση της εθνικής

οικονομίας, στην οποία θεωρούν ότι συμβάλλει η μεταλλευτική δραστηριότητα γενικότερα, άρα και στην Οίτη.

Διάγραμμα 3.2.7.6

Τη γνώμη έχετε για την ενεργό συμμετοχή σας στις διαδικασίες λήψης απόφασης για τα μεταλλεία βωξίτη στην Οίτη;

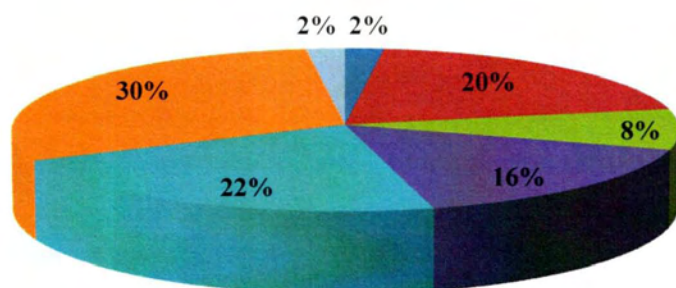
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Κατά την προκαταρκτική έρευνα, παρατηρήθηκε ότι οι περισσότεροι των ερωτηθέντων (ιδίως μεγαλύτερων ηλικιών) συγχέουν την ενεργό συμμετοχή με το «να βγουν και να αντιδράσουν στο δρόμο», γεγονός που όπως δήλωσαν είναι πρόθυμοι να πράξουν. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε βέβαια εφ' όσον δόθηκαν σχετικές με την έννοια της ενεργού συμμετοχής (βλ. κεφάλαιο 2.5) διευκρινίσεις στους ερωτηθέντες από την ερευνήτρια. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (42%) θεωρεί απαραίτητη την ενεργό συμμετοχή τους, δηλαδή σε προσωπικό επίπεδο, στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Θεωρούν, σύμφωνα με δηλώσεις τους, ότι το ζήτημα των μεταλλείων, όσο και κάθε άλλο ζήτημα στην περιοχή τους, τους αφορά άμεσα, οπότε και οφείλουν οι αρμόδιοι να επιτρέψουν την εμπλοκή τους. Λίγο μικρότερο ποσοστό 38% δηλώνει μεν υπέρ της ενεργού συμμετοχής, προτιμά ωστόσο να εκπροσωπείται από κάποιο/α άλλο/α άτομο/α, που έχουν την απαραίτητη τεχνογνωσία και εμπνέουν εμπιστοσύνη, και ενδεχομένως μπορούν να αναδειχθούν έπειτα από εκλογή ως αντιπρόσωποι με δημοκρατικές διαδικασίες. Η επιλογή αυτή θεωρείται ότι υποδηλώνει αφ' ενός την ανάγκη των κατοίκων για συμμετοχικότητα, αφ' ετέρου σχετική ανασφάλεια των κατοίκων να εκφέρουν άποψη και να συμμετέχουν ενεργά, λόγω έλλειψης εξειδικευμένων γνώσεων, τις οποίες επισημαίνεται ότι θα ήθελαν (όπως δήλωσαν) να κατέχουν.

Ποσοστό 18% δήλωσε ότι δε θεωρεί απαραίτητη την ενεργή συμμετοχή του, αλλά αρκείται στην ενημέρωσή του σχετικά με το ζήτημα από τους αρμοδίους. Βέβαια, ως προς την ερώτηση (9), επισημαίνεται ότι οι περισσότεροι ερωτηθέντες κάτοικοι εκφράζουν πεποίθηση ότι το θεσμικό πλαίσιο (που σε μεγάλο βαθμό καθορίζει τις συμμετοχικές διαδικασίες) δεν πρόκειται να αλλάξει, ενώ δηλώνουν αβέβαιοι απέναντι στο αν ιδιωτικοί/δημόσιοι φορείς θα επέτρεπαν τη συμμετοχή του κοινού σε οτιδήποτε, ακόμα και αν το επέβαλε η νομοθεσία. Η εν λόγω πεποίθηση, η οποία εκφράστηκε από μεγάλο μέρος των ερωτηθέντων, θεωρείται ότι οδήγησε και ένα μικρό ποσοστό (2%) να δηλώσει ότι «δεν το αφορά» η οποιαδήποτε συμμετοχή του.

Διάγραμμα 3.3.7.7

Ποιά από τις παρακάτω επιλογές σας αντιπροσωπεύει περισσότερο σχετικά με ενδεχόμενες λύσεις του ζητήματος μεταλλείων βωξίτη στη Οίτη ;

■ Είμαι διατεθειμένος/η να συζητήσω/αλλάξω την αρνητική μου άποψη εάν οι αρμόδιοι ενημερώσουν/συμβουλευτούν εμένα και τους συγχωριανούς/συμπολίτες μου πριν αποφασίσουν ο,τιδήποτε

■ Είμαι διατεθειμένος/η να συζητήσω/αλλάξω την αρνητική μου άποψη εάν αλλάξουν οι τεχνικές προδιαγραφές και βεβαιωθώ από τους αρμοδίους ότι δεν υπάρχουν αρνητικές συνέπειες από τη λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη

■ Είμαι διατεθειμένος/η να συζητήσω/αλλάξω την αρνητική μου άποψη για τη λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη εάν προσφερθούν σε εμένα και τους συγχωριανούς/συμπολίτες μου κάποια αντισταθμιστικά οφέλη (χρηματική αποζημίωση, βελτίωση των υποδομών στην

■ Να συνεχιστεί η εξόρυξη στις ήδη υπάρχουσες θέσεις, αλλά να μην ξεκινήσει σε νέες θέσεις

■ Να συνεχίσει η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη, αρκεί να μην πραγματοποιούνται εργασίες κοντά σε οικισμούς ή/και στον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού.

■ Να σταματήσει πλήρως η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη

■ Άλλο

Πηγή: Ιδία. Επεξεργασία

Όσον αφορά την ενδεχόμενη λύση που θα ικανοποιούσε περισσότερο τους ερωτηθέντες σχετικά με το ζήτημα των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων στην Οίτη, επιβεβαιώνεται ότι η θέση των δραστηριοτήτων αποτελεί έναν από τους βασικούς παράγοντες αντίθεσης, καθώς ποσοστό 30% των ερωτηθέντων θεωρεί ως ιδανική λύση την παύση των δραστηριοτήτων εξόρυξης σε οποιαδήποτε θέση (ανεξαρτήτως προδιαγραφών, καθώς όπως πολλοί σημείωσαν «έχει γίνει ήδη ζημιά, δε χρειάζεται άλλη») και αντίστοιχα 22% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι δεν ενοχλείται από τις μεταλλευτικές δραστηριότητες στην Οίτη, αρκεί να μην πραγματοποιούνται εντός του Εθνικού Δρυμού και κοντά σε οικισμούς (δίνοντας επομένως έμφαση στη θέση). Από τη θέση των δραστηριοτήτων φαίνεται να καθορίζεται και η άποψη ποσοστού 16% των ερωτηθέντων, οι οποίοι δηλώνουν ότι είναι αρνητικοί με την έναρξη νέας δραστηριότητας ή την επέκταση ήδη υφισταμένων, αλλά δεν έχει πρόβλημα με τη συνέχιση στις ήδη υφιστάμενες (χαρακτηριστικά «να συνεχιστεί η ήδη υπάρχουσα ζημιά»). Θεωρείται ότι το εν λόγω ποσοστό αποτελείται κυρίως από κατοίκους που θεωρούν ότι «θίγονται» από τις προτεινόμενες θέσεις «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου». Επισημαίνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων κατοίκων θεωρεί σημαντική τη μεταλλευτική δραστηριότητα σε επίπεδο χώρας, αλλά συγχρόνως ότι προκαλεί προβλήματα σε τοπικό επίπεδο.

Βέβαια, παρά το γεγονός ότι η θέση των δραστηριοτήτων φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά τις αντιλήψεις σχετικά με τις ιδανικότερες λύσεις σχετικά με τα μεταλλεία της Οίτης, συγχρόνως καθοριστικές είναι και οι αντιλήψεις σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας τους. Ένα πιο διαλλακτικό ποσοστό των ερωτηθέντων (20%) δήλωσαν ότι είναι διατεθειμένοι να συζητήσουν και ακόμη να αλλάξουν την αρνητική τους άποψη εάν αλλάξουν οι τεχνικές προδιαγραφές της λειτουργίας και διαβεβαιωθούν ότι δε θα προκύψουν αρνητικές συνέπειες από τα μεταλλεία στην Οίτη (τόσο σχετικά με υφιστάμενες όσο και νέες θέσεις εξόρυξης). Μικρό ποσοστό (8%) απάντησαν ότι θα ήταν διατεθειμένοι να συζητήσουν/αλλάξουν την αρνητική τους άποψη έναντι χρηματικής αποζημίωσης ή άλλων αντισταθμιστικών οφελών. Σημειώνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ανέφερε ότι δεν τους αφορά καμία αποζημίωση, όσο μεγάλο το ύψος της. Κάτοικοι του οικισμού της Παύλιανης ανέφεραν ότι είχε λάβει χώρα στον οικισμό συζήτηση μεταξύ κατοίκων και εκπροσώπου της εταιρίας «ΕΛΜΙΝ Α.Ε.» όσον αφορά αποζημιώσεις σχετικά με απαλλοτριώσεις εκτάσεων (των θέσεων «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου»), οι οποίες σύμφωνα με τους κατοίκους ήταν

μικρού ύψους. Μάλιστα, πολλοί πιστεύουν ότι εάν οι χρηματικές αποζημιώσεις ήταν μεγαλύτερες, μεγάλο μέρος των κατοίκων δε θα ήταν αρνητικό. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι ούτως ή άλλως θα λάβουν ένα μικρό χρηματικό ποσό ως αποζημίωση των ιδιωτικών εκτάσεων που θα απαλλοτριωθούν αν πραγματοποιηθεί το έργο στη θέση «Μαγδάρα». Ποσοστό μόλις 2% των ερωτηθέντων δηλώνουν διατεθειμένοι να συζητήσουν/αλλάξουν την αρνητική τους άποψη εάν ενημερωθούν πλήρως πριν αποφασιστεί και πραγματοποιηθεί οτιδήποτε σχετικά με τα μεταλλεία της Οίτης. Επίσης, ποσοστό 2% των ερωτηθέντων επέλεξε την επιλογή 'Άλλο' (καταγράφοντας τις σχετικές ατομικές τους προτάσεις στο ερωτηματολόγιο, οι οποίες αντανakλούν μια γενικότερη θεώρηση αντίστοιχων ζητημάτων). Μια ενδιαφέρουσα πρόταση χαρακτηριστικά αναφέρει ως λύση: «να υπάρξει ένας αντιπροσωπευτικός ελεγκτικός μηχανισμός (πολίτες, επιστήμονες, κράτος) που θα επιβλέπει όλα τα έργα, σε όλη τη διάρκεια των εργασιών, και θα ελέγχει την εφαρμογή περιβαλλοντικών όρων και την αποκατάσταση».

3.3 ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ LULU (2): ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΑΓΔΑΡΑ» ΔΗΜΟΥ ΜΑΚΡΑΚΩΜΗΣ

3.3.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται γενική αναφορά σε θεσμικές διατάξεις συναφείς με τη διαχείριση των αποβλήτων, με στόχο τη σφαιρική κατανόηση του πλαισίου στο οποίο ο προτεινόμενος Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. μπορεί να χαρακτηριστεί ως LULU. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η περιβαλλοντική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) βασίζεται στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Υποστηρικτικά της παραπάνω κεντρικής αρχής, συμπεριλαμβάνονται και οι παρακάτω αρχές:

- Η αρχή της ευθύνης
- Η αρχή της δημοσιότητας
- Η αρχή της μη διάκρισης

(recyclingsymp Praxis.gr)

Επίσης, βασικά νομοθετήματα της (Ε.Ε.) για τη διαχείριση των αποβλήτων είναι η Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών και Οδηγία 2008/99/ΕΚ σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου.

Σε εθνικό επίπεδο (Ελληνικό θεσμικό Πλαίσιο), ο σχεδιασμός διαχείρισης στερεών αποβλήτων καθορίζεται από την Κ.Υ.Α. Η.Π. 50910/2727/2003 (ΦΕΚ Β΄ 1909/22.12.2003) με αντικείμενο «Μέτρα και όροι για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης», όπως έχει συμπληρωθεί από το Ν. 4042/2012 με αντικείμενο «Ποινική προστασία του περιβάλλοντος – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/99/ΕΚ – Πλαίσιο παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/98/ΕΚ – Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Περιβάλλοντος» (ypreka.gr). Από τα θεσμικά αυτά κείμενα προκύπτει ότι ο εθνικός σχεδιασμός διαχείρισης στερεών αποβλήτων εφαρμόζεται μέσω του Εθνικού Σχεδίου διαχείρισης στερεών αποβλήτων (ΕΔΣΑ) το οποίο προσδιορίζει γενικές κατευθύνσεις και κατάλληλα μέτρα για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων (παράγραφος 5 της ΚΥΑ 50910/2727/2003). Για κάθε Περιφέρεια της χώρας, η νομοθεσία ορίζει ότι πρέπει να καταρτίζεται Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) το οποίο εξειδικεύει τις κατευθύνσεις του ΕΣΔΑ. Αρμόδια για την κατάρτιση του είναι η οικεία Περιφέρεια (παράγραφος 6 της ΚΥΑ

50910/2727/2003). Επιπλέον, (σύμφωνα ίδιο άρθρο) το ΠΕΣΔΑ μπορεί να αναθεωρείται ανά πενταετία (5), εφόσον, (από την αξιολόγηση που διενεργείται κατά το άρθρο 13, παράγραφος 2 της ίδιας ΚΥΑ), προκύψει τέτοια ανάγκη.

Ειδικότερα, όσον αφορά την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, εξεδόθη η υπ' αριθ. 6972/22-12-2005 απόφαση του οικείου Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος, με την οποία θεσπίζονται οι γενικές κατευθύνσεις και στόχοι για τη διαχείριση των αποβλήτων στην Περιφέρεια και καθορίζονται οι διαχειριστικές ενότητες, όπως επιβάλλεται από την κανονιστική Κ.Υ.Α. 50910/2727/2003. Ο Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕ.Σ.Δ.Α), ο οποίος εγκρίθηκε στις 22/12/2005 προβλέπει για την Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας τα παρακάτω:

- Την δημιουργία έντεκα (11) Διαχειριστικών Ενοτήτων (Δ.Ε) και την κατασκευή αντίστοιχου αριθμού ΧΥΤΑ (11 ΧΥΤΑ).
- Μείωση των βιοαποδομήσιμων αστικών αποβλήτων, με κλιμάκωση από το έτος 2010 μέχρι το 2020.
- Σταδιακή αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης

Για την επίτευξη των στόχων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, μεταξύ άλλων, προβλέπονται τα ακόλουθα:

- Προώθηση «πράσινων σημείων» (Green Points)
- Συνεργασία με τα εγκεκριμένα συστήματα ανακύκλωσης σε εφαρμογή του Ν. 2939/2001.
- Διαλογή στην πηγή του οργανικού (βιοαποδομήσιμου) κλάσματος.
- Πέντε (5) κεντρικές εγκαταστάσεις επεξεργασίας & αξιοποίησης σύμμεικτων αστικών στερεών αποβλήτων (ΑΣΑ), μια για κάθε Νομό.
- Πέντε έως οκτώ (5 έως 8) Σταθμοί Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (Σ.Μ.Α) (εκ των οποίων 2 έως 3 για τη Φθιώτιδα)

Όσον αφορά την εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων, οι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) είναι οι αρμόδιοι φορείς της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης για την εξειδίκευση και υλοποίηση των στόχων και των δράσεων των Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Στερεών αποβλήτων και ειδικότερα έχουν την ευθύνη για την προσωρινή αποθήκευση, μεταφόρτωση, αξιοποίηση και διάθεση των στερεών αποβλήτων. Το βασικότερο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία, τις

αρμοδιότητες και τη δομή των ΦοΔΣΑ, πέρα από την ΚΥΑ 50910/2727/2003, αποτελείται από το Ν. 1650/1986 «Για την Προστασία του Περιβάλλοντος», το Ν. 1650/1986 «Για την Προστασία του Περιβάλλοντος», το Ν. 3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.», το Ν. 3463/06 «Κύρωση Κώδικα Δήμων & Κοινοτήτων» και το Ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (www.eedsa.gr).

Πιο συγκεκριμένα για τους ΦοΔΣΑ, ο Ν.1650/1986 (άρθρο 12) καθορίζει σε αρχικό επίπεδο ποιοι είναι αρμόδιοι για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων και πώς ονομάζονται, και πιο αναλυτικά, ο Ν. 3536/2007 ορίζει ότι οι ΦοΔΣΑ μπορούν να είναι Σύνδεσμοι Ο.Τ.Α. ή Ανώνυμες εταιρείες Ο.Τ.Α. Ο Ν. 3463/06 καθορίζει το γενικότερο πλαίσιο για τον τρόπο σύστασης, διοίκησης καθώς και τις αρμοδιότητες και λειτουργίες του Συνδέσμου και της Ανώνυμης εταιρείας Ο.Τ.Α. (άρθρα 245-250 και 265). Η ΚΥΑ 50910/2727/2003 ορίζει ότι οι ΦοΔΣΑ είναι αρμόδιοι για την προσωρινή αποθήκευση, μεταφόρτωση, αξιοποίηση και διάθεση των στερεών αποβλήτων. Η περιοχή ευθύνης ενός ΦοΔΣΑ, περιλαμβάνει μια τουλάχιστον Διαχειριστική Ενότητα Απορριμμάτων (Δ.Ε.), όπως αυτή έχει καθορισθεί από τον οικείο ΠΕΣΔΑ. Ο Ν. 3852/ 2010 (άρθρο 104) προβλέπει τη συγκρότηση ενός Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ) σε κάθε περιφέρεια της χώρας. Οι εν λόγω ΦοΔΣΑ προβλέπεται να έχουν τη μορφή ενιαίου συνδέσμου (ΝΠΔΔ), στον οποίο θα συμμετέχουν υποχρεωτικά όλοι οι δήμοι της περιφέρειας ενώ οι σύνδεσμοι και οι ανώνυμες εταιρείες που έχουν ήδη συσταθεί ως ΦοΔΣΑ, υποκαθίστανται από τη νέα μορφή ΦοΔΣΑ (www.eedsa.gr).

Στα πλαίσια του ΠΕΣΔΑ Στερεάς Ελλάδας προβλέπονται και ορισμένες «ευελιξίες», προσδίδοντας βαρύτητα στο ρόλο και τις αρμοδιότητες των (τοπικών) Φο.Δ.Σ.Α ως προς την τροποποίηση ή συμπλήρωση των προτεινόμενων διατάξεων του ΠΕΣΔΑ για την εκάστοτε περιοχή (παράγραφος Β2, σελίδα 5 του ΠΕ.Σ.Δ.Α). Αναλυτικότερα, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στον ΠΕ.Σ.Δ.Α., οι Φο.Δ.Σ.Α. έχουν την υποχρέωση της κλιμακωτής μείωσης των βιοαποδομήσιμων και ανακυκλώσιμων πους καταλήγουν στους ΧΥΤΑ ώστε αυτοί να μετατραπούν σε ΧΥΤΥ.

Επιπλέον, σύμφωνα με πρόταση της μελέτης του φορέα Δ.Ε.Π.Ο.Δ.Α.Θ., οι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φο.Δ.Σ.Α.) με τη σύμφωνη γνώμη της Περιφέρειας, χρησιμοποιώντας ως βάση τον υπάρχοντα ΠΕ.Σ.Δ.Α μπορούν να σχεδιάσουν & να

υλοποιήσουν μια ολοκληρωμένη πρόταση διαχείρισης των αστικών στερεών αποβλήτων με:

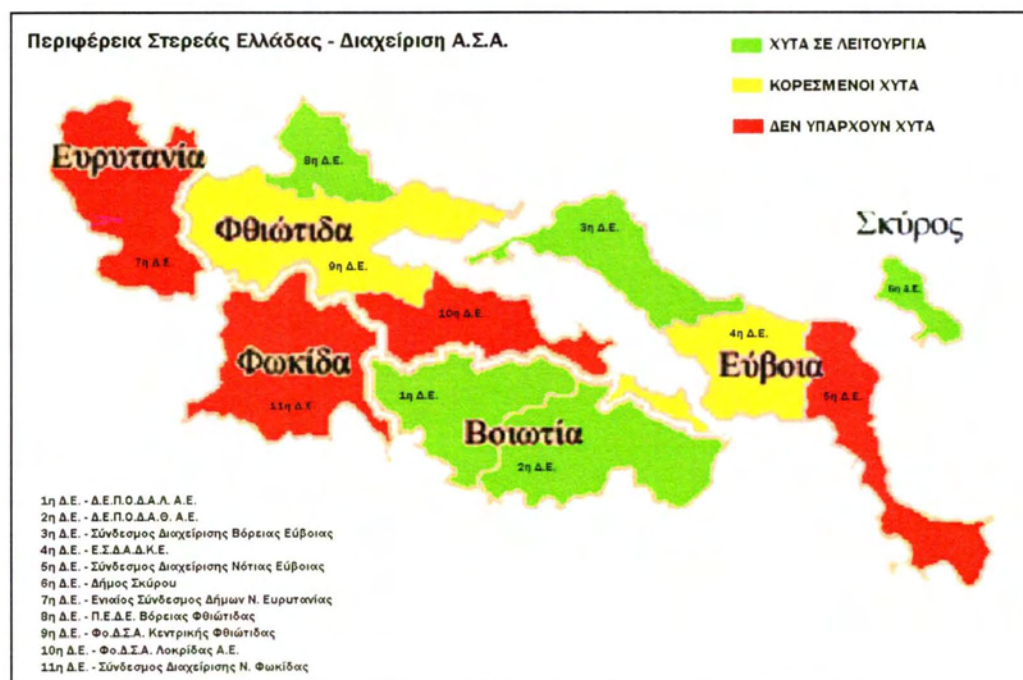
- Την δεδομένη διαθέσιμη χρηματοδότηση.
- Την αξιοποίηση των πόρων.
- Γνώμονα την βιωσιμότητα και ορθή διαχείριση των έργων.
- Την οριστική παύση λειτουργίας & αποκατάστασης των ενεργών ΧΑΔΑ.
- Την κοινωνική αποδοχή.

Η κοινωνική αποδοχή λοιπόν, φαίνεται να αναγνωρίζεται και στη συγκεκριμένη περίπτωση ως προϋπόθεση για το σχεδιασμό.

3.3.2 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Όσον αφορά στην περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης στην ευρύτερη περιοχή μελέτης, στην εικόνα απεικονίζονται οι 11 προτεινόμενες διαχειριστικές ενότητες (Δ.Ε.) από τον Π.Ε.Σ.Δ.Α, και αναγράφεται ο εκάστοτε αρμόδιος φορέας. Αυτή τη στιγμή στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας λειτουργούν τέσσερις (4) νέοι και τρεις (3) παλαιοί Χ.Υ.Τ.Α. ενώ προγραμματίζεται η κατασκευή των πρώτων Χ.Υ.Τ.Υ. σε πανελλαδικό επίπεδο στην περιοχή της Θήβας, στη 2^η διαχειριστική ενότητα (Μελέτη ΔΕΠΟΔΑΘ) και στην Π.Ε. Φθιώτιδας στην 9^η διαχειριστική ενότητα.

Εικόνα 3.3.2.1 Διαχειριστικές Ενότητες (Δ.Ε.) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Πηγή: Δ.Ε.Π.Ο.Δ.Α.Θ. (2010)

Όπως φαίνεται στην εικόνα 3.3.3.1, η Π.Ε. Φθιώτιδας αποτελείται από τρεις (3) Δ.Ε. (8η, 9η, 10η). Στον πίνακα 3.3.3.1 απεικονίζονται αναλυτικά στοιχεία για τον πληθυσμό (απογραφή 2001) και τους ετήσιους τόνους απορριμμάτων ανά έτος για τις εν λόγω ενότητες της Π.Ε. (Νομού όταν πραγματοποιήθηκε η μελέτη-πηγή) Φθιώτιδας. Η 9η διαχειριστική ενότητα περιλαμβάνει τους Καποδιστριακούς Δήμους Λαμιέων, Αγ. Γεωργίου Τυμφορηστού, Γοργοποτάμου, Εχιναίων, Λειανοκλαδίου, Μακρακώμης, Μώλου, Πελασγίας, Σπερχειάδος, Στυλίδος και Υπάτης καθώς και τις Κοινοότητες Παύλιανης και Τυμφορηστού. Επομένως πλέον, σύμφωνα με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» εξυπηρετεί τους δήμους Λαμιέων και Μακρακώμης, και τμήματα των δήμων Στυλίδος και Μώλου- Αγ.Κωνσταντίνου.

Πίνακας 3.3.2.1 Πληθυσμός και Ποσότητα Απορριμμάτων στις Δ.Ε. της Π.Ε. Φθιώτιδας

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΤΟΝΟΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ/ΕΤΟΣ
8η Δ.Ε. Περιφέρειας ή 1η Δ.Ε. Π.Ε. Φθιώτιδας	13.199	5.800
9η Δ.Ε. Περιφέρειας ή 2η Δ.Ε. Π.Ε. Φθιώτιδας	112.895	45.000
10η Δ.Ε. Περιφέρειας ή 3η Δ.Ε. Π.Ε. Φθιώτιδας	43.448	22.600

Πηγή: Μελέτη Δ.Ε.Π.Ο.Δ.Α.Θ. (2010), ΠΕ.Σ.Δ.Α Στερεάς Ελλάδας, ίδια επεξεργασία

Στον πίνακα 3.3.3.2 παρουσιάζεται η εξέλιξη των έργων Χ.Υ.Τ.Α., όσον αφορά υφιστάμενα, νέα που ήδη λειτουργούν και προτεινόμενα προς χωροθέτηση στις διαχειριστικές ενότητες της Π.Ε. Φθιώτιδας σύμφωνα με τον ΠΕ.Σ.Δ.Α. Ο Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα» Τριλόφου αποτελεί την πρόταση για τη νέα χωροθέτηση στην 9^η Δ.Ε. (Περιοχή Λαμίας). Ο υφιστάμενος ΧΥΤΑ στην ίδια περιοχή (παλαιός Χ.Υ.Τ.Α.) είναι ο Χ.Υ.Τ.Α. Λαμίας. Για την περιοχή της Λοκρίδας (10^η Δ.Ε.) δεν προβλέπεται κάποιο σχετικό έργο προς το παρόν (οι ανάγκες της θα εξυπηρετούνται από τις υφιστάμενες ή προβλεπόμενες υποδομές). Η περιοχή Δομοκού (8^η Δ.Ε.) θεωρείται ότι εξυπηρετείται ικανοποιητικά από τον υφιστάμενο Χ.Υ.Τ.Α. Δομοκού.

Πίνακας 3.3.3.2 Εξέλιξη Έργων Χ.Υ.Τ.Α. ανά Δ.Ε. στην Π.Ε. Φθιώτιδας

Π.Ε. (πρώην ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ)	ΠΕΡΙΟΧΗ	Δ.Ε	ΠΛΗΘ/ΜΟΣ	ΝΕΟΣ ΧΥΤΑ	ΠΑΛΑΙΟΣ ΧΥΤΑ	ΝΕΑ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ
	Περιοχή Λομοκού	8 ^η	13.199	-	ΝΑΙ	-
	Περιοχή Λαμίας	9 ^η	106.969	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ
	Περιοχή Λοκρίδας	10 ^η	49.374	-	-	ΟΧΙ

Πηγή: ΠΕ.Σ.Δ.Α, ίδια επεξεργασία

Σημειώνεται ότι τα στοιχεία σύμφωνα με τα οποία έχουν γίνει οι μελέτες και προτάσεις ΠΕ.Σ.Δ.Α και άλλων φορέων, ορισμένα από τα οποία χρησιμοποιούνται και για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, ενδέχεται να αποκλίνουν σε κάποιο βαθμό από την τρέχουσα πραγματικότητα, καθώς δεν έχουν (σε θεσμικό επίπεδο) επικαιροποιηθεί. Η ανάγκη για επικαιροποίησή τους επισημαίνεται και από «επίσημες» πηγές (π.χ. μελέτη Δ.Ε.Π.Ο.Δ.Α.Θ). Η απόφαση για επικαιροποίηση του ΠΕ.Σ.ΔΑ Στερεάς Ελλάδας (μελέτη αξιολόγησης καθώς και τεκμηρίωση) ελήφθη την 23^η Μαΐου στη Θήβα σε διευρυμένη συνεδρίαση του ΦοΔΣΑ Στερεάς Ελλάδας (localit.gr).

Όσον αφορά τους απαιτούμενους χρηματοδοτικούς πόρους, τα έργα για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας χρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ. Οι διαθέσιμοι πόροι από το πρόγραμμα ΕΣΠΑ (προγραμματική περίοδος 2007-2013) για την διαχείριση των στερεών αποβλήτων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ανέρχονται σε 88.000.000 ευρώ. Από το ποσό αυτό στην ενότητα «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013», με πρόβλεψη ποσών ανά εκάστοτε έργο (προμήθεια εξοπλισμού διαχείρισης στερεών αποβλήτων, έργα αποκατάστασης ΧΑΔΑ, κατασκευή ΧΥΤΑ, ΣΜΑ & μονάδες επεξεργασίας απορριμμάτων), προκύπτει ποσό ύψους 64.700.000 ευρώ. Στο ποσό αυτό προστίθενται και 10.000.000 επιπλέον ευρώ από το Π.Ε.Π Στερεάς Ελλάδας, με αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός των διαθέσιμων πόρων να ανέρχεται σε 74.700.000 ευρώ. Σύμφωνα με στοιχεία, ο προϋπολογισμός δε θεωρείται επαρκής για την υλοποίηση των προβλέψεων του ΠΕ.Σ.Δ.Α (μελέτη Δ.Ε.Π.Ο.Δ.Α.Θ.). Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία οι απαιτούμενοι για το έργο

πόροι θα καλυφθούν από το Π.Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας καθώς και από το Υ.Π.Ε.ΚΑ, τόσο στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο όσο κυρίως στην επόμενη.

Αναφορά κρίθηκε απαραίτητο να γίνει και στις περιβαλλοντικές πιέσεις που ασκούνται από την υφιστάμενη κατάσταση διαχείρισης στερεών αποβλήτων στην περιοχή εξυπηρέτησης (9^η Δ.Ε.) Αναλυτικότερα, ο μόνος Χ.Υ.Τ.Α. που λειτουργεί στην περιοχή μελέτης είναι ο Χ.Υ.Τ.Α. Λαμίας, ο οποίος θεωρείται ήδη ή πρόκειται σύντομα να γίνει κορεσμένος, ενώ παράλληλα δεν έχει καμία δυνατότητα επέκτασης λόγω γειτνίασης με λατομική ζώνη. Όσον αφορά την τελική διάθεση των απορριμμάτων των οικισμών που δεν εξυπηρετούνται από τον εν λόγω Χ.Υ.Τ.Α., αυτή πραγματοποιείται σε ακατάλληλες τοποθεσίες, με ανεξέλεγκτο ή ημιελεγχόμενο τρόπο και χωρίς την κατάλληλη υποδομή. Επίσης, παρά της διατάξεις της ΚΥΑ 50910/2727/2003 «*Μέτρα και Όροι για τη Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης*» (ΦΕΚ 1909/Β/22.12.2005) που επιβάλλει την παύση λειτουργίας και αποκατάσταση των υφιστάμενων ΧΑΔΑ σε εθνικό επίπεδο, λειτουργεί ακόμη ένας υπολογίσιμος αριθμός ΧΑΔΑ στην περιοχή μελέτης (πληροφορίες και στοιχεία από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας), με κινδύνους για το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία.

Λαμβάνοντας επομένως υπ' όψη τα παραπάνω καθώς και τις υφιστάμενες υποδομές διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων στην περιοχή μελέτης, καθίσταται σαφής η αναγκαιότητα υιοθέτησης ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης στερεών αποβλήτων, το οποίο θα αντιμετωπίζει το πρόβλημα με ορθολογικό, σύγχρονο και περιβαλλοντικά αποδεκτό τρόπο. Βάσει όλων των προαναφερθέντων, οι πιέσεις που ασκούνται από την διαχείριση στερεών αποβλήτων στην εξεταζόμενη διαχειριστική ενότητα, είναι στην παρούσα φάση μεγάλες και αναμένονται ακόμα μεγαλύτερες στο μέλλον, με τον επικείμενο κορεσμό και κλείσιμο του Χ.Υ.Τ.Α. Λαμίας, γεγονός που καθιστά επιτακτική την επίσπευση των διαδικασιών υλοποίησης των σχετικών έργων που προβλέπονται για την ορθολογική διαχείριση των Σ.Α. στην υπό μελέτη περιοχή (ΜΠΕ Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα»). Ωστόσο, σύμφωνα με νεότερα δεδομένα και αποφάσεις, έχει αποφασιστεί η συνέχιση της λειτουργίας του υφιστάμενου Χ.Υ.Τ.Α. Λαμίας (παρά το γεγονός ότι η ΜΠΕ Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα» αναφέρεται στον κορεσμό και την αδυναμία επέκτασής του, λόγω γειτνίασης με λατομική περιοχή) και η συνλειτουργία του στην 9^η Δ.Ε. με το νέο Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ..

3.3.3 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΑΓΔΑΡΑ»

Σύμφωνα με πληροφορίες, η περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας θεωρεί ότι με την επιλογή της θέσης «Μαγδάρα» για τη χωροθέτηση του Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. θα λυθεί σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα διαχείρισης στερεών αποβλήτων στην ευρύτερη περιοχή. Στην Π.Ε. Φθιώτιδας αναζητήθηκε ένας χώρος κατάλληλος για Χ.Υ.Τ.Α., ο οποίος θα εξυπηρετεί την 9^η Διαχειριστική Ενότητα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με προοπτική να μετεξελιχθεί σε Χ.Υ.Τ.Υ., όταν τεθεί σε λειτουργία η Εγκατάσταση Επεξεργασίας Στερεών Αποβλήτων (Ε.Ε.Α.) που προβλέπεται να κατασκευαστεί στην ίδια θέση. Η επιλεγείσα τοποθεσία για την κατασκευή του Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. και της Ε.Ε.Α. της 9^{ης} Διαχειριστικής Ενότητας, βρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων του (Καποδιστριακού κατά τη χρονική περίοδο εκπόνησης της μελέτης, νυν Καλλικρατικού) Δήμου Μακρακώμης, στη θέση «Μαγδάρα». Ο προτεινόμενος Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. προβλέπεται να έχει διάρκεια περίπου 30 έτη.

Εικόνες 3.3.3.1& 3.3.3.2: Άποψη Υφιστάμενης Κατάστασης στη θέση «Μαγδάρα»

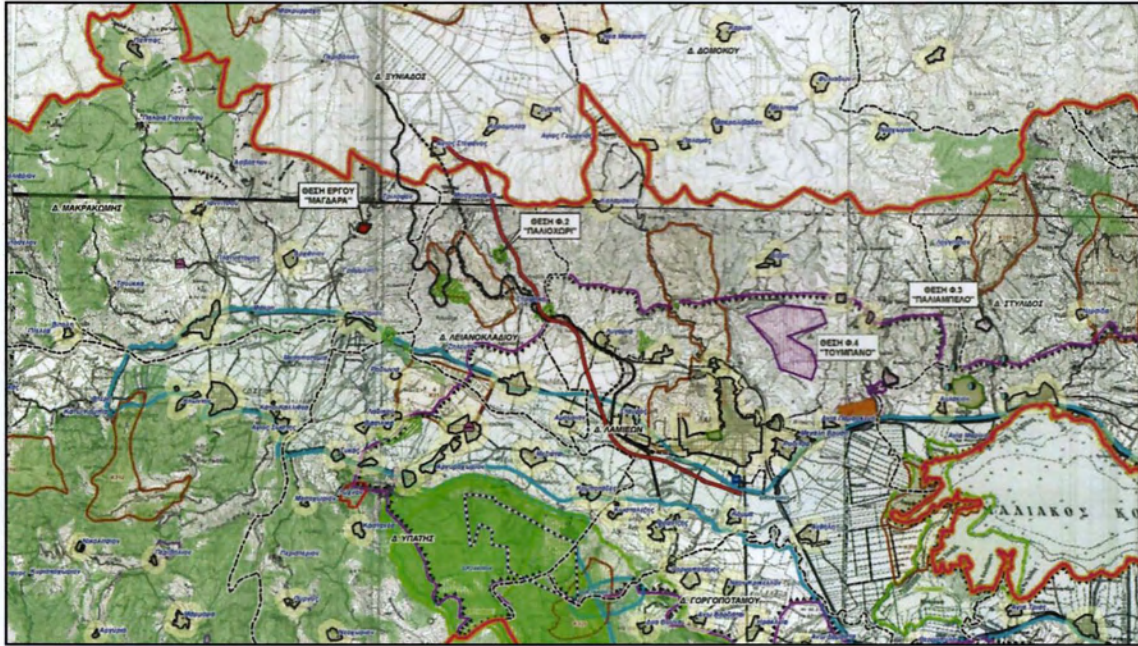

Πηγή: Δήμος Λαμιέων, 2010

Η θέση «Μαγδάρα» (Φ1) στο δήμο Μακρακώμης επιλέχθηκε σύμφωνα με τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων ως επικρατέστερη μεταξύ τεσσάρων (4) θέσεων. Οι άλλες τρεις είναι η θέση (Φ2) «Παλιοχώρι» στον Καποδιστριακό Δήμο Λιανοκλαδίου, Καλλικρατικό Δήμο Λαμιέων, η θέση (Φ3) «Παλιάμπελο» στο Δήμο Στυλίδος και τη

θέση (Φ4) «Τούμπανο» στο Δήμο Λαμιέων (βλ. εικόνα 3.3.3.3 και παράρτημα εικόνων).

Εικόνα 3.3.3.3: Οι τέσσερις (4) προτεινόμενες θέσεις χωροθέτησης του Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ., Φ1(με κόκκινη κουκίδα), Φ2, Φ3, Φ4 (τιμήμα χάρτη, περικοπή)

Πηγή: Δήμος Λαμιέων, 2010

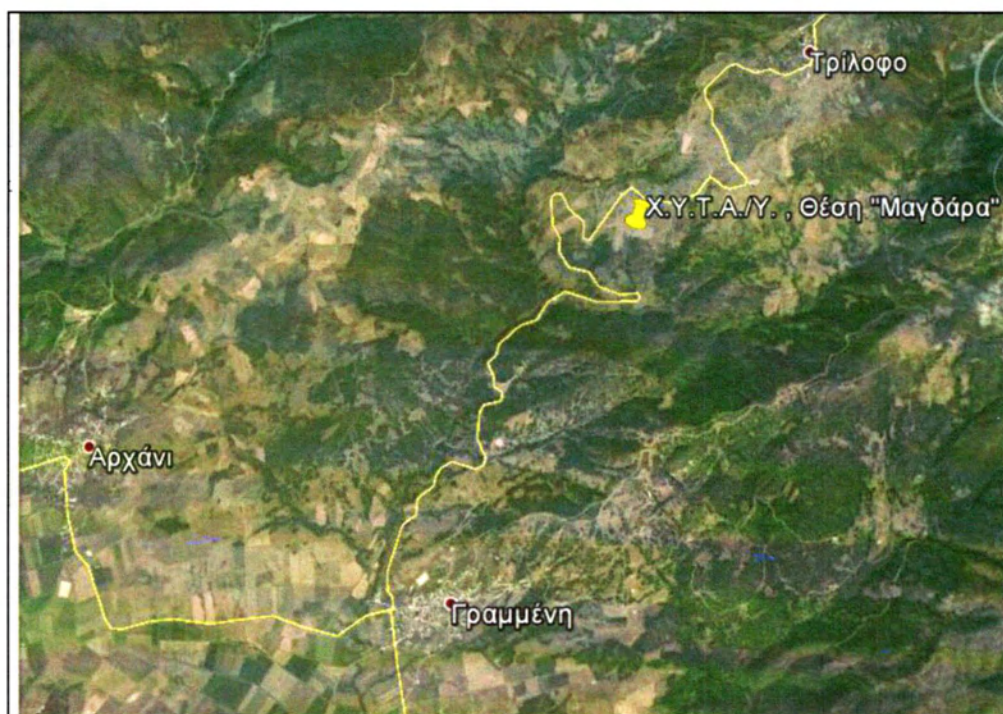
Όσον αφορά τη θέση του έργου, το οικόπεδο χωροθέτησης καταλαμβάνει συνολική έκταση περίπου 228 στρέμματα στην οποία προβλέπονται η ανάπτυξη του Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. και των λοιπών βοηθητικών εγκαταστάσεων οι οποίες απαιτούνται για την εύρυθμη λειτουργία του έργου, όπως κτιριακά, εγκαταστάσεις επεξεργασίας στραγγισμάτων, έργα διαχείρισης βιοαερίου, δίκτυο οδοποιίας κ.λπ., καθώς επίσης και για τη χωροθέτηση, μελλοντικά, Εγκατάστασης Επεξεργασίας Στερεών Αποβλήτων (βλ. παράρτημα εικόνων).

Η μορφολογική δομή της θέσης «Μαγδάρα» χαρακτηρίζεται από δύο μικρές, ανεξάρτητες μεταξύ τους και τοπικής σημασίας υδρολογικές λεκάνες. Το ανάγλυφο του χώρου χαρακτηρίζεται ως ημιορεινό με μέτριες εδαφικές κλίσεις της τάξης του 20%. Τα υψόμετρα ανάπτυξης του οικοπέδου κυμαίνονται μεταξύ 300-390μ. (μέσο υψόμετρο περίπου 330μ.).

Πλησιέστερος προς τη θέση του έργου οικισμός είναι το Τρίλοφο, που βρίσκεται βορειοανατολικά της θέσης, σε ευθεία απόσταση 1,0χλμ. περίπου. Σε λίγο μεγαλύτερη απόσταση, της τάξης των 2,0χλμ. και νοτιοδυτικά της θέσης βρίσκεται ο οικισμός της

Γραμμένης. Επίσης η θέση βρίσκεται βορειοανατολικά των οικισμών Αρχανίου και Μακρακώμης σε ευθεία απόσταση περίπου 3,3χλμ. και 8,0χλμ. αντίστοιχα και βορειοανατολικά των οικισμών της Σπερχειάδας και της Μεσοποταμιάς σε ευθεία απόσταση περίπου 10,4χλμ. και 7,2χλμ. αντίστοιχα. Τέλος, βρίσκεται νοτιοδυτικά από τον οικισμό Μοσχοκαρυά σε ευθεία απόσταση περίπου 4,3χλμ. και βόρεια από τον οικισμό Καστρί σε απόσταση 4,2χλμ. Απέχει οδικώς 28,0χλμ. περίπου από την πόλη της Λαμίας, η οποία αποτελεί και το κέντρο βάρους παραγωγής απορριμμάτων για την 9^η διαχειριστική ενότητα. Η θέση «Μαγδάρα» δεν παρουσιάζει οπτική επαφή με οικισμούς, είναι όμως πλήρως ορατή από την επαρχιακή οδό η οποία συνδέει τη Γραμμένη με το Τρίλοφο.

Εικόνα 3.3.3.4: Γειτνίαση θέσης προτεινόμενου X.Y.T.A./X.Y.T.Y. με οικισμούς

Πηγή: Google earth, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Η πρόσβαση στη θέση του έργου πραγματοποιείται (και προβλέπεται να συνεχιστεί να πραγματοποιείται) μέσω του πρωτεύοντος επαρχιακού οδικού δικτύου που συνδέει τους οικισμούς Γραμμένη και Τρίλοφο. Μετά τη Γραμμένη, βόρεια και σε απόσταση περίπου 4,0 χλμ., αναπτύσσεται το οικόπεδο χωροθέτησης του έργου. Για την τελική πρόσβαση στον χώρο προβλέπεται να απαιτηθούν και μικρές χωματουργικές εργασίες διάνοιξης, οδοστρωσίας και ασφαλοστρωσης οδού μήκους 109m περίπου. Γενικά, η

πρόσβαση στη θέση «Μαγδάρα» γίνεται τόσο με διέλευση μέσα από τμήμα οικισμών, όσο και περιφερειακά αυτών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία από το CORINE LAND COVER 2000 η θέση «Μαγδάρα» καταλαμβάνει περιοχή η οποία καλύπτεται από μεταβατικές δασώδεις -θαμνώδεις εκτάσεις και συνορεύει με περιοχές οι οποίες αποτελούν σύνθετα συστήματα καλλιέργειας, δηλαδή γεωργική γη με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης και φυσικούς βοσκότοπους. Επιπλέον, περίπου το 1/3 της έκτασης, έχει κηρυχθεί αναδασωτέο, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2785/7-9-2000 απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (ΦΕΚ Δ' 652/6-10-2000) .

Η θέση «Μαγδάρα» δεν γειτνιάζει άμεσα με οποιονδήποτε αρχαιολογικό χώρο (σύμφωνα με τους επίσημους θεσμοθετημένους αρχαιολογικούς χώρους της ευρύτερης περιοχής κανένας χώρος δεν βρίσκεται σε απόσταση μικρότερη του 1,0χλμ. από τη θέση του έργου). Η θέση του έργου βρίσκεται βόρεια και σε ευθεία απόσταση 4,2χλμ. περίπου, από την περιοχή του δικτύου NATURA 2000 «ΚΟΙΛΑΔΕΣ ΚΑΙ ΕΚΒΟΛΕΣ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ-ΜΑΛΙΑΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ (GR2440002)». Όσον αφορά Καταφύγια άγριας ζωής, νοτιοανατολικά του χώρου εξαπλώνεται η περιοχή «Στίρφακας (Μοσχοκαρυάς)» (K311) , σε απόσταση περίπου 3,0χλμ.. Η πανίδα της περιοχής είναι αντίστοιχη του είδους βλάστησης, ενώ επιπλέον, η ικανοποιητική απόσταση της εξεταζόμενης θέσης από επίσημα καταφύγια άγριας ζωής και περιοχές του δικτύου NATURA, μειώνει την πιθανότητα εμφάνισης σπάνιων και προστατευόμενων ειδών στην περιοχή του εξεταζόμενου έργου.

Εντός των ορίων της εξεταζόμενης θέσης δεν παρατηρείται ανάπτυξη κάποιας ιδιαίτερης οικονομικής δραστηριότητας. Εντός της περιοχής εντοπίστηκε η ύπαρξη μικρής καλλιέργειας ενώ η επιλεγείσα θέση αποτελεί γη υψηλής παραγωγικότητας. Επίσης κτηνοτροφική δραστηριότητα δεν παρατηρείται σε απόσταση μικρότερη του 1,0χλμ.

Στην έκταση του προτεινόμενου χώρου εκτιμάται ότι δεν υφίσταται ανάπτυξη υπόγειων υδροφορέων. Οι μόνοι υπόγειοι υδροφορείς που συναντώνται στην ευρύτερη περιοχή αναπτύσσονται νότια του οικισμού Γραμμένη, και εντοπίστηκε ότι δεν έχουν υδραυλική επικοινωνία με την περιοχή του έργου καθώς η τροφοδοσία τους προέρχεται κύρια από τον ποταμό Σπερχειό. Επίσης, οι όποιες φυσικές πηγές συναντώνται στην ευρύτερη περιοχή είναι πολύ μικρής δυναμικότητας, με εξαίρεση την πηγή ύδρευσης του

οικισμού Τριλόφου, προς τα βόρεια της προτεινόμενης θέσης σε απόσταση 200 περίπου μέτρων. Η πηγή αυτή καλύπτει τις υδρευτικές ανάγκες του Τριλόφου. Λαμβάνοντας ως δεδομένα τη θέση της πηγής (άλλη γεωμορφολογική ενότητα) και τη πιθανή λεκάνη τροφοδοσίας της η μελέτη καταλήγει ότι δεν θα υπάρξει καμία επιβάρυνση στην πηγή, τόσο ποιοτική όσο και ποσοτική, από την κατασκευή και λειτουργία του έργου.

Η μελέτη εξετάζει τις επιπτώσεις του έργου κατά τη διάρκεια κατασκευής και λειτουργίας του, και δεν εντοπίζει παρά μόνο μικρές, οι οποίες δεν κρίνονται ικανές να ματαιώσουν το έργο. Ωστόσο, η ίδια η μελέτη αναγνωρίζει κάποιες ελλείψεις της στη διαδικασία εκπόνησης, όπως ανάγκη για εκτέλεση δειγματοληπτικών γεωτρήσεων.

3.3.4 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΑΓΔΑΡΑ»

Σύμφωνα με πληροφορίες, η θέση «Μαγδάρα» (μεταξύ άλλων θέσεων) για το Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. 9^{ης} Δ.Ε. προτάθηκε από την Περιφερειακή ένωση Δήμων και Κοινοτήτων –ΠΕΔ- (πρώην Τοπική ένωση Δήμων και Κοινοτήτων –ΤΕΔΚ-) σε συνεννόηση με τον οικείο Φο.Σ.ΔΑ.. Αρμόδιοι για το έργο είναι ο Περιφερειακός Σύνδεσμος Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και ειδικότερα ο Φο.Σ.ΔΑ Κεντρικής Φθιώτιδας. Εμπλεκόμενοι μεταξύ άλλων στο έργο (είτε με γραφειοκρατικό είτε πιο ενεργό ρόλο) είναι: το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας, το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ο Δήμος Λαμιέων, ο Δήμος Μακρακώμης, το Δασαρχείο Φθιώτιδας. Γενικότερα, ανεξαρτήτως από το εν λόγω έργο, από τη νομοθεσία ισχύει ότι κάθε Δήμος είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση των απορριμμάτων του.

Την ημερομηνία 15 Δεκεμβρίου 2009 κοινοποιήθηκε από τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωροταξίας (ΔΙ.ΠΕ.ΧΩ) (Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας) η υπ' αρ. 109566/10701/15-12-2009 προκαταρκτική εκτίμηση γνωμοδότηση με θέμα «Προκαταρκτική Περιβαλλοντική Εκτίμηση και Αξιολόγηση του έργου ΧΥΤΑ 9ης Διαχειριστικής Ενότητας Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (2ης Δ.Ε. Ν. Φθιώτιδας) στη θέση «Μαγδάρα» Δήμου Μακρακώμης Ν. Φθιώτιδας». Η γνωμοδότηση για το έργο ήταν θετική. Σύμφωνα με το εν λόγω θεσμικό κείμενο, ο Δήμος Λαμιέων οφείλει να υποβάλει Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε) σύμφωνα με καθορισμένες προδιαγραφές. Η Μελέτη εκπονήθηκε υπό την ευθύνη της τεχνικής υπηρεσίας του

δήμου και δεν αναφέρεται απλώς σε X.Y.T.A, αλλά σε X.Y.T.A., ο οποίος θα έχει προοπτική να μετεξελιχθεί σε X.Y.T.Y. (βλ. αναλυτικότερα παραπάνω). Σημειώνεται επίσης ότι η Νομαρχιακή Επιτροπή Χωροταξίας και Περιβάλλοντος (NEXOΠ), με την υπ' αριθ. 99/2009 γνωμοδότησή της όσον αφορά το έργο επισημαίνει κινδύνους υποβάθμισης υδροφόρου ορίζοντα και κίνδυνο κατολισθήσεων. Η οριστική και δεσμευτική απόφαση της Γενικής Γραμματέως ΔΙ.ΠΕ.ΧΩ (Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας) επί του ζητήματος, έγινε με την υπ' αριθ. 17422/2927/1-6-2011 απόφαση με θέμα «Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων για την κατασκευή και λειτουργία χώρου υγειονομικής ταφής αποβλήτων/απορριμμάτων (X.Y.T.A./Y.) και εγκατάστασης επεξεργασίας στερεών αποβλήτων (E.E.A) της 9ης Διαχειριστικής Ενότητας Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας καθώς και οδού πρόσβασης στις εγκαταστάσεις, στη θέση «Μαγδάρα» Δήμου Μακρακώμης Φθιώτιδας» κοινοποιήθηκε την 1η Ιουνίου 2011, στην οποία εγκρίνονται περιβαλλοντικοί όροι και περιορισμοί, η εφαρμογή των οποίων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση και λειτουργία του έργου.

Το αρχικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου X.Y.T.A./X.Y.T.Y., σύμφωνα με τη μελέτη, ήταν το ακόλουθο: περιβαλλοντική αδειοδότηση τον Απρίλιο 2010, δημοπράτηση του έργου τον Ιούλιο 2010 ανάθεση-υπογραφή Σύμβασης το Δεκέμβριο 2010, έναρξη κατασκευής τον Ιανουάριο 2011, και έναρξη λειτουργίας: Δεκέμβριος 2011. Στην πράξη, οι προβλεπόμενες στον αρχικό προγραμματισμό ενέργειες έχουν καθυστερήσει αρκετά. Η πιο πρόσφατη σχετική συνάντηση ήταν η 2^η Συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΦΟΔΣΑ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με θέμα τη λήψη απόφασης για την έγκριση σχεδίου δράσης για την ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών αποβλήτων στην περιφέρεια, η οποία πραγματοποιήθηκε την 5^η Ιουνίου 2013 στη Λαμία. Στη συνεδρίαση συμμετείχαν εκπρόσωποι των 28 δήμων που συμμετέχουν στο διοικητικό συμβούλιο του περιφερειακού ΦΟΔΣΑ. Η εν λόγω συνεδρίαση αποτελεί συνέχεια της διευρυμένης 2^{ης} συνεδρίασης της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΦΟΔΣΑ που πραγματοποιήθηκε στις 23 Μαΐου 2013 στη Θήβα, όπου επισήμως εγκρίθηκε ομόφωνα η ανάγκη αξιολόγησης του ΠΕΣΔΑ. Όσον αφορά την 9^η διαχειριστική ενότητα, προβλέπεται για την περιοχή του Τριλόφου («Μαγδάρα») η δημιουργία X.Y.T.Y. Μονάδας Κομποστοποίησης αλλά και Μονάδα Αποβλήτων εκσκαφών, προσθήκες στον αρχικό προγραμματισμό (βλ. και μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων). Το επιχειρηματικό σχέδιο περιλαμβάνει τη διαχείριση των Αστικών

Στερών Αποβλήτων, των αδρανών υλικών καθώς και των βιοστερεών (λυματολάσπη). Σύμφωνα με τους αρμοδίους, ο λόγος της μη υλοποίησης μέχρι τώρα του αρχικού προγραμματισμού είναι η έλλειψη απαιτούμενων οικονομικών πόρων, και δε σχετίζεται με αντιθέσεις/αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας. Επομένως, μέχρι τώρα, οι αντιδράσεις των κατοίκων δε θεωρείται ότι έχουν παρεμποδίσει τη διαδικασία χωροθέτησης του X.Y.T.A./X.Y.T.Y.. Σημειώνεται ότι στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ ΠΕ.Σ.Δ.Α, Προκαταρκτικής εκτίμησης, Μ.Π.Ε. και έγκρισης περιβαλλοντικών όρων πραγματοποιήθηκαν αξιοσημείωτες μεταβολές, όπως η θέσπιση του προγράμματος Καλλικράτη, και η τρέχουσα οικονομική κρίση. Αλλαγές ακόμη πραγματοποιήθηκε από το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) όσον αφορά το καθεστώς αντισταθμιστικών οφελών για τους ΦΟΔΣΑ σχετικά με τα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων.

Αξιοσημείωτο είναι ότι έως σήμερα τόσο από την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας όσο και από κάποιο άλλο φορέα (τοπικής) αυτοδιοίκησης δεν έχει διοργανωθεί κάποια εκδήλωση ενημέρωσης πολιτών ή κάποια προσπάθεια εφαρμογής συμμετοχικών διαδικασιών, για κάποιο ζήτημα, όχι μόνο για το ζήτημα του εν λόγω X.Y.T.A./X.Y.T.Y.. Αιτία για το γεγονός αυτό παρουσιάζεται η (ενίοτε χαρακτηριζόμενη ως 'ακραία') αρνητικότητα των κατοίκων απέναντι σε κάθε απόφαση, η οποία ενδέχεται να είναι δύσκολο να αντικρουστεί.

3.3.5. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ/ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ X.Y.T.A./X.Y.T.Y. ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΑΓΔΑΡΑ»

Το ιστορικό των κοινωνικών αντιθέσεων/αντιδράσεων περιγράφεται λαμβάνοντας υπ' όψιν τόσο «επίσημα» έγγραφα στοιχεία όσο και προσωπικές συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με άτομα και κοινωνικές ομάδες που εκφράζουν αντιθέσεις απέναντι στον προτεινόμενο X.Y.T.A./X.Y.T.Y. στη θέση «Μαγδάρα». Σημειώνεται ότι στην ευρύτερη περιοχή το έργο σπάνια αναφέρεται από τους κατοίκους ως X.Y.T.A./Y. «Μαγδάρας». Είναι περισσότερο γνωστός ως X.Y.T.A./X.Y.T.Y. Τριλόφου/Μακρακώμης (αναφορά του με αυτή την ονομασία γίνεται συχνά και στα Μ.Μ.Ε.).

Τα κυριότερα ενδιαφερόμενα άτομα και κοινωνικές ομάδες, τα οποία εκφράζουν αντιθέσεις/αντιδράσεις (σύμφωνα και με το θεωρητικό πλαίσιο της παρούσας εργασίας) είναι:

- Ο Όμιλος Ενεργών Πολιτών Δυτικής Φθιώτιδας
- Η Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ) Σόλων
- Ο Δήμος Μακρακώμης (Καποδιστριακός ακόμη όταν άρχισαν να εκδηλώνονται τα πρώτα φαινόμενα αντιδράσεων)
- Η τοπική κοινότητα οικισμού Τριλόφου,
- Η τοπική κοινότητα οικισμού Γραμμένης
- Η τοπική κοινότητα οικισμού Αρχανίου
- Η τοπική κοινότητα οικισμού Καστριού

Σημειώνεται ότι ο Όμιλος Ενεργών Πολιτών Δυτικής Φθιώτιδας η Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ) Σόλων και οι τοπικές κοινότητες συμπλέουν ως προς τις απόψεις τους και συνεργάζονται στα πλαίσια εκδήλωσης των αντιθέσεων και κάθε συναφούς προσπάθειάς τους.

Όσον αφορά τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής, διαπιστώνεται ότι στην προκειμένη περίπτωση επαληθεύεται το θεωρητικό πλαίσιο που αναφέρεται σε φαινόμενα NIMBY (Not In My Backyard). Διαπιστώθηκε, όσον αφορά τους κατοίκους, ότι μεγαλύτερο ενδιαφέρον για το ζήτημα της χωροθέτησης και πιο έντονες αντιθέσεις εκδηλώνονται κυρίως από τους κατοίκους των οικισμών που βρίσκονται σε πιο μικρή απόσταση από το έργο. Στην εν λόγω περίπτωση πρόκειται κυρίως για τους κατοίκους κυρίως των οικισμών Τρίλοφο και Γραμμένης. Από τους υπόλοιπους οικισμούς διαπιστώθηκαν αντιθέσεις απέναντι στο έργο μεν, σε μικρότερο βαθμό δε. Άλλες τοπικές κοινότητες πιο μακρινών από το έργο οικισμών εξέφρασαν κάποιες αντιθέσεις, ωστόσο πρόκειται περισσότερο για ατομικές πρωτοβουλίες ορισμένων κατοίκων παρά για συλλογικές προσπάθειες των κοινοτήτων. Σύμφωνα με πληροφορίες από τους αντιδρώντες, παρά το γεγονός ότι ορισμένοι εκφράζουν με πιο έντονο τρόπο την αντίθεσή τους και ορισμένοι όχι, δύσκολα θα βρεθεί κάποιος κάτοικος της ευρύτερης περιοχής πλησίον της θέσης «Μαγδάρα» ο οποίος θα συμφωνεί (απολύτως) με το προτεινόμενο έργο.

Σύμφωνα με πληροφορίες μέσω προσωπικών συνεντεύξεων, οι όποιες αντιθέσεις/αντιδράσεις ξεκίνησαν μετά την εκπόνηση της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Τη ίδια χρονική περίοδο άρχισε να δημοσιοποιείται το ζήτημα και στα (τοπικά) Μ.Μ.Ε., κυρίως στο διαδίκτυο. Η πλειοψηφία όσων ρωτήθηκαν δηλώνει

μάλιστα ότι δε γνώριζαν τίποτα σχετικά με το γεγονός της προτεινόμενης χωροθέτησης του έργου στη θέση «Μαγδάρα» πριν τη μελέτη. Είναι γεγονός ότι δεν έχει μέχρι σήμερα πραγματοποιηθεί κάποια σχετική «επίσημη» εκδήλωση ενημέρωσης των ενδιαφερόμενων μερών από την πλευρά αρμοδίων για το έργο και τοπικής αυτοδιοίκησης. Ωστόσο, όπως υποστηρίζουν, τόσο οι τοπικοί σύλλογοι όσο και οι κοινότητες των οικισμών, απέφυγαν να σχηματίσουν αρνητική ή θετική θέση για το ζήτημα πριν λάβουν ενημέρωση. Σύμφωνα με μαρτυρίες, απευθύνθηκαν στο Δήμο Μακρακώμης και το Φο.Δ.ΣΑ Κεντρικής Ελλάδας ώστε να συλλέξουν τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, έγγραφα και πληροφορίες, στοιχεία που υποστηρίζουν ότι κατάφεραν με δυσκολία να συγκεντρώσουν. Τόσο η γραφειοκρατική δυσκολία και η αδυναμία (όπως ισχυρίζονται) των φορέων να παρέχουν πληροφορίες όσο κυρίως η ίδια η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και η διαδικασία λήψης αποφάσεων από τους αρμοδίους (όταν κοινοποιήθηκαν δημοσίως) για το έργο παρουσιάζονται ως οι κυριότερες αφορμές εκδήλωσης αντιδράσεων. Εκ μέρους του Ομίλου Ενεργών Πολιτών Δυτικής Φθιώτιδας συγκεκριμένα τονίζεται ότι «δεν κινούμαστε από τοπικιστικά κίνητρα. Δεν θα είχαμε κανένα ενδιασμό να συμφωνήσουμε εάν είχε επιλεγεί ο σωστός τρόπος διαχείρισης και η κατάλληλη περιοχή που θα αποτελούσαν εγγύηση για το περιβάλλον και την μη υποβάθμιση της περιοχής αλλά αντίθετα θα βοηθούσαν στην ανάπτυξη της περιοχής και στην αύξηση της απασχόλησης» (http://omilospoliton.blogspot.gr/2012/01/blog-post_23.html). Επισημάνθηκε επίσης ότι η πολιτική που έχουν επιλέξει ομαδικά να ακολουθήσουν οι αντιδρώντες είναι αυτή του διαλόγου, ενώ είναι κατά 'των αντιδράσεων στο δρόμο'. Πολλοί κάτοικοι ωστόσο φαίνονται πρόθυμοι να αντιδράσουν με οποιονδήποτε τρόπο, ακόμα και να βγουν στο δρόμο για να προασπίσουν τις απόψεις τους.

Μετά την έγκριση της υπ' αριθ. 17422/2927/1-6-2011 απόφασης με θέμα «Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων για την κατασκευή και λειτουργία χώρου υγειονομικής ταφής αποβλήτων/απορριμμάτων (X.Y.T.A./Y.) και εγκατάστασης επεξεργασίας στερεών αποβλήτων (E.E.A) της 9ης Διαχειριστικής Ενότητας Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας καθώς και οδού πρόσβασης στις εγκαταστάσεις, στη θέση «Μαγδάρα» Δήμου Μακρακώμης Φθιώτιδας» την 1^η Ιουνίου 2011 την 29^η Ιουνίου 2011 πραγματοποιήθηκε προσφυγή-αίτηση θεραπείας προς τη Γενική Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδος εκ μέρους των κατοίκων 'της περιοχής Μακρακώμης Φθιώτιδας, πλησίον της θέσης Μαγδάρα' περί ακυρώσεως

της απόφασης υπ' αριθ. 17422/2927/1-6-2011 η οποία μάλιστα έχει κοινοποιηθεί και στο διαδίκτυο (lamiareport.gr). Στην προσφυγή αυτή ως αίτια του αιτήματος ακύρωσης της απόφασης αναφέρονται: πλημμέλειες κατά τη χωροθέτηση X.Y.T.A./Y και κατά την επιλογή της θέσης, λόγοι αυτοτελούς ακαταλληλότητας της θέσεως «Μαγδάρα», παραβίαση της αρχής της πληροφόρησης και συμμετοχής του κοινού. Στα τέλη Ιουλίου 2011 οι κάτοικοι έκαναν προσφυγή σχετικά με το ζήτημα στο Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ).

Το Σεπτέμβριο του 2011 εστάλη από το Δήμο Λαμιέων προωθητήρας (μπουλντόζα) στη θέση «Μαγδάρα» με στόχο, σύμφωνα με πληροφορίες, πραγματοποίηση δειγματοληπτικών γεωτρήσεων και διάνοιξη οδού ένωσης της θέσης με τον επαρχιακό οδικό άξονα που συνδέει τους οικισμούς Γραμμένη και Τρίλοφο. Προέκυψε άμεση αντίδραση των κατοίκων (περίπου 30-40 άτομα σύμφωνα με πληροφορίες), οι οποίοι συγκεντρώθηκαν στη θέση «Μαγδάρα», με στόχο να παρεμποδίσουν όποια δραστηριότητα, γεγονός που φαίνεται να επετεύχθη, καθώς η αποστολή απεχώρησε. Οι κάτοικοι κάλεσαν επίσης την αστυνομία του δήμου Μακρακώμης και τα τοπικά τηλεοπτικά μέσα (οπτικοακουστικό από τα συγκεκριμένα γεγονότα υπάρχει στο διαδίκτυο, βλ. <http://www.youtube.com/watch?v=UgCftWj2y00>). Οι κάτοικοι υποστηρίζουν ότι η εν λόγω κίνηση τους καθυστέρησε και παρεμπόδισε έστω προσωρινά τις διαδικασίες του έργου.

Ο Δήμος Μακρακώμης διατηρεί σχετικά αυτόνομη πορεία όσον αφορά τη στάση του απέναντι στο ζήτημα. Ως (Καποδιστριακός) Δήμος είχε στο παρελθόν πραγματοποιήσει πρωτοβουλία διαχείρισης των απορριμμάτων του (στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων κάθε δήμου όπως προβλέπεται από το θεσμικό πλαίσιο). Σύμφωνα με πληροφορίες, στα πλαίσια αυτής της πρωτοβουλίας είχε επιλεγεί μια θέση εναπόθεσης απορριμμάτων κοντά στον οικισμό Γιαννιτσού, ενώ η ευρύτερη περιοχή γύρω από τη θέση «Μαγδάρα» δε φαίνεται να είχε συζητηθεί ως επιλογή. Στην πράξη δεν πραγματοποιήθηκε ωστόσο κάποια σχετική δράση. Όσον αφορά το ζήτημα της χωροθέτησης X.Y.T.A./X.Y.T.Y. στη θέση «Μαγδάρα» ο Δήμος επισήμως δηλώνει ότι δεν είχε σχετική γνώση πριν την εκπόνηση της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Τον Οκτώβριο του 2013 έχει προγραμματιστεί η συνεκδίκαση των προσφυγών εκ μέρους των κατοίκων και του Δήμου Μακρακώμης. Ο Δήμος έχει καταθέσει επίσης προσφυγή στο ΣτΕ, ανεξαρτήτως από την προσφυγή των κατοίκων. Μέχρι σήμερα, ο δήμος δηλώνει κατά της χωροθέτησης του έργου.

3.3.6. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ X.Y.T.A./X.Y.T.Y. ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΑΓΔΑΡΑ» - ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Όπως περιγράφεται και στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας έρευνας, κρίθηκε σκόπιμη η διανομή ερωτηματολογίων σε έναν αντιπροσωπευτικό αριθμό κατοίκων της περιοχής οι οποίοι εκφράζουν αντιθέσεις απέναντι στον προτεινόμενο X.Y.T.A./X.Y.T.Y. στη θέση «Μαγδάρα». Σκοπός τη έρευνας είναι η ανάδειξη των παραμέτρων λόγω των οποίων ο εν λόγω X.Y.T.A./X.Y.T.Y. μπορεί να χαρακτηριστεί LULU, και κυρίως η επί της ουσίας περιγραφή της φύσης, των αιτιών των αντιθέσεων/αντιδράσεων, καθώς και των χαρακτηριστικών και των απόψεων όσων τις εκδηλώνουν. Παρακάτω, πραγματοποιείται περιγραφή της διαδικασίας της έρευνας και των αποτελεσμάτων που εξήχθησαν.

Ειδικότερα, έπειτα από την προκαταρκτική έρευνα, προέκυψε ότι ο πληθυσμός των κατοίκων που εκφράζουν κυρίως αντίθεση απέναντι στο X.Y.T.A./X.Y.T.Y. είναι άτομα των τοπικών κοινωνιών των οικισμών Τριλόφου και Γραμμένης κυρίως, καθώς και των Αρχανίου και Καστριού. Σύμφωνα με προκαταρκτική έρευνα (ερωτήσεις στους κατοίκους σχετικά με τον αν είναι αρνητικοί, θετικοί ή δεν τους αφορά το ζήτημα του X.Y.T.A./X.Y.T.Y.) και εκτιμήσεις όσον αφορά τους παραπάνω οικισμούς, προέκυψε ότι αντίθεση εκφράζει το σύνολο σχεδόν των οικισμών Τρίλοφο και Γραμμένη και περίπου το 30-40% των οικισμών Αρχάνι και Καστρί, δηλαδή πληθυσμός περίπου 500 ατόμων όπως προέκυψε (λαμβάνοντας υπ' όψη και τους πληθυσμούς των οικισμών σύμφωνα με την απογραφή του 2011). Αντιθέσεις εκφράζονται και από άλλες περιοχές του Δήμου Μακρακώμης, ωστόσο έπειτα από έρευνα προέκυψε ότι είναι αρκετά μεμονωμένες. Επομένως επιλέχθηκε η εξέταση των αντιθέσεων εκ μέρους των παραπάνω οικισμών ως πλέον αντιπροσωπευτικές. Επιλέχθηκε δείγμα της τάξης των πενήντα (50) ατόμων, με κύρια χαρακτηριστικά να εκδηλώνουν αντίθεση απέναντι στο X.Y.T.A./X.Y.T.Y. στη θέση «Μαγδάρα» και να είναι κάτοικοι των παραπάνω οικισμών (ή να έχουν απογραφεί ως κάτοικοι).

Η κατασκευή του ερωτηματολογίου βασίστηκε στο θεωρητικό πλαίσιο που αφορά τα LULUs γενικότερα και τις προσωπικές συνεντεύξεις σχετικά με το ζήτημα του X.Y.T.A./X.Y.T.Y. στη θέση «Μαγδάρα». Πραγματοποιήθηκε μια προκαταρκτική έρευνα, με διανομή ερωτηματολογίων αρχικής μορφής σε ένα μικρό αριθμό ατόμων και εξέταση της ανταπόκρισής τους σε αυτά. Αναλόγως, πραγματοποιήθηκαν οι κατάλληλες διορθώσεις και η τελική διανομή του ερωτηματολογίου. Ελήφθη υπ' όψη

στην κατασκευή του ερωτηματολογίου και τη διατύπωση των ερωτήσεων το γεγονός ότι το σύνολο σχεδόν των ερωτηθέντων δεν είναι αρμόδιοι ή εμπειρογνώμονες σε ζητήματα διαχείρισης αποβλήτων ενώ ένα υπολογίσιμο ποσοστό είναι απόφοιτοι δημοτικού. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από δέκα (10) ερωτήσεις. Οι τρεις (3) πρώτες αναφέρονται σε στοιχεία του ερωτώμενου (επιλέχθηκαν τα: φύλο, ηλικία και επίπεδο εκπαίδευσης) και οι υπόλοιπες επτά (7) είναι ερωτήσεις κλειστού τύπου απόψεων σχετικά με το X.Y.T.A./X.Y.T.Y. στη θέση «Μαγδάρα». Σημειώνεται ότι η κατασκευή του ερωτηματολογίου όσον αφορά τις ερωτήσεις και τις διαθέσιμες επιλογές πραγματοποιήθηκε με γνώση ότι τους ερωτηθέντες ενδέχεται να αντιπροσωπεύουν περισσότερες από μία επιλογές στην εκάστοτε ερώτηση (όπως και επαληθεύτηκε στην πράξη). Ζητήθηκε ωστόσο, εκ μέρους της ερευνήτριας να επιλεγεί η εκάστοτε απάντηση που αντιπροσωπεύει τον κάθε ερωτώμενο κυρίως (όπως επισημαίνεται με έντονα γράμματα και στη διατύπωση των ερωτήσεων).

Η διανομή των ερωτηματολογίων έγινε με προσωπικές από την ερευνήτρια επισκέψεις στους οικισμούς Τρίλοφο, Γραμμένη, Καστρί και Αρχάνι και επαφές με κατοίκους, την περίοδο των μηνών Ιουνίου-Ιουλίου 2013. Περίπου το 40% των ερωτηματολογίων συμπληρώθηκε με απ' ευθείας συνέντευξη της ερευνήτριας προς τους ερωτώμενους και το υπόλοιπο 60% από τους ίδιους τους ερωτώμενους, με παροχή διευκρινίσεων από την ερευνήτρια όποτε ζητήθηκε ή εκρίθη αναγκαίο. Η διανομή ερωτηματολογίου στα εκάστοτε άτομα πραγματοποιήθηκε έπειτα από επιβεβαίωση ότι πρόκειται για κατοίκους ή άτομα που έχουν απογραφεί στους παραπάνω οικισμούς και ότι εκφράζουν αρνητική άποψη για το X.Y.T.A./X.Y.T.Y. στη θέση «Μαγδάρα». Πραγματοποιήθηκε προσπάθεια για διανομή του ερωτηματολογίου σε άτομα και των δύο φύλων, σε όσο δυνατόν μεγαλύτερο εύρος ηλικιών (παρά το γεγονός ότι εντοπίστηκε ότι εντονότερες αντιδράσεις εκδηλώνονται από άντρες ηλικίας άνω των 40 ετών) με στόχο μεγαλύτερο εύρος απαντήσεων. Σημειώνεται ότι ένα μικρό ποσοστό (της τάξεως 5%) των ατόμων που θεωρήθηκαν επιλέξιμα, και προσεγγίστηκαν στα πλαίσια της έρευνας αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία.

Αναφορικά με τα στοιχεία των ερωτωμένων, παρουσιάζονται πίνακες σχετικά με τα ποσοστά των ατόμων ως προς το φύλο, την ηλικία, και το επίπεδο εκπαίδευσής τους. Όσον αφορά το φύλο (Πίνακας 3.3.7.1), το 60% των ερωτηθέντων είναι άντρες και το 40% γυναίκες. Σημειώνεται ωστόσο, ότι στη διάρκεια της έρευνας παρατηρήθηκε ότι εντονότερες και πιο εύγλωττες αντιδράσεις εκφράζονται κυρίως από άντρες.

Πίνακας 3.3.7.1 Ποσοστιαία Κατανομή Ερωτηθέντων Σχετικά με το Χ.Υ.Τ.Α/Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα» ανά φύλο

ΦΥΛΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ
ΑΝΤΡΕΣ	60%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	40%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Ως προς την ηλικία (Πίνακας 3.3.7.2), το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων είναι άνω των 45 ετών (64%), γεγονός που όπως παρατηρήθηκε αντιπροσωπεύει και την πλειοψηφία όσων εκφράζουν εντονότερες αντιθέσεις. Έγινε προσπάθεια ωστόσο να συμπεριληφθεί όσο το δυνατόν μεγαλύτερο ποσοστό και νεότερων ηλικιακά ατόμων που εκφράζουν αντιθέσεις για το Χ.Υ.Τ.Α/Χ.Υ.Τ.Υ. στην έρευνα, ώστε να υπάρχει όσο δυνατόν μεγαλύτερο εύρος απόψεων.

Πίνακας 3.3.7.2 Ποσοστιαία Κατανομή Ερωτηθέντων Σχετικά με το Χ.Υ.Τ.Α/Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα» ανά ηλικιακή ομάδα

ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ (έτη)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ
15-30	16%
30-45	20%
45-60	36%
>60	28%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης (Πίνακας 3.3.7.3), η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (σύνολο 68%) ενώ ένα υπολογίσιμο ποσοστό (26%) είναι απόφοιτοι Α.Ε.Ι./Τ.Ε.Ι. και ένα μικρό ποσοστό κατέχουν Μεταπτυχιακό ή Διδακτορικό τίτλο. Παρόμοια κατανομή θεωρείται ότι αντιπροσωπεύει το σύνολο των αντιδρώντων. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι ανεξαρτήτως του επιπέδου εκπαίδευσης τους, μεγάλο μέρος των κατοίκων επέδειξε

αρκετά σφαιρική γνώση (και τεχνικών λεπτομερειών) σχετικά με το ζήτημα του Χ.Υ.Τ.Α/Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα».

Πίνακας 3.3.7.3 Ποσοστιαία Κατανομή Σχετικά με το Χ.Υ.Τ.Α/Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα» ανά επίπεδο εκπαίδευσης

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ	32%
ΓΥΜΝΑΣΙΟ/ΛΥΚΕΙΟ	36%
Α.Ε.Ι./Τ.Ε.Ι.	26%
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ/ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	6%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

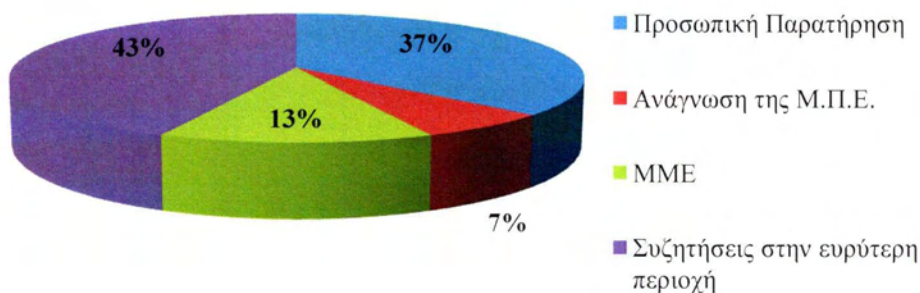
Πηγή: Ίδια Επεξεργασία

Συνοψίζοντας, όπως προκύπτει από την έρευνα, τα άτομα που εκφράζουν αντίθεση στο Χ.Υ.Τ.Α/Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα» είναι κυρίως άντρες, ηλικίας κυρίως άνω των 45, επιπέδου πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κυρίως, κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής ή/και άτομα που κατάγονται και έχουν απογραφεί στην περιοχή, ή/και άτομα που δεν κατοικούν μόνιμα στην περιοχή, ωστόσο είναι ιδιοκτήτες γης/ακινήτων σε αυτή και την επισκέπτονται με μεγάλη συχνότητα.

Στη συνέχεια, πραγματοποιείται παρουσίαση και ανάλυση των ποσοστών των ερωτηθέντων και των απαντήσεών τους στις ερωτήσεις σχετικά με το Χ.Υ.Τ.Α/Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα».

Διάγραμμα 3.3.7.1

Με ποιόν τρόπο ενημερώνεστε κυρίως σχετικά με το X.Y.T.A./Y. στη "Μαγδάρα";

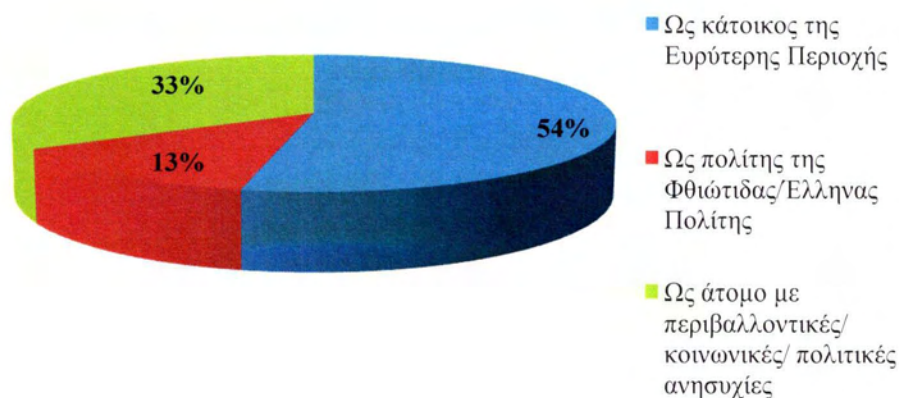

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Όσον αφορά την ενημέρωση και πληροφόρησή τους για το X.Y.T.A./X.Y.T.Y. στη θέση «Μαγδάρα», το 43% των ερωτηθέντων χαρακτήρισαν ως βασική πηγή της συζητήσεις στην ευρύτερη περιοχή (σε ανεπίσημο επίπεδο). Το 37% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η προσωπική τους παρατήρηση (έχουν δει/επισκεφτεί την περιοχή όπου προτείνεται το έργο) είναι ο βασικότερος τρόπος ενημέρωσης (χαρακτηριστικά ανέφεραν ότι γνωρίζουν οι ίδιοι πολύ καλά την περιοχή, άρα και τους λόγους που την καθιστούν ακατάλληλη ενώ ποσοστό αυτής της ομάδας ανέφεραν ότι ήταν παρόντες στην έλευση του προωθητήρα το 2011, αναγράφοντας χαρακτηριστικά στα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν τη λέξη «μπουλντόζα»). Το 13% ανέφερε ως βασική πηγή πληροφόρησης τα Μ.Μ.Ε., και κυρίως την τηλεόραση, τον τοπικό τύπο και το διαδίκτυο. Σχετικά με τα τοπικά Μ.Μ.Ε., μεγάλο μέρος των ερωτηθέντων θεωρεί ότι δεν έχουν προβάλλει επαρκώς και σφαιρικά το ζήτημα του X.Y.T.A./X.Y.T.Y. στη θέση «Μαγδάρα», ενώ αντίστοιχα πολλοί δεν έχουν τη δυνατότητα ενημέρωσης λόγω διαδικτύου, είτε λόγω έλλειψης των μέσων είτε λόγω ηλικίας. Ένα σχετικά μικρό ποσοστό δηλώνει ότι έχει ενημερωθεί σχετικά μέσω της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.). Ως αίτια για αυτό το μικρό ποσοστό αναφέρονται αφ' ενός η (γραφειοκρατική) δυσκολία που αναφέρουν οι κάτοικοι σχετικά με τη εύρεση της μελέτης εκ μέρους αρμοδίων υπηρεσιών (βλ. 3.3.6) και αφ' ετέρου την έλλειψη τεχνογνωσίας που αποτρέπει αρκετούς από το να μελετήσουν το εν λόγω κείμενο.

Διάγραμμα 3.3.7.2

Με ποιά ιδιότητα σας αφορά το ζήτημα του Χ.Υ.Τ.Α/Υ. στη "Μαγδάρα";

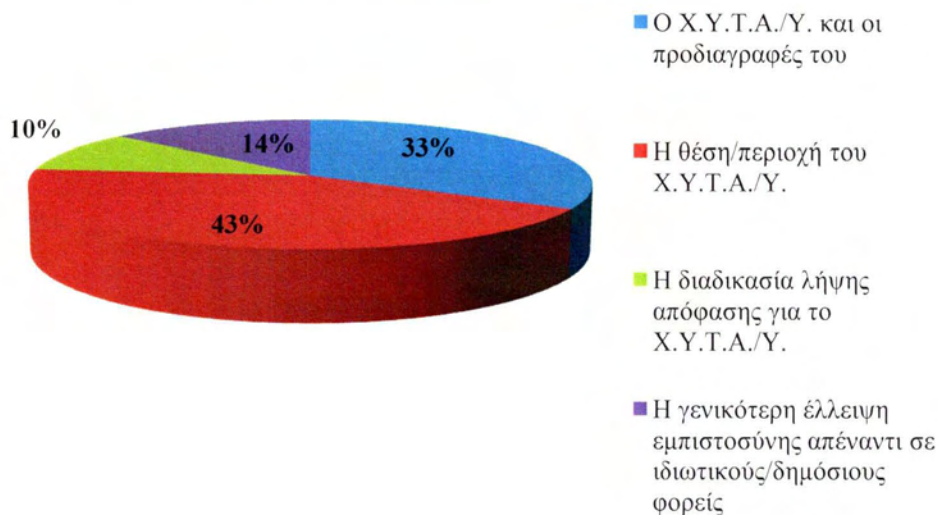

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (54%) θεωρεί ότι το ζήτημα του Χ.Υ.Τ.Α/Χ.Υ.Τ.Υ στη θέση «Μαγδάρα» τους αφορά ως κατοίκους της (ευρύτερης) περιοχής, με την έννοια ότι εάν αντίστοιχο ζήτημα προέκυπτε σε κάποια περιοχή μακριά από τον τόπο κατοικίας τους δε θα τους ενδιέφερε με τον ίδιο βαθμό ή την ίδια ένταση (αναφέρθηκε από τους ερωτηθέντες ότι «είναι λογικό όταν πλησιάζουν τέτοια έργα στο σπίτι σου να είσαι αντίθετος»). Το 33% των κατοίκων θεωρεί ότι το ζήτημα τους αφορά ως πολίτες της Φθιώτιδας/Ελληνες πολίτες, με την έννοια κυρίως ότι δεν ενδιαφέρονται για τη διαχείριση των απορριμμάτων/αποβλήτων μόνο στην περιοχή κατοικίας ή το δήμο τους, αλλά στο σύνολο της Π.Ε. Φθιώτιδας, της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ή της χώρας. Ένα μικρότερο ποσοστό (13%) θεωρεί ότι το ζήτημα τους αφορά ως άτομα με περιβαλλοντικές/κοινωνικές/πολιτικές ανησυχίες, με την έννοια ότι τους αφορά κάθε ζήτημα και σε οποιαδήποτε περιοχή με αντίστοιχες και άλλες, θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις.

Διάγραμμα 3.3.7.3

Ποιά είναι η κυριότερη αιτία αντίθεσής σας έναντι στο X.Y.T.A./Y. στη "Μαγδάρα";

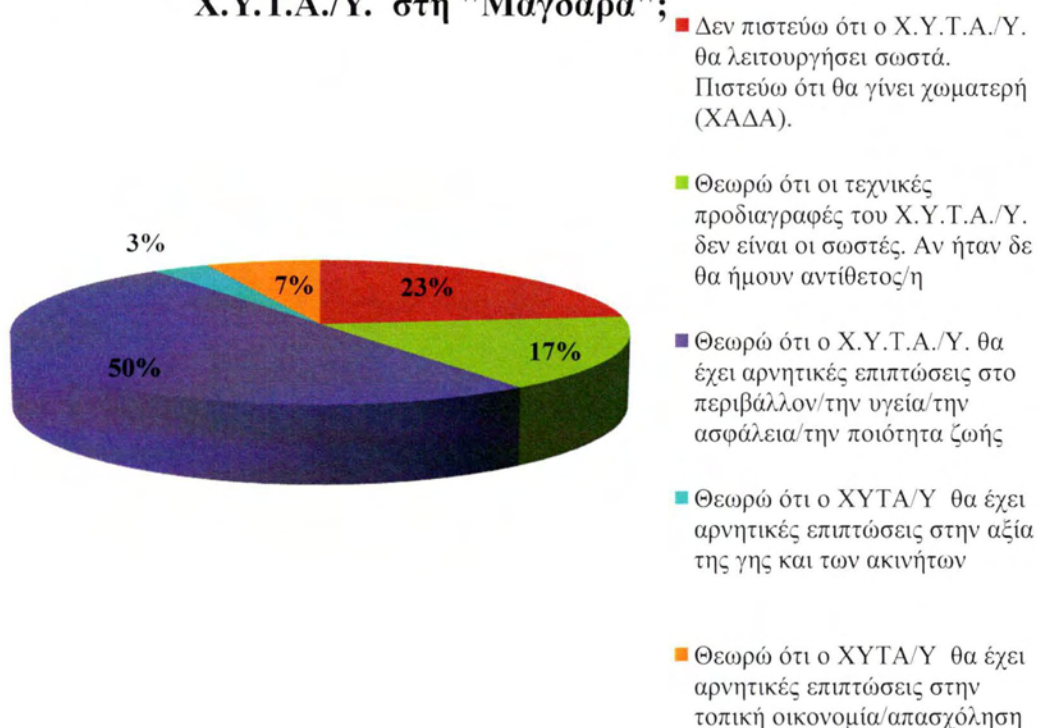
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Μία από τις βασικότερες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, η οποία θεωρείται πως καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το χαρακτηρισμό του X.Y.T.A./X.Y.T.Y. στη θέση «Μαγδάρα» ως LULU είναι η (6), η οποία εξετάζει το κύριο αίτιο της αντίθεση των κατοίκων έναντι στη χωροθέτηση του. Προκύπτει ότι όντως η θέση/περιοχή χωροθέτησης του X.Y.T.A./X.Y.T.Y. αποτελεί τον κύριο λόγο αντίθεσης για την πλειοψηφία των ερωτηθέντων (43%), με την έννοια ότι εάν το έργο χωροθετηθεί σε άλλη περιοχή ή θέση δήλωσαν ότι οι αντιθέσεις τους θα είναι από λιγότερο έντονες έως ανύπαρκτες. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει το χαρακτηρισμό του έργου ως LULU. Ποσοστό 33% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι αντιτίθεται λόγω του X.Y.T.A./X.Y.T.Y. ως έργου, με την έννοια ότι θεωρούν ότι με τις προδιαγραφές και τα χαρακτηριστικά του έργου όπως αυτά έχουν καθοριστεί (κυρίως σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε.) θα δημιουργηθεί πρόβλημα σε οποιαδήποτε περιοχή χωροθέτησης, όχι μόνο στην ευρύτερη περιοχή κοντά στη «Μαγδάρα». Ποσοστό 10% θεωρεί ότι για την αντίθεση τους ευθύνονται οι αρμόδιοι για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με το έργο (στοχοποιώντας σε πολλές περιπτώσεις αρμοδίους φορείς ή πρόσωπα), κάνοντας αναφορά σε απουσία διαφάνειας στις διαδικασίες, ελλιπείς γνώσεις αρμοδίων φορέων σχετικά με τα χαρακτηριστικά της προτεινόμενης περιοχής, ελλιπή ενημέρωση και πληροφόρηση από τους αρμοδίους, απουσία συμμετοχικών διαδικασιών. Ποσοστό 14% αποδίδει την αντίθεσή του σε μια γενικότερη έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι σε ιδιωτικούς/δημόσιους φορείς, το κράτος, όσον αφορά τη διαχείριση κάθε είδους

ζητημάτων, ενώ αναφορά έγινε σε «άδικη χωροθέτηση μεγάλων και επικίνδυνων έργων (όπως οι X.Y.T.A.)». Σημειώνεται ότι πολλοί από τους ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι παραπάνω επιλογές είναι αλληλένδετες μεταξύ τους (όπως συνιστά και το θεωρητικό πλαίσιο, βλ. 2.2), ανεξαρτήτως από την επιλογή που δήλωσαν ότι τους αντιπροσωπεύει κυρίως.

Διάγραμμα 3.3.7.4

Ποιά από τις παρακάτω επιλογές σας αντιπροσωπεύει περισσότερο σχετικά με ενδεχόμενες συνέπειες του X.Y.T.A./Y. στη "Μαγδάρα";

Πηγή: *Ιδία Επεξεργασία*

Το εύρος των αρνητικών, σύμφωνα με τους κατοίκους, συνεπειών του προτεινόμενου X.Y.T.A./X.Y.T.Y. χαρακτηρίζεται ως βασική συνιστώσα της αντίθεσής τους. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (50%) εκφράζει φόβους και θεωρεί σοβαρότερες ενδεχόμενες αρνητικές συνέπειες του έργου (όπως περιγράφεται μέσω της Μ.Π.Ε.) στο φυσικό περιβάλλον, την υγεία την ασφάλεια και την ποιότητα ζωής στην ευρύτερη περιοχή. Λαμβάνοντας υπ' όψη πληροφορίες από προσωπικές συνεντεύξεις καθώς και το κείμενο της προσφυγής γίνεται αναφορά οι κυριότερες αναμενόμενες από το έργο συνέπειες ως προς αυτούς τους παράγοντες(οι οποίοι σύμφωνα με τους αντιδρώντες είναι αλληλένδετοι), είναι:

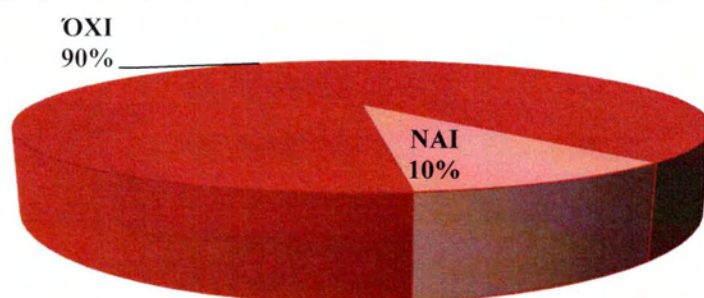
- το γεγονός ότι η θέση «Μαγδάρα» και η γύρω περιοχή έχει μεγάλη κλίση εδάφους και βρίσκεται κοντά στον οδικό άξονα Τριλόφου-Γραμμένης, που οδηγεί σε φόβους για κατολισθήσεις και καταστροφές του δικτύου,
- το ότι μέρος της έκτασης όπου προτείνεται η χωροθέτηση του έργου έχει κηρυχτεί αναδασωτέο, και με ενδεχόμενη άρση αναδάσωσης οι κάτοικοι ανησυχούν για υποβάθμιση χλωρίδας και πανίδας,
- τη διέλευση ρεμάτων και πηγών στην ευρύτερη περιοχή κοντά στην προτεινόμενη θέση, και το γεγονός ότι ο οικισμός Τρίλοφο υδρεύεται από μία εκ των πηγών αυτών, με αποτέλεσμα να υπάρχουν σοβαρές ανησυχίες για ενδεχόμενη υποβάθμιση της υγείας,
- το είδος των στερεών αποβλήτων που θα μεταφέρονται τελικά στο X.Y.T.A./X.Y.T.Y., (ειδικότερα αναφέρονται ενστάσεις όσον αφορά απόβλητα λυματολάσπης), με επιφυλάξεις σχετικά με το αν θα τηρηθούν οι σχετικές προδιαγραφές της μελέτης, και επακολούθως φόβοι για το περιβάλλον και την υγεία στους γειτονικούς οικισμούς,
- τη διέλευση των φορτηγών οχημάτων που θα μεταφέρουν τα απόβλητα στη «Μαγδάρα» από το υφιστάμενο οδικό δίκτυο, το οποίο δεν είναι σε ιδιαίτερα καλή κατάσταση, και επακολούθως οι κάτοικοι εκφράζουν φόβους για καταστροφές και συγκοινωνιακές δυσκολίες.

Το 23% των ερωτηθέντων έχει την πεποίθηση ότι οι προδιαγραφές του X.Y.T.A./X.Y.T.Y. σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε. δε θα τηρηθούν, και ότι το έργο θα καταλήξει χωματερή, με επακόλουθες αρνητικές επιπτώσεις. Μικρότερα ποσοστά των ερωτηθέντων θεωρούν ως σοβαρότερες συνέπειες τυχόν αρνητικές επιδράσεις στην οικονομία/απασχόληση της ευρύτερης περιοχής και τυχόν μείωση της αξίας γης/ακινήτων (7% και 3% αντίστοιχα). Όσον αφορά την τοπική οικονομία και τα ποσοστά απασχόλησης στην ευρύτερη περιοχή, οι κάτοικοι θεωρούν ότι η χωροθέτηση του X.Y.T.A./X.Y.T.Y. θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στον τουρισμό, δραστηριότητα στην οποία δίνεται έμφαση τα τελευταία χρόνια στην ευρύτερη περιοχή, τόσο σε θεσμικό επίπεδο όσο και εμπράκτως (π.χ. κατασκευή ξενώνων/καταλυμάτων, λειτουργία ιαματικών λουτρών Πλατυστόμου, ευκαιρίες αξιοποίησης ιαματικών πηγών Αρχανίου και Τριλόφου κ.α.), με την έννοια ότι αναμένουν ότι αφ' ενός θα αποθαρρύνει νέα άτομα με καταγωγή από την περιοχή να την επισκέπτονται πιο συχνά

και αφ' ετέρου μείωση ποσοστού τουριστών. Αρνητικές επιπτώσεις θεωρούν επίσης ότι θα προκύψουν στον πρωτογενή τομέα, βασική πηγή εισοδήματος για μέρος των κατοίκων της περιοχής, μέσω υποβάθμισης γεωργικών και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων λόγω λειτουργίας του X.Y.T.A./X.Y.T.Y.. Όσον αφορά τη μείωση της αξίας γης/ακινήτων παρατηρήθηκε ότι αφορά περισσότερο άτομα που δεν κατοικούν μόνιμα στους οικισμούς, ωστόσο είναι ιδιοκτήτες γης ή ακινήτων σε αυτούς. Σημειώνεται ότι κανένας από τους ερωτηθέντες δεν απάντησε ότι τον/την αντιπροσωπεύει η ακραία επιλογή «Δε θεωρώ το X.Y.T.A./X.Y.T.Y. απαραίτητο έργο (όχι μόνο στην περιοχή μου)», εν τούτοις οι πολίτες γενικότερα φαίνεται να αντιλαμβάνονται τη σημασία διαχείρισης αποβλήτων όπως και την επιτακτική ανάγκη λύσης σχετικών προβλημάτων στην ευρύτερη περιοχή κατοικίας τους.

Διάγραμμα 3.3.7.5

Θεωρείτε ότι υπάρχουν πλεονεκτήματα από τη χωροθέτηση του X.Y.T.A./Y. στη "Μαγδάρα" ;

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (90%) θεωρεί ότι δεν υπάρχουν καθόλου πλεονεκτήματα από τη χωροθέτηση ενός X.Y.T.A./X.Y.T.Y στη θέση «Μαγδάρα». Μόλις το 10% θεωρεί ότι μπορεί να υπάρξουν κάποια πλεονεκτήματα. Κυρίως ως θετικά αναφέρθηκαν ένας αριθμός θέσεων εργασίας που αναμένουν ορισμένοι κάτοικοι να δημιουργηθούν, καθώς και κάποιος βαθμός λύσης στο θέμα της διαχείρισης απορριμμάτων στην ευρύτερη περιοχή, ενώ κάποιιοι δήλωσαν χαρακτηριστικά ότι θεωρούν ότι θα υπάρξουν κάποια «καλά» από χωροθέτηση εργοστασίου (αναφερόμενοι στο X.Y.T.Y) αλλά όχι από χωροθέτηση X.Y.T.A..

Διάγραμμα 3.3.7.6

Τη γνώμη έχετε για την ενεργό συμμετοχή σας στις διαδικασίες λήψης απόφασης για το X.Y.T./Y. στη "Μαγδάρα";

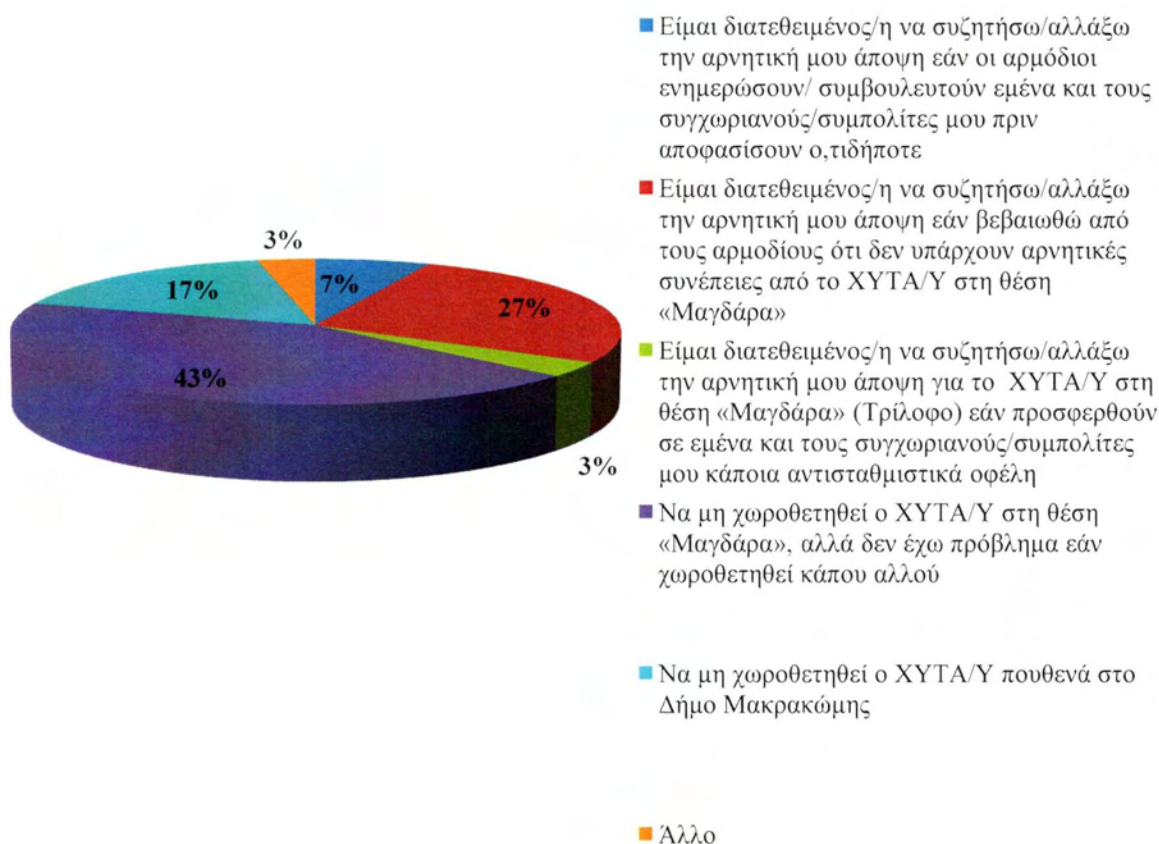
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Με τον όρο 'ενεργό συμμετοχή' διαπιστώθηκε ότι οι ερωτηθέντες αντιλαμβάνονται σε μεγάλο βαθμό την έννοια της συμμετοχής, του ρόλου και των απόψεών τους στις διαδικασίες σχεδιασμού και αποφάσεων όπως περιγράφεται στο θεωρητικό πλαίσιο (βλ. 2.5), ενώ παρατηρήθηκε ότι κάποιιοι (ιδίως μεγαλύτερων ηλικιών) συγχέουν την ενεργό συμμετοχή με το «να βγουν και να αντιδράσουν στο δρόμο». Σε κάθε περίπτωση, για αποφυγή ενδεχόμενης παρανόησης, δόθηκαν σχετικές διευκρινίσεις στους ερωτηθέντες από την ερευνήτρια. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (57%) θεωρεί απαραίτητη την ενεργό συμμετοχή τους, προσωπικά, στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Δηλώνουν μάλιστα απολύτως βέβαιοι για την άποψή τους, αλλά συγχρόνως πρόθυμοι να συζητήσουν και να συνεργαστούν με τον εκάστοτε αρμόδιο. Ποσοστό 30% δηλώνει μεν υπέρ της ενεργού συμμετοχής, προτιμά ωστόσο την εκπροσώπησή του από άτομο/α που έχουν απαραίτητη τεχνογνωσία και εμπνέουν εμπιστοσύνη, και ενδεχομένως μπορούν να εκλεγούν ως αντιπρόσωποι των κατοίκων έπειτα από δημοκρατικές διαδικασίες. Μικρότερο ποσοστό (13%) δηλώνει ότι δε θεωρεί απαραίτητη την ενεργή συμμετοχή του, αλλά αρκείται στην ενημέρωσή του σχετικά με το ζήτημα από τους αρμοδίους, ενώ κανένας δεν επέλεξε την επιλογή «δε με αφορά». Αξιοαναφερθέν είναι ότι οι περισσότεροι κάτοικοι αναγνωρίζουν τυχόν άγνοια και έλλειψη τεχνογνωσίας τους σχετικά με τον προτεινόμενο X.Y.T.A./X.Y.T.Y εκ μέρους των, και θεωρούν

απαραίτητη τη σφαιρική ενημέρωσή τους από τους αρμοδίους, σε επίσημες, ανοιχτές στο κοινό συνελεύσεις/συναντήσεις.

Διάγραμμα 3.3.7.7

Ποιά από τις παρακάτω επιλογές σας αντιπροσωπεύει περισσότερο σχετικά με ενδεχόμενες λύσεις του ζητήματος Χ.Υ.Τ.Α./Υ. στη "Μαγδάρα" ;

Πηγή: *Ιδία. Επεξεργασία.*

Όσον αφορά την ενδεχόμενη λύση που θα ικανοποιούσε περισσότερο τους ερωτηθέντες σχετικά με το ζήτημα του Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ στη θέση «Μαγδάρα», επιβεβαιώνεται ότι η θέση του προτεινόμενου έργου είναι ισχυρός παράγοντας αντίθεσης, καθώς ποσοστό 43% είναι κατά της χωροθέτησης στη «Μαγδάρα», αλλά δεν έχει αντίρρηση εάν χωροθετηθεί κάπου αλλού. Βέβαια, σχετικά με αυτή την απάντηση σημειώνεται ότι μεγάλο μέρος των ερωτηθέντων εξέφρασε παρατήρηση να χωροθετηθεί μεν κάπου

αλλού, γιατί θεωρούν ένα τέτοιο έργο γενικά αναγκαίο «αλλά κάπου που να μην ενοχλεί και κάποιο άλλο χωριό». Επιπλέον, ποσοστό 17% επιθυμεί να μη χωροθετηθεί ο X.Y.T.A/X.Y.T.Y πουθενά στο Δήμο Μακρακώμης. Αιτία για τη συγκεκριμένη άποψη φαίνεται να είναι το γεγονός ότι ο προτεινόμενος X.Y.T.A/X.Y.T.Y προβλέπεται να δέχεται στερεά απόβλητα από πολλές διοικητικές ενότητες, ενώ (όπως προκύπτει και από τη Μ.Π.Ε.) κύριος παραγωγός είναι ο Δήμος Λαμιέων, παράμετρο για την οποία είναι ενήμεροι οι κάτοικοι. Χαρακτηριστικά αναφέρουν ότι «θέλουν και μπορούν να διαχειριστούν μόνοι τα σκουπίδια τους».

Όσον αφορά ένα πιο διαλλακτικό ποσοστό ατόμων, το 27% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι είναι διατεθειμένοι να συζητήσουν και ακόμη να αλλάξουν την αρνητική τους άποψη εάν διαβεβαιωθούν ότι δε θα προκύψουν αρνητικές συνέπειες από X.Y.T.A/X.Y.T.Y στη θέση «Μαγδάρα», «μέσω εμπράκτων στοιχείων και όχι απλώς λόγια» όπως πολλοί παρατήρησαν. Ποσοστό 17% δηλώνουν διατεθειμένοι να συζητήσουν/αλλάξουν την αρνητική τους άποψη εάν ενημερωθούν πλήρως πριν αποφασιστεί και πραγματοποιηθεί οτιδήποτε σχετικά με το X.Y.T.A/X.Y.T.Y στη θέση «Μαγδάρα». Αξιοσημείωτο είναι ότι μόλις 3% ποσοστό απάντησαν ότι θα ήταν διατεθειμένοι να συζητήσουν/αλλάξουν την αρνητική τους άποψη έναντι χρηματικής αποζημίωσης ή άλλων αντισταθμιστικών οφελών (όπως π.χ. βελτίωση του υφιστάμενου οδικού δικτύου στην περιοχή). Επιπλέον, όταν έγινε σχετική συζήτηση με τους κατοίκους στην περιοχή η πλειοψηφία ανέφερε ότι «η υγεία δεν εξαγοράζεται», και ότι δεν τους αφορά καμία αποζημίωση, όσο μεγάλο το ύψος της. Οι περισσότεροι πιστεύουν ότι ούτως ή άλλως θα λάβουν ένα μικρό χρηματικό ποσό ως αποζημίωση των ιδιωτικών εκτάσεων που θα απαλλοτριωθούν αν πραγματοποιηθεί το έργο στη θέση «Μαγδάρα». Ποσοστό 3% των ερωτηθέντων επέλεξε την επιλογή 'Άλλο'. Οι κυριότερες λύσεις που αντιπροσωπεύουν αυτό το ποσοστό, και τις οποίες κατέγραψαν στο ερωτηματολόγιο που συμπλήρωσαν, είναι η απαίτηση γενικότερα η χωροθέτηση τέτοιων χώρων να πραγματοποιείται σε περιοχές/θέσεις όπου δεν επηρεάζουν αρνητικά κανένα οικισμό (δηλώνοντας ότι δεν ενδιαφέρονται μόνο για την περιοχή τους) και το αίτημα «να γίνεται η χωροθέτηση παρόμοιων και άλλων επικίνδυνων έργων με ορθά επιστημονικά κριτήρια και όχι με πολιτικές σκοπιμότητες».

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Η αναφορά σε Locally Unwanted Land Uses ή απλώς LULUs, ανεξαρτήτως από την προδιάθεση που αφήνει η απλή, «κωδικοποιημένη» διατύπωση του ακρωνυμίου, συνεπάγεται μεγάλο εύρος ερμηνειών και συμπερασμάτων. Το εύρος αυτό προκύπτει, όπως αποδεικνύεται μέσω της έρευνας, από πολλούς παράγοντες. Αρχικά, υπάρχει μεγάλος αριθμός κατηγοριών χρήσεων γης οι οποίες μπορεί να αποτελέσουν LULUs, και μάλιστα, στην πράξη έχει προκύψει ότι LULU μπορεί να είναι οποιαδήποτε χρήση γης. Το τι σημαίνει 'LULU', πώς ορίζεται και ποια είναι τα χαρακτηριστικά του, είναι ερωτήματα που έχουν επιχειρήσει να προσεγγίσουν οι ερευνητές συχνά με διαφορετικά μεταξύ τους συμπεράσματα, με αποτέλεσμα να μην είναι εύκολο να δοθούν απ' ευθείας απαντήσεις σε αυτά. Βέβαια, σε κάθε περίπτωση, επικρατέστερος φαίνεται να είναι ο ορισμός που δίνει για τα LULUs ο «εμπνευστής» του ακρωνυμίου Frank J.Popper, καθηγητής στο Princeton University. Στη συνέχεια, οι αντιδράσεις που διέπουν και χαρακτηρίζουν, θα λέγαμε, τα LULUs ποικίλουν σε μεγάλο βαθμό. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται από τα τόσα, αλληλένδετα με τα LULUs, ακρωνύμια που περιγράφουν τις εκάστοτε αντιδράσεις, με κυριότερο, και πιο «πολυσυζητημένο» το NIMBY (Not In My Backyard). Αντιστοίχως με την ποικιλία ορισμών των LULUs, τα εν λόγω ακρωνύμια, ιδίως το NIMBY, επιδέχονται πολλές, συχνά διαφορετικές, ερμηνείες. Ενδιαφέρον, στα πλαίσια του μεγάλου εύρους των ερμηνειών τους, παρουσιάζουν η ανασκόπηση και η σύγκριση, ιδιαίτερα ανά περίπτωση LULU, των θετικών και αρνητικών ερμηνειών/ διαστάσεων που χαρακτηρίζουν τις κοινωνικές αντιθέσεις που εκφράζονται απέναντι στα LULUs.

Την πολυπλοκότητα ερμηνείας των LULUs και των αντιδράσεων (τύπου NIMBY) που συνδέονται με αυτά ενισχύουν τα ενδεχόμενα αίτια, λόγω των οποίων μια κοινωνική ανταπόκριση απέναντι σε μια χρήση γης ανάγεται σε αντίθεση/αντίδραση (NIMBY, BANANA, NIABY, κ.ο.κ.) και επακολούθως μία χρήση γης σε «(τοπικώς) ανεπιθύμητη» (LULU). Είναι δεδομένο ότι ο προσδιορισμός αιτιών, λαμβάνοντας υπ' όψη τη διαφορετικότητα των LULUs, είναι δύσκολη υπόθεση, και αδύνατος δίχως την προϋπόθεση εντατικής έρευνας. Όπως προκύπτει από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, στα πλαίσια συγκεντρωτικής θεώρησης, ως αίτια για την εμφάνιση των αντιθέσεων/αντιδράσεων απέναντι σε χρήσεις γης ανάγοντάς τες σε LULUs, είναι: ο παράγοντας «άτομο», με την έννοια του εύρους των κοινών χαρακτηριστικών και αντιλήψεων που ενδέχεται να εμφανίζουν τα άτομα που εκδηλώνουν αντιθέσεις, οι

διαδικασίες λήψης αποφάσεων σχετικά με το εκάστοτε LULU, ενδεχόμενα φαινόμενα διάβρωσης της κοινωνικής εμπιστοσύνης απέναντι σε ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς, το είδος του εκάστοτε LULU και οι αναμενόμενες από το κοινό επιπτώσεις του και η θέση/περιοχή όπου βρίσκεται/χωροθετείται/λειτουργεί το εκάστοτε LULU. Επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει, κάθε ένα από τα παραπάνω αίτια μπορεί να έχει πολλές και συχνά διαφορετικές ερμηνείες ανά περίπτωση LULU. Φυσικά, οι παραπάνω αιτίες θεωρούνται αλληλένδετες σε πολλές περιπτώσεις, γεγονός που πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψη σε κάθε σχετική έρευνα.

Στην ποικιλία που χαρακτηρίζει τα LULUs συμβάλλει και το εύρος των ενδιαφερομένων μερών, δηλαδή εμπλεκόμενων ατόμων και κοινωνικών ομάδων ανά περίπτωση. Ουσιαστικά, πρόκειται για δύο («αντίπαλες») πλευρές: τα άτομα/ομάδες που εκδηλώνουν αντιθέσεις/αντιδράσεις και τους αρμοδίους για το εκάστοτε LULU, με στενή και ευρεία έννοια, που είναι αποδέκτες των προαναφερθέντων αντιδράσεων. Η πρώτη κατηγορία εκπροσωπείται κυρίως από κατοίκους της περιοχής του LULU και ομάδες με κοινωνικό/περιβαλλοντικό/πολιτικό προσανατολισμό, και η δεύτερη από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των εκάστοτε τοπικών αυτοδιοικήσεων και κεντρικών εξουσιών.

Λαμβάνοντας υπ' όψη τα παραπάνω είναι κατανοητό πως αντίστοιχο εύρος διέπει και τις προτεινόμενες κατευθύνσεις διαχείρισης των ζητημάτων σχετικά με τα LULUs και τις κοινωνικές αντιθέσεις/αντιδράσεις γύρω από αυτά. Οι κατευθύνσεις προκύπτει ότι αφορούν κυρίως είτε τα LULUs ως χρήσεις, και σχετίζονται με το σχεδιασμό τους είτε αφορούν στη διαχείριση των κοινωνικών αντιθέσεων μέσα από τη διαμόρφωση σχέσεων μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών όσον αφορά το εκάστοτε LULU. Επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι κάθε κατεύθυνση διαχείρισης, ή «λύση» για κάποιους, καλό είναι να έχει στόχο το βέλτιστο ανά περίπτωση σχεδιασμό χρήσεων γης με την έννοια της μεγιστοποίησης των οφελών για το κοινωνικό σύνολο, και την ομαλή συνύπαρξη όλων των ενδιαφερομένων μερών και όχι απλώς (και σε κάθε περίπτωση) την παύση των αντιδράσεων.

Ακριβώς από την ποικιλία και το εύρος των ερμηνειών που διέπουν το πλαίσιο των εννοιών γύρω από τα LULUs, όπως προέκυψε, απορρέει και το ενδιαφέρον για σχετική έρευνα. Διαφαίνεται επίσης η ανάγκη για εξειδίκευση των γενικών ερμηνειών που συνεπάγεται η θεώρηση διαφορετικών χρήσεων ως LULUs και διαφορετικών

περιπτώσεων, ώστε να προκύψουν συγκεκριμένες, ανά περιπτώσεις, ειδικές παρατηρήσεις.

Όσον αφορά τη μελέτη περίπτωσης, στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, σκοπός της έρευνας όπως αναλύεται και στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας, είναι η ανάλυση του φαινομένου των LULUs σε πιο συγκεκριμένη βάση, και ειδικότερα στα πλαίσια μιας συγκεκριμένης χωρικής ενότητας, της Π.Ε. Φθιώτιδας. Επιβεβαιώνεται ότι σε κάθε χωρική ενότητα, ανεξαρτήτως κλίμακας, επομένως και στην Π.Ε. Φθιώτιδας είναι δυνατό να εμφανιστούν LULUs. Πραγματοποιήθηκε μια συνοπτική αναφορά σε έναν αριθμό περιπτώσεων LULUs και των χαρακτηριστικών τους, με αφορμή τα οποία εξήχθησαν κάποια συμπεράσματα. Αρχικά, LULU μπορεί να είναι στην πράξη οτιδήποτε. Οι λόγοι για την εμφάνισή των LULUs όντως προέκυψε ότι ποικίλουν, και εξαρτώνται άμεσα από το ευρύτερο χωρικό, κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό πλαίσιο που διέπει κάθε περίπτωση. Είναι γεγονός ότι τα φαινόμενα LULUs που εντοπίστηκαν στη Φθιώτιδα δεν είναι έντονα, κρίνοντας από τον τρόπο και τη συχνότητα εκδήλωσης των αντιθέσεων. Για τα περισσότερα εξ' αυτών, αίτιο αντίδρασης είναι η συγκεκριμένη θέση ή η ευρύτερη περιοχή όπου βρίσκονται, κυρίως σε συνάρτηση με περιοχές κατοικίας ή ευαίσθητα οικοσυστήματα. Οι πιο συχνά αναμενόμενες από την τοπική κοινωνία συνέπειες είναι τυχόν υποβάθμιση υγείας/ασφάλειας/ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος. Οι αντιδράσεις του κοινού, στις περισσότερες περιπτώσεις περιορίστηκαν σε κλίμακα δήμου/ πόλης/ οικισμού έως και γειτονιάς, με εξαίρεση ομάδες/οργανώσεις με κοινωνικό, περιβαλλοντικό, πολιτικό προσανατολισμό, οι οποίες ωστόσο τις περισσότερες φορές είχαν πιο ενεργό ρόλο από τους κατοίκους.

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της έρευνας για τις δύο περιπτώσεις LULUs στη Φθιώτιδα που αναλύθηκαν ειδικότερα στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, τα μεταλλεία της Οίτης, και το Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη «Μαγδάρα» του Δήμου Μακρακώμης προέκυψαν τα παρακάτω συνολικά συμπεράσματα.

Ως προς τα χαρακτηριστικά των αντιδρώντων, δεν είναι δυνατό να γίνουν γενικεύσεις. Ωστόσο κάποιες παρατηρήσεις και για τις δύο περιπτώσεις είναι ότι οι αντιδράσεις εκφράζονται πιο έντονα από: άντρες, άτομα ηλικίας κυρίως άνω των 45 ετών, μεγάλης σχετικής ηλικίας, επιπέδου εκπαίδευσης γυμνασίου-λυκείου, τα οποία κατοικούν στην (ή κατάγονται από την) περιοχή ή/ είναι ιδιοκτήτες γης/ακινήτων στην περιοχή ενδιαφέροντος.

Είναι γεγονός ότι, και στις δύο περιπτώσεις, η πλειοψηφία του κοινού δεν είναι ειδικοί σε πολύπλοκα θέματα όσον αφορά τις εκάστοτε δραστηριότητες, ενώ υπολογίσιμο ποσοστό είναι επιπέδου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, χωρίς αυτό να συνεπάγεται ότι πρόκειται για ανενημέρωτους ή αναλφάβητους πολίτες στο σύνολό τους (όπως συχνά χαρακτηρίζονται οι αντιδρώντες). Επιπλέον, και στις δύο περιπτώσεις οι αντιδρώντες δε θα ήταν θεμιτό να χαρακτηριστούν ως εγωιστές όπως ορίζεται στη σχετική βιβλιογραφία, (εκτός αν το φυσικό περιβάλλον και η υγεία θεωρηθούν επίσης ως αγαθά) καθώς αφ' ενός δεν εκδήλωσαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον σχετικά με χρηματικές αποζημιώσεις ή αντισταθμιστικά οφέλη αφ' ετέρου η πλειοψηφία εκφράζει προβληματισμούς σχετικά με συλλογικά (όχι ατομικά) οφέλη, ενώ δηλώνουν ότι «συμπάσχουν» με οποιονδήποτε άλλο πολίτη που αντιμετωπίζει παρόμοιες καταστάσεις (οι μεν κάτοικοι περιοχής Οίτης ανέφεραν τις περιπτώσεις μεταλλείων Γκιώνας και «Σκουριών» Χαλκιδικής, οι δε κάτοικοι Δήμου Μακρακώμης τις περιπτώσεις των Χ.Υ.Τ.Α. Ζακύνθου, Σάμου και ότι επιθυμούν η χωροθέτηση του νέου έργου να γίνει σε περιοχή που να μην «ενοχλείται» κανένας οικισμός). Αναλυτικότερα, η αβεβαιότητα των κατοίκων σχετικά με τις επιπτώσεις και τους ενδεχόμενους κινδύνους των χρήσεων φαίνεται να δυσκολεύει την αποδοχή τους ενώ προέκυψαν φαινόμενα «προκατάληψης της αντιπροσωπευτικότητας». Λαμβάνοντας υπ' όψη συγχρόνως και το γεγονός ότι και στις δύο περιπτώσεις οι κάτοικοι δεν έχουν λάβει επαρκή ενημέρωση από τους αρμοδίους, οι αντιθέσεις που εκφράζονται από μία άποψη είναι σίγουρα δικαιολογημένες, δεδομένης και της γενικότερης διάβρωσης κοινωνικής εμπιστοσύνης που διαπιστώθηκε.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων κατοίκων, και στις δύο περιπτώσεις, θεωρούν ότι η το ζήτημα μεταλλείων ή Χ.Υ.Τ.Α/Υ. ανά περίπτωση, τους αφορά κυρίως ως κατοίκους των γειτονικών οικισμών/ευρύτερης περιοχής, γεγονός που επιβεβαιώνει σε μεγάλο βαθμό τον «τοπικό» χαρακτήρα των αντιδράσεων. Φυσικά, το γεγονός ότι εξετάστηκαν οι τοπικές αντιθέσεις στα πλαίσια της έρευνας, δε συνεπάγεται ότι αντιδρούν μόνο κάτοικοι, καθώς αναφορά έγινε και σε ομάδες με κοινωνικό/περιβαλλοντικό/πολιτικό προσανατολισμό οι οποίες επίσης εκφράζουν αντιθέσεις ανά περίπτωση (και κινητοποιούν, θα έλεγε κανείς, σε μεγάλο βαθμό και τις αντιδράσεις των κατοίκων). Ούτε δύναται κανείς, λόγω του χαρακτηρισμού των δύο χρήσεων ως LULUs, να θεωρήσει ότι πρόκειται για ζητήματα που αφορούν μόνο συγκεκριμένα άτομα, που κατοικούν σε κοντινή απόσταση. Όπως αποδεικνύεται, οι δύο αυτές περιπτώσεις

χρήσεων επηρεάζουν και αφορούν μια ευρύτερη κοινωνία, ακόμα και εκτός Π.Ε. Φθιώτιδας, ανεξαρτήτως από το ποιος εκδηλώνει αντίδραση.

Ως προς τα αίτια της αντίθεσής τους, οι κάτοικοι και στις δύο περιπτώσεις φαίνεται να δίνουν μεγάλη έμφαση στη θέση/περιοχή των δραστηριοτήτων, δηλαδή στο ότι (πρόκειται να) βρίσκονται σχετικά κοντά στον τόπο κατοικίας/καταγωγής τους. Στην περίπτωση του Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη «Μαγδάρα» του Δήμου Μακρακώμης η παρατήρηση αυτή είναι πιο σαφή. Στην περίπτωση της Οίτης, η θέση των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων ως κύριο αίτιο αντίδρασης δεν είναι τόσο προφανής, καθώς η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απέδωσαν την αντίθεσή τους στη γενικότερη διάβρωση εμπιστοσύνης απέναντι σε ιδιωτικούς/δημόσιους φορείς, αν και επίσης μεγάλο ποσοστό απέδωσε την αντίθεσή του στη θέση των δραστηριοτήτων. Επιπλέον, στην περίπτωση της Οίτης επιβεβαιώνεται εν μέρει το γεγονός ότι όσο μεγαλύτερο χρονικό διάστημα βρίσκεται ένα LULU σε μια περιοχή, τόσο λιγότερο αναμένεται να αντιδράσουν οι κάτοικοι αν χωροθετηθούν και άλλα (παρόμοια) στην ίδια περιοχή. Συμπεραίνεται, γενικότερα, λαμβάνοντας υπ' όψη τόσο τα ερωτηματολόγια όσο και τις προσωπικές συνεντεύξεις ότι και στις δύο περιπτώσεις οι λόγοι που πυροδότησαν τις αντιδράσεις είναι κυρίως η θέση των δραστηριοτήτων σε συνάρτηση με περιοχές κατοικίας ή/και ευαίσθητα οικοσυστήματα, ο τρόπος που ελήφθησαν οι αποφάσεις σε κάθε περίπτωση, χωρίς να λάβουν επαρκή ενημέρωση σχετικά, πριν ή μετά οι πολίτες (στα πρότυπα DAD και MAD), άρα και η σχετική αβεβαιότητα όσον αφορά ενδεχόμενα οφέλη και τυχόν αρνητικές συνέπειες των δραστηριοτήτων.

Οι κοινωνικές αντιθέσεις αποδεικνύεται ότι και στις δύο περιπτώσεις LULUs εξαρτώνται άμεσα από αντιλήψεις σχετικά με ενδεχόμενες συνέπειές τους. Οι κάτοικοι χαρακτηρίζουν σοβαρότερες τις αναμενόμενες (από τους ίδιους) συνέπειες στην υγεία, την ασφάλεια και την ποιότητα ζωής στην περιοχή τους, και αμέσως μετά στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Επισημαίνεται ότι οι κάτοικοι επέδειξαν μεγαλύτερους φόβους σχετικά με την υγεία και την ποιότητα ζωή τους έναντι παραγόντων όπως η υποβάθμιση της τοπικής οικονομίας ή της αξίας γης/ακινήτων.

Αναφορικά με το πόσο αρνητικά εκλαμβάνουν τελικά οι κάτοικοι την κάθε περίπτωση LULU, σημειώθηκαν κάποιες διαφορές, παρά το γεγονός ότι και στις δύο περιπτώσεις η πλειοψηφία των ερωτηθέντων κατοίκων δε θεωρεί ότι υπάρχουν πλεονεκτήματα από τις εν λόγω χρήσεις γης/δραστηριότητες. Στην περίπτωση του προτεινόμενου Χ.Υ.Τ.Α./Υ. στη θέση «Μαγδάρα», οι κάτοικοι σε συντριπτική πλειοψηφία δηλώνουν

κατηγορηματικά αρνητικοί, ενώ δε φαίνονται ιδιαίτερα διατεθειμένοι να αλλάξουν την άποψή τους όσον αφορά την προτεινόμενη θέση χωροθέτησης ακόμα κι αν αλλάξουν ορισμένες προδιαγραφές ή λάβουν αποζημίωση. Στην περίπτωση των μεταλλείων της Οίτης, υπολογίσιμο ποσοστό των ερωτηθέντων κατοίκων στέκεται πιο διαλλακτικό, και πιο συγκεκριμένα ένας αριθμός δηλώνει προθυμία να αλλάξει αρνητική άποψη εάν οι τεχνικές προδιαγραφές τους αλλάξουν ή είναι οι «σωστές» σύμφωνα με τις απόψεις τους. Ερμηνεία για το γεγονός αυτό ίσως να είναι το γεγονός ότι μεγάλο μέρος των ερωτηθέντων στην Οίτη είναι εξοικειωμένοι με τη μεταλλευτική δραστηριότητα, λόγω της χρόνια ύπαρξής της στην περιοχή, άρα ενδεχομένως πιο πρόθυμοι να την αποδεχτούν. Οι ερωτηθέντες στο Δήμο Μακρακώμης, δεν είχαν έως τώρα «άμεση επαφή» (ως προς την περιοχή τους) με εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων, εξαιρουμένου βέβαια ενός μεγάλου αριθμού Χ.Α.Δ.Α. (χωματερών), με τις οποίες φαίνεται να συγγέουν το έργο του Χ.Υ.Τ.Α./Υ..

Ιδιαίτερα σημαντικές κρίνονται οι απόψεις των κατοίκων σχετικά με τις λύσεις που θα τους ικανοποιούσαν περισσότερο ως προς την εκάστοτε περίπτωση LULU. Τόσο στην περίπτωση των μεταλλείων της Οίτης, όσο και του Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη «Μαγδάρα» του Δήμου Μακρακώμης, για την πλειοψηφία των κατοίκων η ιδανική λύση φαίνεται πως είναι να μη χωροθετηθούν ή να σταματήσουν να λειτουργούν οι εν λόγω χρήσεις. Όσον αφορά τα μεταλλεία της Οίτης, η αντίθεση των κατοίκων θεωρείται ότι ουσιαστικά δε στρέφεται προς την εξόρυξη ως χρήση γης τόσο, αλλά στις θέσεις, οπότε πιθανόν να μην εκδηλωνόταν (έντονη) αντίθεση εάν οι εξορύξεις πραγματοποιούνταν εκτός Εθνικού Δρυμού και σε πιο μακρινή/μη ορατή απόσταση από οικισμούς, λύση που ικανοποιεί υπολογίσιμο ποσοστό. Εξίσου υπολογίσιμο ποσοστό ενθαρρύνει τη συνέχιση των δραστηριοτήτων, με την προϋπόθεση της τήρησης ορθών περιβαλλοντικών όρων. Στην περίπτωση του Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ., οι κάτοικοι φαίνεται να θεωρούν ικανοποιητική λύση τη χωροθέτηση μεν του έργου σε κάποια περιοχή (γιατί δεν αμφισβητούν την αναγκαιότητά του) με την προϋπόθεση να μη χωροθετηθεί στη «Μαγδάρα», αλλά ούτε στο Δήμο Μακρακώμης σύμφωνα με ένα μικρό ποσοστό. Ποσοστό βέβαια δηλώνει δεκτικό με την αποδοχή της θέσης του έργου αν τηρηθούν οι απαραίτητοι περιβαλλοντικοί όροι (γεγονός για το οποίο εκφράζεται η πιο έντονη δυσπιστία). Και στις δύο περιπτώσεις LULUs, από ορισμένους κατοίκους έγινε μια πιο σφαιρική θεώρηση και μια γενικότερη παρατήρηση ως προς την πραγματικότητα των έργων στην Ελλάδα, κάνοντας αφ' ενός αναφορά σε ανεπάρκειες των θεσμικών

μηχανισμών και αφ' ετέρου στη μη τήρησή τους από αρμοδίους, ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς.

Όσον αφορά τις απόψεις των κατοίκων σε σχέση με τις συμμετοχικές διαδικασίες, η πλειοψηφία επιθυμεί την ενεργό συμμετοχή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων). Οι περισσότεροι επιθυμούν να εκπροσωπήσουν οι ίδιοι τους εαυτούς τους, ενώ ένα (ίσως πιο προβληματισμένο) ποσοστό, αναγνωρίζοντας άγνοιά του όσον αφορά τεχνικά ζητήματα, προτιμά την εκπροσώπησή του από κάποιον πιο ειδικό. Βεβαίως, πριν δοθούν οι απαραίτητες διευκρινίσεις, σημειώνεται ότι πολλοί κάτοικοι αντιλαμβάνοντο τη συμμετοχή τους είτε ως πιο έντονη μορφή αντίδρασης (να «βγουν μπροστά» ή να «βγουν στο δρόμο») είτε ακόμη και ως «αθέμιτη συνεργασία με τους αρμοδίους». Πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερος βέβαια, ότι παρά το γεγονός ότι οι κάτοικοι επιθυμούν συμμετοχικές διαδικασίες, εν τούτοις μικρό ποσοστό συνδύασε τη συμμετοχικότητα με τις βέλτιστες (για τους κατοίκους) λύσεις. Επιπλέον, ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι πολλοί είναι βέβαιοι ότι κανένας αρμόδιος φορέας δεν πρόκειται να ενθαρρύνει τέτοια πρωτοβουλία, γεγονός που επιβεβαιώνει διάβρωση σε μεγάλο βαθμό της κοινωνικής εμπιστοσύνης.

Επισημαίνεται ότι και στις δύο περιπτώσεις LULUs οι κάτοικοι, διαλλακτικοί ή μη, φαίνεται στο σύνολό τους σχεδόν να θεωρούν απαραίτητη την ενημέρωση σχετικά με τις χρήσεις/δραστηριότητες και τις αποφάσεις. Ωστόσο, είναι γεγονός ότι και στις δύο περιπτώσεις οι καθ' ύλην αρμόδιοι δεν έχουν επιδιώξει ενημέρωση του κοινού, έλλειψη για την οποία εκφράζονται διαμαρτυρίες. Κύρια πηγή πληροφοριών των κατοίκων φαίνεται να είναι οι συζητήσεις σε ανεπίσημο επίπεδο μεταξύ τους ή ακόμα η προσωπική τους παρατήρηση, γεγονός που ενδεχομένως εντείνει τυχόν άγνοια ή φόβους. Πιο «αξιόπιστες» πηγές όπως η ανάγνωση των αντίστοιχων ΜΠΕ, η συμμετοχή σε σχετικές συνελεύσεις αφορούν μικρότερο ποσοστό κατοίκων, ενώ την ενημέρωση μέσω Μ.Μ.Ε. χαρακτηρίζουν πολλοί ως ελλιπή.

Με βάση τα παραπάνω, κρίνεται σκόπιμο να δοθούν κάποιες γενικές κατευθύνσεις ως προς τη διαχείριση των δύο περιπτώσεων LULUs, κυρίως όσον αφορά την αλληλεπίδραση κοινού και αρμοδίων φορέων, σε συνάρτηση και με όσα αναφέρονται στο κεφάλαιο 2.5. Οι κατευθύνσεις που δίνονται είναι κοινές για την περίπτωση των μεταλλείων της Οίτης και του Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη «Μαγδάρα» του Δήμου Μακρακώμης, υφιστάμενες ή προτεινόμενες χρήσεις, καθώς παρά το γεγονός ότι πρόκειται για διαφορετικές χρήσεις γης, σε διαφορετικές περιοχές εντός της Π.Ε.

Φθιώτιδας, εν τούτοις ως LULUs παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες, όπως διαπιστώνεται από τα συμπεράσματα της έρευνας. Οι κατευθύνσεις αυτές ενδέχεται να μπορούν να εφαρμοστούν και για άλλες περιπτώσεις LULUs στην Π.Ε. Φθιώτιδας ή στην Ελλάδα, ωστόσο το γεγονός αυτό δε μπορεί να επιβεβαιωθεί πριν την πραγματοποίηση αναλυτικής έρευνας, καθώς, όπως προέκυψε, κάθε περίπτωση LULU είναι διαφορετική.

Αρχικά, δίνονται κάποιες γενικές κατευθύνσεις ως προς τη στάση που προτείνεται να ακολουθούν οι αρμόδιοι, ιδιωτικοί ή δημόσιοι φορείς, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο:

- Πρωταρχικός στόχος των προτείνεται να είναι η διασφάλιση του τετραπύχου 'Κέρδος – Λειτουργικότητα – Ασφάλεια – Νομιμότητα' ως προϋποθέσεις χωροθέτησης και λειτουργίας κάθε χρήσης γης / δραστηριότητας. Εάν κάποια/ες από τις παραπάνω προϋποθέσεις στην πράξη δεν (έχει) εφαρμοστεί (όπως π.χ. ισχυρίζονται οι κάτοικοι όσον αφορά τις υφιστάμενες εξορμηκτικές δραστηριότητες στην Οίτη) συνίσταται η κατά περίπτωση κάθε δυνατή προσπάθεια για επίτευξή τους. Επιπλέον, για οποιαδήποτε απόπειρα ένταξης συμμετοχικών διαδικασιών στο σχεδιασμό, σύμφωνα με όσα περιγράφονται παρακάτω, κρίνεται απαραίτητη η τήρηση των προϋποθέσεων αυτών.
- Η αναπροσαρμογή και επανεξέταση του θεσμικού πλαισίου, όσον αφορά τις χρήσεις γης και τις συμμετοχικές διαδικασίες, κρίνονται απαραίτητες, δεδομένων των αναγνωρισμένων ανεπαρειών της νομοθεσίας σε εθνικό επίπεδο. Βεβαίως, τυχόν αλλαγές των θεσμικών μηχανισμών δεν είναι δυνατές στις προκείμενες περιπτώσεις, δίχως την προϋπόθεση ριζικής αναδιαμόρφωσης κατευθυντήριων γραμμών στο σύστημα χωρικού σχεδιασμού. Πρόκειται επομένως, για κατεύθυνση που δεν εστιάζει απλώς σε τοπική κλίμακα, αλλά αφορά σε παρεμβάσεις όσον αφορά τις χρήσεις γης, το σχεδιασμό τους και τις συμμετοχικές διαδικασίες σε εθνικό επίπεδο.
- Μέλημα των αρμοδίων είναι αναμφίβολα η πλήρης ενημέρωση του κοινού σχετικά με τις εκάστοτε δραστηριότητες, όχι μόνο όταν πλέον έχουν ληφθεί οι σχετικές αποφάσεις, αλλά από την αρχή, πριν αποφασιστεί οτιδήποτε (στις δύο περιπτώσεις υπό εξέταση βέβαια, έως τώρα, η διαδικασία αυτή δεν έχει λάβει χώρα). Πιο αποτελεσματική στις εν λόγω περιπτώσεις θεωρείται ότι μπορεί να είναι η ενημέρωση σε ανεπίσημο επίπεδο, όπως για παράδειγμα η απ' ευθείας συζήτηση σε προσωπικό επίπεδο με τους πολίτες, στον τόπο κατοικίας τους,

πρόταση μάλιστα που, όπως προέκυψε, θα χαρακτηρίζαν θετικά και οι ίδιοι οι κάτοικοι.

- Κρίσιμη κρίνεται η αλλαγή της πορείας που ακολουθούν οι αρμόδιοι στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, η οποία και στις δύο περιπτώσεις έως τώρα είναι στα πρότυπα των προσεγγίσεων MAD (Make, Announce, Defend) και DAD (Decide, Announce, Defend), και η υιοθέτηση πιο συμμετοχικών μεθόδων. Ιδιαίτερα στην περίπτωση της Οίτης, όπου εμπλέκεται και ιδιωτικός φορέας (ELMIN A.E.), απαιτούνται ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με διαπραγματεύσεις ή ακόμα και συνεργασία εταιρίας, πολιτών και τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Βασική παράμετρος είναι ανάπτυξη εμπιστοσύνης μεταξύ κοινού και αρμοδίων (η διάβρωση της κοινωνικής εμπιστοσύνης χαρακτηρίζεται ως βασικό αίτιο κοινωνικής αντίθεσης και στις δύο περιπτώσεις). Προϋπόθεση στην περίπτωση αυτή είναι η ενσωμάτωση κοινωνικών αξιών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και προσέγγισης του κοινού. Σημαντική επίσης, στα πλαίσια της ανάκτησης εμπιστοσύνης είναι η ειλικρινής προσέγγιση και ενημέρωση του κοινού όσον αφορά αναμενόμενα οφέλη και ιδιαίτερα τις τυχόν αρνητικές επιπτώσεις των LULUs, δηλαδή η αποτελεσματική επικοινωνία σχετικά με τις ενδεχόμενες επιπτώσεις των LULUs.
- Όσον αφορά την εξουσιοδότηση του κοινού, ως προς το δικαίωμα να επηρεάσουν τις διαδικασίες, στις εν λόγω περιπτώσεις θεωρείται ότι θα είχε μεγάλο αποτέλεσμα, καθώς οι περισσότεροι κάτοικοι δηλώνουν διατεθειμένοι να συμμετέχουν. Λαμβάνοντας υπ' όψη βέβαια τόσο τις προτιμήσεις ορισμένων όσο και το επίπεδο εκπαίδευσης της πλειοψηφίας, κρίνεται απαραίτητη, και προϋπόθεση για να συμμετέχουν και να επηρεάσουν τις διαδικασίες, η συνεργασία και ενδεχομένως η εκπροσώπησή τους από ειδικούς και εμπειρογνώμονες σε κάθε στάδιο των διαδικασιών (απόφαση, χωροθέτηση, λειτουργία, παρακολούθηση).
- Η απόδοση χρηματικής αποζημίωσης ή άλλων αντισταθμιστικών οφελών στην περίπτωση των δύο υπό εξέταση LULUs θεωρείται ανεπιτυχής μέθοδος διαχείρισης των κοινωνικών αντιθέσεων, καθώς η πλειοψηφία των κατοίκων την εκλαμβάνει ως «δωροδοκία», και τρόπο «συγκάλυψης προβληματικών αποφάσεων».

- Απαραίτητη είναι τέλος η εξέταση από τους αρμοδίους, ανά πάσα στιγμή, του ενδεχομένου να αλλάξουν αποφάσεις που έχουν ήδη ληφθεί και δεδομένα που έχουν καθοριστεί σχετικά με τη χωροθέτηση/λειτουργία όσον αφορά τα δύο LULUs και (επανα)θεώρηση τυχόν εναλλακτικών λύσεων.

Φυσικά, οι προτεινόμενες κατευθύνσεις δεν αφορούν μόνο τους αρμοδίους, αλλά και το κοινό. Αφ' ενός, θεωρείται απαραίτητο οι πολίτες να εξοικειωθούν με την έννοια της διαπραγμάτευσης έως και να την επιδιώξουν. Αποδεικνύεται ότι η υιοθέτηση απολύτως αρνητικής στάσης χωρίς πρότερη «τεκμηρίωσή της», δεν ευνοεί ούτε τους ιδίους, σε επίπεδο ενημέρωσης και έκφρασης άποψης, ούτε και τους αρμόδιους οι οποίοι απορρίπτουν αιτήματα πολιτών χρησιμοποιώντας ως επιχείρημα την άγνοια και τον αρνητισμό τους. Αφ' ετέρου, εάν υπάρχει απόλυτη βεβαιότητα του δικαίου της αρνητικής τους άποψης, και ισχυρά επιχειρήματα, απαραίτητη κρίνεται η κατάλληλη ανά περίπτωση εκδήλωση αντίθεσης/αντίδρασης και η υιοθέτηση κατάλληλης στάσης για την υπεράσπισή της. Σχετικά λοιπόν με τη στάση του κοινού, δίνονται οι παρακάτω κατευθύνσεις:

- Κατανόηση από το σύνολο των αντιδρώντων της ανάγκης για ενημέρωση πριν το σχηματισμό απόψεων, ιδιαίτερα αν αυτές είναι ακραίες, κατηγορηματικά αρνητικές ή απολύτως θετικές.
- Ενσωμάτωση στη συνείδηση των πολιτών ότι μεγάλος αριθμός έργων και δραστηριοτήτων ενδέχεται να έχουν αρνητικές συνέπειες, οι οποίες ωστόσο ενδέχεται να αντισταθμίζονται από τα κοινωνικά οφέλη που απορρέουν από αυτές (επισημαίνεται ότι αριθμός των ερωτηθέντων εξέφρασε ανάλογη οπτική).
- Προθυμία και πρωτοβουλίες για διάλογο μεταξύ αυτών και των αρμοδίων (σχετικές προσπάθειες σε ένα βαθμό έχουν λάβει χώρα και στις δύο περιπτώσεις, χωρίς ιδιαίτερα αποτελέσματα), ανεξάρτητα από την έλλειψη εμπιστοσύνης, και διάθεση για αλλαγή αρνητικών απόψεων και απόρριψη τυχόν προκαταλήψεων.
- Με την προϋπόθεση/παραδοχή ότι οι εν λόγω χρήσεις είναι απαραίτητες, σε τοπικό και υπερτοπικό επίπεδο, στόχος θα πρέπει να είναι η αναγνώριση και κατανόηση από το κοινό της αναγκαιότητας αυτής, δηλαδή η συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών ότι η κατάσταση ως έχει (απραξία) δεν είναι αποδεκτή (όπως ορίζεται στο facility siting credo των Kunreuther και Susskind (1991)).

- Συνεργασία και συμβουλευτική, όσο το δυνατόν, με ειδικούς και εμπειρογνώμονες σχετικά με το εκάστοτε ζήτημα, εάν αυτού του είδους η ενημέρωση δεν παρέχεται από τους αρμοδίους.
- Εάν τα άτομα είναι κατά περίπτωση απολύτως βέβαια για το δίκαιο των απόψεών τους, συστήνεται προσπάθεια στήριξης των απόψεων αυτών με ισχυρά όσο το δυνατόν και με επιστημονική βάση επιχειρήματα.
- Υιοθέτηση συλλογικής και χωρίς «διαβαθμίσεις» στάσης των κατοίκων. Παρατηρήθηκε ότι, παρά το γεγονός της αντίθεσης που εκφράζουν, οι κάτοικοι και στις δύο περιπτώσεις δεν έχουν σταθερή στάση, με την έννοια ότι αντιδρούν σποραδικώς, εκδηλώνοντας έντονο ενδιαφέρον και αντίθεση σε κάποιες περιόδους (κυρίως όταν γίνεται γνωστή κάποια απόφαση), και αδιαφορία σε άλλες.

Αναγνωρίζεται, βέβαια, ότι η εφαρμογή στην πράξη των παραπάνω κατευθύνσεων είναι δύσκολη και χρονοβόρα, λαμβάνοντας υπ' όψη τόσο τη διάθεση που έχουν επιδείξει και επιδεικνύουν σχετικά οι εκάστοτε αρμόδιοι και αντιστοίχως τη συχνά κατηγορηματικά αρνητική στάση των κατοίκων όσο και την ελληνική πραγματικότητα στα πλαίσια της οποίας τέτοιες μέθοδοι είχαν και έχουν ελάχιστη εφαρμογή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΟΛΙΤΩΝ ΠΟΥ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΒΩΞΙΤΗ ΣΤΟ ΌΡΟΣ ΟΙΤΗ, Δ. ΛΑΜΙΕΩΝ, Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

Ονομάζομαι Γαλάνη Μυρτώ, και είμαι φοιτήτρια του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας, ερευνώ τις αντιθέσεις της (τοπικής) κοινωνίας απέναντι σε προτεινόμενα ή υφιστάμενα έργα και δραστηριότητες. Έχω επιλέξει ειδικότερα να ασχοληθώ με την περίπτωση των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη. Οι απόψεις οι δικές σας και των συμπολιτών σας είναι σημαντικές για την έρευνά μου, και για το λόγο αυτό παρακαλώ να αφιερώσετε λίγο από το χρόνο σας για να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις. Ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία σας.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΟΜΕΝΟΥ

1. Φύλο:

- Άντρας
- Γυναίκα

2. Ηλικία

3. Επίπεδο Εκπαίδευσης

- Δημοτικό
- Γυμνάσιο/Λύκειο
- Α.Ε.Ι./Τ.Ε.Ι.
- Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΒΩΞΙΤΗ ΣΤΗΝ ΟΙΤΗ

4. Με ποιο τρόπο έχετε ενημερωθεί/ενημερώνεστε **κυρίως** για το ζήτημα των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη;
- Προσωπική Παρατήρηση (Έχω δει/έχω πάει στην περιοχή)
 - Μ.Μ.Ε. (Εντυπα, Εφημερίδες, Τηλεόραση, Ραδιόφωνο, Διαδίκτυο)
 - Συζητήσεις στην ευρύτερη περιοχή
 - Συναντήσεις/Ημερίδες/Συνελεύσεις

Άλλο (Συμπληρώστε)

5. Με ποια ιδιότητα θεωρείτε ότι σας αφορά **περισσότερο** το ζήτημα των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη;
- Ως Κάτοικος της (Ευρύτερης) Περιοχής
 - Ως πολίτης της Φθιώτιδας/Ελληνας Πολίτης
 - Ως άτομο με περιβαλλοντικές/κοινωνικές/πολιτικές ανησυχίες
 - Άλλο (Συμπληρώστε)
6. Ποιος είναι ο **κύριος** λόγος για τον οποίο εκφράζετε αντίθεση στη λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη;
- Τα ίδια τα μεταλλεία ως εγκαταστάσεις, οι προδιαγραφές και οι συνέπειες τους
 - Οι θέσεις/περιοχές όπου πραγματοποιούνται (ή προβλέπονται) μεταλλευτικές δραστηριότητες
 - Ο τρόπος και η διαδικασίες με τις οποίες ελήφθησαν οι αποφάσεις από τους αρμόδιους σχετικά με τη λειτουργία των μεταλλείων στην Οίτη
 - Η γενικότερη έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στις ιδιωτικές εταιρίες/στα πολιτικά πρόσωπα/ την τοπική αυτοδιοίκηση/ το κράτος
 - Άλλο (Συμπληρώστε)
7. Τι από τα παρακάτω σας αντιπροσωπεύει **περισσότερο** όσον αφορά τα μεταλλεία τις Οίτης και τις ενδεχόμενες συνέπειές τους;
- Δε θεωρώ απαραίτητη την ύπαρξη μεταλλείων και χώρων εξόρυξης γενικότερα (όχι μόνο στην περιοχή μου)
 - Θεωρώ ότι οι τεχνικές προδιαγραφές και ο τρόπος λειτουργίας των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη δεν είναι οι σωστές. Αν ήταν σωστές, δε θα ήμουν αντίθετος/η
 - Θεωρώ ότι η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη έχει αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία/την ασφάλεια/την ποιότητα ζωής
 - Θεωρώ ότι η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη έχει αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό/πολιτιστικό περιβάλλον και στο τοπίο
 - Θεωρώ ότι η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη έχει αρνητικές επιπτώσεις στην αξία της γης και των ακινήτων
 - Θεωρώ ότι η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη έχει αρνητικές επιπτώσεις στην τοπική οικονομία/απασχόληση
 - Άλλο (Συμπληρώστε)

8. Θεωρείτε ότι υπάρχουν πλεονεκτήματα από τη λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη; Αν ναι, αναφέρετε το/τα σημαντικότερο/α.
- ΝΑΙ (Συμπληρώστε).....
 - ΟΧΙ
9. Τη γνώμη έχετε για την ενεργή συμμετοχή, δική σας και συγχωριανών/συμπολιτών σας, στις διαδικασίες λήψης απόφασης για τη συνέχεια και τη λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη;
- Τη θεωρώ απαραίτητη
 - Είμαι υπέρ, αλλά προτιμώ να ασχοληθούν άτομα που γνωρίζουν καλύτερα τέτοια ζητήματα και τους οποίους εμπιστεύομαι
 - Είναι αρκετό για εμένα να εμφανιστούν οι αρμόδιοι και ενημερώσουν πλήρως για το ζήτημα εμένα και τους συγχωριανούς/συμπολίτες μου
 - Δε με αφορά
10. Ποια λύση θα σας ικανοποιούσε **περισσότερο** σχετικά με τα μεταλλεία βωξίτη στην Οίτη;
- Είμαι διατεθειμένος/η να συζητήσω/αλλάξω την αρνητική μου άποψη εάν οι αρμόδιοι ενημερώσουν/ συμβουλευτούν εμένα και τους συγχωριανούς/συμπολίτες μου πριν αποφασίσουν ο,τιδήποτε
 - Είμαι διατεθειμένος/η να συζητήσω/αλλάξω την αρνητική μου άποψη εάν αλλάξουν οι τεχνικές προδιαγραφές και βεβαιωθώ από τους αρμοδίους ότι δεν υπάρχουν αρνητικές συνέπειες από τη λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη
 - Είμαι διατεθειμένος/η να συζητήσω/αλλάξω την αρνητική μου άποψη για τη λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη εάν προσφερθούν σε εμένα και τους συγχωριανούς/συμπολίτες μου κάποια αντισταθμιστικά οφέλη (χρηματική αποζημίωση, βελτίωση των υποδομών στην περιοχή, κ.α.)
 - Να συνεχιστεί η εξόρυξη στις ήδη υπάρχουσες θέσεις, αλλά να μην ξεκινήσει σε νέες θέσεις/να γίνει επέκταση
 - Να συνεχίσει η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη, αρκεί να μην πραγματοποιούνται εργασίες κοντά σε οικισμούς ή/και στον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού.
 - Να σταματήσει πλήρως η λειτουργία των μεταλλείων βωξίτη στην Οίτη, σε οποιαδήποτε θέση.
 - Άλλο (Συμπληρώστε)

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΟΛΙΤΩΝ ΠΟΥ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ
ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΧΥΤΑ/Υ ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΜΑΓΔΑΡΑ», ΤΡΙΛΟΦΟ, Δ.
ΜΑΚΡΑΚΩΜΗΣ, Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ**

Ονομάζομαι Γαλάνη Μυρτώ, και είμαι φοιτήτρια του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας, ερευνώ τις αντιδράσεις της (τοπικής) κοινωνίας απέναντι σε προτεινόμενα ή υφιστάμενα έργα και δραστηριότητες. Έχω επιλέξει ειδικότερα να ασχοληθώ με την περίπτωση του προτεινόμενου Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων/Υπολειμμάτων (ΧΥΤΑ/Υ) στη θέση «Μαγδάρα», κοντά στον οικισμό Τρίλοφο. Οι απόψεις οι δικές σας και των συμπολιτών σας είναι σημαντικές για την έρευνά μου, και για το λόγο αυτό παρακαλώ να αφιερώσετε λίγο από το χρόνο σας για να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις. Ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία σας.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΟΜΕΝΟΥ

11. Φύλο:

- Άντρας
- Γυναίκα

12. Ηλικία

13. Επίπεδο Εκπαίδευσης

- Δημοτικό
- Γυμνάσιο/Λύκειο
- Α.Ε.Ι./Τ.Ε.Ι.
- Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό

14. Με ποιο τρόπο έχετε ενημερωθεί/ενημερώνεστε για το ζήτημα της χωροθέτησης ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα» (Τρίλοφο);

- Προσωπική Παρατήρηση (Έχω δει/έχω πάει στην περιοχή)
- Έχω διαβάσει τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΜΠΕ)
- Έντυπα/Εφημερίδες
- Τηλεόραση/Ραδιόφωνο
- Διαδίκτυο
- Συζητήσεις στην ευρύτερη περιοχή
- Άλλο (Συμπληρώστε)

15. Με ποια ιδιότητα θεωρείτε ότι σας αφορά περισσότερο το ζήτημα της χωροθέτησης ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα» (Τρίλοφο);
- Ως Κάτοικος της (Ευρύτερης) Περιοχής
 - Ως πολίτης της Φθιώτιδας/Ελληνας Πολίτης
 - Ως άτομο με περιβαλλοντικές/κοινωνικές/πολιτικές ανησυχίες
 - Άλλο (Συμπληρώστε)
16. Ποιος είναι ο κύριος λόγος που αντιτίθεστε στη χωροθέτηση ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα» (Τρίλοφο) ;
- Ο ίδιος ο ΧΥΤΑ/Υ, οι προδιαγραφές και οι συνέπειες του
 - Η θέση/περιοχή όπου προτείνεται να χωροθετηθεί ο ΧΥΤΑ/Υ
 - Ο τρόπος και η διαδικασία με τις οποίες ελήφθη η απόφαση για τη χωροθέτηση του ΧΥΤΑ/Υ από τους αρμοδίους
 - Η γενικότερη έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στα πολιτικά πρόσωπα/ την τοπική αυτοδιοίκηση/ το κράτος
 - Άλλο (Συμπληρώστε)
17. Τι από τα παρακάτω σας αντιπροσωπεύει περισσότερο όσον αφορά το ΧΥΤΑ/Υ, τις προδιαγραφές και τις συνέπειες του;
- Δε θεωρώ απαραίτητο έργο το ΧΥΤΑ/Υ γενικότερα (όχι μόνο στην περιοχή μου)
 - Δεν πιστεύω ότι ο ΧΥΤΑ/Υ θα λειτουργήσει σωστά. Πιστεύω ότι θα γίνει χωματερή (ΧΑΔΑ).
 - Θεωρώ ότι οι τεχνικές προδιαγραφές του ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα» (Τρίλοφο) δεν είναι οι σωστές. Αν ήταν σωστές, δε θα ήμουν αντίθετος/η
 - Θεωρώ ότι ο ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα» (Τρίλοφο) θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον/την υγεία/την ασφάλεια/την ποιότητα ζωής
 - Θεωρώ ότι ο ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα» (Τρίλοφο) θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην αξία της γης και των ακινήτων
 - Θεωρώ ότι ο ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα» (Τρίλοφο) θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην τοπική οικονομία/απασχόληση
 - Άλλο (Συμπληρώστε)
18. Θεωρείτε ότι υπάρχουν πλεονεκτήματα από στη χωροθέτηση ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα» (Τρίλοφο) ; Αν ναι, αναφέρετε το/τα σημαντικότερο/α.
- ΝΑΙ (Συμπληρώστε).....
 - ΟΧΙ

19. Τη γνώμη έχετε για την ενεργή συμμετοχή, δική σας και συγχωριανών/συμπολιτών σας, στις διαδικασίες λήψης απόφασης για το ΧΥΤΑ/Υ;

- Τη θεωρώ απαραίτητη
- Είμαι υπέρ, αλλά προτιμώ να ασχοληθούν άτομα που γνωρίζουν καλύτερα τέτοια ζητήματα και τους οποίους εμπιστεύομαι
- Είναι αρκετό για εμένα να εμφανιστούν οι αρμόδιοι και ενημερώσουν πλήρως για το ζήτημα εμένα και τους συγχωριανούς/συμπολίτες μου
- Δε με αφορά

20. Ποια λύση θα σας ικανοποιούσε περισσότερο σχετικά με ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα»;

- Είμαι διατεθειμένος/η να συζητήσω/αλλάξω την αρνητική μου άποψη εάν οι αρμόδιοι ενημερώσουν/ συμβουλευτούν εμένα και τους συγχωριανούς/συμπολίτες μου πριν αποφασίσουν ο,τιδήποτε
- Είμαι διατεθειμένος/η να συζητήσω/αλλάξω την αρνητική μου άποψη εάν βεβαιωθώ από τους αρμοδίους ότι δεν υπάρχουν (ιδιαίτερες) αρνητικές συνέπειες από το ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα»
- Είμαι διατεθειμένος/η να συζητήσω/αλλάξω την αρνητική μου άποψη για το ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα» (Τρίλοφο) εάν προσφερθούν σε εμένα και τους συγχωριανούς/συμπολίτες μου κάποια αντισταθμιστικά οφέλη (χρηματική αποζημίωση, βελτίωση των υποδομών στην περιοχή, κ.α.)
- Να μη χωροθετηθεί ο ΧΥΤΑ/Υ στη θέση «Μαγδάρα», αλλά δεν έχω πρόβλημα εάν χωροθετηθεί κάπου αλλού
- Να μη χωροθετηθεί ο ΧΥΤΑ/Υ πουθενά στο Δήμο Μακρακώμης
- Άλλο (Συμπληρώστε)

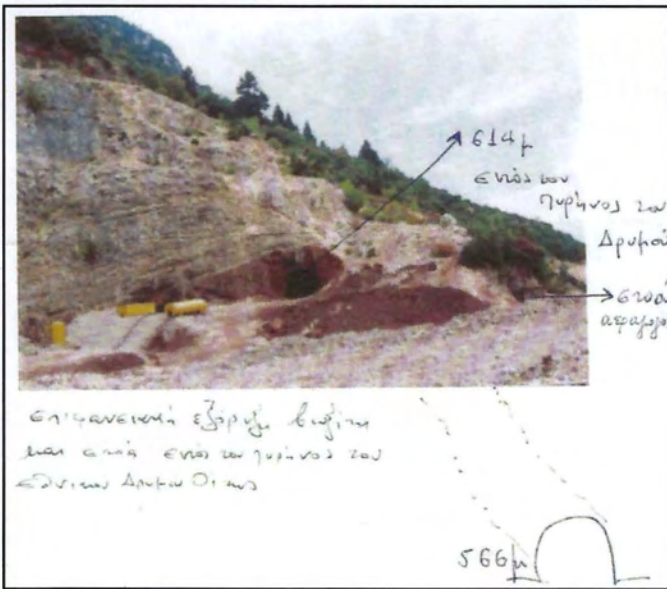
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 : ΕΙΚΟΝΕΣ

Εικόνα 1: Εθνικός Δρυμός (Ε.Δ.) Οίτης & Φορέας Διαχείρισης

Πηγή: <http://drymos.blogdrive.com/archive/1.html>

Εικόνα 3: Διάγραμμα Απεικόνισης Ισχυρισμών για εξόρυξη σε γόμετρο άνω των 600 μ εντός του πυρήνα Ε.Δ. Οίτης

Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Ράγκου Π.

Εικόνα 5: Ημερίδα «Η Οίτη Σε Κίνδυνο», Λαμία, 2011

Πηγή: <http://mountain-oiti.blogspot.gr/>

Εικόνα 2: Μεταλλευτική Δραστηριότητα εντός ορίων πυρήνα Ε.Δ. Οίτης

Πηγή: Προσωπικό Αρχείο κ. Ράγκου Π.

Εικόνα 4: Πορεία Διαμαρτυρίας για τη μεταλλευτική δραστηριότητα στο όρος Οίτη

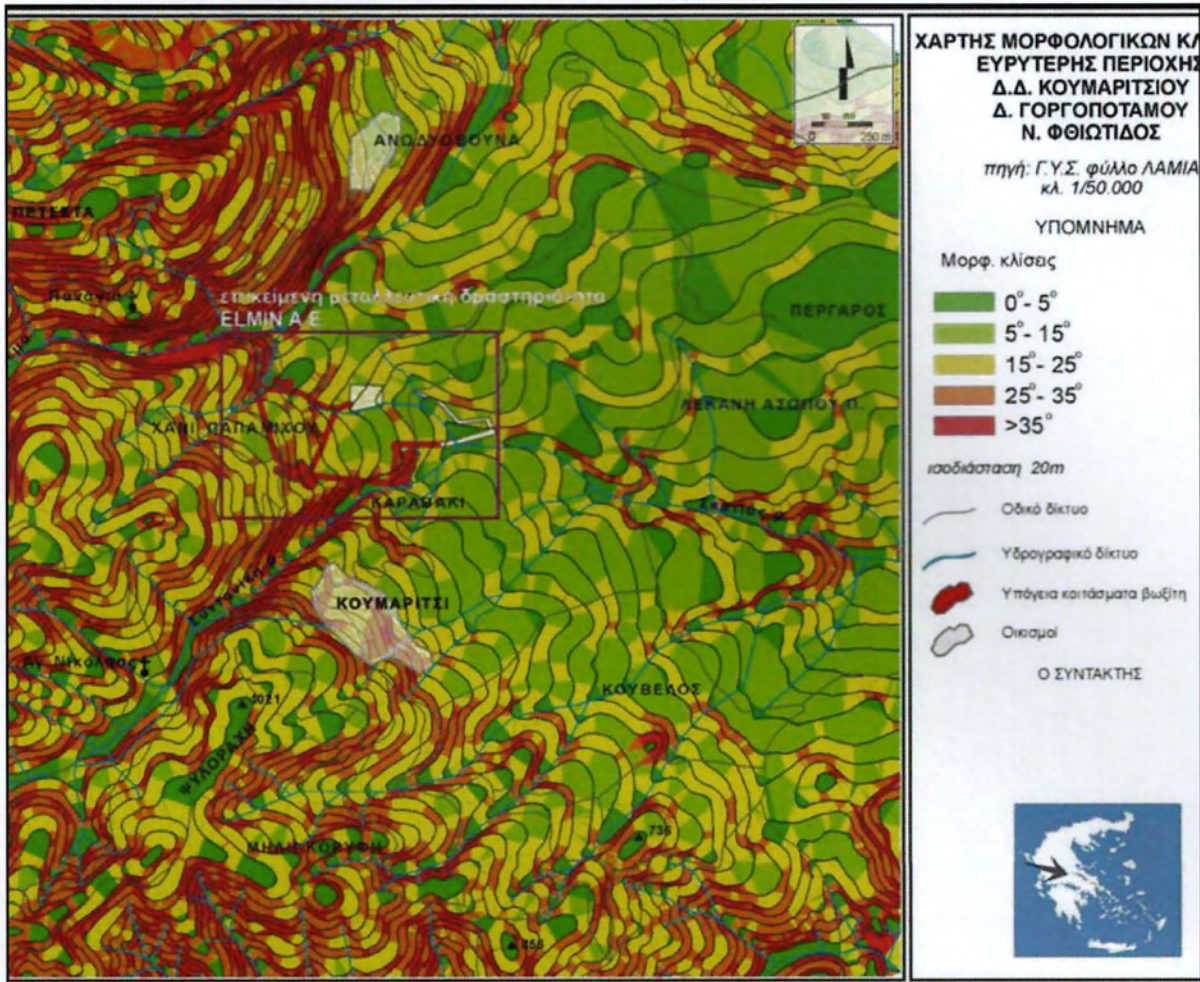
Πηγή: <http://mountain-oiti.blogspot.gr/>

Εικόνα 6: Αφίσα Ημερίδας για την Οίτη, 2012

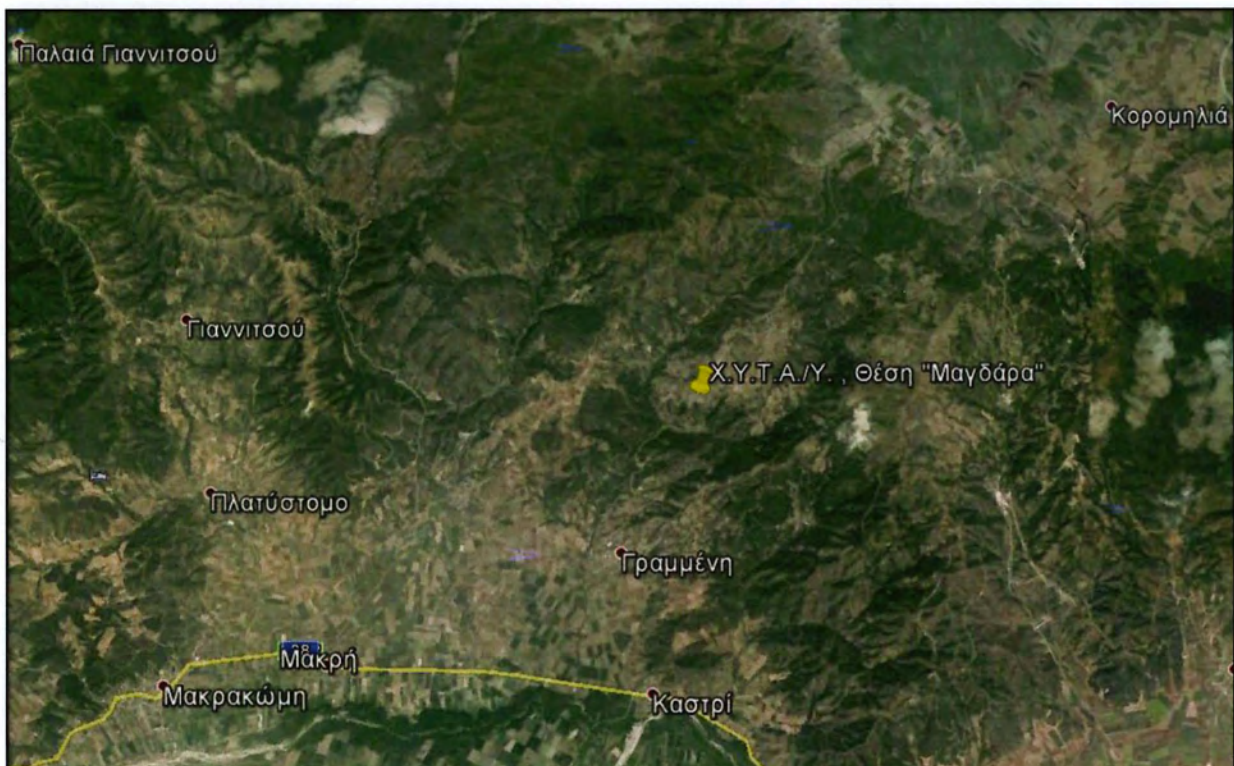
Πηγή: <http://1.bp.blogspot.com/-BcgUcOQLB6k/T1ZfuAPZ2ZI/AAAAAAAAAAds/JThp>

Εικόνα 7: Χάρτης Μορφολογικών και Γεωλογικών Χαρακτηριστικών Ευρύτερης Περιοχής Δ.Δ. Κουμαριτίσιου. Απεικόνιση Προτεινόμενων θέσεων «Καραβάκι & «Χάνι Παπαίγιου»

Πηγή: Δήμος Γοργοποτάμου, 2007

Εικόνα 8: Γειτνίαση προτεινόμενου Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα» με Οικισμούς

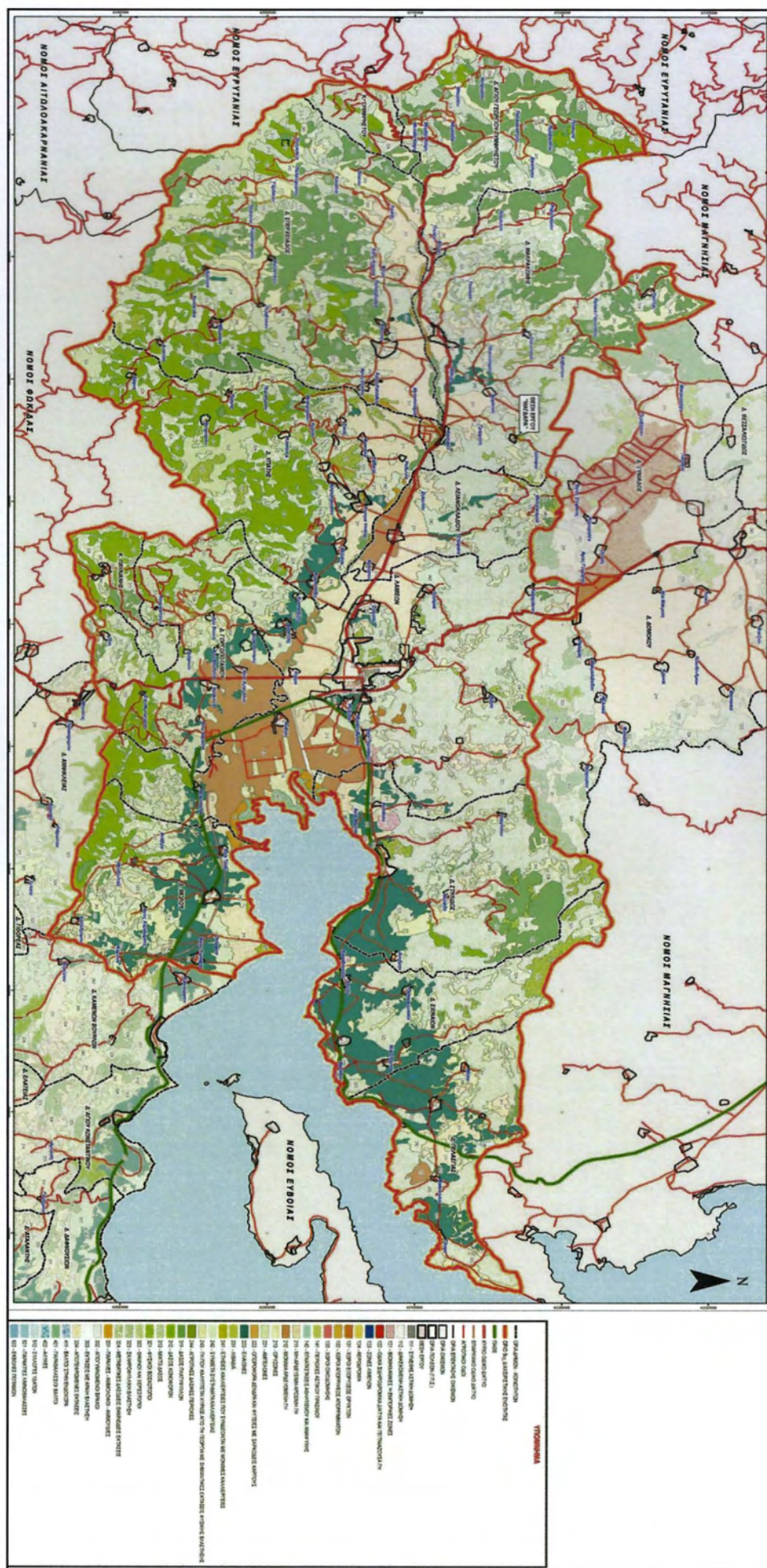
Πηγή: Google Earth, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Εικόνα 9: Εγκαταστάσεις & Χαρακτηριστικά προτεινόμενου Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. και συνοδού έργου οδού πρόσβασης στη θέση «Μαγδάρα»

Πηγή: Δήμος Λαμιέων, 2010

Εικόνα 10: Χρήσεις Γης Ευρύτερης Περιοχής προτεινόμενου Χ.Υ.Τ.Α./Χ.Υ.Τ.Υ. στη θέση «Μαγδάρα», Corine Land Cover 2000

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

- Αραβαντινός, Α., (2007) *Πολεοδομικός Σχεδιασμός, Για Μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου*, Αθήνα : Εκδόσεις Συμμετρία
- Κούγκολος, Α., (2007) *Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Μηχανική*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα
- Davy, B. (1997) *Essential Injustice - When Legal Institutions Cannot Resolve Environmental and Land Use Disputes*, New York: Springer [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: http://www.amazon.com/Essential-Injustice-Institutions-Environmental-Disputes/dp/3211829512#reader_3211829512> [πρόσβαση 10 Μαΐου 2013]
- Jay, A., (2005), *Not In Our Backyard*, United Kingdom : White Ladder Press LTD, [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: http://www.amazon.co.uk/Not-Our-Back-Yard-Neighbourhood/dp/0954821947#reader_0954821947> [πρόσβαση 12 Ιουνίου 2013]
- Portney, K. E., (1991) *Siting hazardous waste treatment facilities: Incentives to participate and the efficiency of siting decisions*, [διαδίκτυο (online)] New York: Auburn , διαθέσιμο στο <URL: http://www.amazon.com/Siting-Hazardous-Waste-Treatment-Facilities/dp/0865690162#reader_0865690162> [πρόσβαση 13 Ιουνίου 2013]
- Rabe, Barry G. 1994. *Beyond NIMBY: Hazardous waste siting in Canada and the United States*. Washington, DC: Brookings Institution

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Λεπέσης, Α., (2003) *Συνιστώσες της Πολιτικής Χρήσεων Γης Στον Αστικό & Περιαστικό Χώρο, & Στοιχεία Έκφρασης της στην Ελλάδα*, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Χωροταξία, Πολεοδομία και Περιφερειακή Ανάπτυξη, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος
- Μυστριώτη, Χ. (2010) *Διαχείριση αντιδράσεων κοινού: Η περίπτωση των λατομείων Μαρκόπουλου*, διπλωματική εργασία για το Διεπιστημονικό - Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ", Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Αθήνα

- Σαμαρίνα, Α.,(2000) *Ρύθμιση των χρήσεων γης στον εξωαστικό χώρο*, διπλωματική εργασία για το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Χωροταξία, Πολεοδομία και Περιφερειακή Ανάπτυξη, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος
- Φωτίου, Ε., (2010) *Διερεύνηση της Χωροκοινωνικής Φυσιογνωμίας του Δήμου Λαμιέων-Προβλήματα, Προοπτικές του Ιστορικού Κέντρου της Πόλης Της Λαμίας*, Σχολή Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, διαθέσιμο στο <URL: [http:// dspace.lib.ntua.gr/bitstream/123456789/3870/3/fotiou_economicaldevelopment.pdf](http://dspace.lib.ntua.gr/bitstream/123456789/3870/3/fotiou_economicaldevelopment.pdf) [πρόσβαση 15 Ιουνίου 2013]
- Sander, A., (2011) *From 'Decide, Announce, Defend' to 'Announce, Discuss, Decide'?: Suggestions on how to Improve Acceptance and Legitimacy for Germany's 380kV Grid Extension*, Thesis for the fulfillment of the Master of Science in Environmental Management and Policy Lund, IIIIEE, Sweden, διαθέσιμο στο <URL: [http:// renewables-grid.eu/ fileadmin /user_upload/ Files RGI/Antina_Sander_Thesis_Public_Participation_in_the_Energy_Grid_Extension_final.pdf](http://renewables-grid.eu/fileadmin/user_upload/Files_RGI/Antina_Sander_Thesis_Public_Participation_in_the_Energy_Grid_Extension_final.pdf) [πρόσβαση 26 Ιουνίου 2013]

ΑΡΘΡΑ ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ

- Λαλένης, Κ., (2008) 'Από τις Λαϊκές Συνελεύσεις στις Εταιρικές Σχέσεις Δημόσιων και Ιδιωτικών Συμφερόντων: Ανασκόπηση των Συμμετοχικών Διαδικασιών στον Πολεοδομικό Σχεδιασμό στην Ελλάδα κατά την τελευταία εικοσιπενταετία', στο Άσπα Γοσποδίνη (επ.) *Διάλογοι για το Σχεδιασμό του Χώρου και την Ανάπτυξη*, Αθήνα: Κριτική, 199-234

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

- Οικονόμου, Δ., (2006) 'Μια πρόταση για την αναμόρφωση του συστήματος πολεοδομικού σχεδιασμού (αρμοδιοτήτων, σχεδίων, μηχανισμών)', *παρέμβαση στην ημερίδα ΚΕΔΚΕ-ΤΕΕ-ΙΤΑ «Πολεοδομικές Αρμοδιότητες και Σύνταγμα»*
- Arnold, C.A., (2000) 'Land use regulation and environmental justice', *Environmental Law Reporter* 30 (6): 395-433

- Beierle, T. C., (1998) 'Public participation in environmental decisions: An evaluation framework using social goals', *Discussion paper 99-06, Resources for the Future*
- Beierle, T. C., Cayford, J., (2001) 'Evaluating Dispute Resolution as an Approach to Public Participation' *Resources for the future* 01-40.
- Beierle, T. C., Konisky, D. M., (2000) Values, Conflict, and Trust in Participatory Environmental Planning, *Journal of Policy Analysis and Management*, 19(4), 587-602.
- Brion, D., (1988) 'An Essay on LULU, NIMBY, and the Problem of Distributive Justice', *Boston College Environmental Affairs Law Review* 15(3), 436-503
- Burns, J., (2003) 'Can't see the point of new buildings? You're bananas', *Sunday Times of London*
- Dear, M., (1992) 'Understanding and overcoming the NIMBY syndrome', *Journal of the American Planning Association*, 58 (3): 288-301
- Deng, F. F., (2003) 'The rebound of private zoning: Property rights and local governance in urban land use', *Environment and Planning A*, 35 (1): 133-49
- DiPasquale, D., E.L. Glaser. (1999) 'Incentives and Social Capital: Are Homeowners Better Citizens?', *Journal of Urban Economics* 45:354±384
- Erkut, E., Neuman, S. (1989) 'Analytical models for locating undesirable facilities', *European Journal of Operational Research* 40:275-291
- Fiorino, D. J. (1990) 'Citizen Participation and Environmental Risk: A Survey of Institutional Mechanisms', *Science, Technology, and Human Values*, 15(2): 226-243
- Fiscel, W.A. (2001) 'Why are there Nimbys?', *Land Economics*, 77(1):144-152
- Foster, S., (1993) 'Race(ial) Matters: The Quest for Environmental Justice', *Ecological Law Quarterly*, 20(4):721-753
- Fleischmann, A., (1989) 'Politics, administration, and local land-use regulation: Analyzing zoning as a policy process' *Public Administration Review* 49 (4): 337-44
- Freudenburg, W.R. (2004) 'Can we learn from failure? Examining US experiences with nuclear repository siting' *Journal of Risk Research*, 7, (2): 153-169

- Freudenberg, W.R., Pastor, S., (1992) 'NIMBYs and LULUs: Stalking the Syndromes', *Journal of Social Issues* 48(4):39-61
- Frey, B. S., Oberholzer-Gee, F., (1996) 'Fair siting procedures: An empirical analysis of their importance and characteristics', *Journal of Policy Analysis and Management*, 15 (3): 353-76
- Frey, B. S., Oberholzer-Gee F., Eichenberger, R., (1996) 'The old lady visits your backyard: A tale of morals and markets', *Journal of Political Economy*, 104 (6): 297-313
- Glaberson, W., (1991) 'Citizen Participation and the Nimby Syndrome: Public Response to Radioactive Waste Disposal', *Political Research Quarterly*, 199 (44):299-328
- Greenberg, M., (2009) 'NIMBY, CLAMP and the location of new nuclear-related facilities: U.S. national and eleven site-specific surveys', *Risk analysis, an international journal*, 29(9);1242-1254
- Greenberg, M., Popper, F., Truelove H.B., (2012) 'Are LULUs still enduringly objectionable?', *Journal of Environmental Planning and Management*, 55(6):713-731
- Hartz-Karp, J. (2004) 'Harmonising Divergent Voices: Sharing the challenge of decision making', *Public Administration Today*, 2 (2): 13-18
- Hubbard P., (2006) 'NIMBY by another name. A reply to Wolsink' *Trans Inst. Br. Geogr. NS*, 31: 92-94.
- Hunter, S., and M. Leyden, K., (1995) 'Beyond NIMBY: Explaining opposition to hazardous waste facilities' *Policy Studies Journal*, 23 (4): 601-20.
- Jasanoff, S. (1998) 'The political science of risk perception', *Reliability Engineering and System Safety*, 59(1):91-99
- Kaiser, E. J., Godschalk, D. R. , Chapin F. S. Jr., (1995) 'Urban Land Use Planning' *Urbana and Chigaco, IL: The University of Illinois Press*
- Kasperson, R. E., (1986) 'Six Propositions on Public Participation and Their Relevance for Risk Communication' *Risk Analysis*, 6: 275-81.
- Kasperson, R. E., Golding D., and Tuler S., (1992) 'Social distrust as a factor in siting hazardous facilities and communicating risks' *Journal of Social Issues*, 48 (4): 161-87.

- Kaya, I., Erol, N. (2012) 'Conflicts In Planning Process Of Locally Unwanted Land Uses (LULUs): A Case Study In İzmir', *AESOP 26th Annual Congress*, METU, Ankara
- Keeney, R. L., & Von Winterfeldt, D. (1986) 'Improving risk communication' *Risk Analysis*, 6:417-424
- Kraft, M. E., B. B. Clary (1991) 'Citizen participation and the NIMBY syndrome: Public response to radioactive waste disposal' *The Western Political Quarterly* 44 :299-328.
- Lalenis, K., (1995) 'Urban Management and Participation Processes: The Opportunity provided by the "Urban Reconstruction Operation" and the inability of Greek Planners to respond', *International Colloquium "Appropriate Educational Background, Professional Qualifications and Training Needs for People Engaged in Urban Management"*, HABITAT (UN)
- Maantay, J., (2002) 'Zoning law, health, and environmental justice: What's the connection?', *Journal of Law, Medicine and Ethics* 30 (4): 572-93
- Mansfield, C., Van Houtven, G., Huber, J., (2001) 'The Efficiency of Political Mechanisms for Siting Nuisance Facilities: Are Opponents More Likely to Participate than Supporters?', *Journal of Real Estate Finance and Economics*, 22(2-3):141-61
- Margerum, R. (2002) 'Evaluating Collaborative Planning: Implications from an Empirical Analysis of Growth Management ', *Journal of the American Planning Association*, 68(2):179-193
- Marks, G., Von Winterfeldt D., (1984) 'Not in My Back Yard: Influence of Motivational Concerns on Judgments About a Risky Technology' *Journal of Applied Psychology*, 69 (August): 408-15
- Meyer, W.B., (1995) 'NIMBY Then and Now: Land-Use Conflict in Worcester, Massachusetts, 1876-1900', *The Professional Geographer*, 47(3):298-308
- Nordenstam, B. J., (1994) 'When Communities Say NIMBY to Their LULUs: Factors Influencing Environmental and Social Impact Perception', University of California
- Peyton, B., (2007) 'Rethinking Spatial Conflict: An Analysis of LULUs and Their Encroaching Communities' Master of Arts, Tufts University

- Popper, F. J. (1985) 'The environmentalist and the LULU', *Environment*, 27 (1): 7-11, 37-40.
- Popper, F. J. (1983), 'LP/HC and LULUs: The Political Uses of Risk Analysis in Land-Use Planning', *Risk Analysis*, 3:255-263
- Rephann, T., (2000) 'The economic Impacts Of LULUs', *Environment and Planning C: Government and Policy*, 2000 (18):393-407
- Rowe, G., Frewer, L. J. (2000) 'Public Participation Methods: A Framework for Evaluation', *Science, Technology, and Human Values*, 25(1):3-29.
- Sandman, P. M., (1986) 'Getting to maybe: Some communications aspects of siting hazardous waste facilities', *Seton Hall Legislative Journal* 9 (2): 442-65.
- Scherer, J.,(1990) 'Remarkable Remarks', *Public Utilities Fortnightly*, Environmental Protection Agency
- Schively, C. (2007) 'Understanding the NIMBY and LULU phenomena: Reassessing our knowledge base and informing future research', *Journal of Planning Literature*, 21(3):255-266
- Siedentop, S., (2010) 'Locating Sites for Locally Unwanted Land Uses: Successfully Coping with NIMBY Resistance', *Methods and Techniques in Urban Engineering*
- Slovic, P., (1987) 'Perception of Risk', *Science*, 236: 280-85.
- Slovic, P., Fischhoff, B., (1983) 'How Safe is Safe Enough? Determinants of Perceived and Acceptable Risk' *Social and Policy Issues in the Management of Radioactive Wastes*, New Haven, Yale University Press
- Smith, E., Marquez M., (2000) 'The Other Side of the NIMBY Syndrome', *Society & Natural Resources: An International Journal*, 13(3):273-280
- Smith, V. K., Desvousges W. H., (1986) 'The Value of Avoiding a Lulu: Hazardous Waste Disposal Sites', *Review of Economics and Statistics*, 68(2):293-299.
- Tversky, A., Kahneman, D., (1981) 'The framing of decisions and the psychology of choice', *Science*, 211:453-458.
- U.S. Council on Environmental Quality. Department of Agriculture. Department of Energy, and Environmental Protection Agency (1980) 'Public Opinion on Environmental Issues: Results of a National Public Opinion Survey' *Washington: Government Printing Office*, : 31

- Walsh, E., Warland, R., Clayton-Smith, D. (1993) 'Backyards, NIMBYs, and Incinerator Sitings: Implications for Social Movement Theory', *Social Problems*, 40(1):25-38.
- Wolsink, M. (1994) 'Entanglement of interests and motives: assumptions behind the NIMBY- theory on facility siting', *Urban Studies*, 31 (6):851-866.
- Wolsink, M. (2006) 'Invalid theory impedes our understanding: a critique on the persistence of the language of NIMBY', *Trans Inst. Br. Geogr. NS*, 31 : 85-91.

ΑΡΘΡΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- Αναγνωστόπουλος, Κ. (2012) *Άλλο νιμπισμός και άλλο μισαλλοδοξία* [διαδίκτυο (online)], διαθέσιμο στο <URL: http://www.metarithmisi.gr/el/read_authors.asp?authorID=140&page=1&textID=11955&sw=1280 > [πρόσβαση 22 Μαΐου 2013]
- Αντωνιάδη, Κ., (2011) *Ασύμβατες Χρήσεις και Υπερβάσεις Δόμησης*, [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=333475> , Ελευθεροτυπία
- Εν... Υδρείον (2009) *Μαζικοί Θάνατοι Ψαριών στο Μαλιακό Κόλπο*, Εν... Υδρείον (1):17,18 [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: http://www.nearhus.gr/site/Image/EnYdreion_web.pdf > [πρόσβαση 24 Ιουλίου 2013]
- Καλιαμπάκος, Δ. (2006) *Το σύνδρομο N.I.M.B.Y. και η χαμένη τιμή της Ελληνικής Πολιτείας*, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ", Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: <http://www.survey.ntua.gr/envIRON/keimena/kaliampakos.pdf> > [πρόσβαση 5 Μαΐου 2013]
- Καράλη, Α. κ.α. (2011) *Πρόσφατες Απόψεις για τη Δημόσια Αποδοχή των Αιολικών Πάρκων*, (παρουσιάστηκε σε μορφή poster), EWEA OFFSHORE 2011, Άμστερνταμ, 29/11 - 1/12/2011, [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: <http://www.eletaen.gr/drupal/sites/default/files/anemologia/GARAKIS.pdf> > [πρόσβαση 12 Μαΐου 2013]
- Κατσιμπρα, Ε., (2012) *Όχι στην πίσω αυλή μου (NIMBY)* [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο URL: <http://www.oikopress.gr/index.php/2012-10-03-05-38-03/66-nimby> , Οίκοpress [πρόσβαση 14 Ιουνίου 2013]

- Κυριακίδης, Χ.Μ., (2013) *Πολίτης και πόλη :Ζητήματα συμμετοχικότητας στη διαδικασία του χωρικού σχεδιασμού*, [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: http://www.citybranding.gr/2013/02/blog-post_12.html >[πρόσβαση 16 Μαΐου 2013]
- Μπάκας, Μ., (2011) *Φαινόμενα NIMBY, LULU και BANANA και η ανάγκη ανάκτησης της σχέσης εμπιστοσύνης κράτους – πολίτη*, [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: <http://www.emprosnet.gr/emprosnet-archive/lab11aaa-79ac-4d82-859d-41ec8da7fb83> >[πρόσβαση 11 Μαΐου 2013]
- Χρήστου, Δ., (2007) *Οίτη: φυσικό μεγαλείο ή μεταλλείο;*, Εφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_ell_2_10/06/2007_229957 > [πρόσβαση 17 Ιουλίου 2013]
- Faulhaber, G., Ingberman, D. (1993), *Market vs. Government: The Political Economy of NIMBY* , unpublished working paper , [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: <http://assets.wharton.upenn.edu/~faulhabe/nimby.pdf> >[πρόσβαση 20 Ιουνίου 2013]
- Hartung, R., (2012) *Goodbye NIMBY, Hello PIMBY*, [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: <http://therealsingapore.com/content/goodbye-nimby-hello-pimby> > [πρόσβαση 2 Ιουλίου 2013]
- The New York State Department of State Office of Coastal, Local Government and Community Sustainability (2012) *Dealing With Locally Unwanted Land Uses*, [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: http://www.dos.ny.gov/lg/publications/Locally_Unwanted_Land_Uses.pdf > [πρόσβαση 8 Ιουνίου 2013]
- Pinkerton, J., (2002) *The NIABY Movement*, [διαδίκτυο (online)] διαθέσιμο στο <URL: http://www.ideasinactiontv.com/tcs_daily/2002/06/the-niaby-movement.html >[πρόσβαση 23 Ιουνίου 2013]

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- Δημόσια, Ανοικτά Δεδομένα διαθέσιμο στο <URL: geodata.gov.gr>
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ) διαθέσιμο στο<URL: <http://www.statistics.gr> >
- Ελληνική Εταιρία Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων διαθέσιμο στο <URL: <http://www.eedsa.gr>>

- Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων (EKBY) διαθέσιμο στο <URL: <http://www.ekby.gr>>
- ΕΞΠΡΕΣ Ημερήσια Οικονομική Εφημερίδα διαθέσιμο στο <URL: www.express.gr>
- Η Καθημερινή διαθέσιμο στο <URL: news.kathimerini.gr>
- Κίνηση Πολιτών για τη Σωτηρία της Οίτης διαθέσιμο στο <URL: www.facebook.com>
- Μεταλλωρύχοι Οίτης, διαθέσιμο στο <URL: <http://metallorychoioitis.wordpress.com/>>
- Νέα του Δήμου Λοκρών διαθέσιμο στο <URL: dimoslokron.blogspot.gr>
- Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων διαθέσιμο στο <URL: <http://antigoldgreece.wordpress.com>>
- Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας διαθέσιμο στο <URL: <http://www.pste.gov.gr>>
- Στον καιρό των τσιγγάνων: Ο καταυλισμός των Ρομά της Αταλάντης, διαθέσιμο στο <URL: http://ston-kairo-twn-tsiganwn.blogspot.gr/2011/02/blog-post_11.html>
- Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής www.ypeka.gr
- Υπουργείο Υγείας διαθέσιμο στο <URL: www.moh.gov.gr>
- Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης διαθέσιμο στο: διαθέσιμο στο <URL: <https://www.facebook.com/pages/Φορέας-Διαχείρισης-Εθνικού-Δρυμού-Οίτης/>>
- e-ecology, διαθέσιμο στο <URL: www.e-ecology.gr>
- EQ Journal, διαθέσιμο στο <URL: <http://www.eqjournal.org/>>
- IteaNet, διαθέσιμο στο <URL: http://iteanet.blogspot.gr/2012/09/blog-post_13.html>
- LAMIA NEWS, διαθέσιμο στο <URL: lamianews.blogspot.gr>
- LAMIAREPORT, διαθέσιμο στο <URL: www.lamiareport.gr>
- Localit.gr, διαθέσιμο στο <URL: www.localit.gr>
- Oxford Dictionaries, διαθέσιμο στο <URL: oxforddictionaries.com>
- Paul McFedries Word Spy-The Word Lover's Guide to new words, διαθέσιμο στο <URL: <http://www.wordspy.com>>
- Real.gr, διαθέσιμο στο <URL: www.real.gr>
- Wikimapia, διαθέσιμο στο <URL: wikimapia.org>

- Wikipedia, διαθέσιμο στο <URL: <http://en.wiktionary.org>>

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) (2008) 'Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α.)', (ΦΕΚ 128 Α/ 3.07.08), Αθήνα
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) (2011) 'Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.) για τις Υδατοκαλλιέργειες' (ΦΕΚ 2505/Β/04.11.2011), Αθήνα
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ)
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) (2009) 'Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.) για τη Βιομηχανία' (ΦΕΚ 151 ΑΑΠ/13.04.2009), Αθήνα
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) (2009) 'Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.) για τον τουρισμό' (ΦΕΚ 1138 Β/11.06.2009), Αθήνα
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) (2003) 'Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (Π.Π.Χ.Σ.Α.Α.) Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας', (ΦΕΚ 1469/09-10-2003), Αθήνα
- Ν. 4042/2012 (ΦΕΚ 24/Α/13-2-2012) 'Ποινική προστασία του περιβάλλοντος – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/99/ΕΚ – Πλαίσιο παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/98/ΕΚ – Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Περιβάλλοντος'
- Νομοθετικό Διάταγμα 3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87/7.6.2010) 'Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης'
- Νομοθετικό Διάταγμα 3010/2002 (ΦΕΚ 91Α/25/4/2002) 'Εναρμόνιση του Ν.1650/86 με τις Οδηγίες 97/11 Ε.Ε. και 96/61 Ε.Ε., διαδικασία οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για υδατορέματα και άλλες διατάξεις'
- Νομοθετικό Διάταγμα 2508/97 (ΦΕΚ 124/Α/1997) 'Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις'
- Νομοθετικό Διάταγμα 1650/1986 (ΦΕΚ 160/Α/16-10-86) 'Για την Προστασία του Περιβάλλοντος'

- Νομοθετικό Διάταγμα 1337/83 (ΦΕΚ 33/Α/1983) 'Επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις'
- Νομοθετικό Διάταγμα 998/79 (ΦΕΚ Α 289 - 29.12.1979) 'Περί Προστασίας των δασών και των εν γένει δασικών εκτάσεων της χώρας'
- Νομοθετικό Διάταγμα 274/1976 (ΦΕΚ 50Α/6.3.1976), «Περί τροποποίησης του Μεταλλευτικού Κώδικα»
- Νομοθετικό Διάταγμα 210/1973 (ΦΕΚ277Α/5.10.1973) 'Περί Μεταλλευτικού Κώδικος'
- Νομοθετικό Διάταγμα 996/71 (ΦΕΚ 192/Α/71) 'Περί αντικατάστασης και συμπλήρωσης διατάξεων τινών του Ν.Δ 86/69 περί Δασικού Κώδικος'
- ΦΕΚ 940/Β/2005
- ΦΕΚ 120/Α-1966
- Κ.Υ.Α. Η.Π. 50910/2727/2003 (ΦΕΚ Β' 1909/22.12.2003) 'Μέτρα και όροι για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης'

ΜΕΛΕΤΕΣ/ΑΝΕΚΔΟΤΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

- Δήμος Γοργοποτάμου (2007) 'Αναμενόμενες Γεωπεριβαλλοντικές Επιπτώσεις από την εκμετάλλευση κοιτασμάτων Βωξίτη στις θέσεις «Καραβάκι» και «Χάνι Παπαμίχου», Τ.Α. Κουμαριτσίου Δήμου Γοργοποτάμου', Τεχνική Έκθεση (Τ.01), Γοργοπόταμος
- Δήμος Λαμιέων (2010) 'Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για το έργο «Χώρος Υγειονομικής Ταφής Στερεών Απόβλητων / Υπολειμμάτων (Χ.Υ.Τ.Α./Υ.) και Εγκατάσταση Επεξεργασίας Στερεών Αποβλήτων (Ε.Ε.Α.) 9ης Διαχειριστικής Ενότητας Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας Καθώς και οδός Πρόσβασης στις Εγκαταστάσεις»' Λαμία
- Διαδημοτική Επιχείρηση Περιβάλλοντος & Οργάνωσης Διαχείρισης Απορριμμάτων Θήβας (Δ.Ε.Π.Ο.Δ.Α.Θ. - Α.Ε) (2010) 'Πρόταση Για Ολοκληρωμένη Διαχείριση Αστικών Στερεών Απόβλητων Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας', Θήβα
- Επιμελητήριο Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας (2011) 'Οίτη: Οικολογική προστασία του βουνού και ασύμβατος προς αυτήν έγκριση μεταλλείας', Αθήνα

- Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), Τμήμα Ανατολικής Στερεάς (2010) 'Μεταλλευτικές Δραστηριότητες στην Περιοχή Ευθύνης του Τ.Ε.Ε./ ΤΜ. ΑΝΑΤ. ΣΤΕΡΕΑΣ -Προβλήματα και Προοπτικές', Λαμία
- ΥΠ.ΟΙ.Ο Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και ανάπτυξης (2007), 'Επιχειρησιακό πρόγραμμα Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας, Ηπείρου: Προγραμματική περίοδος 2007 – 2013', Αθήνα: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

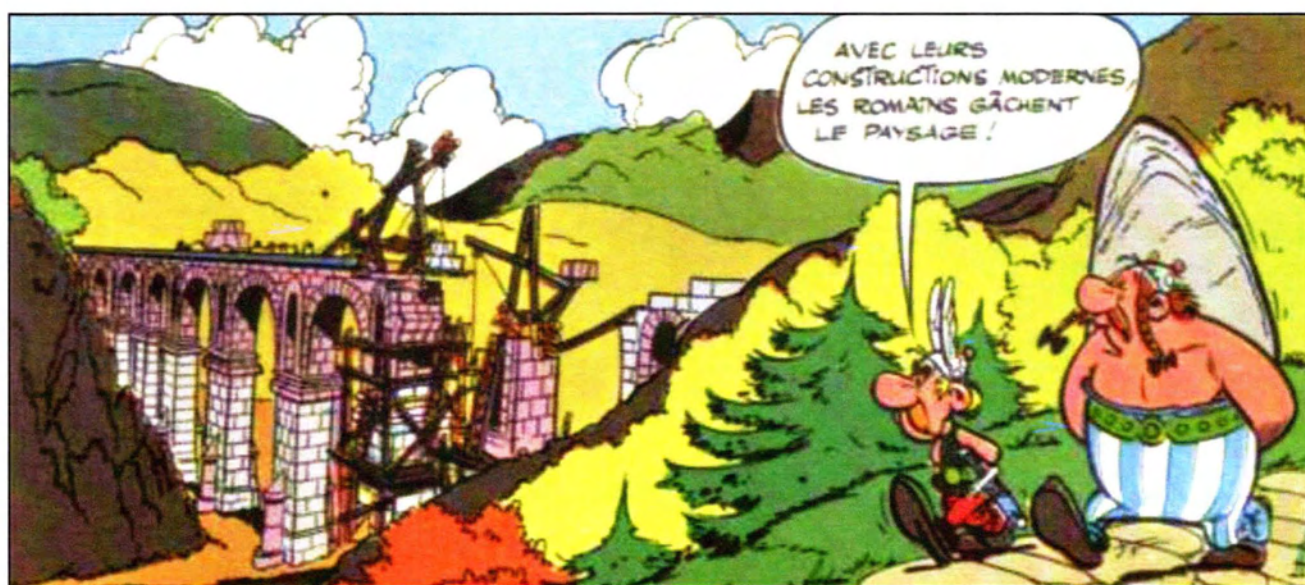
- Κεχρινιώτης, Ε., (2013) Πρόεδρος Τοπικής Κοινότητας Τριλόφου, Προσωπική Επικοινωνία, Τρίλοφο, Ιούλιος 2013
- Κελεσιάδου, Κούτρα Ε., (2013) Φαρμακοποιός, Κάτοικος Μακρακώμης, Προσωπική Επικοινωνία, Τρίλοφο, Αύγουστος 2013
- Κοντογιάννης, Ν., (2013) Πρόεδρος Ομίλου Ενεργών Πολιτών Δυτικής Φθιώτιδας, Προσωπική Επικοινωνία, Λαμία, Ιούλιος 2013
- Μπέτσος, Ι., (2013) Πρώην Αντιπεριφερειάρχη Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, Προσωπική Επικοινωνία, Λαμία, Ιούλιος 2013
- Παναγιώτου, Ν., (2013) Πρόεδρος Τοπικής Κοινότητας Δύο Βουνών, Τηλεφωνική Επικοινωνία, Αύγουστος 2013
- Ράγκου, Π., (2013) Πρόεδρος Ομίλου Φίλων του Δάσους (ΟΜΦΙΔΑΣ), Προσωπική Επικοινωνία, Λαμία, Ιούνιος 2013
- Σγάγιας, Γ., (2013) Απόστρατος Αξιωματικός Λιμενικού Σώματος, Πρώην Πρόεδρος Εκπολιτιστικού Συλλόγου «Αγία Παρασκευή» Κουμαριτσίου, Προσωπική Επικοινωνία, Λαμία, Αύγουστος 2013
- Σγάγιας, Ι., (2013) Συνταξιούχος Ο.Τ.Α., Κάτοικος Κουμαριτσίου, Προσωπική Επικοινωνία, Κουμαρίτσι, Ιούλιος 2013
- Σπαθούλας, Π., (2013) Πρώην Δήμαρχος πρώην Δήμου (νυν Δ.Δ.) Γοργοποτάμου, Προσωπική Επικοινωνία, Λαμία, Αύγουστος 2013
- Τελώνης, Δ., (2013) Πρώην Πρόεδρος Τοπικής Κοινότητας Παύλιανης, Δημοτικός Σύμβουλος Δήμου Λαμιέων, Τηλεφωνική Επικοινωνία, Αύγουστος 2013
- Φούντας, Π., (2013), Πολιτικός Μηχανικός Τ.Ε. Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Ομίλου Φίλων του Δάσους (ΟΜΦΙΔΑΣ), Μέλος Πανελληνίου

Δικτύου Οικολογικών Οργανώσεων, Προσωπική Επικοινωνία, Λαμία, Ιούλιος
2013

- Χαντζή, Π., (2013) Εκπαιδευτικός Προσωπική Επικοινωνία, Λαμία, Αύγουστος
2013

«..Κι όμως, το φαινόμενο των LULUS δεν είναι και τόσο σύγχρονο....(!)»

Μετάφραση Λεζάντας: «Με τις σύγχρονες κατασκευές τους, οι Ρωμαίοι καταστρέφουν το τοπίο!»

(Πηγή: Goscinny & Uderzo - La Serpe d'Or - Dargaud 1962, p. 10,
<http://algoric.pagesperso-orange.fr/old/slides/notes/NimbyAsterixGard.htm>)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000118316